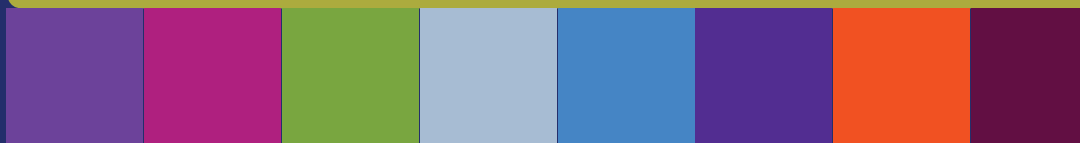

ÉVES BESZÁMOLÓ

az Nemzeti Erőforrás Minisztérium
számára

a TEMPUS KÖZALAPÍTVÁNY
2010. évi tevékenységéről

Tartalomjegyzék

Tartalomjegyzék.....	2
Bevezető	4
I. A TKA céljainak, feladatainak és szervezeti felépítésének rövid áttekintése.....	4
I.1. Célok	4
I.2. A programok táblázata	4
I.3. A Tempus Közalapítvány szervezeti felépítése.....	1
II. A TKA működése 2010-ben – vezetői összefoglaló	6
II.1. 2010 legfontosabb eredményei címszavakban.....	6
II.2. A 2010. év legfontosabb eredményei számokban/táblázatokban.....	9
II.2.1. A pályázató tevékenység eredményei	9
II.2.2. A tudásmenedzsment tevékenység főbb eredményei számokban	12
II.2.3. Kommunikációs tevékenységek	13
II.2.4. Pénzügyi monitoring tevékenység.....	16
III. A TKA által kezelt pályázati programok eredményei 2010-ben - Az Egész életen át tartó tanulás program	18
III.1. Comenius.....	18
III.1.1. Comenius Iskolai együttműködések.....	18
III.1.2. Comenius Régió együttműködések.....	25
III.1.3. Előkészítő látogatások.....	28
III.1.4. Comenius szakmai továbbképzés pedagógusoknak	31
III.1.5. Comenius tanárasszisztensek	34
III.1.6. Comenius tanárasszisztensek – magyar fogadó intézményi pályázatok	37
III.1.7. Comenius centralizált pályázatok.....	38
III. 2. Erasmus.....	39
III.2.1. Hallgatói mobilitás Magyarországon	41
III.2.2. Oktatói mobilitás	54
III.2.3. Személyzet képzése.....	58
III.2.4. Erasmus Intenzív Nyelvi Kurzusok.....	59
III.2.5. Erasmus Intenzív Programok	61
III.2.6. Erasmus Előkészítő látogatások	61
III.2.7. Erasmus koordinátori találkozók.....	62
III.2.8. Az Erasmus centralizált projektek eredményei	62
III.3. Leonardo da Vinci.....	64
III.3.1. A Leonardo mobilitási pályázatok	65
III.3.2. Leonardo partnerségek	76
III.3.3. Leonardo innovációtranszfer.....	81
III.3.4. Leonardo Előkészítő látogatások	87
III.3.5. A centralizált Leonardo projektek eredményei	88
III.4. Grundtvig	90
III.4.1. Grundtvig Tanulási kapcsolatok.....	91
III.4.2. Grundtvig Időskorú önkéntes projektek.....	94
III.4.3. Grundtvig Felnőtt tanulói műhelyek	95
III.4.4. Grundtvig Szakmai továbbképzés felnőttoktatóknak.....	97
III.4.5. Grundtvig Látogatások és cserék	98
III.4.6. Grundtvig Asszisztensek	101
III.4.7. Grundtvig Előkészítő látogatások	103
III.4.8. Grundtvig centralizált projektek eredményei	104
III.5. Szakértői tanulmányutak oktatási döntéshozók és szakértők számára.....	106

III.5.1. Egyéni pályázatok	106
III.5.2. Magyarországon szervezett szakértői tanulmányutak	108
IV. A Tempus Közalapítvány által koordinált további pályázatok	110
IV.1. <i>Európa a polgárokért</i>	110
IV.2. <i>EGT/ Norvég Alap – Mobilitási pályázatok</i>	112
IV.3. <i>Európai Nyelvi Díj</i>	114
IV.4. <i>Pestalozzi Program</i>	115
IV.5. <i>Erasmus Mundus</i>	116
IV.6. <i>Tempus program</i>	119
IV.7. <i>A CEEPUS Ösztöndíjprogram</i>	120
IV.8. <i>Szakiskolai mobilitás</i>	122
V. A TKA mint tudásközpont 2010-ben	122
V.1. <i>A Kutatók Éjszakája 2010-ben</i>	122
V.2. <i>A bolognai folyamattal kapcsolatos tanácsadás</i>	123
V.3. <i>Szakmai és disszeminációs projektek</i>	126
V.3.1. <i>Az LLL stratégia tudatosítása Magyarországon</i>	126
V.3.2. <i>Iskolavezetés a hatékony tanulásért</i>	128
V.3.3. <i>A nemzeti LLL stratégiák határokon átívelő fejlesztése</i>	129
V.4. <i>Az Alumni for Europe diákhálózat</i>	129
V.5. <i>LLP tematikus monitoring</i>	130
V.6. <i>Az Europass mobilitási igazolvány</i>	130
VI. <i>Tervek és kihívások 2012-ig</i>	132

Bevezető

A Tempus Közalapítvány a Magyar Köztársaság Kormánya által 1996-ban alapított, kiemelten közhasznú, ISO 9001:2008 tanúsítvánnyal rendelkező szervezet. A Közalapítvány esetében az alapító nevében eljárni jogosult szervezet a Nemzeti Erőforrás Minisztérium.

I. A TKA céljainak, feladatainak és szervezeti felépítésének rövid áttekintése

I.1. Célok

A TKA tevékenységi köre az 1996-os alapítástól kezdve folyamatosan bővült, és **mára a Közalapítvány programjainak célcsoportjai a teljes oktatási, képzési és kutatás-fejlesztési ágazatot lefedik.**

A Közalapítvány Alapító Okiratában meghatározott átfogó céljai:

- a magyar szakképzés, oktatás és kutatás-fejlesztés európai felzárkózásának és kapcsolódásának, az európai integráció gondolatának és a Magyar Köztársaság EU-tagságból adódó kötelezettségeinek, feladatainak végrehajtása, az ezzel járó kihívásoknak való megfelelés előmozdítása és támogatása;
- a magyar oktatás keretein belül a nők és a férfiak esélyegyenlőségének előmozdítása, a fogyatékkal élő személyek igényeinek kielégítése, a rasszizmus és az idegengyűlölet leküzdésének elősegítése.

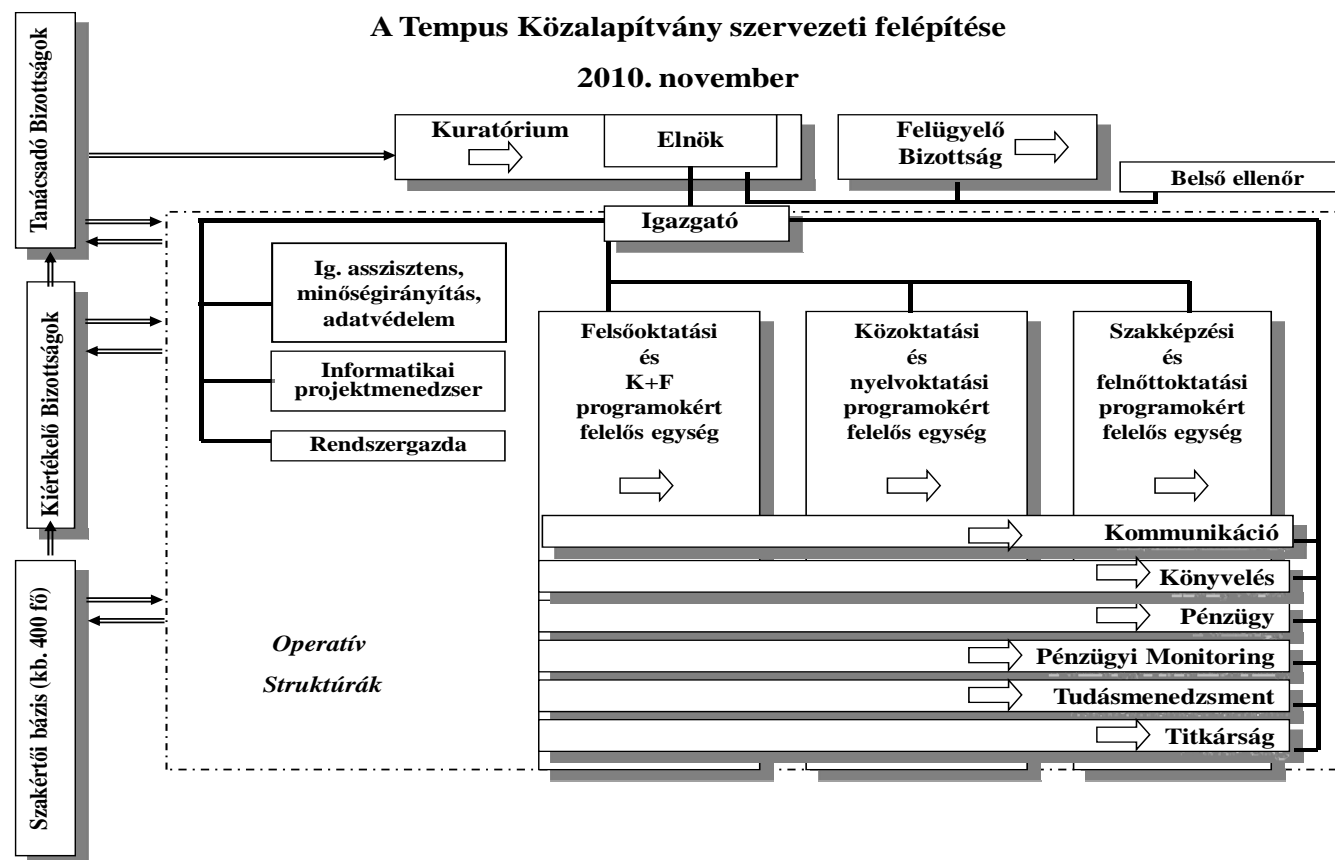
I.2. A programok táblázata

1. táblázat: A TKA által koordinált programok, projektek és kezdeményezések 2010-ben

	PÁLYÁZTATÓ	NEM PÁLYÁZTATÓ
EU-S VONATKOZÁSÚ	<ul style="list-style-type: none"> • Egész életen át tartó tanulás program (LLP) <ul style="list-style-type: none"> ○ Comenius ○ Erasmus ○ Leonardo da Vinci ○ Grundtvig ○ Szakértői tanulmányutak • Európai Nyelvi Díj • Tempus • Erasmus Mundus • Európa a polgárokért 	<ul style="list-style-type: none"> • Kutatók Éjszakája • Kutatói Mobilitási Központ (Euraxess szolgáltató pont) • Europass Mobilitási Igazolvány • Bologna Tanácsadói Hálózat • Az LLL stratégia tudatosítása Magyarországon – Az EU Oktatás és képzés 2010 munkaprogramjához kapcsolódóan • Az iskolavezetés a hatékony tanulásért - nemzetközi kutatási együttműködés • A nemzeti LLL stratégiák határokon átívelő fejlesztése - nemzetközi együttműködés • „Felkészülés Magyarország EU elnökséggel összefüggő feladatainak ellátására” címmel oktatási szakemberek képzése • LLP Tematikus Monitoring
NEM EU-S VONATKOZÁSÚ	<ul style="list-style-type: none"> • Nemzetközi programok: <ul style="list-style-type: none"> ○ EGT/Norvég Alap – Mobilitás ○ CEEPUS ○ Pestalozzi program • Hazai programok: <ul style="list-style-type: none"> ○ Szakiskolai mobilitás 	<ul style="list-style-type: none"> • Készségfejlesztő képzések és pedagógus továbbképző tréningek szervezése • Alumni for Europe Hálózat

I.3. A Tempus Közalapítvány szervezeti felépítése

1. ábra: a TKA szervezeti felépítése a 2010. novemberi állapot szerint

II. A TKA működése 2010-ben – vezetői összefoglaló

II.1. 2010 legfontosabb eredményei címszavakban

- 2010. február 11-én lépett életbe a TKA **új Alapító Okirata**. 9 év elteltével Dr. Csernus Sándor váltotta Dr. Galambos Gábort a kuratórium élén, és a nyolc tagú kuratóriumba bekerült két további új tag is. A kuratórium munkáját a változások ellenére a folytonosság jellemezte, a másfél évtized alatt kialakult értékek megőrzése és továbbvitele.
- 2010 elején **komoly költségvetési nehézségekkel** kellett szembenéznie a Közalapítványnak:
 - az Egész életen át tartó tanulás program megvalósításához való **OKM hozzájárulás drasztikusan csökkent**,
 - miközben a **Munkaerőpiaci Alap képzési alaprészből is csak késve** és két részletben (2010. február végén és március végén) sikerült **összességében is kisebb támogatást** szerezni a 2010-es költségekre. A korábbi évekhez képest annak ellenére csökkent jelentősen a program hazai társfinanszírozása¹, hogy a kezelt pályázati keretek és ezzel együtt az elvégzendő feladatok jelentősen nőttek².
 - Hasonlóképpen a **Ceepus program 2010-es pályázati kerete is jelentősen csökkent** (46 MFt-tól 16 MFt-ra), ez példátlan a program történetében, és a pályázati keretekre vonatkozó döntéssel együtt a program működtetési költségeit is csak késve tudta biztosítani a minisztérium.
 - Mindez jelentősen megnehezítette – elsősorban az év első hónapjaiban – a feladatok tervezését és ellátását.
- Az év folyamán **több, jelentős, külső ellenőrzésre** is sor került a Tempus Közalapítványnál.
 - 2010. januárban az **Európai Bizottság** az Egész életen át tartó tanulás program **Grundtvig alprogramjának megvalósítását** ellenőrizte monitoring látogatás keretében.
 - 2010 februárjában a **Foglalkoztatási és Szociális Hivatal** ellenőrizte a megváltozott munkaképességű munkavállalók foglalkoztatásának körülményeit.
 - 2010 márciusában és áprilisában vizsgálta az OKM Ellenőrzési Főosztálya és a Consultatio Kft. az **Egész életen át tartó tanulás program 2009-es megvalósítását**. A vonatkozó szabályok szerint az Európai Bizottság számára csak ezen vizsgálatok a TKA számára pozitív eredményét követően lehetett kiküldeni az éves jelentést a minisztérium megbízhatósági igazolásával együtt az Európai Bizottságnak.
 - 2010 májusában ellenőrizte monitoring látogatás keretében az Európai Bizottság háttérintézménye, az **Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynökség** az Egész életen át tartó tanulás stratégiájának megvalósításához kapcsolódó projektjeinket.
 - 2010 júliusában az **Európai Bizottság Belső Ellenőrzési Szolgálata** (Internal Audit Service) végzett – más országok mellett – Magyarországon is audit látogatást, melynek célja az Egész életen át tartó tanulás program audit rendszerének koherenciájának erősítése volt.

¹ Az LLP működési költségekhez való nemzeti hozzájárulás 2007-ben 216,5 MFt, 2010-ben 183,5 MFt, a csökkenés 15%.

² Az LLP pályázati kerete 2007-ben: 15,557 MEUR, 2010-en: 20,241 MEUR, a növekedés 30%-.

- A Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, valamint a Nemzeti Fejlesztési Minisztérium **átfogó felülvizsgálatot** végzett 2010. augusztus és október között a kormány által alapított alapítványoknál és közalapítványoknál, így a Tempus Közalapítványnál is. Ugyan a vizsgálat lezárásáról formális értékelést nem kaptunk, a korábbi munka elismerését is jelenti, hogy a Kormány 1316/2010. (XII.27.) Korm. határozata alapján a TKA változatlanul közalapítványi formában működhet tovább.
 - A Tempus Közalapítvány ISO 9001:2008 szabvány szerinti **minőségirányítási rendszert működtető szervezet**. 2010 októberében a megújító auditot az International Cert Hungary Kft. végezte, és állította ki az új tanúsítványt.
 - Az **Állami Számvevőszék** 2010 szeptemberétől végezte *Az oktatási és kulturális ágazat irányítási rendszerének, működésének ellenőrzését*, amelynek keretében a Tempus Közalapítványnál is ellenőrzésre került sor a közvetlenül az EU által biztosított források vonatkozásában.
- Az **Egész életen át tartó tanulás program (LLP)** pályázatai továbbra is nagyon sikeresek.
 - 2010-ben először léptük át a **20 millió euró** éves pályázati keretet.
 - Az **Erasmus programban** kiutazott hallgatók száma a **2009/10-es tanévben 4140 fő** volt. Külföldön oktatott 886 felsőoktatási dolgozó, és képzésen vett részt 278 nem oktató beosztású munkatárs. Ezzel a létszámmal továbbra is az Erasmus messze a legnagyobb felsőoktatási mobilitási program Magyarországon.
 - A **Leonardo program 15. évfordulója** alkalmából az elmúlt időszak szakmai értékeit, eredményeit felvonultató konferenciát szerveztünk, hogy bemutassuk, milyen hosszú távú intézményi fejlődést eredményezhetnek a sikeres Leonardo pályázatok.
 - A **Grundtvig program 10. évfordulója** alkalmából rendezett szemináriumon azt vizsgáltuk, milyen hatással voltak a program tíz évének eredményei a hazai felnőttoktatásra.
 - Annak érdekében, hogy több **Comenius Régió együttműködési projekt** szülessen, decemberben nagy sikerű **nemzetközi partnerkereső szemináriumot** szerveztünk, melyen 14 országból 28 intézmény képviselője vett részt.
 - A már hagyományosnak számító tavaszi **LLP valorizációs konferenciánk** témája a **művészeti oktatás** volt. Itt adtuk át a **Nemzetközi Együttműködési Kultúráért Nívódíjakat** a legkiválóbb projektek képviselői számára.
 - Két nemzetközi tematikus együttműködésben is részt vettünk más LLP nemzeti irodákkal közösen. Az egyik témája a *New Skills for New Jobs*, a másiké az *európai szakoktatási és szakképzési kreditrendszer* volt.
 - Közreműködtünk az Európai Bizottság **Mozgásban az ifjúság (Youth on the Move)** kampányának budapesti nyitórendezvényén. A kétnapos mobilitási fesztivált **háromezren** keresték fel.
 - Összegző konferenciával zárult az **EGT/Norvég Alap által finanszírozott mobilitási program**. A támogatott projektek keretében 405-en szerezhettek tapasztalatokat a partner országokban.
 - Magyarország továbbra is az öt legaktívabb ország között szerepel az **Európa a polgárokért** programban. A magyar pályázók közül az önkormányzatok 2.446.575 euró, a civil szervezetek pedig 547.021 euró támogatást nyertek el 2010-ben.

- Az **egész életen át tartó tanulást támogató programsorozat** valósítottunk meg a következő témákra összpontosítva: kisgyermekkorai nevelés, kulcskompetenciák fejlesztése, tanári kompetenciák és az eredményesség kapcsolata, tanulási eredmények elismerése és az Európai Képesítési Keretrendszer hazai implementációja.
- Folytatódott a **regionális partnerségépítés** az egész életen át tartó tanulás támogatására, és első ízben hirdettük meg a **Hálózati tanulásért díjat**.
- Az **iskolavezetés a hatékony tanulásért** című nemzetközi projektben négy másik közép-európai országgal közösen nemzetközi kutatást végeztünk a hatékony iskolavezetéshez szükséges kompetenciákról az oktatáspolitikai döntéshozók és a gyakorló iskolavezetők körében.
- Ausztriával és Szlovákiával valósítottuk meg a **nemzeti LLL stratégiák határokon átvéelő fejlesztése** témájú nemzetközi együttműködést, melynek során a hazai kiemelt téma az életpálya-tanácsadás volt.
- A Munkaerő-piaci Alap Képzési Alaprészének finanszírozásával a **Szakiskolai mobilitási** program keretében összességében 42 intézmény kapott támogatást 584 diák szakmai gyakorlatára és 92 fő kísérőre. A támogatást nyert projektek 2009 tavaszától indulhattak, de döntő többségük 2010-ben valósult meg. A program 2011-ben zárul.
- Nagy sikerrel szerveztük meg az immár hagyományosnak számító **Kutatók éjszakáját**. 24 városban, több mint 600 színes program várta az érdeklődőket. A látogatók száma meghaladta az 50 ezer főt országszerte.
- A **Bologna tanácsadói hálózat** munkájának eredményeként megjelent a Bologna Füzetek egy újabb kötete a 2010-ben lezajlott kutatások eredményeiről: A tanulási eredmények alkalmazása a felsőoktatási intézményekben 2. címmel, A kutatás eredményeiről 2011 januárjában szakmai szemináriumot is tartottunk.
- Bővítettük Magyarország részvételét az **Erasmus Mundus** programban: az Eötvös Loránd Tudományegyetem koordinátor intézményként csatlakozott az Erasmus Mundus mesterképzést nyújtó egyetemek elit klubjához.
- Elmélyítettük a Tempus Közalapítvány nemzetközi együttműködését más **Erasmus Mundus** nemzeti irodákkal.
- A **Ceepus** programban részt vevő országok felsőoktatásért felelős miniszterei Miniszteri díjjal jutalmazták a Pécsi Tudományegyetem által koordinált HU-10-es hálózatot. Az elismerést a 2009/2010-es tanév legsikeresebben működő CEEPUS hálózata kapta, amelyben két magyar partnerintézmény, az ELTE és a DE is részt vesz, valamint további 15 intézmény. A díjat a CEEPUS főtitkárszonya, Elisabeth Sorantin adta át a nyerteseknek Budapesten 2011-ben.

II.2. A 2010. év legfontosabb eredményei számokban/táblázatokban

II.2.1. A pályázató tevékenység eredményei

2. táblázat: Az Egész életen át tartó tanulás program³ forrásfelhasználása a 2011. május 31-i állapot szerint:

LLP forrás (2010-es költségvetés)					
Pályázattípus	Beadott pályázatok száma	Támogatott pályázatok száma	Támogatási keret (euró)	Megítelt támogatás (euró)	Megítelt támogatás / költségvetés[1]
Comenius (Közoktatás) Σ	1318	479	3 566 000	3 569 499	100,1%
Comenius Iskolai együttműködések	372	145		2 652 000	
Comenius régió együttműködések	8	4		105 004	
Előkészítő Látogatások	118	85		79 101	
Comenius szakmai továbbképzés pedagógusoknak	696	210		533 484	
Comenius tanárasszisztensek	124	35		199 910	
Erasmus (Felsőoktatás) Σ	460	336	9 534 000	9 438 622	99,0%
Mobilitás (Mobilitási főpályázat, Fogyatékossgal élő Erasmus hallgatók és oktatók kiegészítő támogatása, Erasmus Intenzív Nyelvi Kurzus hallgatói ösztöndíjak)	428	314	9 165 824	9 070 446	96,79%
Erasmus Intenzív Nyelvi Kurzusok szervezése	10	10	63 798	63 798	100%
Intenzív Programok	12	8	300 858	300 858	100%
Előkészítő Látogatások	10	4	3 520	3 520	100%
Leonardo (Szakképzés) Σ	370	198	6 049 000	6 051 329	100%
Leonardo mobilitás	231	139	3 822 369	3 833 679	100%
<i>Szakmai alapképzésben résztvevők</i>	<i>külföldi szakmai gyakorlata</i>	162	95	2 725 096	
<i>Munkavállalók / munkanélküliek</i>		31	20	653 493	
<i>Oktatók, szakképzési szakértők csereprogramja</i>		38	24	455 090	
Leonardo partnerségek	89	31	497 000	497 000	100,0%
Leonardo innováció transzfer pályázatok	19	8	1 699 631	1 699 631	100,0%
Leonardo előkészítő látogatások	31	20	30 000	21 019	70,06%

³ Csak a Tempus Közalapítvány által kezelt (ún. decentralizált pályázatok) vonatkozásában

Grundtvig (Felnőttoktatás) Σ	251	90	1 001999	993 411	99,14%
Grundtvig Tanulási kapcsolatok	94	42	726 000	726 000	100,0%
Grundtvig Felnőtt tanulói műhelyek	49	5	136 372	136 372	100,0%
Grundtvig időskorú önkéntes projektek	4	1	16 290	16 290	100,0%
Grundtvig asszisztensek	17	6	59 018	59 018	100,0%
Grundtvig szakmai továbbképzés felnőttoktatóknak	24	5	14 000	9 064	64,7%
Grundtvig látogatások és cserék	38	16	34 516	34 516	100,0%
Grundtvig előkészítő látogatások	25	15	15 803	12 151	76,9%
Szakértői tanulmányutak[2]	141	77	90 000	92 215	102,5%
LLP Σ	2 540	1 180	20 240 999	20 145 076	99,52%

3. táblázat: A CEEPUS program forrásfelhasználása

CEEPUS (2009/2010-es tanév)	
Hálózatok száma (összesen)	54
Magyar koordinációjú hálózat	7
Beutazó hallgatók	177
Beutazó oktatók	104
Beutazók száma összesen	281
Kiutazó hallgatók	216
Kiutazó oktatók	152
Kiutazók száma összesen	368

2010-ben egy intézmény nyerte el az **Európai Nyelvi Díj**-at. A Díj anyagi támogatással nem járt.

A **Tempus, Erasmus Mundus, Európa a polgárokért** és **Pestalozzi programok** keretében 2010-ben a Tempus Közalapítvány nem kezelt pályázati keretet.

A tanulási célú **mobilitás** egyre nagyobb hangsúlyt kap az EU oktatási és képzési politikájában. Ugyan egyelőre messze vagyunk attól az uniós célkitűzéstől, hogy a külföldi mobilitásban való részvétel ne kivételnek számítson, hanem a többség számára megnyíló lehetőség legyen, az **évi csaknem 13 ezer résztvevő** már rendkívül tekintélyes szám.

4. táblázat: A TKA által koordinált mobilitási programban részt vevők száma (2010-es pályázati forduló)

Comenius	3 485
<i>Iskolai Együtműködések</i>	3 056
<i>Szakmai továbbképzés pedagógusoknak</i>	210
<i>Tanárszisztensi akció</i>	35
<i>Előkészítő látogatások</i>	88
<i>Comenius régió együttműködések</i>	96
Erasmus	5 320
<i>Hallgatói mobilitás (tanulmányi időszak + szakmai gyakorlat)</i>	4 140
<i>Oktatói mobilitás</i>	892
<i>Személyzeti képzés külföldön</i>	284
<i>Előkészítő látogatások</i>	4
Leonardo	2 792
<i>Partnerségek</i>	469
<i>Mobilitási projektek (összesen)</i>	2 076
<i>Szakmai alapképzésben résztvevők szakmai gyakorlata</i>	1 478
<i>Munkavállalók / munkanélküliek szakmai gyakorlata</i>	220
<i>Oktatók, szakképzési szakértők csereprogramja</i>	378
<i>Kísérő személyek</i>	221
<i>Előkészítő látogatások</i>	26
Grundtvig	681
<i>Tanulási Kapcsolatok</i>	636
<i>Időskorú önkéntes projektek</i>	3
<i>Asszisztensek</i>	6
<i>Szakmai továbbképzés felnőttoktatóknak</i>	5
<i>Látogatások és cserék</i>	16
<i>Előkészítő látogatások</i>	15
Szakértői tanulmányutak	77
<i>LLP összesen</i>	12 355
Ceepus	368
<i>kiutazó hallgatók</i>	216
<i>kiutazó oktatók</i>	152
Pestalozzi Program	10
<i>Mindösszesen</i>	12 733

II.2.2. A tudásmenedzsment tevékenység főbb eredményei számokban

II.2.2.1. Az ügyfélszolgálat tevékenysége számokban

A Tempus Közalapítvány ügyfélszolgálat a pályázók részére **telefonon, személyes konzultáció során, valamint e-mailben** nyújt tájékoztatást programjainkról. A megkeresések témája két nagy csoportra osztható: általános tájékozódás ösztöndíj-lehetőségekről (ennek számadatai nem szerepelnek a nyilvántartásban), illetve a TKA által koordinált programokhoz kapcsolódó technikai és tartalmi kérdések.

Az ügyfélszolgálatához 2010-ben 3466 megkeresés érkezett, ennek 72%-a telefonon, 25%-a e-mailben és további 82 fő személyesen érdeklődött a pályázati lehetőségekről, továbbá 25 külső helyszínen tartottunk tájékoztatást és standolást. 2008 őszétől regisztráljuk a megkeresés szándékát is, valamint azt, hogy a feltett kérdések mekkora hányadára tud az ügyfélszolgálat azonnali információval szolgálni, továbbá 2010 végén bevezettük az online visszajelzési lehetőséget is a munkára. Minden visszajelzés rendkívül pozitív, a megkeresések 95%-ában tudunk választ adni azonnal a programokra vonatkozó kérdésre, és az írásos visszajelzések többségében kiemelik, hogy még a kérdés feltevésének napján érkezik válasz.

II.2.2.2. A képzési tevékenység számokban

A Tempus Közalapítvány szervezésében, a felnőttképzési tevékenység részeként 2010-ben **7 csoportban 122 fő képzése** valósult meg, öt akkreditált képzési program keretében. A képzések közül 5 képzés volt akkreditált, 102 fő részvételével. Az akkreditált képzéseket **88 fő végezte el sikeresen**, azaz kapott tanúsítványt a képzés elvégzéséről. Ez az akkreditált képzésben résztvevők 88%-a.

A legjelentősebb képzés az Oktatási és Kulturális Minisztériummal közösen kialakított és támogatásával megvalósított **EU elnökségi feladatokra felkészítő képzés** volt, melyhez készült egy e-learning képzési program, amely alkalmas arra, hogy az uniós alapismereteket (intézményrendszer, közösségi jog) távoktatásos formában átadja, így az további képzési programjaink mellett is jól hasznosítható (EU angol szaknyelvi képzések, EU támogatáspolitikai, projektmenedzsment képzések, stb.).

Új képzésként a Tempus Közalapítvány neve alatt beadásra került az *EU angol – uniós alapismereti és angol szaknyelvi képzés* című képzési program köztisztviselői minősítésre, melynek felnőttképzési akkreditációját 2011. januárban kaptuk meg. E képzésünk a pedagógus-továbbképzés akkreditációs anyagára és tematikájára támaszkodik, és terveink szerint a két EU angol képzést moduláris rendszerben, a két célcsoport számára (pedagógusok és köztisztviselők/általános felnőttképzés) közösen fogjuk meghirdetni a továbbiakban.

5. táblázat: A 2010-ben lefolytatott képzések

	Cím	Létszám
1.	Felkészülés Magyarország EU elnökséggel összefüggő feladatainak ellátására	64
2-3.	Projektmenedzsment lépésről lépésre (két alkalommal megtartva)	7 7
4.	Angolul az EU-ban – elméleti, szaknyelvi és módszertani továbbképzés pedagógusoknak	7
5.	Lobby, érdekérvényesítés – a forrásteremtés eszközei	5
6.	Hatékony kommunikáció és prezentációs technika	12
7.	Személyes márkaépítés és on-line marketing – képzési klubnap	20
Összesen		122

A Tempus Közalapítvány 2000 óta végzi a képzések részletes és folyamatos **partnerek általi értékelését**. A képzéseket a hallgatók kérdőíves formában, a vezető oktatók és a megrendelők pedig személyes egyeztetésen értékelik. Az értékelések célja a képzések tematikájának, tananyagának, módszertanának folyamatos fejlesztése.

A hallgatói értékelések összesítése alapján az 5-ös skálán minden érték a 4-5-ös kategóriában szerepelt, ezen belül is az **oktatók kapták a legnagyobb elismerést.**

A képzések végrehajtása mellett a Képzőközpont különböző **képzési szolgáltatásokat** kínál a résztvevőinek (igényfelmérés a TKA honlapján keresztül, előzetes tudás mérése és ingyenes képzési klub volt hallgatók számára).

II.2.2.3. Esélyegyenlőség számokban

A Tempus Közalapítvány alapító okiratában meghatározott célkitűzés, a nők és a férfiak esélyegyenlőségének előmozdítása, a fogyatékkal élő személyek igényeinek kielégítése, a rasszizmus és az idegengyűlölet leküzdésének elősegítése.

A kuratórium által meghatározott hátrányos helyzetűek támogatását szolgáló bírálati szempontrendszer ennek alkalmazásával a következőképpen alakult a 2010-es pályázati évben **az Egész Életen Át Tartó Tanulás programban:**

- **A Comenius** alprogramban az iskolai együttműködések pályázatok **közel 60 %-a** vállalta a kapcsolódó nemzeti prioritás megvalósítását;
- **A Comenius Szakmai továbbképzés pedagógusoknak** alprogramban összesen 210 pedagógus pályázata került elfogadásra, ebből 57 pályázó hátrányos helyzetűségére többletpontot és többlettámogatást is kapott;
- **A Comenius tanárasszisztensi akcióban** támogatott 35 pályázó között 2010-ben nem volt hátrányos helyzetű;
- **A Leonardo Da Vinci alprogram** szakmai alapképzésben részt vevő diákok célcsoportjában 38 %-ban voltak be hátrányos helyzetű tanulókat a támogatott mobilitási projektekbe.

Szervezeti szinten továbbra is fontos volt a munkahelyi esélyegyenlőség biztosítása, mind a szülési szabadságukat töltő, anyasági ellátásban részesülő kollégák visszatérésének támogatása, mind a megváltozott munkaképességű munkatársaink foglalkoztatása kapcsán.

II.2.3. Kommunikációs tevékenységek

A TKA által végzett kommunikációs tevékenység része a potenciális pályázók, illetve a képzések lehetséges résztvevőinek tájékoztatása, segítése, a kapcsolattartás a támogatást nyert pályázókkal, valamint az eredmények terjesztése, hasznosulásuk elősegítése. A kommunikációs tevékenység legjellemzőbb eszközei a rendezvények, a kiadványok, a honlap, illetve a médiabeli megjelenések.

2010 fő kommunikációs feladatai közé tartozott A Leonardo program 15. és a Grundtvig program 10. évfordulójának megünneplése, valamint az Európai Bizottság Mozgásban az ifjúság (Youth on the Move) kezdeményezésének népszerűsítése, hiszen a kampány nagyszabású nyitóeseményére 2010 októberében Budapesten került sor.

Szintén kiemelendő az egész életen át tartó tanulást támogató szakmai hálózatépítési tevékenység, melynek során a Tempus Közalapítvány szakmai műhelyeket szervez, tudásmegosztó portált működtet, és folyamatosan bővíti hazai és nemzetközi kapcsolatrendszerét a társaktól való és a hálózati tanulás támogatásának érdekében.

II.2.3.1. Rendezvények

A TKA rendszeresen szervez különböző **rendezvényeket**: célcsoport- és/ vagy téma-specifikus információs napokat, pályázatíró szemináriumokat, koordinátori találkozókat, monitoring szemináriumokat, valorizációs konferenciákat. 2010-ben a pályázati programokhoz kapcsolódóan 65

rendezvényünk volt, közülük 5 nagy konferencia. A tudásmenedzsment tevékenység keretében 20 további rendezvényre került sor. A rendezvényeken összesen 3217 fő⁴ vett részt.

2010-ben is lezajlott a hagyományos őszi regionális információs kampány, ahol elsősorban a mobilitási lehetőségekről tájékozódhattak a résztvevők. Budapesten kívül Szegeden, Miskolcon, Győrben, Debrecenben, Nagykanizsán, Szolnokon és Szekszárdon tartottunk projektbemutatókkal és konzultációkkal kísért előadásokat. A regionális kampány különösen fontos eszköze a földrajzilag kiegyensúlyozott tájékoztatásnak, a (potenciális) pályázókkal való személyes kapcsolat megteremtésének.

Az LLP / **Leonardo program 15. évfordulója** alkalmából az elmúlt időszak szakmai értékeit, eredményeit is felvonultató konferenciát szerveztünk. A visszatekintés és a jó példákra épülő kerekasztal-beszélgetések mellett kiállítás keretében a sikeres projektgazdák is bemutatkoztak. Az ünnepi alkalomra kiadvány készült, régi „leósok”, illetve több Leonardo pályázattípusban is bizonyított intézmények bemutatkozásával, tapasztalatainak közreadásával. A születésnap alkalmából fotópályázatot hirdettünk a szakmai gyakorlatra kiutazó fiatalok között, valamint az aktív Leonardo pályázók segítségével útnak indítottunk 15 Leonardo érmét Európába a geocaching játék keretében.

Az LLP / **Grundtvig program 10. évfordulója** alkalmából tematikus monitoring szemináriumot szerveztünk arról, hogy a program tíz évének eredményei hogyan hatottak a hazai felnőttoktatásra. Szintén a születésnap apropóján együttműködtünk a Civil Rádióval, ahol tíz különböző adásban mutathatók be sikeres Grundtvig pályázók.

2010. december 2-4. között nagy sikerrel zajlott a **Comenius régió együttműködéseket támogató A rapid date of regions with hot issues** című **nemzetközi partnerintézmény kereső szeminárium** 24 külföldi és 4 magyar intézmény képviselőjének részvételével.

A már hagyományosnak számító tavaszi **LLP valorizációs konferencia** témája a **művészeti oktatás** volt, ahol konkrét példákon keresztül mutattuk be, hogyan járul hozzá az Egész életen át tartó tanulás program – pontosabban az általa támogatott számos projekt – a művészeti nevelés fejlesztéséhez az oktatás minden szintjén. A konferencia részeként adtuk át a **Nemzetközi Együttműködési Kultúráért Nívódíjakat** a legkiválóbb, legszínvonalasabb projektek munkájának elismeréseként.

Az Európai Bizottság **Mozgásban az ifjúság (Youth on the Move)** kezdeményezése szeptember közepén indult azzal a céllal, hogy minél több fiatal megszerezhesse azokat a képességeket, ismereteket, amelyekkel az EU-ban sikeresen vállalhat munkát. Az európai kampány legelső rendezvényére 2010. október 8-9-én Budapesten, a Millenárison került sor. A nagyszabású mobilitási fesztiválon több mint száz szervezet képviseltette magát, a mintegy háromezer kilátogató érdeklődő beszélgetések, műhelymunkák, művészeti előadások segítségével gyűjthette össze a mobilitással kapcsolatos gyakorlati információkat. A Tempus Közalapítvány az Egész életen át tartó tanulás program nemzeti irodájaként az év elejétől, az ötlet felmerülésétől kezdve aktívan részt vett a rendezvény szervezésében, a programok kialakításában és lebonyolításában, szoros együttműködésben az Európai Bizottsággal.

A hazai LLL stratégia megvalósítását támogató egész éves rendezvénysorozat zárásaként nagy sikerű konferenciát szerveztünk **Hálózatok az oktatásért** címmel. Ennek keretében került sor az első ízben meghirdetett **Hálózati tanulásért díj** átadására is.

A Kutatók Éjszakájáról részletesen az V.1. pontban szólnunk.

II.2.3.2. Kiadványok

Az egyes célcsoportok lehetőségeit és tájékozódási szokásait figyelembe véve 46 féle kiadvány jelent meg, közülük 6 disszeminációs füzet és 6 további tanulmánykötet.

⁴ E rendezvények számában nem szerepelnek sem a programok működtetésével kapcsolatos egyéb rendezvények (pl. bírálói, tanácsadó bizottsági ülések), sem a képzések.

Továbbra is az évente kétszer 6000, illetve 7000 példányban megjelenő *Pályázati Pavilon magazin* a legnépszerűbb és legsokoldalúbb kiadványunk, fontos eszköze nemcsak a pályázati információk eljuttatásának, hanem az eredmények széleskörű terjesztésének és a különböző európai és hazai szakmai háttérrel való tájékoztatásnak is. A magazin az oktatás és képzés minden szintjét, minden területét megcélazza, a pályázókon kívül a szélesebb szakmai közönséghez is eljut. 2010-ben a magazin kiemelt témái voltak a Leonardo program 15. és a Grundtvig program 10. születésnapja, az óvodai nevelés, a mobilitás és az iskolai esélyteremtés.

A disszeminációs füzetsorozatban 6 új kötet látott napvilágot:

- EGT/Norvég alaphoz finanszírozott mobilitási projektek;
- Esélyteremtő iskola;
- Erasmus sikertörténetek – Volt ösztöndíjas hallgatók munkaerő-piaci esélyei;
- 15 éves a Leonardo da Vinci program – Sikertörténetek az elmúlt másfél évtizedből;
- Európa a polgárokért – Hogyan vehetünk részt aktívan Európa építésében?;
- Apróságok nagy kalandjai – Óvodák a Comenius programban.

Két további kiadvány jelent meg a tudásközponti tevékenység részeként: „Alma a fán” címmel párbeszéd a kompetenciafejlesztésről, és „Hálózatok az oktatásért” címmel egy éves zárókötet, mely a hálózati tanulás témájának bemutatása mellett tartalmazza a Hálózati tanulásért díj nyerteseinek bemutatkozását is. Nemzetközi projektjeink keretében is zárókötetek készültek angol nyelven: egy nemzetközi összehasonlító elemzés az iskolavezetők sztereotipusainak kutatására irányuló projekt eredményeiről, valamint az LLL stratégiák határokon átvelő fejlesztésének zárótanulmánya.

Minden kiadvány letölthető a www.tka.hu honlap „Könyvtár” menüpontja alatt.

II.2.3.3. Honlap

2010-ben megújult a Tempus Közalapítvány honlapja, a korszerűsítéssel együtt járt az arculat átalakítása is. 2010-ben **494.012 látogatást** regisztráltunk a honlapunkon, ami az előző évhez képest 3,5%-os csökkenést jelent, azonban összesen 8.849.073 oldalt töltöttek le, ami 75%-os növekedést mutat. Látogatottság szempontjából – a nyári hónapokat leszámítva – egyenletes volt az eloszlás, az egész évet tekintve napi átlagban 1353 látogató járt a honlapunkon.

Az év **leggyakrabban látogatott oldalai** a módszertani ötletgyűjtemény, az aktuális pályázatok, a pályázatok, a Comenius, az Erasmus, az Erasmus Mundus, az Egész életen át tartó tanulás program, a Leonardo, a Tempus, a bemutatkozunk és az aktuális képzési ajánlataink.

Az **angol oldalunkat** 51.141-en nézték meg, ez az előző évhez képest 1,7%-os növekedést jelent, számszerűen 872-vel több látogatást. Továbbra is főként a Study in Hungary oldalait látogatják, de népszerű még az EILC, a Lifelong Learning Programme, valamint a Study courses oldal is.

A **partnerkereső adatbázisban** 322 bejegyzés szerepelt, a legtöbben a Leonardo programban keresnek partnert (153 keresés). A lista második helyén a Comenius szerepel 86 kereséssel, majd az Európa a polgárokért / Civil szervezeteknek szóló programja 24-gyel. Az országok skálája elég széles, összesen 25 országból szerepelnek intézmények az adatbázisban. Közülük is a magyarok vannak legtöbben (74), de szorosan mögöttük állnak a török intézmények (63), valamint a spanyolok (30), az olaszok (29) és a britek (25).

A 12 féle célcsoport-specifikus **hírlevél** összesen 25.643 regisztrált felhasználóhoz jutott el.

A 2010-ben is fenntartott www.kreativitas2009.hu honlapot 30.794-en látogatták meg, és 81.599 oldalát töltötték le.

Az **Oktatás és képzés** honlapot 2010 folyamán 48.836-an látogatták meg, ami az előző évhez képest közel 2 és félszeres növekedést jelent. Összesen 200.569 oldalt töltöttek le, ami 73%-os növekedésnek felel meg a kezdő évhez képest.

A **Kutatók Éjszakája oldalt** összesen 199.971-en látogatták meg a júniusi elkészülte után, ami az előző évhez képest 9,8%-os növekedést jelent. Az oldalmegtekintések száma 2.575.222 volt, látogatásonként 12,88 oldalt néztek meg. A legnézettebb hónap természetesen a szeptember volt, ekkor 165.701 látogatót regisztráltunk. A látogatók 15,36%-a (30.723-an) a Facebookon keresztül jutott a honlapunkra (ahol néhány hónap alatt mintegy ötezer követőt regisztráltunk).

II.2.3.4. Médiajelenlét

A médiában 2213 híradást regisztráltunk a Tempus Közalapítvány programjairól és tevékenységeiről, ami 22 %-os növekedést jelent az előző évhez képest. A megjelenések 60 %-a on-line felületen történt, és magas a regionális sajtóban való megjelenések aránya is (36 %).

A nyomtatott és on-line sajtó mellett **61 rádiós, illetve televíziós híradás** hangzott el a Tempus Közalapítványról, illetve egyes tevékenységeiről, többnyire a TKA munkatársai által adott interjúk formájában.

A legnagyobb sajtónyilvánosságot ezúttal is a **Kutatók Éjszakája** kapta, amelyről idén **546** helyen publikáltak. Az **LLP-ről összesen 1323** híradás szólt, közülük a legnagyobb publicitást az **Erasmus** kapta **389** megjelenéssel, majd ezt követi a **Comenius 378 db** híradással (ami 135%-os emelkedés 2009-hez képest), és a **Leonardo 204**, a **Grundtvig pedig 102 db** megjelenéssel.

II.2.4. Pénzügyi monitoring tevékenység

A projektek szakmai nyomon követése mellett a Tempus Közalapítvány pénzügyi monitoring tevékenységet is végez, melynek során a pályázati programokhoz kapcsolódóan, a támogatások felhasználásának megfelelőségét vizsgáljuk.

A 2010-es évben az LLP, a Norvég Finanszírozási Mechanizmus, a Szakiskolai mobilitási, valamint a CEEPUS programokat érintően a következő pénzügyi ellenőrzés típusokat végeztük:

- Pénzügyi beszámoló értékelése: időközi és záró beszámolók esetén
- Tételes pénzügyi ellenőrzés: a pénzügyi beszámolót alátámasztó dokumentumokat illetően
- Helyszíni ellenőrzés: a projekt megvalósítása alatt és a projekt megvalósítását követően

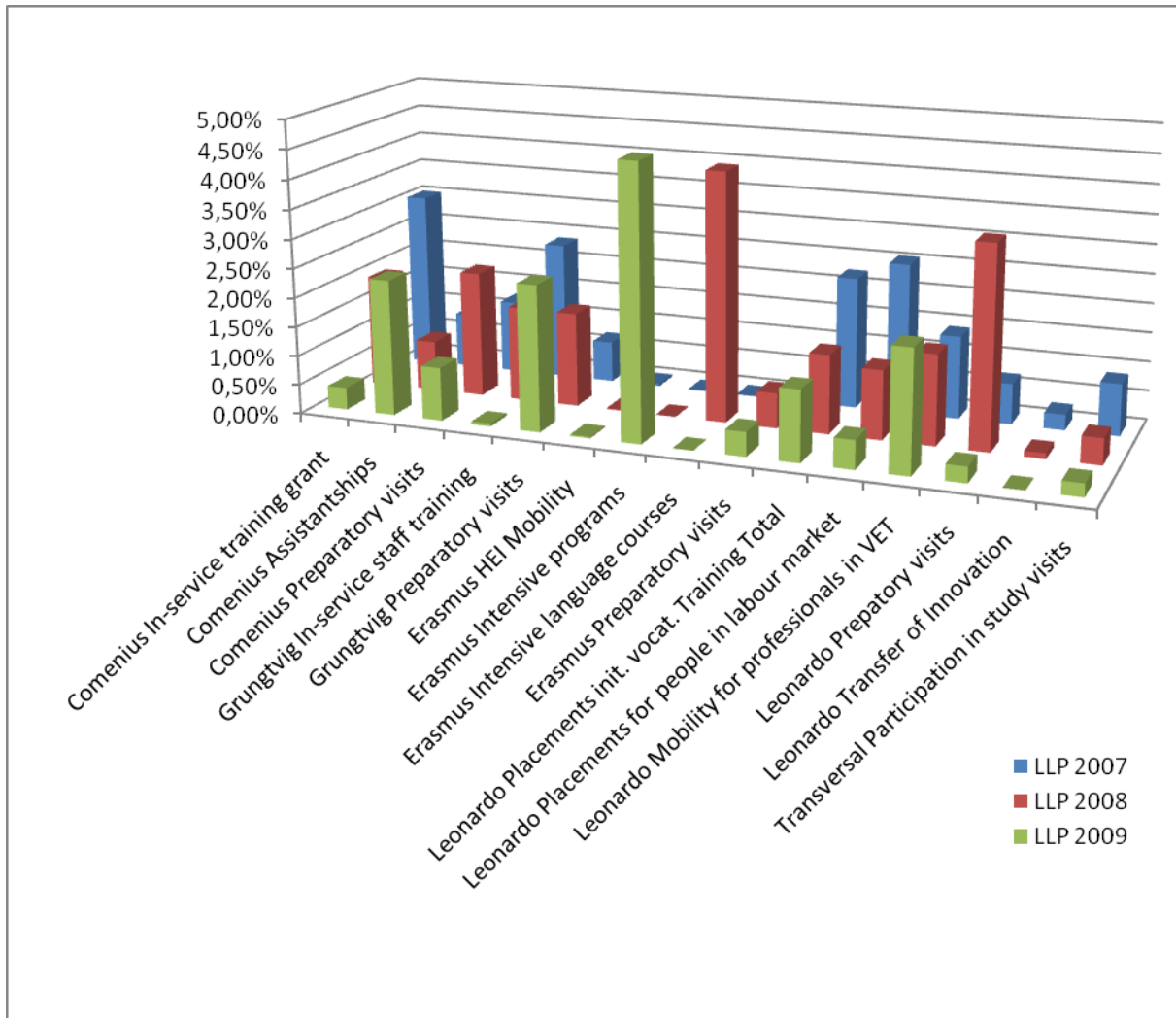
A következő táblázat a 2010-ben elvégzett ellenőrzések adatait összesíti programok szerint. A táblázatban szereplő ellenőrzött projektek között a 2008-2010-es pályázati fordulók nyertes projektjeinek adatai összesítve szerepelnek.

6. táblázat: A 2010-ben elvégzett pénzügyi ellenőrzések

Programok	1. Beszámoló ellenőrzések száma		2. Tételes ellenőrzések száma	3. Helyszíni ellenőrzések száma
	időközi	záró		
LLP/Comenius	0	338	86	1
LLP/Grundtvig	0	77	47	0
LLP/Erasmus	49	78	12	1
LLP/Leonardo	26	150	13	15
LLP/Szakértői tanulmányutakon való részvétel	0	57	10	0
Szakiskolai mobilitási program	0	17	0	0
EGT/ Norvég Finanszírozási Mechanizmus	12	60	10	3
CEEPUS	38	19	1	1
Összesen:	125	796	179	21

Az időközi és záró beszámoló pénzügyi bírálatára, a partnerségi projektek kivételével valamennyi program esetében sor kerül.

2. ábra: A TKA A záró beszámolók ellenőrzésekor felmerült pénzügyi korrekciók mértéke az LLP programban az elszámolt támogatás arányában 2010. december 31-ig

A pénzügyi korrekció átlaga LLP 2007-ben 1,09%, LLP 2008-ban 1,40%, LLP 2009-ben 1,03%.

A korrekciók legjellemzőbb okai a beszámoló ellenőrzéskor: az igazolt időtartamra eső maximumnál magasabb megélhetési költség elszámolása; a vállaltnál kevesebb mobilitás teljesítése, a költségek arányos csökkentése nélkül; szabálytalan, nem támogatható tétel elszámolása; tartalmilag nem elfogadható teljesítés miatti csökkentés.

A pénzügyi beszámoló ellenőrzésén felül, minden esetben az adott program, vagy alprogram előírásai szerint, meghatározott számban és arányban kerülnek tételes és helyszíni vizsgálatra a projektek. A projektek kiválasztása tételes ellenőrzésre, valamint helyszíni ellenőrzésre véletlenszerűen történik.

A tételes kiválasztást már az egyes projektvek elején megteszük, melyről közvetlenül a beszámolási határidő előtt értesítjük a projektgazdákat, így a beszámoló értékeléssel egy időben végezhetjük el a tételes vizsgálatot. Ezzel az eljárással a projektek pénzügyi ellenőrzési szakasza időben lerövidül, a beszámolók lezárásával együtt az utólagos pénzügyi ellenőrzések köre is zárható. További előnye, hogy a tételes ellenőrzés kapcsán feltárt esetleges szabálytalanságok miatti támogatás csökkentések az utolsó kiutalandó támogatási részletből levonhatók és nem vezetnek visszafizetési eljárásához.

2010-ben a 796 db záró beszámoló értékeléssel együtt 179 db tételes pénzügyi vizsgálatot végeztünk el, tehát a beszámolók 22,49%-át ellenőriztük tételes bizonylatok alapján is.

A tételes ellenőrzések esetén a pénzügyi korrekciók legjellemzőbb okai: bizonylat, számla, egyéb igazoló dokumentum hiánya; szabálytalan, nem támogatható tétel elszámolása; nem megfelelő árfolyam alkalmazása.

Az ellenőrzések mellett, mint ahogyan a korábbi években is, nagy figyelmet fordítunk a szabálytalanságok **megelőzésére**. A pénzügyi felhasználás szabályairól telefonos, e-mailes és személyes konzultációs lehetőségeken kívül az információs napokon, pályázatíró és projektindító szemináriumokon is tájékoztatjuk a projektgazdákat.

A megfelelő tájékoztatás hatása két szinten jelenik meg a pénzügyi beszámolóknál. Egyrészt a pályázók hatékonyabban tervezik költségeiket, így a szerződéses összeget nagyobb százalékban használják fel. Másrészt a szabályok pontos ismerete a pénzügyi korrekció csökkenését eredményezi: a lezárt programok esetén a beszámolók pénzügyi ellenőrzésekor, a helyszíni ellenőrzéskor és a tételes vizsgálatkor feltárt, szabálytalan felhasználás átlagos aránya az elszámolt támogatás csupán 1,4%-a.

III. A TKA által kezelt pályázati programok eredményei 2010-ben - Az Egész életen át tartó tanulás program

III.1. Comenius

A Comenius alprogram az oktatás óvodától az érettségig terjedő szakaszára összpontosít. Hozzá kíván járulni a közoktatás minőségének fejlődéséhez, erősíti annak európai dimenzióját, illetve segíti a nyelvtanulást. A COMENIUS alprogram decentralizált része 2010-ben öt pályázattípusból állt:

- COMENIUS Iskolai Együttműködések
- COMENIUS Régió együttműködések
- COMENIUS Előkészítő látogatások
- COMENIUS Szakmai továbbképzés pedagógusoknak
- COMENIUS Tanárasszisztensi akció (magában foglalja a tanárasszisztensek fogadását is)

A Comenius program valamennyi akciója esetén elmondható, hogy 2010-ben jelentősen nőtt a beadott pályázatok száma. Bár a támogatási keret is emelkedett az előző évhez képest, a nagy érdeklődésre való tekintettel továbbra is biztosított, hogy a szakmailag leginkább megalapozott és kidolgozott pályázatok részesüljenek támogatásban.

III.1.1. Comenius Iskolai együttműködések

A Comenius Iskolai együttműködések célja a két- vagy többoldalú nemzetközi iskolai társulások kialakítása révén a közoktatási intézmények közötti nemzetközi együttműködés előmozdítása.

A kiválasztott témának kapcsolódnia kell az egyes iskolák pedagógiai programjához. Olyan célok megvalósításához nyújt támogatást a program, amelyek a projekt időtartamán túlmutató érvénnyel bírnak, mint pl.:

- ✓ a tanári kar nyelvi és kommunikációs képességeinek és a tanulók nyelvtanulás iránti motivációjának erősítése,
- ✓ a projektalapú oktatás és a csapatmunka meghonosítása,
- ✓ a speciális nevelési igényű tanulók integrációjának elősegítése,
- ✓ az új információs és kommunikációs technológiák alkalmazása a tanításban,
- ✓ a képességközpontú megközelítés és a tantárgyközi ismeretek oktatásának előtérbe állítása,

✓ az iskola közelítése a munka világához.

2010-ben az iskolai együttműködésekben belül kétféle projekt típus megvalósításához volt nyerhető pénzügyi támogatás:

- Multilaterális projektek
- Bilaterális projektek

Az együttműködésekben legalább az egyik partneriskolának az EU valamelyik tagállamából kell származnia. A részt vevő iskolák egy általuk kiválasztott téma feldolgozása érdekében fognak össze, és 2 éves időtartamra projekteket hoznak létre.

7. táblázat: A TKA A Comenius Iskolai együttműködések pályázattípusban választható átalányösszegek

Mobilitás típusa a kiutazók számától függően (tanár / diák egyaránt beleértendő)	2 éves együttműködések (2010 – 2012)	
	Minimum mobilitások száma	Támogatási összeg (euró)
Multilaterális	4 mobilitás	6 000
Multilaterális	8 mobilitás	10 000
Multilaterális / Bilaterális	12 mobilitás (ha bilaterális projektről van szó, a diákcsereén egyszerre egy időben minimum 10 tanulónak részt kell vennie)	13 000
Multilaterális / Bilaterális	24 mobilitás (ha bilaterális projektről van szó, a diákcsereén egyszerre egy időben minimum 20 tanulónak részt kell vennie)	20 000

Multilaterális projektek

A multilaterális vagy többoldalú együttműködések – attól függően, hogy diákokat vagy valamilyen iskolafejlesztési, módszertani témát állítanak a középpontba – lehetnek tanulóközpontú vagy intézményközpontú projektek.

A tanulóközpontú multilaterális projektek a fent leírt célok szolgálatában, a diákok életkori sajátosságainak megfelelő témát dolgoznak fel egy vagy két tanév során. A legtöbb Comenius Iskolai együttműködés projekt kifejezetten a tanulók együttes tevékenységét támogatja. Lehetőséget biztosít számukra, hogy összebarátkozzanak, kapcsolatot tartsanak más országokban élő diáktársaikkal, önállóan szerezzenek meg és dolgozzanak fel új ismereteket. Mindezt a tananyagtól nem teljesen elszakadva, de azt új, a diákok (sőt, a kevésbé jó teljesítményű tanulók!) számára is érdekes módszerekkel, akár az egyéni tanulási igényeknek megfelelő ütemezésben sajátítják el. A projektek futamidejének végére a tanulók közösen hoznak létre valamilyen projektterméket, amellyel mások számára is láthatóvá teszik a többéves közös munkát: pl. egy kiállítás gyermekrajzokból, naptár vagy szakácskönyv több nyelven (ilyen sok van), szöveget egy adott témáról a partnerországok nyelvein, az iskola új honlapja, amelyet a diákok szerkesztenek, iskolaújság vagy a közös külföldi úton szerzett élményeket bemutató CD-ROM.

Az intézményközpontú projektek esetében más iskolai projektektől eltérően nem a tanulók meghatározott tantervi témában való együttműködése a cél, hanem az iskolairányítás, oktatásszervezés, továbbá a pedagógiai megközelítésmódok összevetése és a tapasztalatcsere.

Az ebben a pályázati formában együttműködő intézményeknek lehetősége nyílik, hogy közös munkával dolgozzanak ki módszereket

- ✓ az iskola szervezeti, működési problémáinak kezelésére,
- ✓ a tanteremben jelentkező társadalmi konfliktusok (pl. a tanulók eltérő szociális-gazdasági helyzetéből, etnikai hovatartozásából adódó nehézségek) leküzdésére,

- ✓ így végső soron az oktatási folyamat hatékonyabbá tételére.

A pályázati feltételek megegyeznek a multilaterális projektek két fajtája esetében, az, hogy egy iskola tanulóközpontú vagy intézményközpontú pályázatot kíván megvalósítani, a benyújtott pályázat témájából derül ki. Mindkét esetben színesíti az együttműködést, ha az oktatási intézményeken kívül más szervezeteket is bevonnak az együttműködésbe, pl. egyesületeket, hatóságokat, szülői és diákszervezeteket, vállalkozásokat.

Bilaterális projektek

A Comenius bilaterális projektek célja, hogy a közoktatási intézményekben tanuló fiatalokat az idegen nyelvek tanulására ösztönözzék és támogassák az elsajátított nyelv aktív használatát. Ezt olyan projektek támogatásával kívánja elérni, melyekben

- ✓ két ország partnerintézményeiből fiatalok egy-egy csoportja vesz részt;
- ✓ a fiatalok közösen kidolgoznak egy témát, amely kapcsolódik képzési programjukhoz;
- ✓ a tanulócsoporthoz látogatást tesznek egymás intézményeiben, így az idegen nyelvet új környezetben, képzsükkel és szakmájukkal közvetlen összefüggésben, érdeklődésüknek megfelelően használják;
- ✓ a közös munka eredményeként konkrét projektermék jön létre (kiadvány, CD-ROM, honlap, stb., lásd fent).

A Comenius bilaterális projektben a nyelvi fejlődés a munkának csak közvetett – de elengedhetetlen – hozadéka, mely az együttműködés kommunikációs kényszere által történik meg. Egy ilyen projekt sokkal többet nyújt a résztvevőknek, mint egy hagyományos iskolai csereprogram, hiszen céljai az iskola képzési programjának részeként valósulnak meg, új elemekkel gazdagítják azt.

A tevékenységek lehetőséget biztosítanak a tartalomalapú nyelvtanulás gyakorlati kipróbálására, amely a tapasztalatok alapján a tanulók és a pedagógusok számára is motiválónak bizonyul.

Az előző évekhez hasonlóan 2010-ben is a bilaterális projektek is kétéves támogatási időszak alatt valósíthatók meg, így a mindkét partner számára kötelezően teljesítendő, minimum 10 napos diákcseré és a projektmunkák időben jobban eloszthatóak a két év alatt.

Összefoglaló a legfontosabb eredményekről

A 2010. február 19-i pályázati fordulóra a **Comenius Iskolai együttműködések** pályázattípusban összesen 372 pályázat érkezett, amelyek közül a nemzeti értékelés és a nemzeti irodák közötti egyeztetés után 145 kapott támogatást, összesen 2 652 000 eurót.

A támogatott multilaterális együttműködések átlag támogatási összege 18 267 euró, míg a bilaterális együttműködések esetén 18 500 euró.

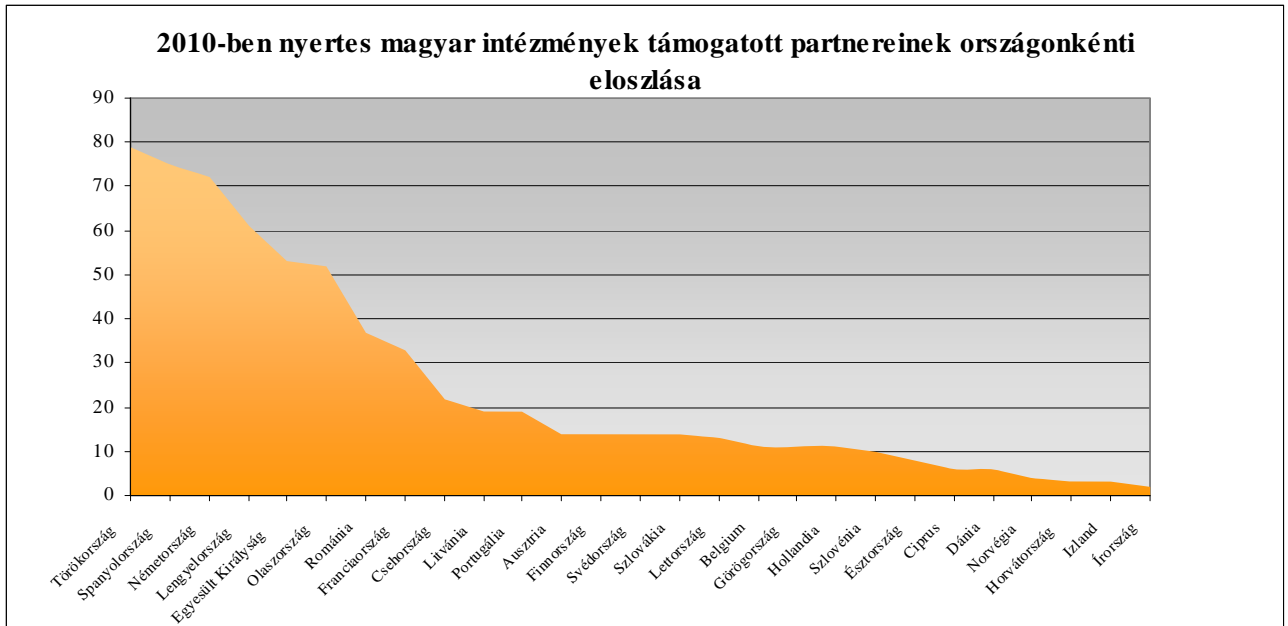
Mindkét pályázattípus esetén nőtt az egy pályázatra eső átlag támogatási összeg, mely feltehetően annak köszönhető, hogy az előző évekhez képest is népszerűbb volt a magasabb támogatási összegű, 24 mobilitást magába foglaló együttműködés.

Bilaterális projektek esetén összesen minimum 300 fő (diák és tanár) mobilitását vállalták a pályázók, a multilaterális projektek esetében pedig 2 756 főét. Ez a 2010-ben támogatást nyert projektek esetében több mint háromezer minimálisan vállalt mobilitást jelent, aminél a pályázók – ha a támogatási összegük engedi –, általában többet is megvalósíthatnak.

A 2010-ben nyertes magyar intézmények legtöbbször török, spanyol, német intézményekkel dolgozik együtt, illetve népszerű volt a lengyel és az Egyesült királysági intézményekkel való együttműködés is. A középmezőnyben vegyesen szerepelnek Európa nyugati, illetve keleti felén lévő országok, a sort

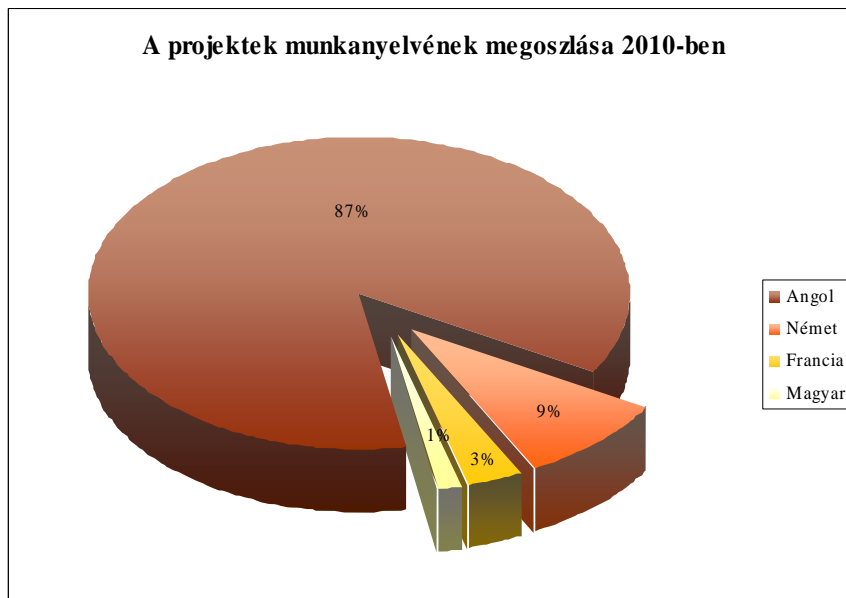
pedig Horvátország, Izland és Írország zárja. Horvátország 2010-ben vett részt először a programban, így elképzelhető, hogy a jövőben nőni fog a horvát iskolákkal való együttműködések száma.

3. ábra: A 2010-ben nyertes magyar intézmények támogatott partnereinek országokénti megoszlása

Az intézmények az előző évekhez hasonlóan az együttműködések munkanyelveként leginkább az angolt választották (feltehetően a közoktatási törvény változásai is ezt a tendenciát erősítik). Az együttműködések 9%-át német nyelven valósítják meg, de sikerrel zajlanak francia, és magyar⁵ munkanyelvű projektek is.

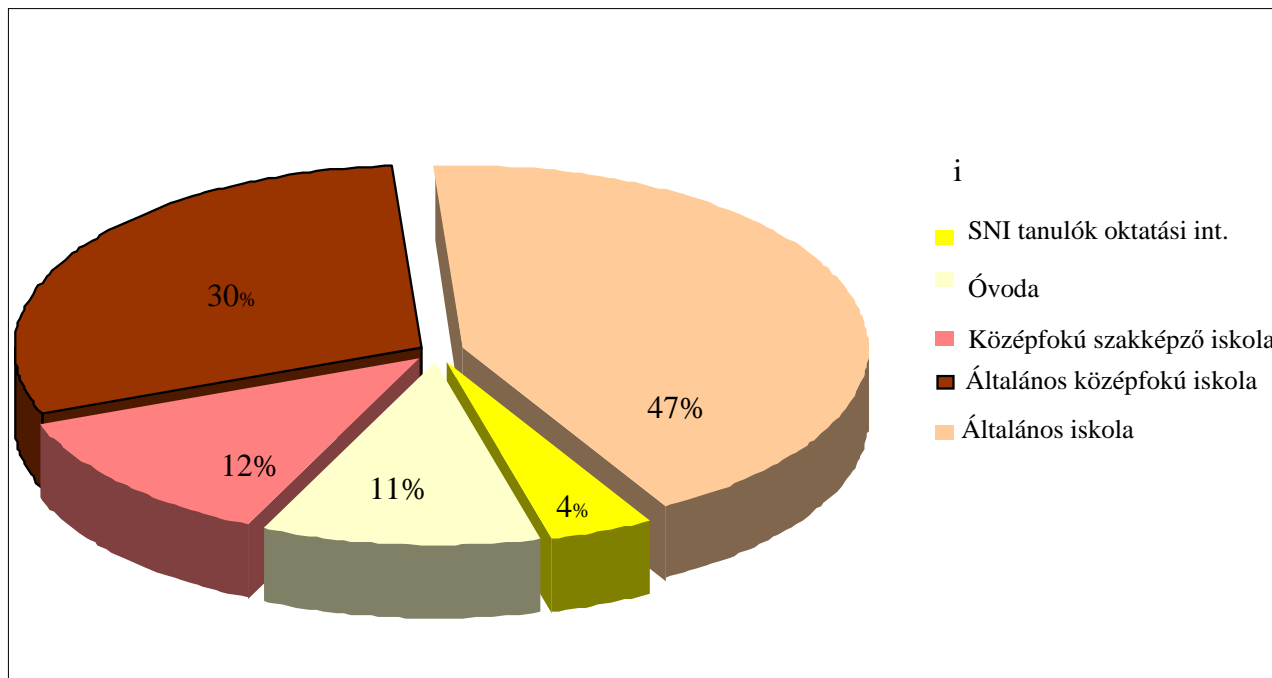
4. ábra: A projektek munkanyelvének megoszlása 2010-ben

⁵ Határon túli magyar iskolákkal való együttműködéseknek köszönhetően

Az intézmények típusát tekintve szintén az előző évek tendenciáinak megfelelően főként általános iskolák és középiskolák vesznek részt a programban, azonban kiemelkedő az óvodák növekvő közreműködése. A támogatott pályázatok tavalyi 8 %-ával szemben 2010-ben 11%-át képviselik óvodák, mely örömteli növekedést jelent az előző évhez képest. Az óvodák számának növekedése⁶ azért is tekinthető kiemelkedőnek, mert esetükben az együttműködésekben való részvétel akadályá lehet a pedagógusok nyelvtudásának hiánya, illetve a kis intézményekben az óvodapedagógus alacsony létszáma miatt nehezen megvalósítható kötelező mobilitásszámok.

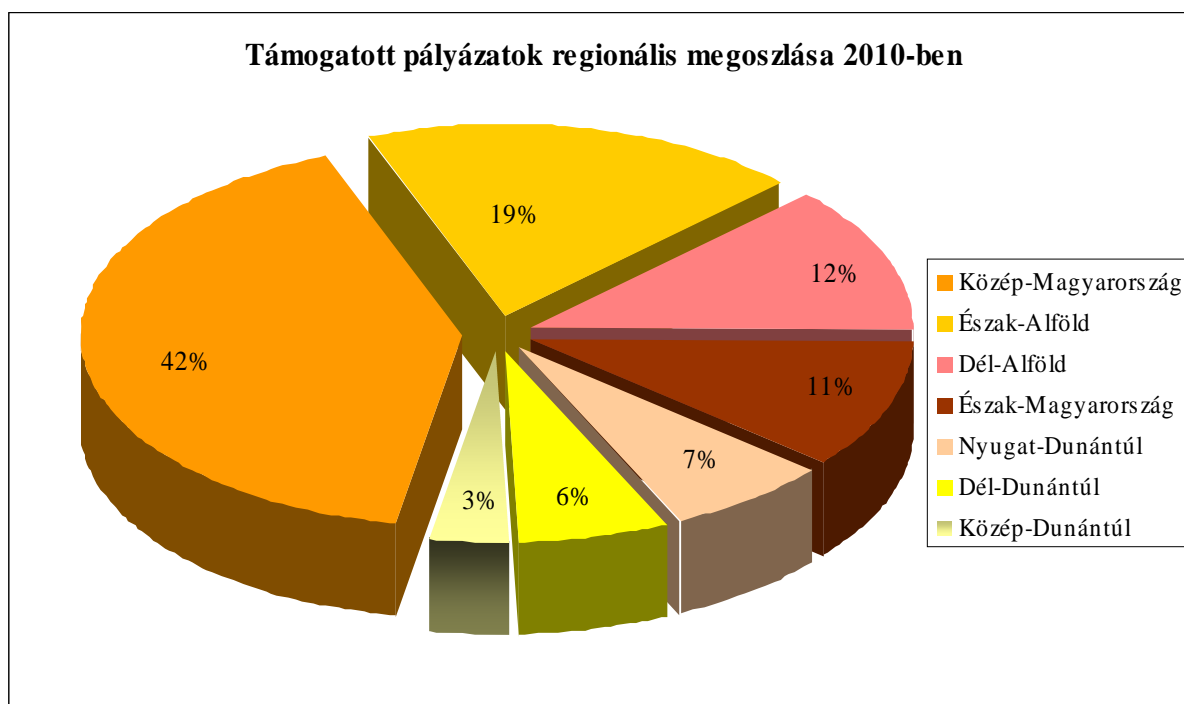
5. ábra: A 2010-ben nyertes intézmények intézménytípus szerinti megoszlása

Az együttműködésekben valamennyi régió képviseltette magát, azonban évről-évre a közép-magyarországi régióból érkezik a legtöbb pályázat, és kevésbé reprezentált a dél-dunántúli és nyugat-dunántúli régió intézményeinek részvétele.

⁶ Az óvodák programban való részvételének támogatása érdekében a Tempus Közalapítvány 2010-ben már második alkalommal szervezett információs napot kimondottan óvodapedagógusok számára, illetve megjelentettük a Hoppá disszeminációs füzetek sorozat részeként az óvodák eredményeit bemutató kötetünket *Apróságok nagy kalandjai, óvodák a Comenius programban* címmel.

6. ábra

A projektek témáját tekintve továbbra is nagyon népszerűek a környezeti neveléssel, az egészséges életmóddal, valamint az általános, egymás kultúrájának megismerésével foglalkozó projektek. Elmondható ugyanakkor, hogy a kurrens témák, mint pl. a felelős gondolkodásra, viselkedésre, aktív állampolgárságra nevelés, száma szembetűnően magasabb.

A tervezett projekttermékek esetében az intézmények zöme tervez valamilyen elektronikus kiadványt (honlap, hírlevél, CD, DVD), emellett továbbra is népszerűek a kiállítások, színdarabok, receptkönyvek és közös naptárak.

A nyertes pályázók főleg a városokban (121 intézmény) működő iskolák közül kerülnek ki, sokkal kisebb arányban nyert támogatást kistelepülés intézménye (25 intézmény).

A támogatott pályázatok nagyobb arányban tanulóközpontúak, amelyekben azonban közvetve – a projektek természetes velejárójaként – intézményfejlesztési célok is megvalósulnak. Nagyon kis számban terveztek a pályázók szigorúan intézményfejlesztési, módszertani projekteket mert érthető módon inkább a diákok aktív bevonásával és a rájuk épülő, az ő aktív közreműködésükkel megvalósuló tevékenységekkel terveztek.

A Comenius Iskolai együttműködésekhez hasonlóan a projektmenedzsment elemeire épülő eTwinning programhoz számos olyan intézmény csatlakozott, mely még nem nyújtott be pályázatot az anyagi támogatást is biztosító Comenius Iskolai együttműködések programba. Az eTwinning program és honlap a projektmenedzsment megismerésén túl kiváló lehetőséget biztosít a partnerintézmény-kereséshez, a projektmunka alatti kapcsolattartáshoz, dokumentumok megosztásához. Az eTwinning programmal foglalkozó munkatársakkal 2010-sikerült szorosabb együttműködést megvalósítanunk. Rendezvényeinken rendszeresen szerepelnek az eTwinninges kollégák előadóként és mi is náluk, valamint egymás kiadványait, szóróanyagait is ajánljuk, terjesztjük pályázóink körében.

A „Nemzetközi együttműködési kultúráért” Nívódíj - 2010

Tempus Közalapítvány a „Nemzetközi együttműködési kultúráért” elnevezésű nívódíjjal az Egész életen át tartó tanulás program keretében kiemelkedő színvonalú nemzetközi projekttevékenységet végző pályázók munkáját szeretné elismerni, illetve biztosítani azt, hogy a díjjal jutalmazott intézmények szakmai közönség előtt bemutathassák megszerzett ismereteiket, és megoszthassák tapasztalataikat.

Minden határidőre beérkezett pályázati záróbeszámoló automatikusan részt vesz a nívódíjra irányuló bírálatban, ezért külön pályázat benyújtására nincs szükség. Kizárólag olyan projektek nyerhették el a nívódíjat, melyek kapcsán az intézmény 2009-ben a szerződésben vállalt határidőig záróbeszámolót nyújtott be.

A záróbeszámolókat 1-5-ig pontszámok megítélésével értékeltük. Azok a beszámolók, amelyek **ötös** értékelést értek el, automatikusan bekerültek a nívódíjért folytatott versenybe. A pontszám alapján alprogramonként két-két külsős szakértő tett javaslatot a nívódíjak odaítélésére.

Legfeljebb 3 díj ítéhető meg évente, annak érdekében, hogy megőrizzük annak értékét.

A Nívódíj magába foglal:

- egy elismerő oklevelet,
- a nyilvánosság biztosítását, megjelenést a kiadványunkban.

A **Comenius Iskolai együttműködések** program keretein belül 2009-ben 127 záróbeszámoló érkezett. Az értékelés során 18 beszámolót javasoltunk nívódíjra. Ezeket két független szakértő értékelte, és **3 intézmény** számára javasolták a Nívódíj megítélését:

- **Dezső Lajos Alapfokú Művészetoktatási Intézmény, Dömsöd**

A projekt címe: Thab: Theatre as a Bridge - acting connects young Europeans

Az első nemzetközi projektjében részt vevő dömsödi Dezső Lajos Alapfokú Művészetoktatási Intézmény partneriskoláival a színházat, a színjátszást választotta a közös nyelvnek, amin keresztül bepillanthattak egymás életébe, mindennapjaiba. A részt vevő tanulók és tanárok kompetenciái széleskörűen fejlődtek, a projektnek fejlesztő hatása volt az iskola egészére, az iskola és az iskolát körülvevő szűkebb (szülői) és tágabb (támogatói) környezet kapcsolatára. Mindez nyilvánvalóan annak köszönhető, hogy a projekt minden szakasza és eleme a „helyén volt”. A diákok és a pedagógusok látókörét szélesítette, valamint módszertani szemléletükben is változást hozott a magyarországitól eltérő kultúrák, gyakorlatok megismerése, ezen kívül nemzetközi barátságok kialakítására is kitűnő alkalom nyílt. A projekt eredményeinek terjesztése széles körben megvalósult: THAB projektkiadvány készült, a projekt résztvevői interjúkat adtak, élménybeszámolókat tartottak és a nagyobb projektteseményeket időben összekapcsolták a helyi aktuális eseményekkel (művészeti napok, advent). A számos érdekes és hasznos projekttermék mellett külön említést érdemel a projekt közös honlapja (<http://www.thab-comenius.eu>): jól strukturált, informatív és szórakoztató összeállítás, ami kiválóan bizonyítja, hogy a Comenius Iskolai együttműködések projektek megfelelően elkötelezett partnerek esetében komoly innovatív potenciált szabadítanak fel a közreműködő személyekben és intézményekben.

- **Felsővárosi Általános Iskola és Előkészítő Szakiskola, Eger**

A projekt címe: European Legends

A „*European Legends*” című projekt témaválasztásában kiválóan illeszkedik az együttműködő iskolák tevékenységeihez, kiegészítve ezzel a helyi tanterveiket. A téma több oldalról történő megközelítése – kultúra, képzőművészetek, tánc, zene – elősegítette a tanulóközpontú feldolgozást. A három évre kidolgozott módszerek megfeleltek a tanulók életkori sajátosságainak, valamint kreativitásukra,

közreműködésükre épültek. A projekt témája összhangban áll mind az európai, mind a nemzeti prioritásokkal, biztosítva sajátos nevelési igényű gyermekek, egyéb hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő gyermekek részvételét is. Alaposan megszervezett és kivitelezett együttműködésről van szó, elméleti és gyakorlati oktatás épült egymásra. Egymás kultúrájának mélyebb megismerésére kiváló lehetőséget teremtett egymás legendáinak kreatív módszerekkel történő feldolgozása, ill. a közösen írt európai legenda, mindez a lehető leghatékonyabb módon biztosította az interkulturális tanulást. Az elkészült projekttermékek tartalmilag és formailag egyaránt komoly színvonalat képviselnek. Értékes forrás minden érdeklődő számára a közös honlap (<http://www.comenius-legends.eu>), amely nagyon áttekinthető, felnőtt és gyermek számára egyaránt élvezhető formában teszi hozzáférhetővé az elkészült anyagokat. A projekt eredményei beépültek a mindennapi tanítási gyakorlatba és várható, hogy az együttműködés hatásaként további kapcsolatok épülnek az eddigi projektpartnerekkel. Mindent egybevetve az együttműködő intézmények kiváló projektet valósítottak meg, amely a nemzetközi együttműködés területén minden tekintetben példaértékű.

▪ **Sipkay Barna Kereskedelmi, Vendéglátóipari, Idegenforgalmi Szakközépiskola és Szakiskola, Nyíregyháza**

A projekt címe: Food - Healthy Youth in a Future Europe

Az együttműködés témája releváns mind a Comenius program, mind az iskola sajátosságai szempontjából. A projekttevékenységek elősegítették a tantárgyközi kapcsolatok erősítését, a tanítás-tanulás szemléleti egységét, az egészségtudatosság növelését, valamint a táplálkozással, a vásárlási szokásokkal kapcsolatos ismeretek oktatását is gazdagították. A projekt alkalmat teremtett a korszerű IKT alkalmazására, valamint a tanulók nyelvtanulás iránti motivációjának megerősítésére, nyelvgyakorlásra. A tanulók aktív részvétele a tervezésben, az értékelésben és a megvalósításban is biztosított volt, ezen felül a projekt jó hatással volt a helyi közösséggel történő együttműködésre: a szülőkkel, önkormányzati szervekkel, panzióval, kereskedelmi kamarával, utazási irodákkal, különböző alapítványokkal is jól működő munkakapcsolatot alakítottak ki. Az együttműködés nagy volumenű, átfogó termékeit, eredményeit széles körben, számos fórumon keresztül igyekezett terjeszteni az intézmény (városi televízióban, az iskola honlapján: <http://www.sipkay.hu/> >> Comenius Iskolai projektek, helyi újságban). A projektnek köszönhetően erősödött a pályázó intézmény nemzetközi arculata, amely a régióban való ismertségét is növeli.

A nívódíjakat a 2010. április 29-én megrendezett valorizációs konferenciánk keretében adtuk át a nyertes intézmények képviselőinek. A nívódíjas intézményekről készült kiadványunk megtalálható honlapunkon a 'Könyvtár' menüpontban:

http://www.tpf.hu/pages/books/index.php?page_id=35&books_id=213.

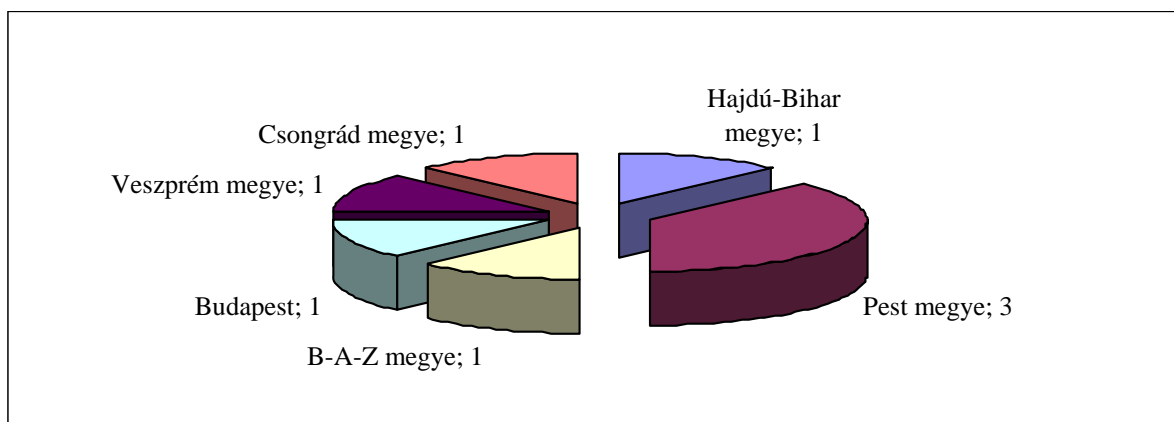
III.1.2. Comenius Régió együttműködések

A Comenius Régió együttműködések elsődleges célja az oktatás európai dimenziójának erősítése azáltal, hogy lehetőséget biztosít helyi és regionális oktatási hatóságok kétoldalú (bilaterális) együttműködésére. Az együttműködések keretében lehetőség van jó gyakorlatok kialakítására és/vagy cseréjére, eszközök kifejlesztésére, az oktatás európai dimenziójának erősítésére, valamint európai tanulási gyakorlatok megismerésére. A határon átnyúló együttműködések során kifejlesztett eszközök használatának fenntarthatóságát is biztosítani kell. Elvárás, hogy a Comenius Régió együttműködések segítsék a pályázó térségek hozzájárulását a fiatalok számára nyújtott oktatási lehetőségek fejlesztéséhez. Legfőbb célja nem a diákok és tanulók közvetlen bevonása a projekt megvalósításába, hanem a partner térségek közötti strukturált együttműködés elősegítése.

A 2010-ben másodjára meghirdetett *Comenius Régió együttműködések* pályázattípusban 8 pályázat érkezett, melyek közül a nemzeti értékelés és a nemzeti irodák közötti egyeztetés során 4 projekt

összesen 105 004 euró támogatást kapott. A négy nyertes pályázat közül egy Borsod-Abaúj-Zemplén megyei, kettő Pest megyei, egy pedig budapesti önkormányzat.

7. ábra: A 2010-ben pályázók területi megoszlása

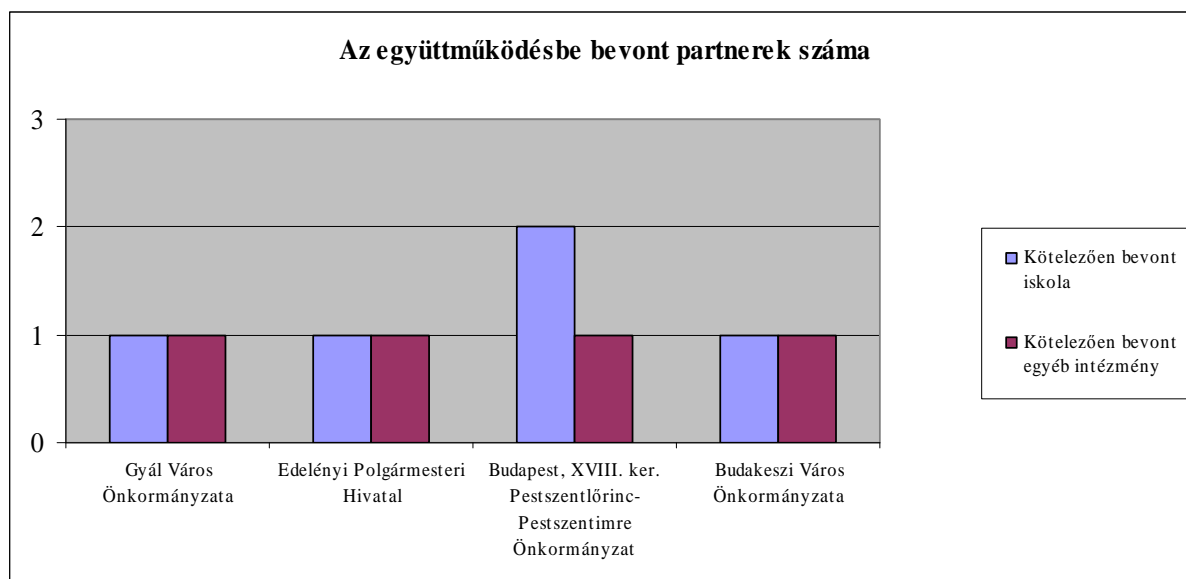
A pályázattípus célcsoportjának elérése továbbra is kihívást jelent a közalapítványnak, mivel a pályázattípus megjelenése előtt csak közvetett kapcsolatban álltunk az önkormányzatokkal (helyi, megyei, országos kisebbségi), többcélú kistérségi társulásokkal. 2010-ben a pályázók 100%-a települési önkormányzat volt.

A nemzeti iroda kiemelt feladatának tekinti a célcsoport közvetlen megkeresését, és kiemelt figyelmet fordít a programhoz kapcsolódó információterjesztésre. Ebben nagy segítséget jelentett a 2010 decemberében Budapesten a Tempus Közalapítvány által szervezett nemzetközi Comenius Régió partnerkereső szeminárium is ahol a 24 résztvevőből 4 magyar volt és közülük hárman nyújtottak be a szemináriumon megismert partnerükkel közös pályázatot 2011-ben.

A partnerkereső szemináriumon kívül minden adódó lehetőséget megragadunk annak érdekében, hogy a pályázati akcióval kapcsolatos információkat eljuttassuk a potenciális célközönséghez, pl. rendezvényeinken, ahol az érintett célcsoport jelenik meg, szóróanyagokat teszünk ki vagy röviden felhívjuk figyelmüket a Comenius Régió programra. Ezen kívül 2010 júniusában részt vettünk a Magyar Önkormányzatok Szövetsége által rendezett Magyar Polgármesterek VIII. Világtalálkozóján, ahol szintén nagyszerű lehetőséget kaptunk a program bemutatására. Rendszeresen publikálunk a Belügyminisztérium önkormányzatoknak szóló hírlevelében, informáljuk a pályázattípusról a partnerségbe bevonható iskolákat, hiszen az igény egy Comenius Régió projektben való részvételre bennük is fölmerülhet így kezdeményezői lehetnek egy ilyen együttműködésnek.

E pályázattípus keretében a pályázó szervezetek, intézmények kötelezően be kell, hogy vonjanak legalább egy közoktatási intézményt (óvodától a középiskoláig olyan közoktatási intézményt, amely egyébként pályázásra jogosult a Comenius Iskolai együttműködések pályázattípusban), valamint egy más típusú intézményt, szervezetet, aminek tevékenysége illeszkedik a projekt témájához.

8. ábra

2010-ben a 4 nyertes pályázó összesen öt közoktatási intézményt (2 óvodát, 1 általános iskolát és 2 összevont intézményt), valamint projektenként egy más típusú intézményt vont be a munkába.

A bevont más típusú intézmények a következők: közösségi ház és városi könyvtár, tömegsport egyesület, pedagógiai intézet és helytörténeti gyűjtemény, valamint városi könyvtár.

A nyertes projektek témái a következők:

- iskolavezetés: a coaching és a projektmenedzsment fejlesztése
- óvodapedagógia
- pályaaorientáció a felső tagozatban
- közoktatás keretében helyi szinten kínált fejlesztő tevékenységek

Mivel a projektek egyik kötelező eleme a külföldi, zömében a támogatott partnerintézményhez irányuló mobilitás, így a pályázók természetesen ezzel is számoltak. A nyertes pályázók összesen 96 fő kiutazását tervezték a partnerrégiókba.

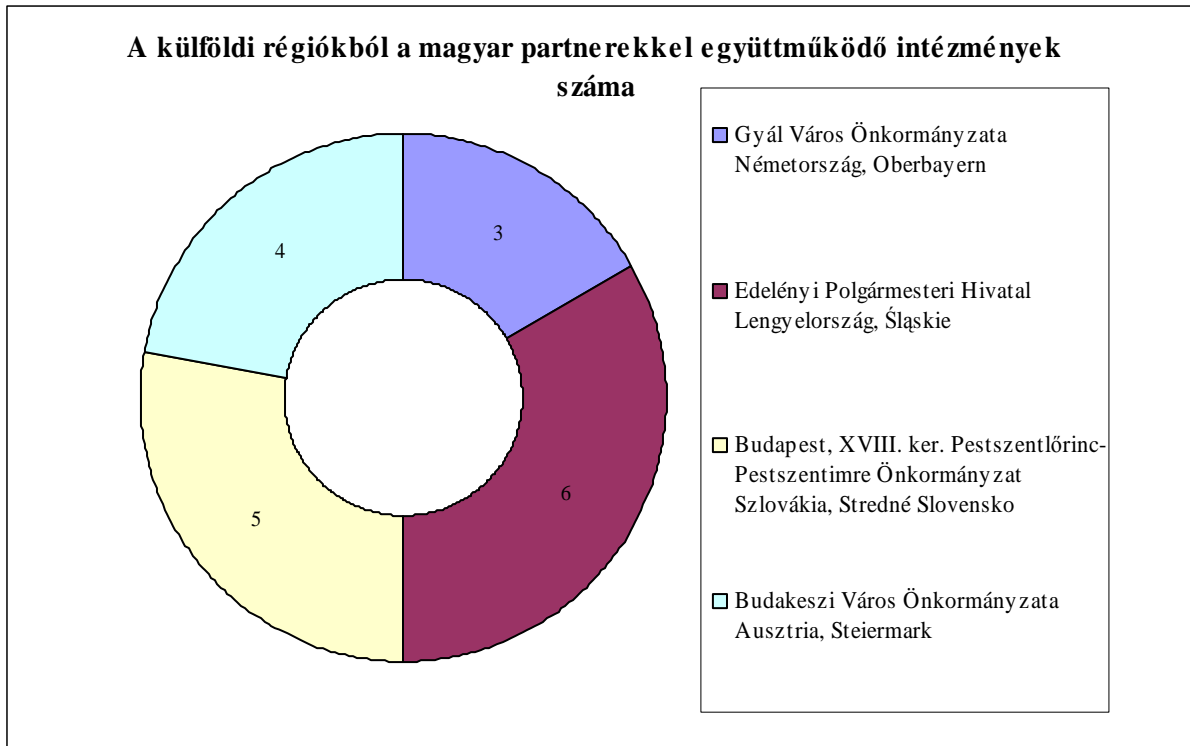
A választott témákhoz kapcsolódóan a mobilitások megvalósítása mellett többek között az alábbi tevékenységeket tervezték a pályázók:

- A két együttműködő régió közös honlapjának létrehozása és rendszeres frissítése aktuális információkkal.
- Jó gyakorlatok felkutatása coaching és projektmenedzsment témakörben, amit később ehhez kapcsolódó szöszedettel, kézikönyvvel, majd egy modul kifejlesztésével egészítenek ki.
- IKT alapú oktatási segédanyagok kifejlesztése és használatának bevezetése a tanítási folyamatokba.
- Az együttműködő régiók óvodapedagógiával kapcsolatos szakirodalmának tanulmányozása, az oktatásirányítás kérdéseinek elemzése és óvodapedagógiai gyakorlatának megismerése találkozók, konferenciák, szakmai műhelymunkák és gyakorlati hospitálások keretében.
- A néphagyományok megőrzését segítő természetközponitú, hagyományos tanulási környezet kialakítása.
- Tematikus broszúrák összeállítása és nyomtatott formában való terjesztése a projekt során megszerzett jó gyakorlatokból pedagógusok részére.

A külföldi partnerrégiókban a főpályázó a Comenius Régió együttműködések pályázattípus szabályai értelmében szintén be kell, hogy vonjon legalább egy iskolát és legalább egy más típusú intézményt.

Az alábbi ábra azt mutatja, hogy melyek a magyar önkormányzatok külföldi partnerei, valamint azt, hogy a partner régióban hány intézmény vesz részt a közös munkában. A táblázat alapján megállapítható, hogy a külföldi régiókban a főpályázók a minimálisan elvárt két partnernél többet is bevonnak az együttműködésbe, így helyi szinten sokkal nagyobb körben gyűjthető a tapasztalat és oszthatóak meg az eredmények. Ez alapján magyar részről a jövőre nézve cél lehet az is, hogy ne csak a pályázatok száma növekedjen, hanem az egyes helyi partnerségeken belül a kötelezően bevont partnerek minimálisan elvárt számát (kettő) is növeljék a pályázók, sokkal szélesebb körben terjesztve ki ezáltal a projekt hatását, eredményét.

9. ábra

III.1.3. Előkészítő látogatások

Új partnerintézmények személyes megismerését, valamint a már meglévő partneriskolák közötti személyes kapcsolatfelvételt, ezek által pedig az iskolai együttműködések hatékonyabb előkészítését segítik az *előkészítő látogatások*, melyekre külön lehet pályázni a Comenius program költségvetésének erre a pályázati programra elkülönített keretéből. A pályázati forma lehetőséget nyújt Comenius Régió, Comenius Hálózatok, Comenius Multilaterális projektek és Comenius Kiegészítő tevékenységek pályázatok támogatásból történő előkészítésére is.

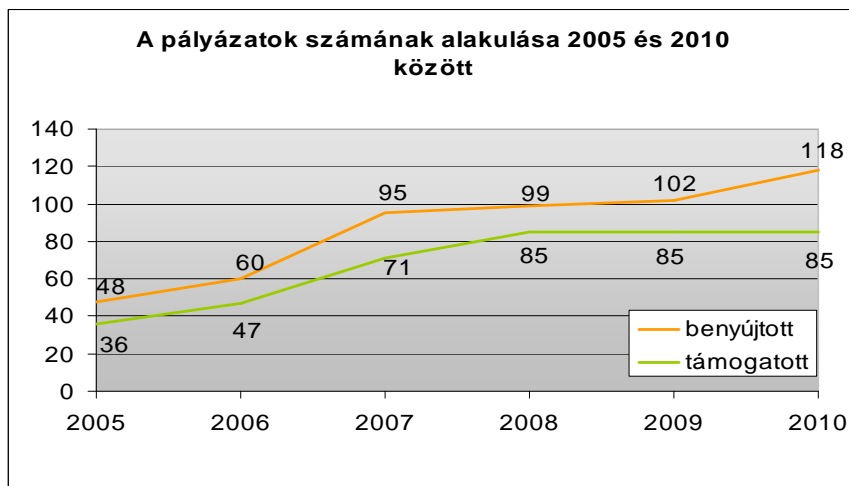
Összefoglaló a legfontosabb eredményekről

A pályázatok számának 2005 óta tartó emelkedése 2010-ben is folytatódott, összesen 118 pályázat érkezett be, ami az előző évhez képest 15%-kal, míg 2005-höz viszonyítva két és félszer több. A pályázatok száma magasabb is lehetett volna, ám a rendelkezésre álló keret decemberre kimerült, így a

pályázati kört idő előtt le kellett zárunk. A támogatott pályázatok összes támogatása 79.101 euró volt, ami nagyságrendileg megegyezik a 2009-ben felhasznált összeggel. 2009-hez hasonlóan 85 pályázatot támogattunk, 88 fő kiutazása valósulhatott meg, amely szám az átlagosan magasabb megítélt támogatási összegeknek köszönhetően némi csökkenést jelent.

A támogatott pályázatok közül 79 irányult Comenius Iskolai együttműködések, 5 Comenius Régió együttműködések és egy Comenius Hálózatok projekt előkészítésére.

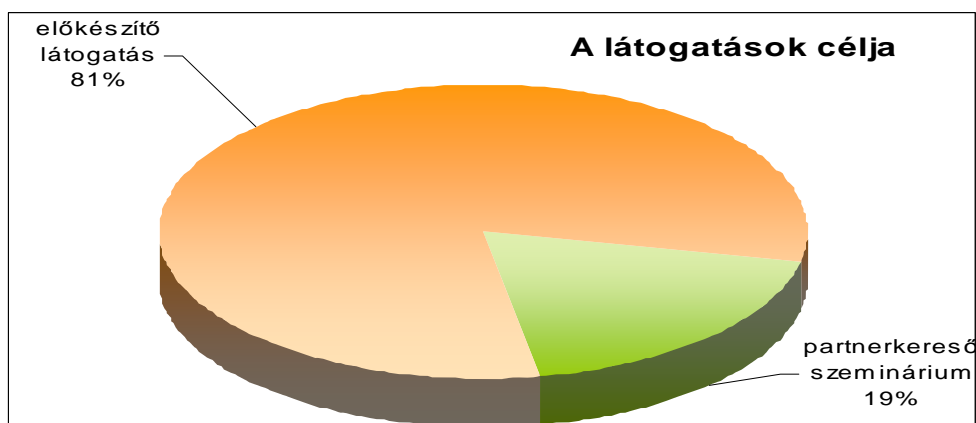
10. ábra

Az intézmények egy pályázati esztendőben egy sikeres pályázattal rendelkezhetnek és legfeljebb két fő kiutazására nyerhetnek támogatást. Az egy főre megítélhető támogatás összege 1000 euró volt, így egy intézmény legfeljebb 2000 euró támogatáshoz juthatott a program keretében.

A támogatott előkészítő látogatások 81%-a partner intézményekhez irányult, ahol leendő pályázatok előkészítése zajlott, míg új partnerek keresése a pályázatok 19%-ban jelent meg konkrét célként, amely érdekében, valamely nemzeti iroda által szervezett partnerkereső szemináriumon vettek részt a kiutazók. Utóbbi érték – részben a Budapesten megrendezett Comenius Régió partnerkereső szemináriumnak köszönhetően – a 2009. évi 8%-hoz képest jelentős növekedést mutat.

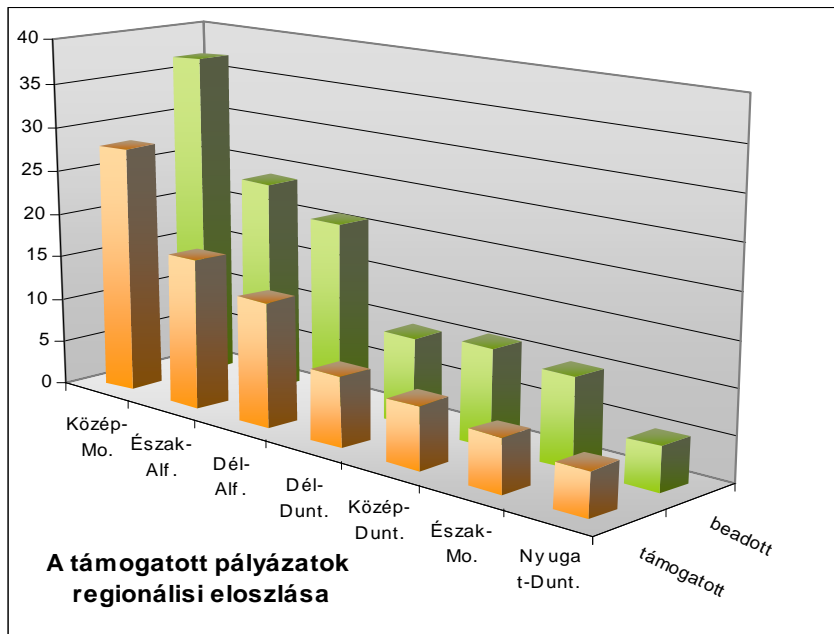
11. ábra

A pályázó aktivitás regionális jellemzői nem változtak 2010-re. Továbbra is Közép-Magyarországról, valamint a két alföldi régióból érkezett a legtöbb, míg a dunántúli régiókból a legkevesebb pályázat. Az észak-magyarországi régió aktivitása 2009-ben még az alföldi térségekéhez közelített, 2010-ben viszont már a dunántúli régiókéval került egy szintre. 62%-kal több pályázat érkezett viszont Észak-

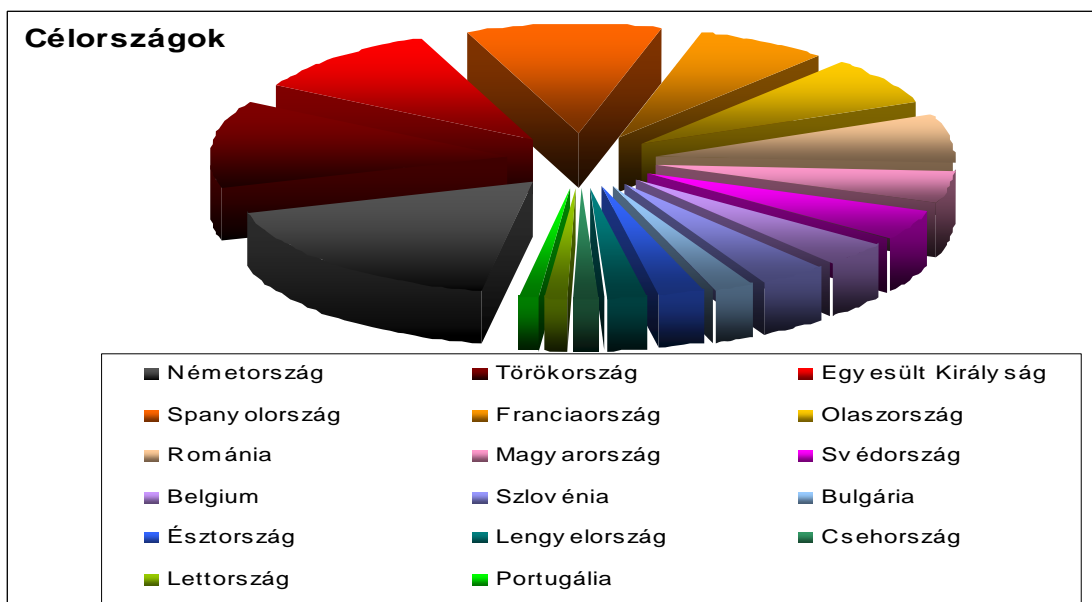
Alföldről, ami az átlagos 15%-os növekedés ismeretében mindenképp jelentősnek mondható. A 2011-ben a térségben lezajlott monitoring látogatás során elhangzottak arra utalnak, hogy a növekedésben olyan intézmények is szerepet játszottak, amelyek nem csak az iskolai projektjüket, hanem az azt megelőző előkészítő látogatást is igyekeztek a helybéli intézményeknek bemutatni, a pályázati lehetőséget népszerűsíteni.

12. ábra: A támogatott pályázatok regionális megoszlása

A célországok tekintetében sem történt jelentősebb átrendeződés 2010-ben, továbbra is Németország, Törökország és az Egyesült Királyság a legnépszerűbb a pályázók körében. A korábbi években néhány ország esetében tapasztalt ingadozások egy-egy országra 2010-ben is jellemzőek voltak. Ezek közül Spanyolországot érdemes kiemelni, mely az ott rendezett partnerkereső szemináriumnak is köszönhetően a magyar pályázók egyik legnépszerűbb célországává vált. Magyarország is szerepel a listán, mivel a Budapesten rendezett partnerkereső szeminárium magyar résztvevői a rendezvény részvételi díját a Comenius Előkészítő látogatások pályázati forrásból nyerhették el.

13. ábra

A 79 Comenius Iskolai együttműködések pályázat előkészítésére irányuló kiutazást 71 esetben követte a pályázat benyújtása is, ami továbbra is magas aránynak tekinthető, figyelembe véve, hogy az előkészített pályázatok benyújtása nem kötelező a támogatott intézmények számára. Az előkészített Comenius Régió együttműködések pályázatok mindegyikét benyújtották a 2011. február 21-i pályázati határidőre.

III.1.4. Comenius szakmai továbbképzés pedagógusoknak

A program célja az oktatók készségeinek fejlesztése, a szakmai kompetenciák javítása nemzetközi környezetben. Az akció 1-6 hetes, az Európai Unió valamely tagállamában tartott intenzív kurzusokon vagy szakmai és módszertani továbbképzési programokon való részvételhez nyújt egyéni ösztöndíjat pedagógusoknak.

A program keretében az alábbi tevékenységek támogathatóak:

- Általános továbbképző kurzusokon való részvétel;
- Nyelvtanár-továbbképző kurzusokon való részvétel;
- Comenius Hálózat vagy Comenius Többoldalú Együttműködési projekt, vagy a Nemzeti Iroda, illetve a közoktatás terén működő európai egyesület által szervezett olyan rendezvényen való részvétel, melynek programja megfelel az akció célkitűzéseinek;
- Szakmai konzultáció, hospitálás, illetve szakmai gyakorlat egy közoktatási intézményben, vagy egy olyan szervezetnél, melynek tevékenysége fontos szerepet játszik a közoktatás területén (civil szervezetek, önkormányzatok, stb.);
- Nyelvtanfolyamon való részvétel.

Összefoglaló a legfontosabb eredményekről

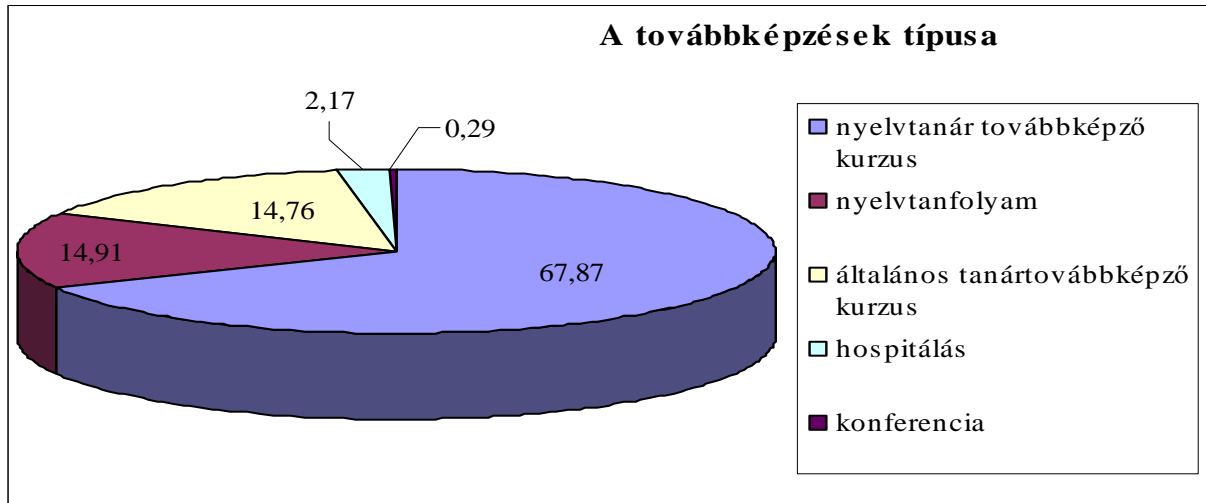
A **Comenius szakmai továbbképzés pedagógusoknak** pályázattípusban 2010-ben három határidővel lehetett pályázatot benyújtani (január 15.; április 30.; szeptember 15.). Összesen 696-an pályáztak, közülük 210 pályázó részesült támogatásban. A tanártovábbképző kurzusra támogatást nyert pályázóknak összesen 533 484 eurót ítél meg a Tempus Közalapítvány, tehát átlagban pályázatonként 2540,4 eurót.

A Comenius szakmai továbbképzés pedagógusoknak pályázattípus esetében a beadott pályázatok száma az előző év azonos időszakához képest több mint a másfélszeresére nőtt (2009-ben 451 pályázat érkezett be).

A hátrányos helyzet vizsgálatakor – csakúgy, mint 2009-ben – hangsúlyt helyeztünk a szociális háttér okozta hátrányok kiküszöbölésére magasabb támogatás megítélésével.

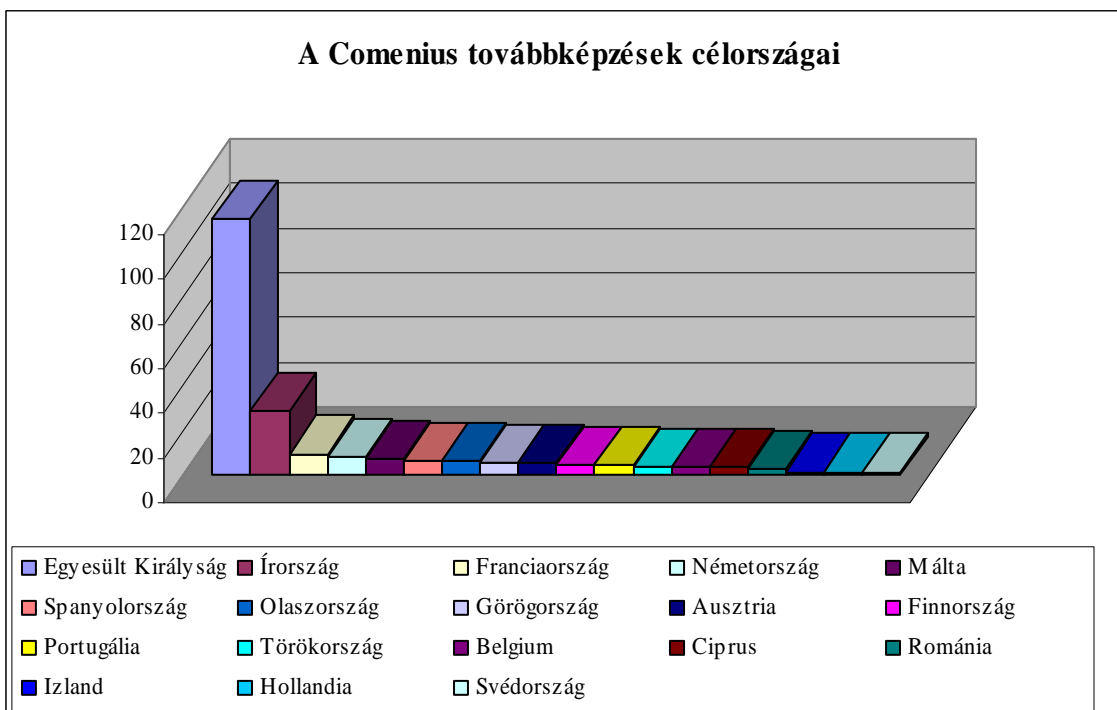
A korábbi évek tendenciájának megfelelően magas a nyelvpedagógiai tartalmú továbbképzésre jelentkezők aránya (67,8%). A második legkeresettebb továbbképzési típusá avansáltak a nyelvtanfolyamok, melyekre a pályázók 14,9 %-a nyújtott be pályázatot. Az egyéb szaktárgyak, illetve a szaktárgyak oktatásához közvetlenül nem kapcsolódó, általános tanártovábbképzésekre jelentkezők aránya elérte a 14,7 %-ot. Az intézménylátogatások keretében megpályázott hospitálások aránya a 2,17 %-ot érte el. A fennmaradó töredék százalékban a pályázók konferencián való részvételre pályáztak.

14. ábra

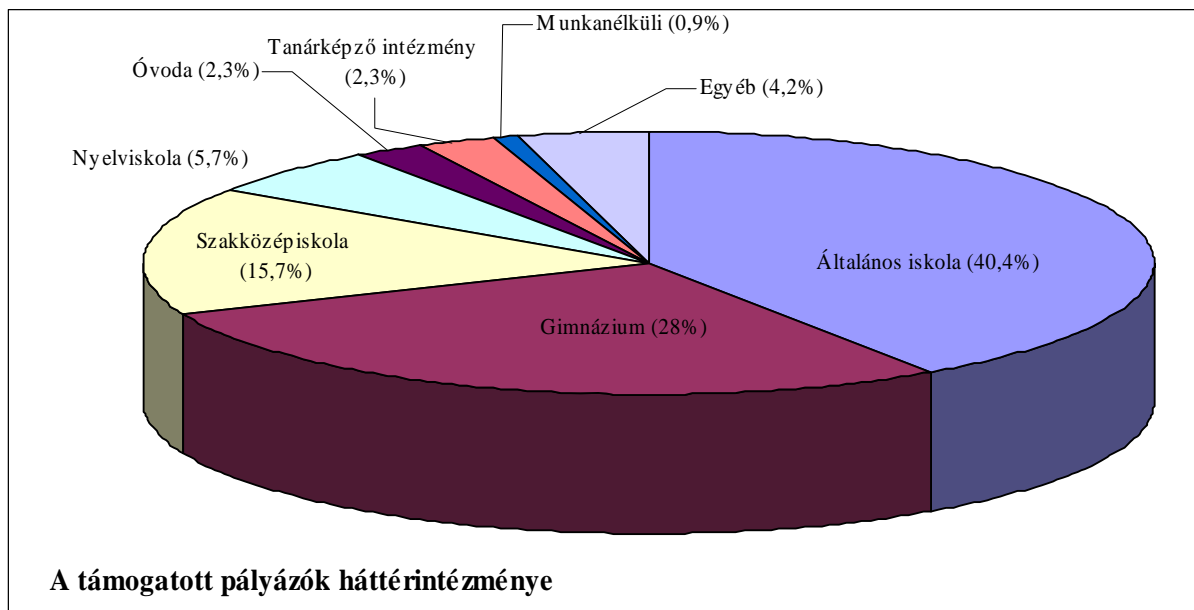
A támogatást nyert továbbképzések 46,1 %-a – a korábbi évekhez hasonlóan - az Egyesült Királyságban került megrendezésre, melyet a második legnépszerűbb továbbképzési helyszín, Írország követett 13,3 %-kal. Továbbra is atraktívak voltak a továbbképzések Franciaországban, (4,2%) Németországban (3,8%) és Máltán (3%).

15. ábra

A pályázók háttérintézményét megvizsgálva megállapítható, hogy a pályázatok jó részét általános iskolában dolgozó, aktív pedagógusok nyújtották be. A közoktatás arányát tekintve, az előző évek tapasztalatainak megfelelően 86,4 %-ban érkeztek pályázatok. Jelentős szeletet tesz ki a nyelvviskolákban dolgozó pedagógusok aránya is (5,7%), illetve az egyéb, a közoktatással kapcsolatban álló intézményi háttérrel rendelkező pályázók.(4,2%)

16. ábra

A 210 támogatott pályázónak 14,2 %-a férfi, ami nagyjából megfelel, vagy némileg meghaladja a hazai közoktatásban dolgozó férfiak arányát.

A korábbi években megfigyelt tendencia folytatódott, miszerint a pedagógusok egyre inkább meglátják az LLP programok közötti összefüggéseket és kapcsolódási lehetőségeket, és évről évre nagyobb számban nyújtanak be pályázatot pl. egy Comenius iskolai együttműködés során kialakított kapcsolatra való hivatkozással.

Ez feltehetően annak is köszönhető, hogy – függetlenül attól, hogy milyen típusú mobilitás disszeminációját vizsgáljuk meg – a pedagógusok minden esetben beszámolnak intézményükben a megszerzett tapasztalatokról. Jelen program esetében a pedagógusok többsége publikálja tapasztalatait a helyi lapokban. Viszonylag alacsony számban tervezik bemutató órák vagy konferenciákra való előadás megtartását.

Az ismeretek, új módszerek továbbadására jó eszköznek bizonyult a Tempus Közalapítvány honlapján működő *Módszertani ötletgyűjtemény* is, mely jelenleg több mint 400 ötletet, játékot tartalmaz az órák színesítésére. A gyűjtemény ötlettára zömében a Comenius szakmai továbbképzés pedagógusoknak programban szerzett tapasztalatokból áll.

A kurzusokra való felkészülés esetén a pályázók közel nagy része felméri tanítványai igényeit is, és túlnyomó többségük kollégái körében is végez kutatást arra vonatkozóan, hogy milyen területen fejlődnének szívesen, illetve igényelnek új információkat/módszereket.

A pályázatok célját megvizsgálva megállapítható, hogy csaknem minden esetben szerepel a célok között a kapcsolatépítés, és az új módszerek megismerésének igénye. A fennmaradó esetekben a saját szakmai fejlődés jelenik meg erőteljesebben. (Természetesen ez utóbbi esetében is – közvetve bár, de – tetten érhető a tapasztalatok megjelenítése a tanítási munka során.)

Bár az óvodapedagógusok részvétele valamelyest nőtt a programban az előző évhez képest, továbbra is fontos feladatunknak tekintjük az eddigihez hasonló célzott megkeresésüket és bevonásukat a programba. Szintén feladatunknak tekintjük, hogy az eddiginél több intézményvezető vegyen részt a feladatköréhez kapcsolódó továbbképzésen, hiszen a program elősegítheti új vezetői attitűd kialakítását, illetve fejlesztését a nemzetközi tapasztalatcserének köszönhetően.

III.1.5. Comenius tanárasszisztensek

Az Egész életen át tartó tanulás program Comenius tanárasszisztensi akciójának keretében leendő tanárok a programban résztvevő országok valamely közoktatási intézményében 13-45 hét időtartamú tanítási gyakorlaton vesznek részt.

A tanárasszisztensi pályázattípus két fő célja, hogy

- a leendő tanárok lehetőséget kapjanak pedagógiai, nyelvi és kulturális ismereteik bővítésére, azaz módszertani tapasztalatokra tegyenek szert, fejlesszék nyelvtudásukat, bővítsék ismereteiket a fogadó országról és az ottani oktatási rendszerről,
- a fogadó intézmények hasznosítsák az idegen anyanyelvű tanárasszisztensek munkáját és ismereteit.

A fogadó intézménybe történő megérkezése után a Comenius tanárasszisztens a tanítási gyakorlat időtartamára munkaprogramot dolgoz ki az intézmény által kijelölt vezetőtanárral egyeztetve. A tanárasszisztensnek nemcsak az a feladata, hogy idegen nyelvet (anyanyelv és az EU egy más hivatalos nyelve) vagy valamely tárgyat idegen nyelven tanítson, hanem általános országismereti tudnivalókat is át kell adnia a hazájáról. A tanárasszisztens a tanórán lehetőség szerint támogatja a diákok közti csoportmunkát, iskolai projektek megvalósítását, segít a sajátos nevelési igényű tanulók oktatásában.

Összefoglaló a legfontosabb eredményekről

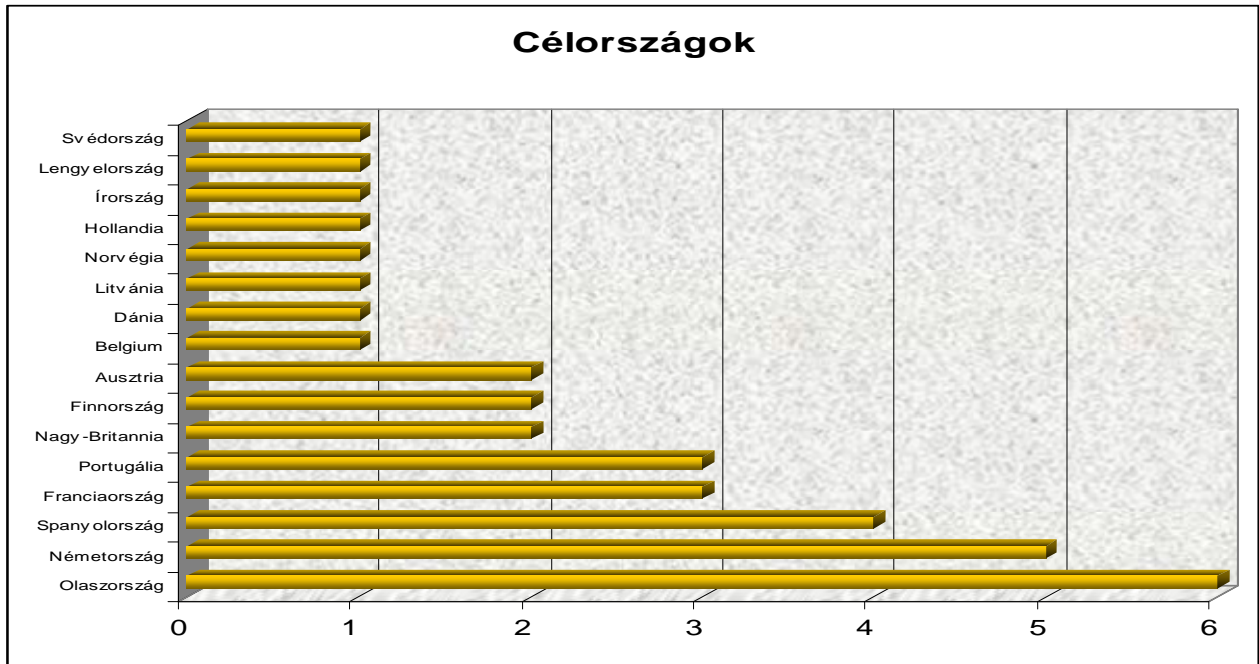
A beérkezett pályázatok számát tekintve a 2010-es évben is sikerült elérni a korábbi év jó eredményeit a tanárasszisztensi programban. A rendelkezésre álló, 2009-hez képest 20%-kal kisebb forrás 35 tanítási gyakorlat megvalósítását támogatta, így a 124 pályázat hozzávetőleg 3.5 szerez túljelentkezést jelez. Ez az arány lehetővé tette, hogy az értékelés során csak a legmotiváltabb és a legkidolgozottabb szakmai terveket bemutató pályázók kapjanak támogatást. A nemek szerinti megoszlás ugyanakkor a szokásosnál is kedvezőtlenebbül alakult ebben az évben, a támogatott tanárasszisztensek közül mindössze 1 volt férfi.

A program összköltségvetése 2010-ben 200.000 euró volt, melyből a pályázati év végére mindössze 90 euró maradvány keletkezett. A 199.910 euró leszerződése azt jelenti, hogy a források 99.9%-át sikerült a program céljaira felhasználni. Mivel az Európai Bizottság valamelyest csökkentette az országoként adható heti maximum összegeket, a támogatások átlagos összege 500 euróval alacsonyabb volt, mint 2009-ben. A Comenius tanárasszisztensek így az átlag 24 hetes tanítási gyakorlatukra, átlag 5711 euró támogatást kaptak.

A tanítási gyakorlatok célországai

A nemzeti iroda prioritásként kezeli, hogy a programban részt vevő minél több országban legyen magyar tanárasszisztens, hiszen munkájukkal jelentősen hozzájárulhatnak Magyarország ismertségének növeléséhez, a kapcsolatok megerősítéséhez, nem csupán a fogadó iskolában, de annak tágabb környezetében is. Kifejezett sikerként értékelhető, hogy kevesebb kiutazó asszisztens mellett, eggyel növelni tudtuk a 2009-es év eredményét: a 35 magyar tanárasszisztens 16 különböző országban valósította meg tanítási gyakorlatát.

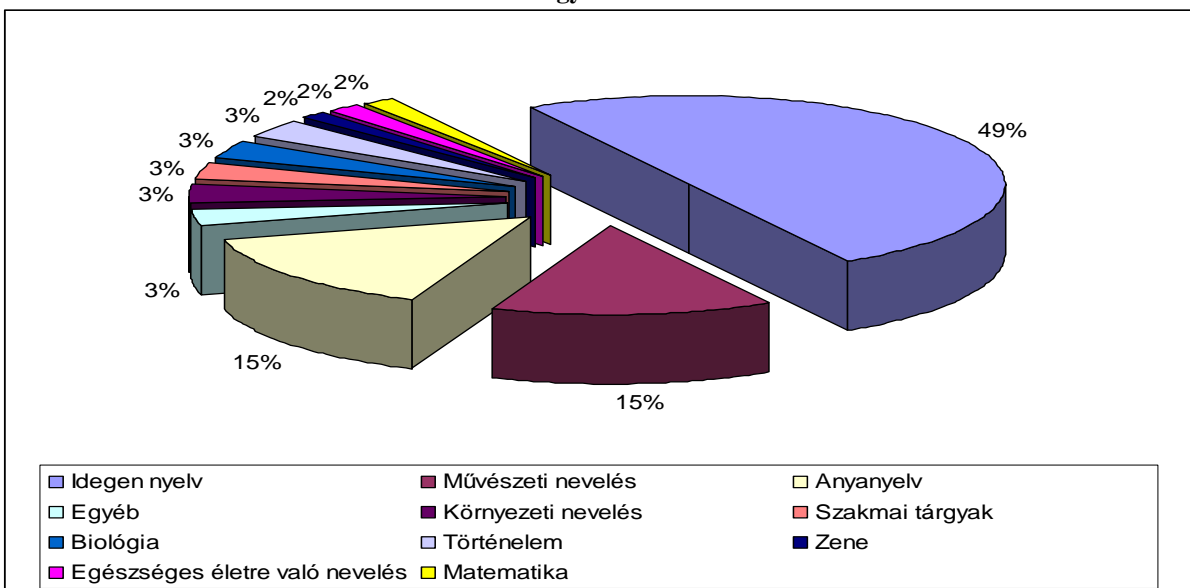
17. ábra

Az Európai Bizottság törekvése, hogy ne csak leendő nyelvtanárok, hanem bármilyen más szakos tanárok is részt vegyenek a programban. A lehetőség 2007 óta adott, de ezen a területen a 2010-es év sem hozott igazi áttörést. Ennek ellenére, mint az alábbi grafikon is mutatja, a nyelvek mellett több más tárgy tanítására is vállalkoztak az asszisztensek a fogadó iskolákban. Ugyanakkor az, hogy a legtöbb pályázó nyelvtanár szakos, vagy nyelvtanár szakos is, jól illeszkedik a program realitásaihoz, hiszen a fogadó iskolák túlnyomó többsége is ilyen szakmai háttérrel keres asszisztenseket, s nehezen tudna a program által előírt órában bevonni fizika vagy földrajz szakos asszisztenseket. A tartalom alapú nyelvtanulás és a tantárgyközi megközelítések erősítése érdekében a nemzeti irodáknak továbbra is sok még a tennivalója.

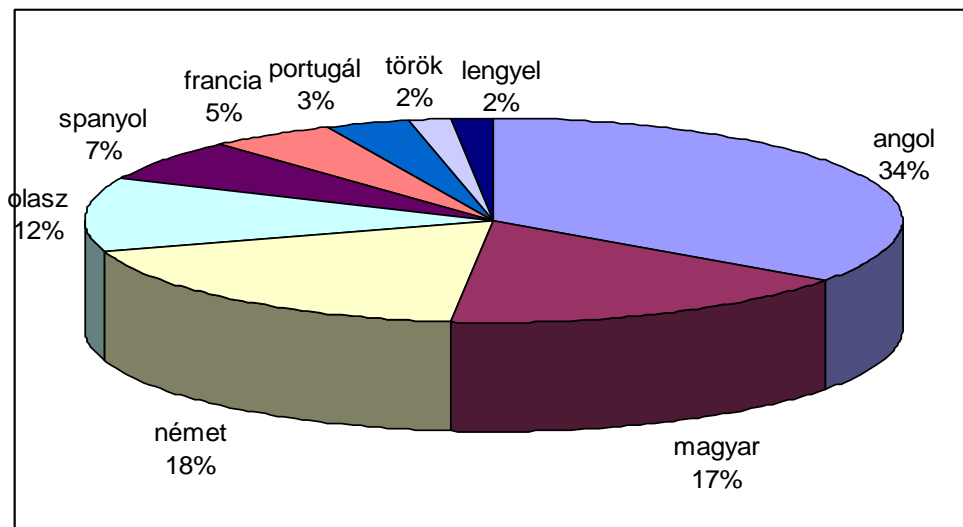
Az alábbi grafikon jól szemlélteti, hogy a fogadó intézményekben egyre többször hasznosítják a tanárasszisztensek tudását olyan tantárgyak, műveltségterületek oktatásában is, mint a művészeti nevelés, a történelem vagy a matematika.

18. ábra: A tanárasszisztensek által tanítandó tárgyak

A nyelvi sokszínűség szempontjából a tanárasszisztensi program valószínűleg az egyik legváltozatosabb az Egész életen át tartó tanulás programon belül. Bár az előző évek tendenciájával összhangban 2010-ben is valamelyest tovább nőtt az angol nyelv részaránya, még mindig alig haladja meg az egyharmados értéket. Magyarországon a német és az olasz nyelv az európai átlagnál jobban szerepelnek, ebben az évben a spanyol nyelv is erősödött néhány százalékkal, megelőzve ezzel a francia nyelvet. Örömteli, hogy a statisztikákba idén bekerültek olyan európai szinten is kevésbé tanított nyelvek, mint a portugál, török és lengyel.

19. ábra: A tanárasszisztensek munkanyelv szerinti megoszlása

A Comenius tanárasszisztensek kiemelt feladata a küldő ország nyelvének és kultúrájának közvetítése a fogadó iskolában és annak tágabb környezetében. Míg az utóbbi esetében a fogadó fél általában rendkívül nyitott, addig a magyar nyelv tanítása sok esetben nehézségekbe ütközik. A beszámolók alapján ebben az évben, úgy tűnik, sikerült előre lépni ezen a területen is. Több asszisztensnek is lehetősége volt arra, hogy magyar nyelvet tanítson, bár természetesen ez általában alapfokon valósult meg. Az asszisztensek többsége számára a magyar, mint idegen nyelv tanítására nem szerez képesítést, így a nemzeti iroda kiemelt feladatnak tekinti, hogy korlátozott lehetőségeihez képest erre valamelyest felkészítse őket. A támogatott pályázók felkészítő napján a résztvevők megismerkedhettek a tanári gyakorlatuk alatt felhasználható magyar nyelvkönyvekkel, illetve olyan nyelvi játékokkal, amelyek speciálisan egy-egy magyar nyelvi elem elsajátításához segítenek hozzá. Kiscsoportos munkában összegyűjtjük azokat a tartalmakat is, melyek a különböző korosztályú célcsoportok számára (óvoda, általános és középiskola, tanárkollégák) a magyar kultúrából érdekesek lehetnek, s természetesen igyekszünk megtalálni ezek közvetítéséhez a megfelelő formákat, módszereket, eszközöket is.

A nemzeti iroda 2010-ben is azon dolgozott, hogy a program koordinációja minél magasabb színvonalon valósuljon meg nemzeti szinten. Ezek a törekvések kiterjedtek a program népszerűsítésnek új eszközeire, a gyakorlatok eredményes megvalósítását támogató eszközökre és az utómunkára, a tapasztalatok terjesztésére is. A pályázókkal való közvetlenebb kommunikáció biztosítása érdekében létrehoztunk egy olyan internetes felületet, ahol az asszisztensek a nemzeti iroda munkatársaival és egymással is megoszthatják élményeiket, tanácsokat adhatnak egymásnak pedagógiai, de akár személyes problémák kezelésére is. Az ezzel kapcsolatos pozitív tapasztalatok az eszköz továbbfejlesztésére ösztönöznek, de emellett folyamatosan fejlesztjük honlapunkat is.

III.1.6. Comenius tanárasszisztensek – magyar fogadó intézményi pályázatok

Az Intézményi pályázatok keretében magyar óvodák, általános és középiskolák pályázhatnak Comenius tanárasszisztensek fogadására. A fogadó iskolák nem részesülnek anyagi támogatásban, mivel a Magyarországon tevékenykedő külföldi tanárasszisztens ösztöndíjat kap a saját nemzeti irodájától.

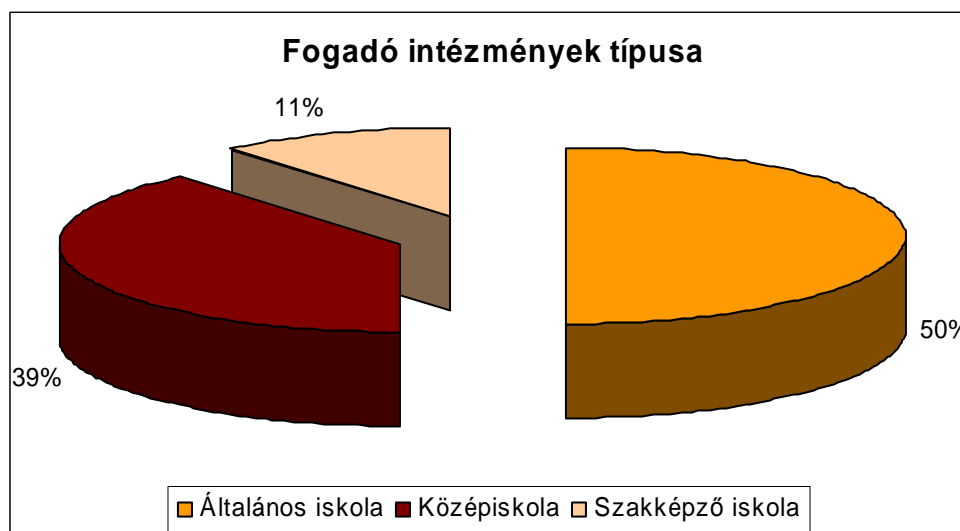
Összefoglaló a legfontosabb eredményekről

A programban beadott pályázatok száma, az egyéni pályázatokhoz hasonlóan, az intézményi pályázatok esetében is nagyjából megegyezett a 2009-es adattal. 69 pályázat érkezett határidőre, melyek mindegyike megfelelt a formai követelményeknek. A tartalmi bírálat szerint az iskolák nagy része jó vagy megfelelő pedagógiai célokat és ezekhez kapcsolódó tevékenységeket vázolt fel a pályázatban, mindössze kettőt utasított el a nemzeti iroda tartalmi okok miatt. Az Európai Bizottság által készített friss hatástanulmány fontos megállapítása, hogy a programban jellemző az asszisztensek kelet-nyugati irányú mozgása, azaz a mi régióink országaiból lényegesen több a kiutazó asszisztens, mint az oda érkező. Ebben a kontextusban a 2010-es év eredménye kifejezetten jó: 18 külföldi tanárasszisztens töltötte tanítási gyakorlatát valamilyen hazai közoktatási intézményben. Ez a szám kettővel magasabb, mint a 2009-es, így a pályázó iskolák 27%-a tudott tanárasszisztent fogadni.

Mivel a támogatott egyéni pályázatok száma mindig alacsonyabb, mint az intézményi pályázatoké, a nemzeti irodák egy nemzetközi egyeztetés keretében az asszisztenseknek keresnek fogadó iskolát és nem fordítva. Az iskola kiválasztásának fontos pedagógiai szempontjai az iskola típusa, a tanítandó korosztály, a munkanyelv és természetesen a tanítandó tárgyak. Minél rugalmasabb az iskola pályázata, annál nagyobb az esély, hogy végül nem csak sikeres, de eredményes is lesz a pályázat. A nemzeti iroda természetesen törekszik arra, hogy minél több magyarországi településen valósuljon meg együttműködés a program keretében, 2010-ben a 18 asszisztens 14 különböző magyarországi településen tevékenykedett.

Ami a fogadó intézmények típusát illeti, az asszisztensek felét általános iskolák fogadták, 7 asszisztens gimnáziumba, kettő pedig szakiskolába került. Ebben az évben sajnos óvodában nem valósult meg gyakorlat.

20. ábra

Ha az asszisztensek küldő országát vizsgáljuk, a kép viszonylag kedvezőnek mondható, hiszen ezek száma csaknem a kétszeresére nőtt a tavalyinak: a 18 asszisztens 9 különböző európai országból érkezett. A hagyományoknak megfelelően a legtöbben Olaszországból és Németországból jöttek, de több év után ismét fogadhattunk asszisztentst Portugáliából és Svédországból, s külön öröm, hogy idén Romániából is érkezett egy tanárasszisztens hozzánk.

21. ábra

A Magyarországon tanító asszisztenseket meglepte, hogy mennyire fegyelmezettek a diákok a tanórán, milyen nagy a tanárok tekintélye az iskola falain belül. Ennek természetesen számtalan előnye lehet a tanítási folyamat szempontjából, de esetenként azzal is járhat, hogy a diákok az órán kevésbé kezdeményezők, aktívak, nem töreksenek önálló vélemény kialakítására vagy annak nem adnak hangot. A tanulás iránti motiváció erősítését az asszisztensek komoly feladatnak tekintették, s ebben gyakran eredményesek is voltak. Szinte mindnyájan hangsúlyozták, hogy milyen kiváló kapcsolatot sikerült kialakítani a mentorukkal, s milyen sok szakmai segítséget kaptak tőlük, ugyanakkor a tanári kar egészével még lett volna lehetőség az együttműködés elmélyítésére.

III.1.7. Comenius centralizált pályázatok

A COMENIUS alprogram centralizált része 2010-ben három pályázattípusból állt:

- **Comenius hálózatok**
- **Comenius többoldalú projektek**
- **Comenius kiegészítő tevékenységek**

A **Comenius hálózatok** az oktatási intézmények és szervezetek közötti hálózatok kialakítását támogatják. Támogatható az adott témakörön belül az oktatási innováció és a jó gyakorlatok megismertetését szolgáló intézkedések, pl. összehasonlító elemzések, esettanulmányok, ajánlások megfogalmazása, szemináriumok és konferenciák szervezése, továbbá egyéb terjesztési intézkedések és az európai együttműködés megkönnyítését és javítását célzó intézkedések, pl. információcsere, projektkoordinátorok képzése, új projektek támogatása, projekteredmények és bevált módszerek terjesztése.

A 7 támogatott Comenius hálózatok projekt egyikében egy magyar intézmény is közreműködik partneri státuszban. A projekt során a közreműködő 6 partner, 36 középiskola és 21 társult partner, egy olyan, a klímaváltozás témaköréhez kapcsolódó gyűjteményt kíván összeállítani, amely jól használható az iskolákban a téma tanításának színesebbé tételéhez. A forrásokat 7 nyelven szeretnék elérhetővé tenni.

A **Comenius többoldalú projektekre** olyan konzorciumok jelentkezhetnek, melyek célul tűzték ki a tanárok és az iskolai oktatási szektorban dolgozók alap- vagy továbbképzésének javítását, osztálytermi stratégiák kialakítását, az oktatás és tanítás minőségének javítását. Támogatható új tantervek, képzések (vagy képzés részek) vagy anyagok átdolgozása, kialakítása, az új tanítási módszerek és pedagógia stratégiák átdolgozása, kialakítása és pedagógusok számára mobilitási tevékenység szervezése.

2010-ben 33 Comenius többoldalú projektek együttműködés indulhatott útjára. Ezen együttműködéseknek ugyan nem magyar intézmény volt a koordinátora, azonban partnerként összesen 5 együttműködésben, 6 magyar intézmény közreműködik. A témák sokszínűek; fellelhető közöttük a viselkedészavarral küzdő gyerekeket tanító pedagógusok támogatása, vagy egy interkulturális szeminárium szervezése a pedagógusképzésben az európai állampolgárság kialakítására és fejlesztésére, illetve akár a környezetvédelem fontosságának erősítése az iskolai nevelésben. A projektekben résztvevő magyar intézmények típusa is sokszínű; közoktatási intézmény, felsőoktatási intézmény, illetve pedagógiai társaság is található a közreműködők között.

A **Comenius kiegészítő tevékenységek** célja felhívni a megfelelő célcsoportok vagy a közvélemény figyelmét az európai együttműködés fontosságára az iskolai oktatás területén, a Comenius program sikeresebb megvalósításának segítése, különösen képzési tevékenységeken és elemzéseken keresztül vagy ágazatok közötti együttműködés segítése az Egész életen át tartó tanulás programjának különböző tevékenységei között.

Az Európai Bizottság 2010-ben 4 pályázatot támogatott, melyek közül egyben a magyar oktatási ügyekért felelős minisztérium is közreműködött partnerintézményként.

A 12 hónapos projekt gerincét a belga és a magyar uniós elnökségi félévek programjaihoz illeszkedő két konferencia alkotta. Mindkét esemény szervezésében a két ország oktatásért felelős minisztériumai is részt vettek. A 2010-es belgiumi konferencia illeszkedett a társadalmi szolidaritás erősítését célzó elnökség célkitűzéséhez, a 2011-ben Magyarországon megrendezett esemény pedig összhangban volt az oktatáshoz való hozzáférésben mutatkozó esélykülönbségek mérséklésére és a szegregáció felszámolására irányuló stratégiával. (az összefoglaló forrása: www.eu2011.hu)

III. 2. Erasmus

Az Erasmus program felsőoktatási intézményeknek kínál lehetőséget képzési kínálatuk és szolgáltatásaik korszerűsítésére. Célja, hogy javítsa a felsőoktatás minőségét, és erősítse annak európai dimenzióját azáltal, hogy ösztönzi a felsőoktatási intézmények közötti nemzetközi együttműködést, és támogatja az Európán belüli mobilitást. Fejleszti a tanulmányok és végzettségek átláthatóságát és maradéktalan akadémiai elismerését, valamint hallgatók és oktatók tízezreinek nyújt mobilitási támogatást Európa-szerte.

Az Erasmus nyitva áll a felsőoktatási intézmények minden típusa előtt, és foglalkozik minden szakiránnyal minden tanulmányi szinten, a doktori képzéssel bezárólag.

Az Erasmus programhoz csatlakozni kívánó felsőoktatási intézménynek rendelkeznie kell egy jóváhagyott **Erasmus University Charterrel** (EUC). Ennek megszerzéséhez a felsőoktatási intézményeknek az Európai Bizottságnál kellett pályázniuk. A jóváhagyás 7 évre szól.

Elvárás a részt vevő intézményekkel szemben, hogy

- a mobilitást jó minőségben szervezzék meg;
- a kurzusinformáció legyen aktuális és hozzáférhető a hallgatók számára;
- aktívan használják a kreditrendszer;
- egyenlő bánásmódot és szolgáltatásokat nyújtsanak a beutazó hallgatóknak és a hazai hallgatóknak;
- támogassák a beutazó Erasmus hallgatók integrációját;
- a Tanulmányi Átiratot megfelelő időben és tartalommal állítsák ki a hallgatók számára;
- támogassák és elismerjék az Erasmus oktatókat;
- biztosítsanak nyilvánosságot az Erasmusnak;
- nyilvánosan kezeljék az Erasmus University Chartert és az Erasmus Programnyilatkozatot, és hozzáférhetővé tegyék a hallgatók és a FOI munkatársai számára;
- betartsák az Egész életen át tartó tanulás program diszkrimináció ellenes elveit és céljait.

2010-ben a Magyarországon működő 72 felsőoktatási intézményből 50 vett részt a hallgatói mobilitásban. Ez azt jelenti, hogy tulajdonképpen csak a legkisebb – egyházi fenntartású, vallástudományi, illetve speciális területeken működő – főiskolák maradtak ki az Erasmus programból. A Magyarországon beiratkozott összes hallgató 95%-a számára volt elvileg adott a kiutazás lehetősége.⁷

Pályázattípusok

1. *Mobilitás*
 - Erasmus tanulmányi célú mobilitás
 - Fogyatékossgal élő vagy speciális igényű hallgatók többléttámogatása
 - Erasmus szakmai gyakorlat
 - Konzorciumok szakmai gyakorlat szervezésére
 - Erasmus oktatói mobilitás
 - Erasmus személyzeti mobilitás
2. *Erasmus Intenzív nyelvi kurzus*
 - Külföldi hallgatók részvétele a magyar mint idegen nyelv kurzusokon vagy magyar hallgatók részvétele az EU kevésbé használt nyelveiből szervezett intenzív nyelvtanfolyamokon
 - Magyar mint idegen nyelv kurzusok szervezése külföldi hallgatók számára
3. *Erasmus Intenzív Programok*
4. *Erasmus Előkészítő látogatások*

A 2010. évi Erasmus költségvetés 9.534.000 euró. Az alábbi táblázat mutatja a rendelkezésre álló Erasmus költségvetés alakulását az elmúlt években.

8. táblázat: A magyar Erasmus költségvetés alakulása (2007-2010)

Év	Erasmus költségvetés (euró)	% változás 2007-hez képest
2007	7 454 310	100%
2008	8 339 990	118%
2009	8 874 000	119%
2010	9 534 000	128%

⁷ Statisztikát csak a 2009/10-es tanévről tudunk ebben a jelentésben közölni, mert az a legkésőbbi lezárt tanév. A 2009/10-es tanév projektjeit a 2009-es LLP költségvetésből fedeztük.

Mobilitás az európai felsőoktatási intézmények között

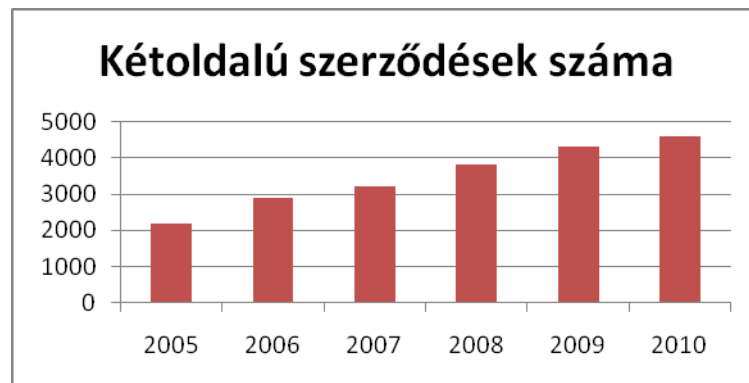
A magyarországi fejlemények ismertetése előtt érdemes bemutatni az európai szintű tendenciákat.

Az Erasmus hallgatói mobilitás 2009/2010-ben 7,43 %-kal nőtt. Ezen belül a tanulmányi célú mobilitás 5,66 %-kal, az Erasmus szakmai gyakorlatokra kiutazók létszáma pedig 17,25 %-kal emelkedett. Az Erasmus hallgatók ösztöndíja átlagosan 7-10%-kal csökkent Európában.

III.2.1. Hallgatói mobilitás Magyarországon

2009/2010-ben megváltoztak a trendek. A számszerű növekedés megállt, és belső átrendeződés indult meg a szakmai gyakorlatok előnyére: már nem a félévathallgatások száma növekszik. Várakozásainknak megfelelően a hallgatói szakmai gyakorlatok felértékelődtek, és a támogatott hallgatók száma már 700 fölötti. Évről-évre jelentős mértékben bővült a külföldi partnerintézményekkel fennálló kétoldalú megállapodások száma, jelenleg több mint 4500 megállapodással rendelkezünk.

22. ábra: Kétoldalú megállapodások számának alakulása a magyar intézmények és európai partnereik között az Erasmus programban

A programban részvételre jogosult intézmények 2010 márciusában pályáztak a TKA-hoz mobilitás megvalósítására. Mind az 50 pályázó felsőoktatási intézmény támogatást nyert.

9. táblázat: Összefoglaló a 2010-ben benyújtott és 2010/11-ben megvalósuló Erasmus mobilitás pályázatokról

Pályázattípus	Pályázó intézmények száma	Kiutazók tervezett száma	Jóváhagyott kiutazó létszám	Megvalósult kiutazó létszám
Hallgatói mobilitás	50	3878	3471	3421
Szakmai gyakorlatok	40	884	575	719
Oktatói mobilitás	50	1070	837	892
Személyzeti mobilitás	46	368	242	284
Mobilitás szervezése	50	n.a.	n.a.	n.a.

A finanszírozási rendszer évek óta azonos paramétereken alapul, így az intézményeknek juttatott Erasmus támogatás összegének változása egyértelműen nyomon követhető, és az okok az intézmények számára is ismertek (a pályázati űrlap kitöltési útmutatója ismerteti a finanszírozási paramétereket). Négy szempontot veszünk figyelembe: az előző évben teljesített hónapszámot, az előző évben pályázó hallgatók számát, az intézményi hallgatói létszámot és az igényelt hónapszámot. Ezeknek az objektív paramétereknek a változása eredményez az intézmények többsége számára növekedést, illetve néhány esetben csökkenést a támogatás összegében.

A pályázati keret felhasználása érdekében a Tempus Közalapítvány folyamatosan gondoskodott a felszabaduló források lekötéséről, ami 98% fölötti. Szabad források több okból keletkeznek:

- a támogatott intézmény nem tudja felhasználni a számára megítélt támogatást;
- a Tempus Közalapítvány évközi beszámolók adatai alapján forrást von el intézménytől, mert a felhasználást nem látja biztosítottnak;
- az Európai Bizottság juttat év közben többletforrást a programnak;
- az *Egész életen át tartó tanulás programján* belül történhet alprogramok közötti átcsoportosítás.

2009/2010-ben csak az első két pontra volt példa, és a TKA mindent megtett, hogy a források felhasználása teljes körű legyen. Nyílt pályázattal kiegészítő támogatást biztosítottunk a tanév során azoknak a felsőoktatási intézményeknek, akik fel tudták használni a lekötetlen forrásokat. A kiegészítő támogatás elsődleges célja a pályázati felhívás szerint a kiutazó hallgatók számának a növelése, másodsorban az ösztöndíjak kiegészítése, harmadsorban pedig ösztöndíj-hosszabbításra is lehetőség nyílik.

Tanulmányi célú mobilitás⁸

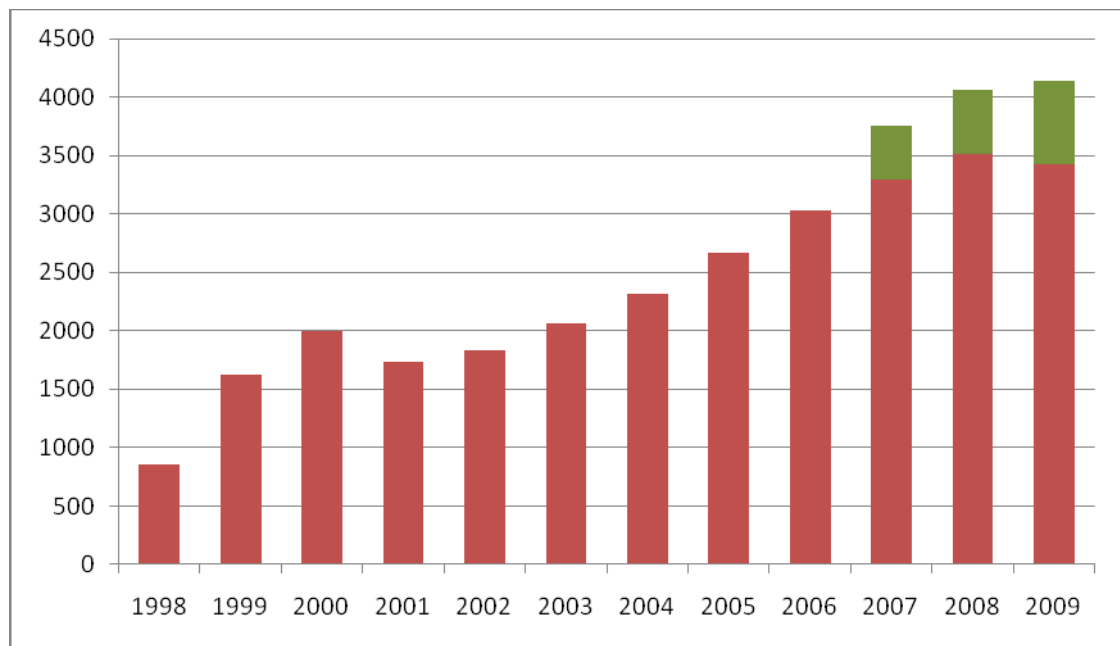
A hallgatók egyrészt klasszikus külföldi tanulmányi célú mobilitásban vehetnek részt, másodsorban szakmai gyakorlatra pályázhatnak, harmadsorban lehetőségük van egy tanulmányi és egy szakmai gyakorlatot megvalósítani egy tanéven belül is (két ösztöndíjat kapnak, mert időben elválnak a kettő), illetve ha időben folytonos a külföldi tanulmány és a szakmai gyakorlat, akkor kombinációról beszélünk.

Minden hallgató egy tanulmányi ösztöndíj és egy szakmai gyakorlati ösztöndíj igénybevételére jogosult felsőoktatási tanulmányai során. 49 magyar intézmény vett részt aktívan a programban a 2009/2010-es tanévben. Az intézmények 3421 hallgató külföldi tanulmányait támogatták. Emellett, 719 hallgató vett részt külföldi szakmai gyakorlaton, tehát összesen 4140 hallgató részesült az Erasmus program támogatásában.

10. táblázat: A kiutazó Erasmus hallgatók száma, a mobilitás célja szerint, 2009/2010

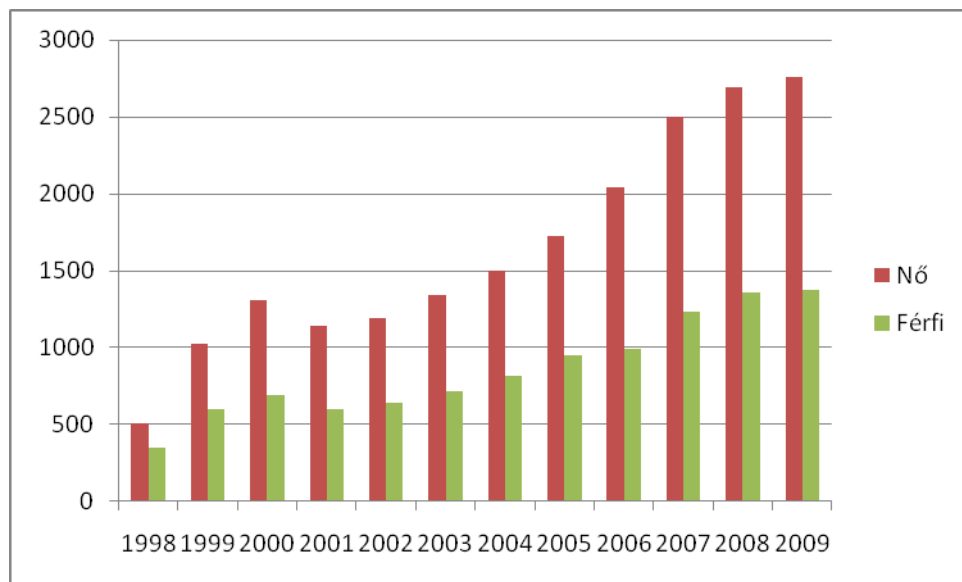
Mobilitás jellege	Létszám
Szakmai gyakorlatra kiutazó hallgatók (a)	719
Tanulmányokra kiutazó hallgatók (b)	3421
Összesen: (a+b)	4140

⁸ A statisztikákat csak a 2009-es költségvetésből támogatott, a 2009/10-es tanévben megvalósult mobilitásokról tudjuk közölni, mert ez a legutolsó lezárt tanév.

23. ábra: Kiutazó Erasmus hallgatók létszámának alakulása (1998/99 - 2009/2010-es tanévig)

*a zöld oszloprész jelzi a szakmai gyakorlatokat

Magyarországon is érvényes az az egész Európában megfigyelhető tendencia, hogy több nő vesz részt az Erasmus programban, mint férfi.

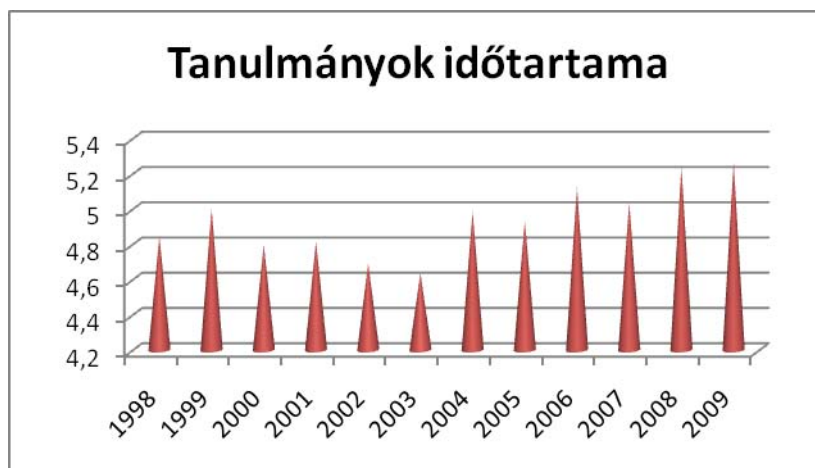
24. ábra: Kiutazó hallgatók Magyarországról nemek szerint (1998-2009)

11. táblázat: Erasmus ösztöndíjjal kiutazó hallgatók év, nem és tanulmányi szint szerint (fő)

Tanulmányi szint	Felsőfokú szakkép.			Első ciklus			Második ciklus			Harmadik ciklus			Kiutazó összesen
	Nő	Férfi	Össz	Nő	Férfi	Össz	Nő	Férfi	Össz	Nő	Férfi	Össz	
1998				486	312	798	24	34	58				856
1999				782	429	1 211	214	133	347	27	39	66	1 624
2000				1 033	512	1 545	219	133	352	57	47	104	2 001
2001				971	476	1 447	133	101	234	34	19	53	1 734
2002				1 002	506	1 508	134	104	238	53	30	83	1 829
2003				1 091	516	1 607	224	178	402	28	21	49	2 058
2004				1 343	720	2 063	130	77	207	27	18	45	2 315
2005				683	306	989	1 014	616	1 630	26	24	50	2 669
2006				1 055	406	1 461	953	552	1 505	32	30	62	3 028
2007	7	2	9	1 290	588	1 878	1 167	620	1 787	34	27	61	3 735
2008	14	6	20	1 367	582	1 949	1 296	752	2 048	19	21	40	4 057
2009	81	48	129	1 770	804	2 574	874	494	1 368	37	32	69	4 140
Összesen	102	56	158	12 873	6 157	19 030	6 382	3 794	10 176	374	308	682	30 046

A külföldi tanulmányok átlagos időtartama 5,2 hónapra nőtt. Ez az érték évekig 4,5 és 5 hónap között volt.

25. ábra: A hallgatói mobilitás átlagos időtartama, 1998-2009

12. táblázat: Az Erasmus hallgatók aránya a hallgatók létszámához képest

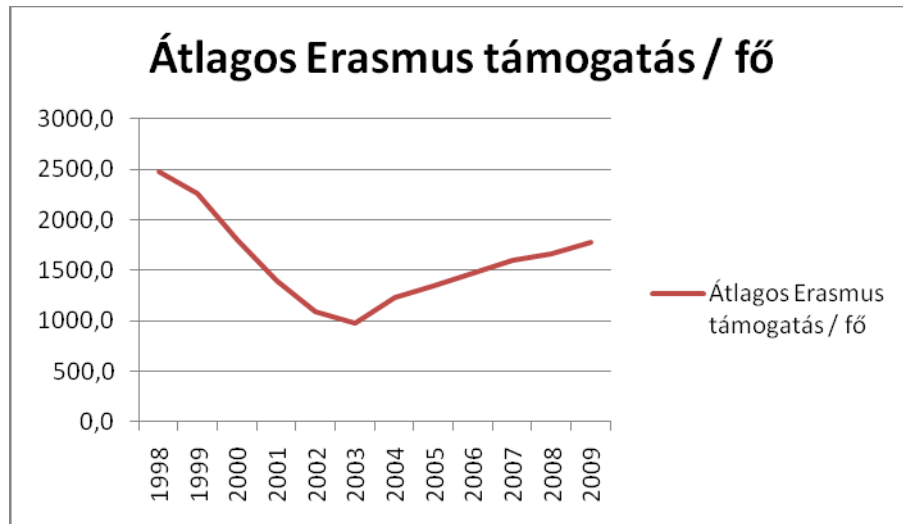
Intézmény	Kiutazó Erasmus hallgatók 2009/10	Erasmus hallgatók aránya a teljes hallgatói létszámhoz képest
Moholy-Nagy Művészeti Egyetem	68	7,61%
IBS Nemzetközi Üzleti Főiskola	58	5,95%
Magyar Képzőművészeti Egyetem	37	5,81%
Színház és Filmművészeti Egyetem	19	5,79%
Andrássy Gyula Budapesti Német Nyelvű Egyetem	4	3,45%
Közép-európai Egyetem	10	2,82%
Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem	21	2,60%
Budapesti Corvinus Egyetem	459	2,55%
Evangelikus Hittudományi Egyetem	4	2,41%

Debreceni Református Hittudományi Egyetem	5	2,19%
Modern Üzleti Tudományok Főiskolája	52	2,17%
Rendőrtiszti Főiskola	26	1,77%
Kodolányi János Főiskola	102	1,74%
Eötvös Loránd Tudományegyetem	516	1,70%
Pázmány Péter Katolikus Egyetem	158	1,67%
Sárospataki Református Teológiai Akadémia	2	1,67%
Budapesti Gazdasági Főiskola	238	1,66%
Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola	7	1,45%
Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola	15	1,30%
Pécsi Tudományegyetem	377	1,23%
Szegedi Tudományegyetem	343	1,22%
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	255	1,18%
Károli Gáspár Református Egyetem	51	1,16%
Apor Vilmos Katolikus Főiskola	28	1,14%
Debreceni Egyetem	308	1,02%
Semmelweis Egyetem	106	1,00%
Óbudai Egyetem	103	0,99%
Pannon Egyetem	86	0,82%
Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola	2	0,82%
Nyugat-magyarországi Egyetem	122	0,79%
Miskolci Egyetem	106	0,78%
Magyar Táncművészeti Főiskola	4	0,75%
Szent István Egyetem	124	0,70%
Széchenyi István Egyetem	61	0,62%
Kecskeméti Főiskola	29	0,60%
Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola	35	0,58%
Nyíregyházi Főiskola	49	0,49%
Szolnoki Főiskola	23	0,48%
Kaposvári Egyetem	14	0,40%
Eszterházy Károly Főiskola	33	0,39%
Általános Vállalkozási Főiskola	11	0,35%
Zsigmond Király Főiskola	14	0,35%
Gábor Dénes Főiskola	5	0,33%
Eötvös József Főiskola	6	0,32%
Károly Róbert Főiskola	27	0,29%
Dunaújvárosi Főiskola	13	0,28%
Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem	4	0,12%

A nemzeti támogatási keret növekedése elsősorban a kiutazó hallgatói létszám növekedésében nyilvánul meg, az egyéni ösztöndíjak nagyon mérsékelt ütemben növekednek. A csúcst az 1998-as év jelentette, amikor Magyarország először küldött ki hallgatókat.

Sajnos a külföldön felmerülő költségeket közel sem fedezi az Erasmus ösztöndíj, így a külföldi tapasztalatszerzés érdekében a családok továbbra is komoly erőfeszítéseket tesznek és áldozatot vállalnak. A legtöbb hallgató azt jelezte, hogy havi 500-600 euró körüli költséget kell fedeznie. Ehhez képest tanulmányok esetében 340, gyakorlatok esetében 400 euró az országos havi átlagtámogatás személyenként.

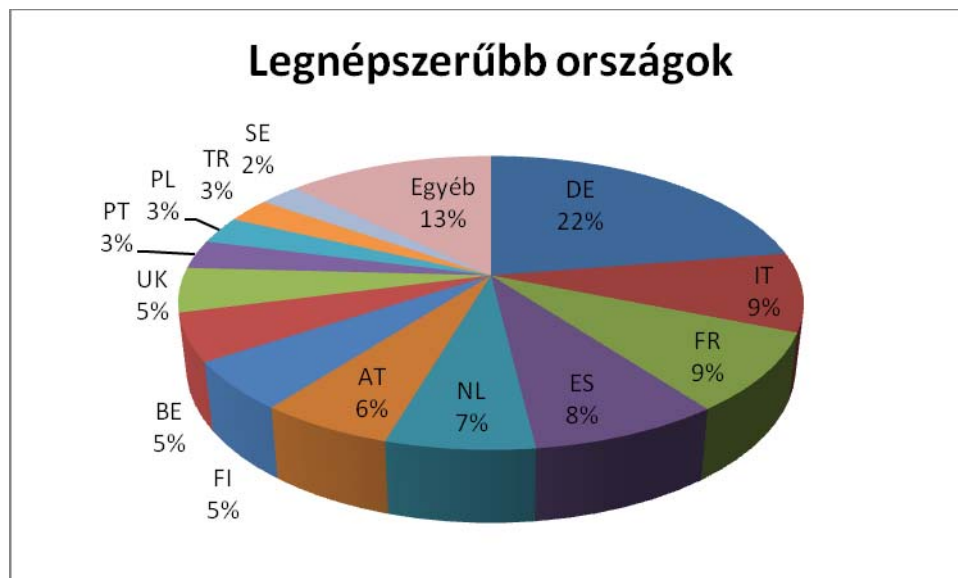
26. ábra: A kimenő Erasmus hallgatók átlagos ösztöndíja, 1998-2009

Célországok

Évek óta Németország a domináns fogadó ország. Az együttműködés nagyon intenzív országaink egyetemei között. A legnépszerűbb országok sorát eddig minden évben Németország, Franciaország, Olaszország és Finnország vezette. Meglepetésre Finnország jelentősen hátrébb szorult, helyét Spanyolország vette át, Hollandia és Ausztria is elé került. Az adatokból látszik, hogy érdemes felhívni a hallgatók figyelmét a környező országokra is, hiszen Közép-Európa sokkal több hallgatót tudna fogadni és minden ország érdekelt a beutazó hallgatók számának növekedésében.

27. ábra: A legnépszerűbb fogadó országok a kimenő Erasmus magyar mobilitásban, 2009/2010

A legnépszerűbb partnerországok Németország, Olaszország, Franciaország, Spanyolország és Hollandia.

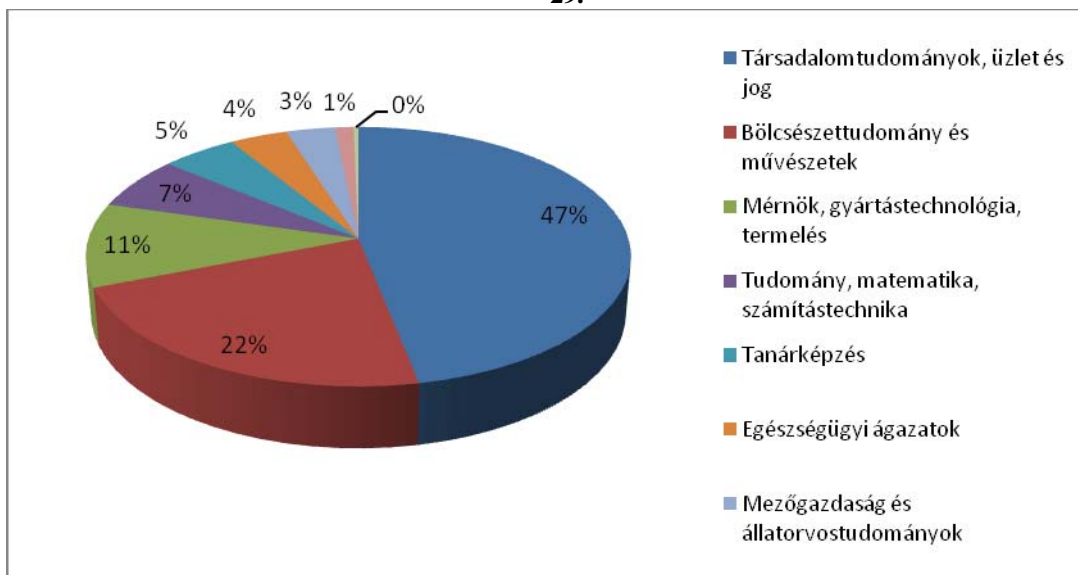
13. táblázat: A kiutazó hallgatók létszáma célországokként és évenként

Célország	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	összesen
Ausztria	39	90	92	93	104	110	119	160	168	201	246	242	1664
Belgium	53	93	113	93	82	98	124	137	167	217	196	216	1589
Bulgária							2	2	4	7	19	16	50
Ciprus									4	3	4	8	19
Csehország							5	14	39	46	51	62	217
Dánia	18	29	57	43	48	44	69	80	97	99	127	96	807
Egyesült Királyság	87	134	135	112	96	109	108	131	161	187	205	202	1667
Észtország							1	6	10	10	14	22	63
Finnország	76	145	199	152	184	201	206	227	244	267	254	221	2376
Franciaország	133	218	275	223	214	276	283	321	329	407	361	358	3398
Görögország	10	32	48	37	37	42	42	59	54	72	91	61	585
Hollandia	76	129	145	121	136	145	162	173	176	236	249	268	2016
Írország	4	6	8	7	11	15	8	16	13	28	35	49	200
Izland								1	3	3	4	6	17
Lengyelország							17	34	51	80	88	124	394
Lettország								1	7	3	8	4	23
Liechtenstein							4	8	3	5	2	5	27
Litvánia								1	3	5	21	28	58
Luxembourg									0		0	3	3
Málta									0	1	4	7	12
Németország	243	467	536	460	497	566	611	680	751	888	954	930	7583
Norvégia							33	47	46	51	73	53	303
Olaszország	50	141	205	189	208	227	237	272	280	300	328	359	2796
Portugália	14	24	36	34	56	42	44	42	69	108	119	131	719
Románia								5	13	29	43	53	143
Spanyolország	23	67	91	120	100	125	157	150	210	293	317	344	1997
Svédország	30	49	61	50	56	58	63	71	64	81	96	101	780
Szlovákia							1	5	11	25	23	28	93
Szlovénia							9	7	18	27	29	30	120
Törökország							10	19	33	56	96	113	327
Összesen	856	1624	2 001	1 734	1 829	2 058	2 315	2 669	3 028	3 735	4 057	4140	30046

Szakirányok

A Tempus Közalapítvány nem határoz meg preferenciát, az intézményekre bízta a szakmai kapcsolatok tartalmának alakítását. Az Európai Bizottság 2009-ben áttért az ISCED kódok használatára, így a korábbi évektől eltérően más elnevezéseket kell használnunk. Látható, hogy a Társadalomtudomány, üzlet és jog kategória messze a legnépszerűbb szakterület.

28. ábra: A legnépszerűbb szakirányok (kimenő hallgatói mobilitás, 2009/2010)
29.

14. táblázat: a legnépszerűbb szakirányok, nemek szerinti bontásban, 2009/2010

Szakterületek	Létszám	Időtartam (hó)	Férfi (%)	Nő (%)
Társadalomtudományok, üzlet és jog	1604	8594,75	29,2	70,8
Bölcsészettudomány és művészetek	757	3721,5	24,3	75,7
Mérnök, gyártástechnológia, termelés	358	1976,75	57,3	42,7
Tudomány, matematika, számítástechnika	225	1149,75	52,0	48,0
Tanárképzés	175	787,5	12,6	87,4
Egészségügyi ágazatok	134	804	34,3	65,7
Mezőgazdaság és állatorvostudományok	114	695,5	44,7	55,3
Szolgáltatások	43	231	55,8	44,2
Egyéb	11	45	45,5	54,5
Összesen	3421			

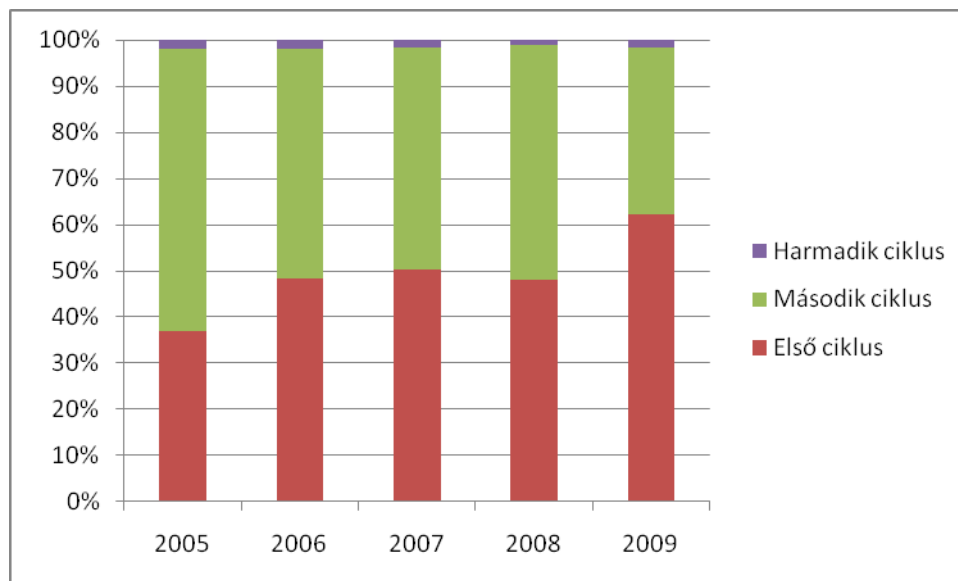
A részvétel időszaka – mobilitási ablak a képzés alatt

Az utóbbi éveknek az egyik legvitatottabb mobilitási témája európai szinten, hogy a háromciklusú képzési szerkezet milyen hatást gyakorol a hallgatói mobilitásra. Korábban nagyon óvatosan fogalmaztunk, nem láttuk világosan a trendeket, hiszen 2007-ben úgy tűnt, hogy az első ciklus felé billen a mérleg, nagyobb arányban utaztak ki Bachelor szintű hallgatók, míg 2008-ban a második ciklus felé billent a mérleg. Megállapítható, hogy az első ciklusban utazik ki több hallgató, a képzési rendszer átalakítása Magyarországon azt hozta magával, hogy az intézmények az alapképzésben küldik ki a legtöbb hallgatót.

Az intézmények a jelenlegi helyzet alapján sorolták be a hallgatókat, tehát a BA típusú vagy a korábbi szerkezetben a 3-4 éves főiskolai képzések jelentik az első ciklust; az MA, vagy egyetemi és

posztgraduális képzések a második ciklust, és a harmadik ciklus jeleníti meg a doktori szintet. Az FSZ hallgatók aránya elhanyagolható az Erasmusban.

29. ábra: A kimenő hallgatói mobilitás megoszlása képzési szint szerint, 2009/2010

15. táblázat: Erasmus kiutazók (félévahallgatás és szakmai gyakorlat) intézmények és ciklusok szerint, 2009/2010

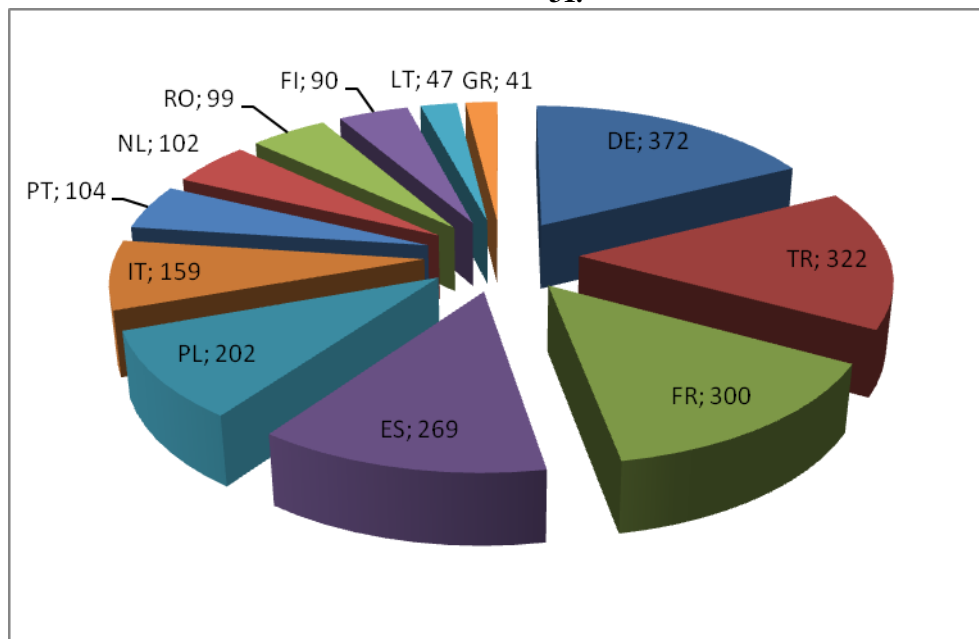
Intézmény	Alapképzés	Mesterképzés / osztatlan képzés	Doktori képzés	FSZ
Általános Vállalkozási Főiskola	11			
Andrássy Gyula Budapesti Német Nyelvű Egyetem		4		
Apor Vilmos Katolikus Főiskola	27	1		
Budapesti Corvinus Egyetem	242	213	4	
Budapesti Gazdasági Főiskola	238			
Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola	35			
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	74	180	1	
Debreceni Egyetem	93	122	9	84
Debreceni Református Hittudományi Egyetem	1	4		
Dunaújvárosi Főiskola	13			
Eötvös József Főiskola	6			
Eötvös Loránd Tudományegyetem	341	162	13	
Eszterházy Károly Főiskola	26	7		
Evangélikus Hittudományi Egyetem		4		
Gábor Dénes Főiskola	5			
IBS Nemzetközi Üzleti Főiskola	58			
Kaposvári Egyetem		13	1	
Károlyi Gáspár Református Egyetem	9	39	3	
Károly Róbert Főiskola	17	10		
Kecskeméti Főiskola	29			
Kodolányi János Főiskola	102			
Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola	15			
Közép-európai Egyetem		5	5	
Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem	7	13	1	
Magyar Képzőművészeti Egyetem	37			

Magyar Táncművészeti Főiskola	4			
Miskolci Egyetem	49	52	5	
Modern Üzleti Tudományok Főiskolája	52			
Moholy-Nagy Művészeti Egyetem	8	58	2	
Nyíregyházi Főiskola	46	3		
Nyugat-magyarországi Egyetem	91	27		4
Óbudai Egyetem	100	3		
Pannon Egyetem	64	21	1	
Pázmány Péter Katolikus Egyetem	31	122	5	
Pécsi Tudományegyetem	354	17	6	
Rendőrtiszti Főiskola	26			
Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola	1	6		
Sárospataki Református Teológiai Akadémia	1	1		
Semmelweis Egyetem	28	76	2	
Széchenyi István Egyetem	34	26	1	
Szegedi Tudományegyetem	184	111	7	41
Szent István Egyetem	68	53	3	
Színház és Filmművészeti Egyetem	4	15		
Szolnoki Főiskola	23			
Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola	2			
Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem	4			
Zsigmond Király Főiskola	14			
Összesen	2574	1368	69	129

Beutazó hallgatók

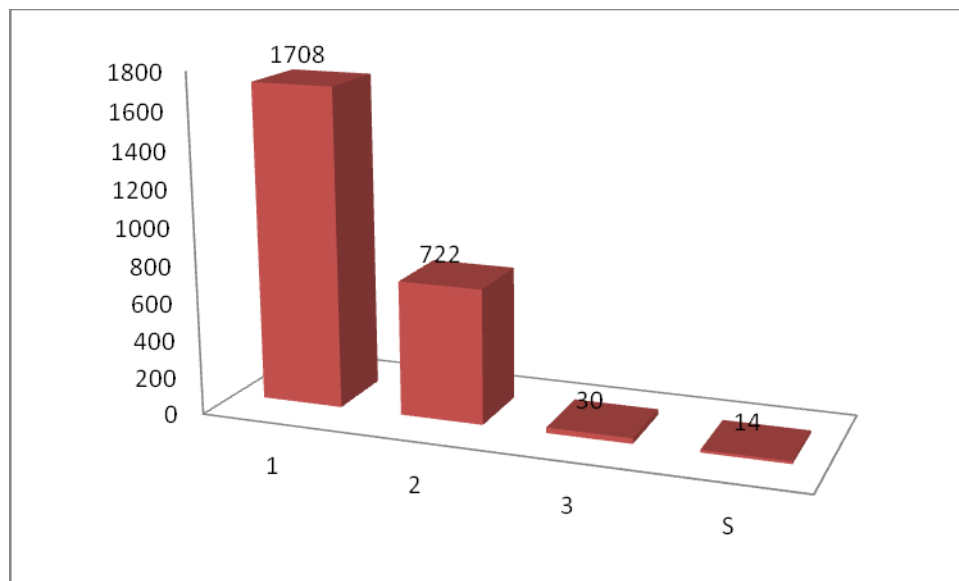
A beutazó hallgatók száma öröndetesen növekszik. Jelenleg több mint évi **2800 Erasmus hallgató jön Magyarországra tanulni és szakmai gyakorlatot végezni**, legtöbbször sorrendben Németországból, Törökországból, Franciaországból, Spanyolországból, Lengyelországból és Olaszországból. Ez merőben új sorrendet és jelentős átrendeződést takar a korábbi évekhez képest. Magyarországnak jelentős lehetőségei vannak a közép-európai országokkal való együttműködésben.

30. ábra: A beutazó Erasmus hallgatói mobilitás megoszlása küldő ország szerint, 2009/2010

Érdemes kiemelni, hogy a beutazó hallgatók érkezése regionálisan koncentrált, 1595 fő (64%) érkezik Budapestre, ezzel szemben 550 fő négy vidéki egyetemre.

31. ábra: Beutazó Erasmus hallgatók tanulmányi szint szerint, 2009/2010

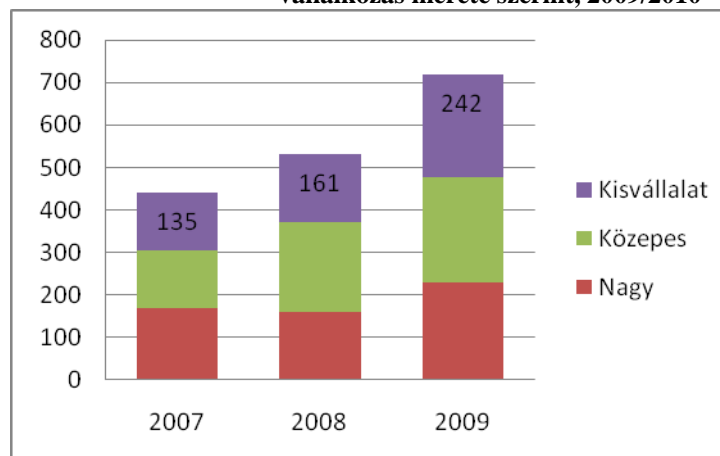
A beutazó hallgatók átlagosan 233 euró havi Erasmus ösztöndíjat kaptak, összesen 3 681 000 euró értékben (~ 995 M Ft). Ez az összeg bizonyosan nem fedezte az itt felmerülő kiadásaikat, ez tulajdonképpen a szállásköltséget jelenti. Megalapozottan mondhatjuk azt, hogy ennek az összegnek a 2-2,5 szeresét elköltik havonta, 5-600 euró kiadás / hónap Magyarországon is reális mérték. Tehát körülbelül 7,2-7,5 M euró közvetlen bevétele származik a magyar gazdaságnak a beutazó Erasmus hallgatókból.

Szakmai gyakorlat

2009/2010-ben 33 intézmény 719 fő számára szakmai gyakorlatot szervezett.

A hallgatók döntő többsége kis és közepes méretű vállalatot választott gyakorlata helyszínéül. . Eltolódás figyelhető meg a kis és közepes vállalatok irányába, míg 2007/2008-ban elsősorban nagyvállalatokhoz utaztak a hallgatók, most már látható, hogy a hallgatóknak nagyobb esélyük van a kis és közepes vállalatoknál szakmai gyakorlati helyet találni.

32. ábra: Szakmai gyakorlatra kiutazó Erasmus hallgatók megoszlása a fogadó vállalkozás mérete szerint, 2009/2010

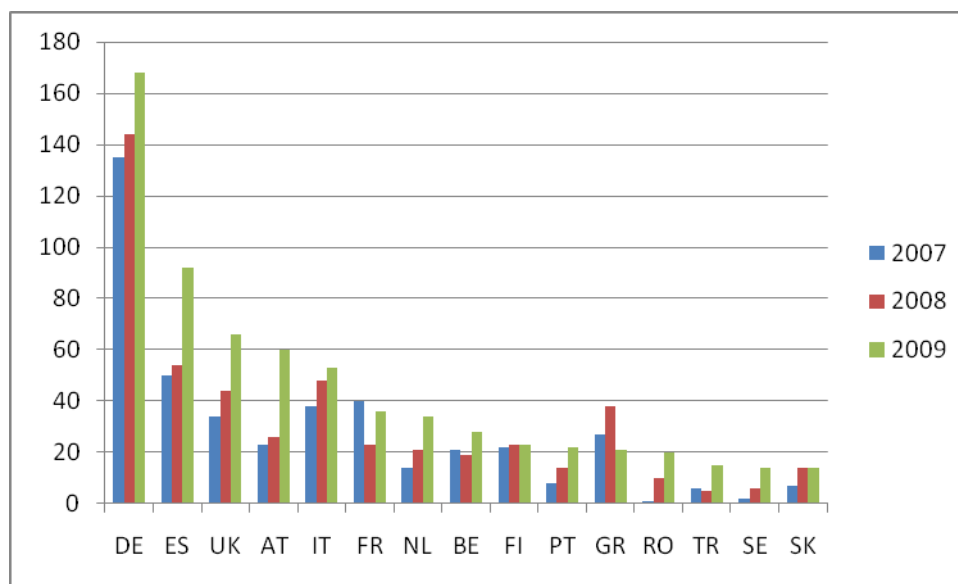

Meglepő módon a hallgatók döntő többsége számára nem jelent akkora nehézséget egy külföldi fogadóhely felkutatása, mint számítottuk. Lényegében csak 30% körül van azoknak az aránya, akik nehéznek vagy nagyon nehéznek ítélték ezt a feladatot. Ebben az is szerepet játszhat, hogy a pályázók nagyobb részének volt már itthoni gyakorlati tapasztalata, tudta, hogyan kell gyakorlóléhelyet keresni és kapcsolatot építeni.

A szakmai gyakorlattal kapcsolatos elvárások messzemenően teljesülnek, a hallgatók könnyen be tudtak illeszkedni a külföldi közegbe, szakmai értelemben is hasznos és előremutató tevékenységet végeztek.

Célszágok tekintetében a gyakorlatok terén is kiemelkedő Németország szerepe, őt Spanyolország és az Egyesült Királyság követi. A közép-európai vállalatok „felfedezése” még várat magára.

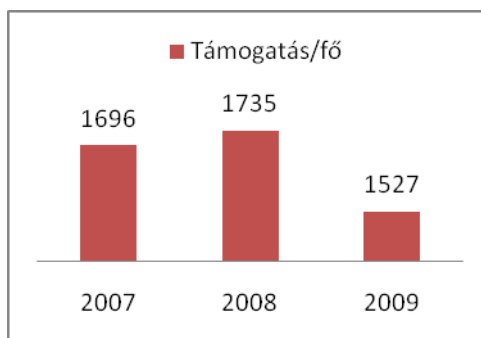
33. ábra: Erasmus kimenő szakmai gyakorlatok megoszlása célszág szerint az elmúlt 3 évben

A hallgatók döntően 3-4 hónapos időtartamra utaznak ki. Ez a tendencia megfelel céljainknak, hiszen az adott forrásokból a lehető legtöbb hallgató bekapcsolódását eredményezi. .

Európai ajánlás, hogy a szakmai gyakorlatot végző hallgatók ösztöndíja magasabb legyen, mint a tanulmányokra utazó hallgatóké, hiszen nem feltétlenül élvezik azokat az előnyöket, amiket egy fogadó egyetem tud kínálni. Ugyanakkor a küldő intézmény figyelembe veheti a támogatás megállapítása során, hogy részesül-e juttatásban a hallgató a külföldi vállalatnál. Az átlagos ösztöndíj közel 1527 euró / fő, ami a 3,8 hónapos átlagos gyakorlat időtartamára vetítve 400 euró havi átlagtámogatásnak felel meg. Intézményi szinten természetesen jelentősek lehetnek a különbségek. Mindhárom érték csökkent az előző évhez képest, az egy főre eső támogatás jelentős mértékben.

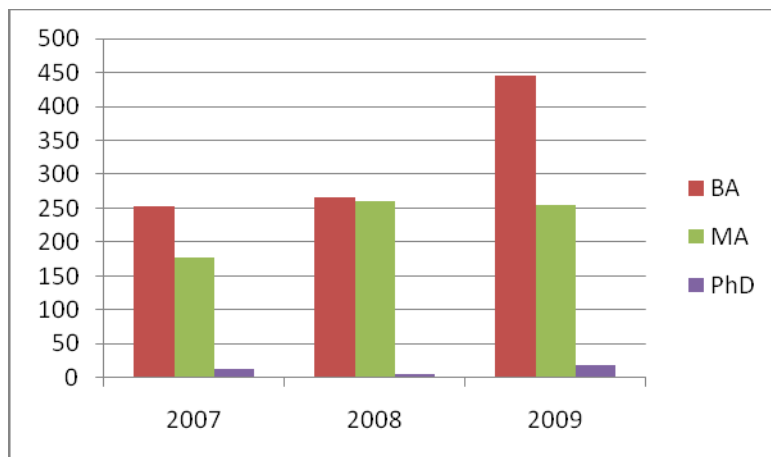
34. ábra: Erasmus kimenő szakmai gyakorlatosok átlagos ösztöndíja a teljes időtartamra, 2009/2010

Szakmai gyakorlat esetében a hallgatók kicsivel több átlagos havi költségről számolnak be, mint a tanulmányokat végzők, a többség 600 euró körüli összegre teszi azt a mértéket, amivel meg lehet élni külföldön.

A képzési ciklusonkénti eloszlás azt mutatja, hogy jelentősen többen utaznak most már alapképzésben külföldi szakmai gyakorlatokra (446 fő) mint a második ciklusban (korábbi egyetemi szinten 254. fő).

35. ábra: Erasmus kimenő szakmai gyakorlatosok megoszlása képzési szint szerint, 2009/2010

16. táblázat: Az Erasmus szakmai gyakorlatra kiutazó hallgatók képzési ciklusonként megoszlása intézményenként

Intézmény	Alapképzés	Mesterképzés /osztatlan képzés	Doktori képzés
Általános Vállalkozási Főiskola	5		
Apor Vilmos Katolikus Főiskola	13		
Budapesti Corvinus Egyetem	66	47	3
Budapesti Gazdasági Főiskola	45		
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	8	41	1
Debreceni Egyetem	8	61	1
Eötvös Loránd Tudományegyetem	49	2	3
IBS Nemzetközi Üzleti Főiskola	12		
Kaposvári Egyetem		2	
Károli Gáspár Református Egyetem			3
Kecskeméti Főiskola	6		
Kodolányi János Főiskola	41		
Közép-európai Egyetem			1
Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem	1		
Magyar Táncművészeti Főiskola	2		
Miskolci Egyetem	8	5	
Modern Üzleti Tudományok Főiskolája	7		
Moholy-Nagy Művészeti Egyetem		2	
Nyíregyházi Főiskola	10	1	
Nyugat-magyarországi Egyetem	26	1	
Óbudai Egyetem	22		
Pannon Egyetem	4	5	1
Pázmány Péter Katolikus Egyetem		8	
Pécsi Tudományegyetem	57		2
Rendőrtiszti Főiskola	14		
Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola	1	1	
Semmelweis Egyetem		4	1
Széchenyi István Egyetem	4	16	1
Szegedi Tudományegyetem	17	42	1

Szent István Egyetem	13	5	1
Színház és Filmművészeti Egyetem		11	
Szolnoki Főiskola	6		
Zsigmond Király Főiskola	1		
Összesen	446	254	19

A külföldi szakmai gyakorlaton részt vevő hallgatók szakterületek és tudományok szerinti eloszlása különbözik a tanulmányi céllal kiutazóktól. Bár itt is az üzleti tudományok a legnépszerűbbek, de más jellegű területeken is szép számmal vesznek részt gyakorlaton a hallgatók.

17. táblázat: A külföldi szakmai gyakorlaton részt vevő hallgatók szakterületek és tudományok szerinti eloszlása

Tudományterületek	Kiutazó hallgatók	Tudományterületek	Kiutazó hallgatók
Üzlet- és menedzsmenttudományok	224	Művészet és tervezés	22
Mezőgazdasági tudományok	86	Nyelvek és filológiai tudományok	19
Orvostudományok	71	Természettudományok	13
Társadalomtudományok	66	Bölcsészettudományok	12
Jog	54	Matematika, informatika	10
Műszaki tudományok, technológiák	51	Kommunikáció, informatikai tudományok	9
Építészet, város és területtervezés	42	Földrajz, földtan	7
Oktatás, tanárképzés	28	Más tanulmányterületek	5

A hallgatók összességében rendkívül elégedettek a külföldi tapasztalatokkal, hasznosítani tudják itthon a külföldön tanultakat.

Fogyatékossgal élő vagy tartósan beteg Erasmus hallgatók

Az Erasmus program kiemelten kezeli az egészségügyi okokból hátrányos helyzetű hallgatók ügyét; ezzel is biztosítja az egyenlő esélyeket és hozzáférést. A támogatott hallgatók kiegészítő ösztöndíját a 2009/2010-es hallgatói mobilitási keretből elkülönített 20.000 euró, illetve az oktatói mobilitásból elkülönített 2.000 euró fedezi.

A jelentkezéseket a küldő felsőoktatási intézményhez is beadják az igénylők és a felsőoktatási intézmény koordinátorai bírálják el a pályázatokat formailag, míg a Tempus Közalapítvány két orvos-szakértője azokat tartalmi szempontból értékeli. Az egyéni támogatási szerződés a felsőoktatási intézmény és a hallgató között jön létre, az intézmények pedig a Tempus Közalapítvány és az intézmény közötti Erasmus szerződés módosításával jutnak hozzá a támogatáshoz.

A 2010-ben 69 hallgatói pályázat érkezett, ebből 42 az őszi, 27 a tavaszi szemeszterben. Oktatói pályázat nem volt. 2009/10-es tanévben így összesen 16.493 euró támogatást ítéltünk meg kiegészítésként fogyatékossgal vagy tartós betegséggel élő hallgatók számára.

III.2.2. Oktatói mobilitás

A 2009/2010-es tanévben 880 oktató utazott ki és 12 külföldi vállalkozás szakértője utazott be oktatni, tehát összesen 892 főt támogattunk az Erasmus keretében. Ez pár fővel kevesebb mint az előző évben, de jó eredménynek értékeljük. A kiutazók többsége férfi (516 fő), de a két nem részvétele között nincs kirívó aránytalanság. Az utóbbi években azt tapasztaljuk, hogy megugrott az

igény az oktatói utak iránt, az intézmények jelentős számban igényelnek kiegészítő támogatást új oktatói utakra.

A legnépszerűbb célországok az oktatók körében is Németország, Románia megelőzte Franciaországot, majd Olaszország és Finnország a sorrend. Szép számmal utaztak ki oktatók Lengyelországba, Szlovákiába és Törökországba is.

18. táblázat: Erasmus támogatással kiutazó oktatók év és célország szerint

Célország	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	Összesen
Ausztria	30	30	23	25	23	41	42	42	42	49	347
Belgium	24	25	16	21	24	22	24	26	35	36	253
Bulgária						4	2	2	10	11	29
Ciprus							1	1	2	0	4
Csehország					5	9	7	17	20	19	77
Dánia	7	8	4	5	9	8	6	7	5	10	69
Egyesült Királyság	33	30	20	24	27	26	24	32	37	25	278
Észtország					2	3	3	3	5	6	22
Finnország	60	57	46	48	50	49	51	66	49	61	537
Franciaország	73	86	52	70	70	89	71	73	80	78	742
Görögország	8	9	11	6	14	18	8	15	10	15	114
Hollandia	23	29	21	18	24	25	31	27	35	25	258
Horvátország										1	1
Írország	1	1	2	1	2	3	1	4	5	4	24
Izland						1	0		1	0	2
Lengyelország					9	11	16	20	32	47	135
Lettország					1	1	1	5		5	13
Liechtenstein							0			0	0
Litvánia					2	4	7	7	7	9	36
Luxembourg							0			0	0
Magyarország									31	12	43
Málta							3	2	2	2	9
Németország	114	131	77	114	124	147	161	158	175	167	1368
Norvégia				1	21	12	11	12	9	12	78
Olaszország	64	77	60	63	60	63	66	65	66	69	653
Portugália	19	13	6	11	9	14	23	14	24	11	144
Románia					1	22	42	53	75	80	273
Spanyolország	20	27	10	27	20	23	22	26	34	32	241
Svédország	11	9	6	11	16	7	7	4	14	10	95
Szlovákia					5	16	15	31	50	43	160
Szlovénia					1	2	10	6	10	12	41
Törökország						10	21	21	46	41	139
Összesen	487	532	354	445	519	630	676	739	911	892	6185

2009/10-ben, itt - a hallgatói mobilitással szemben - a Bölcsészettudományok a legnépszerűbb szakterület.

19. táblázat: Az oktatói mobilitás megoszlása szakterület szerint 2009/2010

Szakterület	Létszám	Időtartam	Férfi(%)	Nő(%)
Tanárképzés	77	400	36,4	63,6
Bölcsészettudomány és művészetek	259	1688	52,1	47,9
Társadalomtudományok, üzlet és jog	229	1310	46,7	53,3
Tudomány, matematika, számítástechnika	120	783	80,0	20,0
Mérnök, gyártástechnológia, termelés	118	640	79,7	20,3

Mezőgazdaság és állatorvostudományok	37	229	62,2	37,8
Egészségügyi ágazatok	26	172	50,0	50,0
Szolgáltatások	18	97	66,7	33,3
Egyéb	8	41	100,0	0,0

Jelentős különbség van ugyanakkor az intézmények aktivitása között. A legtöbb oktatót évek óta a Szegedi Tudományegyetem küldi külföldre az Erasmus keretében Magyarországról, és európai szinten is rangos helyet foglal el.

20. táblázat: Az oktatói mobilitás létszáma intézményenként, 2007/2008-2009/2010 között

Intézmény	2007	2008	2009	Intézmény	2007	2008	2009
Szegedi Tudományegyetem	113	163	188	Modern Üzleti Tudományok Főiskolája	7	8	7
Eötvös Loránd Tudományegyetem	76	96	93	Dunaújvárosi Főiskola	6	5	7
Debreceni Egyetem	60	66	65	Károli Gáspár Református Egyetem	5	7	6
Miskolci Egyetem	46	60	62	Moholy-Nagy Művészeti Egyetem	7	8	6
Pécsi Tudományegyetem	51	70	55	Sárospataki Református Teológiai Akadémia	0	4	5
Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	37	28	33	Általános Vállalkozási Főiskola	3	3	4
Nyugat-magyarországi Egyetem	33	31	33	Budapesti Kommunikációs és Üzleti Főiskola	0	5	4
Budapesti Corvinus Egyetem	31	32	31	Debreceni Református Hittudományi Egyetem	5	7	4
Szent István Egyetem	21	39	31	Gábor Dénes Főiskola	4	4	4
Óbudai Egyetem	29	35	28	Kölcsey Ferenc Református Tanítóképző Főiskola	6	6	4
Nyíregyházi Főiskola	20	22	21	Liszt Ferenc Zeneművészeti Egyetem	4	4	4
Pannon Egyetem	14	18	21	Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem		5	4
Pázmány Péter Katolikus Egyetem	18	18	21	Eötvös József Főiskola	7	3	3
Széchenyi István Egyetem	18	19	20	Közép-európai Egyetem	4	5	3
Apor Vilmos Katolikus Főiskola	8	10	11	Sapientia Szerzetesi Hittudományi Főiskola	1	4	3
Budapesti Gazdasági Főiskola	10	12	10	Színház és Filmművészeti Egyetem	1	2	3
Eszterházy Károly Főiskola	13	12	10	Szolnoki Főiskola	7	6	3
Károly Róbert Főiskola	0	8	9	Veszprémi Érseki Hittudományi Főiskola	3	1	3
Kecskeméti Főiskola	8	9	9	Evangélikus Hittudományi Egyetem	2	2	2
IBS Nemzetközi Üzleti Főiskola	7	4	8	Zsigmond Király Főiskola	1	2	2
Kaposvári Egyetem	7	4	8	Magyar Táncművészeti Főiskola	1	2	1
Kodolányi János Főiskola	7	15	8	Heller Farkas Gazdasági és Turisztikai Szolgáltatások Főiskolája	3	3	0
Magyar Képzőművészeti Egyetem	6	4	8	Tessedik Sámuel Főiskola	18	0	0
Rendőrtiszti Főiskola	5	7	8	Tomori Pál Főiskola		7	0
					733	896	880

A külföldi tartózkodás átlagidőtartama 6 nap és 6,8 óra oktatása történik, amihez átlagosan 572 /fő euró átlagtámogatás társul, a támogatás mértéke növekvő tendenciát mutat. A kiutazók igen nagy része „törzsvendég”, hiszen a kiutazók kétharmada már kapott oktatói támogatást az előző években.

Az oktatók visszajelzései szerint döntő többségüknek elismeri szakmai környezete a külföldi oktatói munkával kapcsolatos erőfeszítéseiket és fáradásaikat. Szakmailag és emberileg is nagyra értékeli a külföldön töltött időt. Többségük tudatosan, de elsősorban informális csatornákon terjeszti a külföldi tapasztalatait. Jelentős részük tartana igényt azonban további erkölcsi és anyagi elismerésre, jelzéseik szerint ezek a szempontok lendítenének legnagyobb súllyal az oktatói mobilitáson.

III.2.3. Személyzet képzése

A felsőoktatási intézmények munkatársai képzési, tapasztalatszerzési céllal Erasmus támogatást kaphatnak. Az akció nem csak Európában, hanem Magyarországon is hamar népszerű lett. Oktatói és a nem oktatói státuszban dolgozó munkatársak utazhatnak ki egy külföldi partneregyetem megfelelő szervezeti egységéhez, vagy egy külföldi vállalkozáshoz tapasztalatszerzés, a jó gyakorlatok megismerése és átvétele érdekében vagy akár szervezett kurzusra is.

Míg 2007-ben 25, 2008-ban 44, 2009-ben 45 felsőoktatási intézmény igényelt ilyen támogatást. Az Erasmus program 2009-ben összesen több mint 240 ezer eurót biztosított erre a célra, így 2009/2010-ben 284 munkatárs utazott ki.

A kiutazók döntő többsége nő (195 fő), amit valószínűleg az indokol, hogy a felsőoktatásban az adminisztratív (tehát nem oktató) beosztásban dolgozók többsége is nő.

A legtöbben Németországba, Egyesült Királyságba és Spanyolországba utaztak 2009/2010-ben.

21. táblázat: A kiutazó munkatársak célország szerinti megoszlása 2009/2010-ben

Ország	Átlagos időtartam (nap)	Átlagtám. (€/fő)	Létszám	Ország	Átlagos időtartam (nap)	Átlagtám. (€/fő)	Létszám
Ausztria	4,35	596,02	23	Lengyelország	5,10	599,70	10
Belgium	5,42	920,88	12	Litvánia	5,00	825,00	2
Bulgária	7,25	472,25	4	Luxemburg	3,00	691,00	1
Ciprus	6,00	800,00	3	Málta	14,00	1050,00	2
Csehország	3,56	362,00	9	Németország	6,22	771,25	49
Dánia	5,75	782,50	4	Norvégia	5,29	929,23	7
Egyesült Királyság	6,71	962,77	31	Olaszország	5,58	903,92	12
Észtország	5,00	1805,00	1	Portugália	5,80	952,40	5
Finnország	5,94	832,00	17	Románia	5,20	586,20	10
Franciaország	6,16	993,16	19	Spanyolország	4,88	718,83	24
Görögország	24,33	1116,67	3	Svédország	6,00	802,47	5
Hollandia	4,62	715,69	13	Szlovákia	2,33	360,00	3
Írország	6,75	1007,50	4	Törökország	5,64	961,73	11

A kiutazók között közel azonos arányban találjuk meg a nemzetközi osztályok munkatársait, a képzési céllal kiutazó oktatókat és az általános adminisztrációban foglalkoztatott munkatársakat.

22. táblázat: A mobilitásban részt vevő munkatársak megoszlása az elmúlt 3 évben, fő munkaterület szerint

Beosztás jellege és területe	2007	2008	2009
Felnőttoktatás	7	4	2
Pénzügyek	5	10	12
Általános adminisztráció	32	64	86
Nemzetközi terület	50	63	75
Egyéb	11	20	19
Hallgatói szolgáltatások	18	22	18
Oktatói státuszban	41	67	72

A legtöbb kiutazó szervezett továbbképzésben vesz részt, de sokan egy, a sajátjukhoz hasonló szervezeti egységhez látogatnak el, hogy megfigyeljék az ott alkalmazott munkamódszereket és eljárásokat (árnyékmunka). Várható, hogy a következő években növekedni fog ez utóbbi iránt az igény, és a központi és kari szolgáltató egységekből sokan vesznek majd ilyenben részt. Az intézmények érdeke, hogy javítsák a hallgatói szolgáltatásaik színvonalát, amelynek az is előfeltétele, hogy a belső, adminisztratív eljárások hatékonyak legyenek. A jó gyakorlatok átvétele és a tapasztalatok kicserélése ezért egyre fontosabb lesz.

23. táblázat: A 'Személyzet képzésére' kiutazók megoszlása a továbbképzés témája szerint, 2009/10

Beosztás jellege és területe	Egyéb	Árnyékmunka	Képzés	Szeminárium
Felnőttoktatás	1	1		
Pénzügyek	1	3	5	3
Általános adminisztráció	5	43	28	10
Nemzetközi terület	19	25	16	15
Egyéb	5	10	3	1
Hallgatói szolgáltatások	2	6	7	3
Oktatói státuszban	27	15	15	15

A fogadó intézmények döntő többsége külföldi partneregyetem. A kiutazások időtartama jellemzően egy hét. A kiutazók döntő többsége először jut ki az Erasmus program támogatásával külföldre, ami öröndetes, hiszen ennek a támogatásnak az a célja, hogy azoknak is kapjanak külföldi tapasztalatszerzésre lehetőséget, akiknek eddig ilyenben nem részesültek.

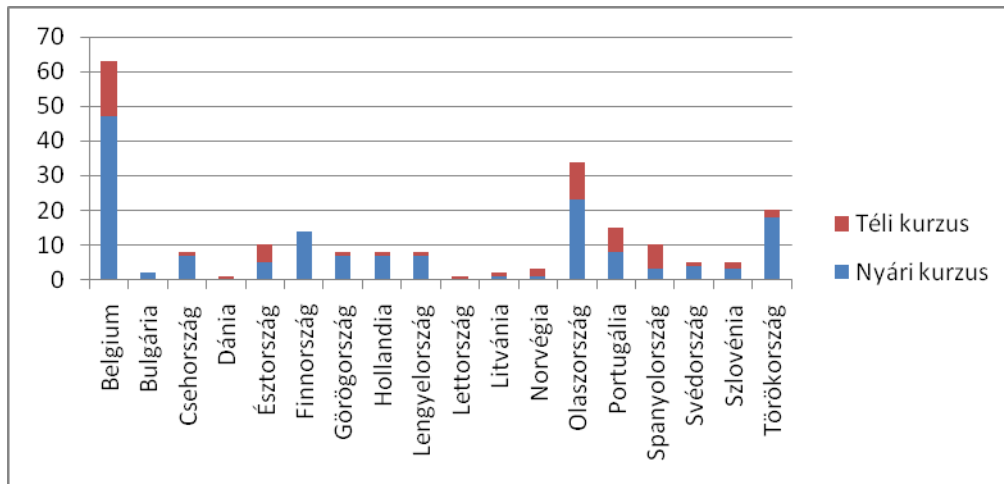
A kiutazók átlagtámogatása 795 euró/fő, folyamatosan csökken 2007 óta. Ez valószínűleg annak köszönhető, hogy az intézmények igyekeznek közelebb hozni az oktatói utak és a személyzeti utak támogatását. Elvárás, hogy a küldő intézmény hozzájáruljon munkatársainak képzéséhez, így az intézménynek kell biztosítania a támogatás által nem fedezett többletköltségek fedezetét.

III.2.4. Erasmus Intenzív Nyelvi Kurzusok

Az Erasmus Intenzív Nyelvi Kurzusok (EILC) a tanulmányi/gyakorlati ösztöndíjat elnyert hallgatók nyelvi és kulturális felkészítését szolgálják. A kurzusok időtartama 2-6 hét.

A program népszerű, mind a kiutazó, mind pedig a hazánkba érkező EILC hallgatók számát tekintve. A 2010/2011-es tanévben 73.441 euróval támogattuk 217 magyar hallgató részvételét Erasmus Intenzív Nyelvi Kurzuson. A legnépszerűbb országok évek óta változatlanul Belgium és Olaszország, utánuk sorrendben Törökország, Portugália és Finnország következik.

36. ábra: A kiutazó EILC hallgatók célország szerinti megoszlása, 2010/11

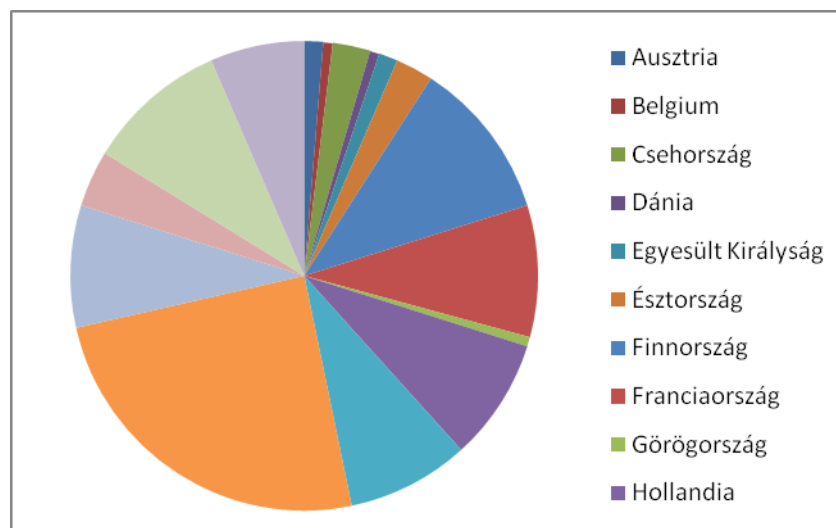
A 24 választható nyelv közül 19-et, (baszk, bolgár, cseh, dán, észt, finn, görög, holland, katalán galíciai, lengyel, lett, litván, norvég, olasz, portugál, svéd, szlovén, török, valenciai) tanultak a magyar hallgatók. A 2010/11-es tanévtől a Spanyolországba utazóknak lehetőségük volt arra, hogy a nyelvi előkészítőn valamely regionális nyelvet sajátítsák el.

Hasonló jelentőségű a *bejövő* Erasmus hallgatók részvétele is a Magyarországon szervezett Erasmus Intenzív Nyelvi Kurzusokon, ahol a külföldi hallgatók személyes tapasztalatokat szerezhettek Magyarországról, a magyar felsőoktatásról, kultúráról, és lehetőségük nyílik magyarul tanulni.

A Szegedi Tudományegyetem, az *Eötvös Loránd Tudományegyetem*, a *Debreceni Nyári Egyetem Kht.*, a *Balassi Intézet*, a *Kaposvári Egyetem*, a Pécsi Tudományegyetem és a *Pázmány Péter Katolikus Egyetem* nyertek jogot Erasmus Intenzív Nyelvi Kurzus szervezésére 2010 nyarára. 2011 telén a Debreceni Nyári Egyetem Kht., a *Balassi Intézet* és a *Pécsi Tudományegyetem* szervezett EILC kurzust a bejövő hallgatóknak.

154 külföldi Erasmus hallgató számára szerveztek Magyarországon magyar nyelvi kurzusokat. Az előző évekhez hasonlóan a legtöbb hallgató Németországból (25%) érkezett, a korábbiaktól eltérően a magyarországi nyelvi felkészítő a Finnországból (11%) és a Spanyolországból (10 %) érkező hallgatók körében volt még kiemelkedően népszerű.

37. ábra: A bejövő EILC hallgatók küldő ország szerinti megoszlása, 2010/11

III.2.5. Erasmus Intenzív Programok

Ebben a pályázattípusban az „Erasmus University Charter”-rel rendelkező felsőoktatási intézmények valósíthatnak meg nemzetközi intenzív programokat, amelyek elősegítik:

- az európai felsőoktatási térség megvalósítását;
- a felsőoktatás és a felsőfokú szakképzés hozzájárulását az innovációhoz;
- az európai felsőoktatási intézmények közötti együttműködés minőségének javítását és mennyiségének növelését.

Az Intenzív Programok keretében legalább 3 országból, minimum 10 külföldi hallgató részvételével szerveznek meg a partnerek egy legalább tíznapos tömbösített nemzetközi kurzust, nyári egyetemet, stb. Az IP legfeljebb három évig évente ismétlődhet.

2010-ben 10 felsőoktatási intézmény összesen 12 Intenzív Program projektet nyújtott be, melyek közül 7 új projekt volt, 5 pedig megújítási pályázat volt. Tartalmi bírálaton az új projektek vettek részt, a megújítási pályázatok könnyített elbírálásban részesültek. Végül összesen **300.858** euróval tudunk támogatni 8 Erasmus Intenzív Program projektet.

24. táblázat: a 2010/11-es tanévben támogatást nyert Intenzív programok

INTÉZMÉNY	PROJEKT CÍME	TÁMOGATÁS (€)
Pázmány Péter Katolikus Egyetem	Ponti del passato – ponti del presente, Bridges of past – bridges of present	17.910
Szegedi Tudományegyetem	Religious Transformations in the Contemporary European Societies	25.990
Rendőrtiszti Főiskola	A rendészeti biztonság új értelmezése és összetevői az Európai Unióban, különös tekintettel a nagyvárosok biztonságpolitikájára	31.630
Szent István Egyetem	Safeguarding and Promoting Interests in the Agro-Food Industry – Experience and Perspectives in Europe	20.788
Szent István Egyetem, Tessedik Sámuel Egyetemi Központ	Education for sustainable development: exploring hopeful pathways to preferable local and global futures	38.808
Nyugat-magyarországi Egyetem	Application of the terrestrial laser scanning for environmental processes and changes	31.802
Eötvös Loránd Tudományegyetem	Central-European Funkcional Programming School 2011	49.640
Károly Róbert Főiskola	Sustainable Development Through Ecological Cycles	84.290
Összesen		300.858

III.2.6. Erasmus Előkészítő látogatások

A pályázat anyagi támogatást biztosít leendő partnerintézménybe tett látogatáshoz. Előkészítő látogatásokat az intézmények a mobilitási keretükből is tudnak finanszírozni, így csak nagyon indokolt esetekben adtunk erre külön támogatást. A támogatási keret 2010-ben 3.520 euró volt, melyből 3.520 eurót támogatást ítéltünk meg. Összesen 10 pályázat érkezett, közülük négy nyerte el a támogatást.

III.2.7. Erasmus koordinátori találkozó

2010-ben is sor került az Erasmus intézményi koordinátorok többnapos találkozására Debrecenben. Ismertettük a koordinátorokkal a lezárt tanév eredményeit és a soron következő feladatokat. A Bevándorlási és Állampolgári Hivatal debreceni kirendeltségének főigazgatója és országos főigazgató-helyettese idegenrendészeti témákban tartott igen nagy érdeklődést kiváltó előadást. Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár munkatársa szintén színvonalas és információkban gazdag előadást tartott az egészségbiztosítás és szociális jogok témakörében külföldi hallgatók fogadása esetén. A találkozó sikeres volt, első alkalommal külföldi koordinátorokat is meghívtunk a Sellye János Egyetemről és a Nagyváradai Egyetemről, hogy elmondhassák tapasztalataikat, lehetőség nyíljon a jó gyakorlatok egyeztetésére. A Nefmi képviselője a magyar elnökségnek az oktatási területtel összefüggő feladatairól tartott előadást a megjelenteknek.

III.2.8. Az Erasmus centralizált projektek eredményei

A nemzeti irodák által nemzeti szinten kezelt pályázatokon kívül elérhetők centralizált pályázatok is minden egyes alprogramhoz kapcsolódóan, az adott szektor fejlesztése céljából.

A pályázatokat ezen programok esetében az Európai Bizottság Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynöksége (EACEA) kezeli: ez a szervezet írja ki a pályázatot, ad közvetlen információt, bírálja el a pályázatokat és szerződik a nyertes intézményekkel.

A pályázatot beadókról sajnos adatvédelmi okok miatt a nemzeti irodák csak korlátozottan kapnak információt – de a nyertes pályázók listája áll rendelkezésünkre a 2007-10-es évekről, illetve ismerjük a beadott és támogatást nyert pályázatok számát országonkénti bontásban.

A részletes eredmények az Európai Bizottság Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynöksége (EACEA) oldalán érhetőek el, évenkénti bontásban: http://eacea.ec.europa.eu/llp/results_projects/selection_results_en.php

Az Erasmus centralizált projektek, 2010-ben is 3 főbb pályázati formát kínáltak. Az egyik a Többoldalú projektek (ezen belül 5 főbb prioritási területen lehetett pályázni: a szociális dimenzió, a felsőoktatás modernizációjának európai célkitűzései, a mobilitási stratégia, kiválóság és innováció, oktatás és gazdaság kapcsolata), a második az akadémiai hálózatok, a harmadik pedig a Kiegészítő Tevékenységek volt.

Magyar intézmények összesen 17 nyertes Erasmus centralizált projektben vesznek részt koordinátorként vagy partnerként. Tekintettel a projektek viszonylag kis számára, statisztikai következtetéseket, tendenciákat nem tudunk megállítani a projektek listája alapján. Feltűnő azonban, hogy a Budapesti Corvinus Egyetem 4 projektben is részt vesz, ami igen kiemelkedő szám, illetve, hogy nem csak egyetemek, hanem országok szervezetek, szövetségek is aktivizálódtak az Erasmus centralizált projektekben.

Évek óta tendenciaszerűen érvényesül, - és több másik kelet- és közép-európai ország is szót emelt már emiatt -, hogy bár a beadott pályázatok száma KKE-koordinációval, arányos az országok méretével a programban, az elfogadott pályázatok között azonban jelentősen alulreprezentáltak. Ugyanakkor a régi tagállamok jelentősen felülreprezentáltak a centralizált projektek koordinátorai között. (2007 és 2011 között 15 projektpályázatot nyújtottak be az LLP Erasmus Centralizált akcióira

magyar koordinációval, ezek közül 2 kapott támogatást. Összehasonlításként: Belgium ugyanebben az időszakban 46 Erasmus centralizált projektet koordinál. A koordináló intézmények földrajzi elosztásában „feltűnő”, hogy a legtöbb pályázatot a régi EU15 tagállamok koordinálják.)

25. táblázat: Magyar részvételű centralizált Erasmus projektek listája

Projekt típus	Magyar résztvevő	Projekt eredeti címe	A projekt címe magyarul (nyersfordítás)	EU tám. ⁹ (euró)
Többoldalú projektek / Tantervfejlesztés	Budapesti Corvinus Egyetem	Curriculum development of Joint Master in International Public Administration and Management (MIPAM)	Közös mesterképzés kidolgozása Nemzetközi Államigazgatási területén	253 707
	Pécsi Tudományegyetem	MSc in Migrant Health: Addressing New Challenges in Europe	Bevándorlók egészsége Mesterképzés: Új kihívások Európában	287 113
	Miskolci Egyetem	European Professional Master in Public Administration	Európai Szakmai Továbbképzés Közigazgatási területen Technológiával	267 454
	Nyugat-magyarországi Egyetem	MSc technology-enhanced Forest Fire Fighting Learning	támogatott védekezés az erdőtűzek ellen Mesterképzés kidolgozása	279 393
	Magyar Felsőoktatási Akkreditációs Bizottság	ENQA Projects 2010-2012	Az ENQA projektjei 2010 és 2012 között	283 675
Többoldalú projektek / A felsőoktatás modernizációja	Miskolci Egyetem	Open Educational Innovation and Incubation	Nyílt oktatási innováció	298 760
	Magyar Virtuális Egyetemi Hálózat	Networked Curricula - Fostering trans-national partnerships in open and distance education and blended learning	Hálózatos tanterv - a nemzetközi együttműködések támogatása a távoktatásban és a blended learningben	320 773
Többoldalú projektek / Együttműködés a felsőoktatás a gazdaság között	Országos Orvosi Rehabilitációs Intézet; Egészségügyi Szakképző és Továbbképző Intézet	Empowering the Professionalization of Nurses through Mentorship	Az ápolók szakmai képzésének fejlesztése mentorálással	275 270
	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem	GRACE Generating Research projects through interaction between Academia and Enterprises	Kutatási projektek generálása az oktatás és a gazdaság közötti kommunikáció segítségével	299 106
	Miskolci Egyetem; Borsod-Abaúj-Zemplén Megyei Kereskedelmi és Iparkamara	Cross Border Virtual Incubator	Határokon átnyúló virtuális inkubátor	299 661
Akadémiai hálózatok	Budapesti Corvinus Egyetem	Landscape Education: New Opportunities for Teaching and Research in Europe III	Tájépítészeti képzés	587 725
	Budapesti Üzleti és Kommunikációs Főiskola, Magyar Tudományos Akadémia	Linking Interdisciplinary Integration Studies by Broadening the European Network	Az interdiszciplináris integrációs tanulmányok összekapcsolása az európai hálózat bővítése révén	591 198

⁹ A támogatás a teljes konzorciumra vonatkozik, ahol esetenként 30-50 partner is dolgozhat együtt.

Erasmus kiegészítő tevékenységek	ELTE Bárczi G. GYPFK	Network for Tuning Standards & Quality of Educ.progs. for SLT in Europe	Az európai gyógypedagógiai képzések sztenderdjeinek és minőségének összehangolása	439 251
	Szent István Egyetem; Budapesti Corvinus Egyetem	Innovation in the Teaching of Sustainable Development in Life Sciences in Europe	A fenntartható fejlődés oktatása az élettudományok területén Európában	586 857
	Magyar Dietetikusok Országos Szövetsége, Pécsi Tudományegyetem, Simmelweis Egyetem	Dietitians ensuring education, teaching and professional quality	A dietetikusok oktatása és szakmai minőség biztosítása	449 761
	Kodolányi János Főiskola	Optimising Professional Translator Training In A Multilingual Europe	A fordítóképzés optimalizálása egy soknyelvű Európában	624 760
	Budapesti Corvinus Egyetem	Implementation of relevant European teaching contents in the studies of landscape architecture	Releváns oktatási tartalom az európai tájépítészeti képzésekben	139 228
				6 283 692

III.3. Leonardo da Vinci

A Leonardo alprogram az iskolarendszerű és az iskolarendszeren kívüli szakképzés támogatását segítő programcsomag. Ennek megfelelően az alprogram célja többek között, hogy intézményi és egyéni szinten egyaránt elősegítse a szakképzés résztvevőinek fejlesztését. Három fő célkitűzése van:

1. az ismeretek, készségek és képesítések megszerzése és felhasználása céljából tartott képzéseken és továbbképzéseken részt vevő személyek támogatása a személyes fejlődés, a munkavállalói esélyek és az európai munkaerőpiacon való érvényesülés megkönnyítése érdekében
2. a szakoktatási és -képzési rendszerek, intézmények és gyakorlatok minőségi javításának és az e téren megvalósuló innovációnak a támogatása
3. a szakoktatás, -képzés és mobilitás vonzóbbá tétele a munkáltatók és magánszemélyek számára, valamint a szakképzésben részt vevő munkavállalók mobilitásának elősegítése

A Leonardo alprogram decentralizált része 2010-ben öt pályázattípusból állt:

- Leonardo Mobilitási pályázatok
 - és mobilitási tanúsítványok
- Leonardo Partnerségek
- Leonardo Innovációtranszfer pályázatok
- Leonardo Előkészítő látogatások

A 2010-es év már a korábbi évek bejáratott pályázati formáinak (partnerség, mobilitási tanúsítvány) további folytatását, technikailag pedig szintén a korábban alkalmazott elektronikus űrlap használatának további alkalmazását hozta.

A pályázattípusok mindegyike már több éve fut, a 2008-ban indult partnerség, a 2009-ben elkezdett tanúsítvány koordinálása kapcsán is mostanra már kellő tapasztalattal rendelkezik az iroda, így a programhoz kapcsolódó újdonsággal nem szembesültünk.

2010-ben a Nemzeti Iroda számára elsősorban a hazai szakképzési változások jelentették a kihívást. A Leonardo program tökéletes kiegészítője lehet a tervezett / elindított változásoknak. Erre azonban az iroda csak az év második felében tudott készülni: épp a pályázati ciklus miatt mindig a következő pályázati fordulóra lehet átvinni a változtatásokat. A mozgástér elsősorban a nemzeti prioritások meghatározásánál jelentkezik. Ezen a területen az iroda munkáját a Szakképzési Tanácsadó és Kiértékelő Bizottság is segíti, amelyben a hazai szakképzés minden szereplője képviselteti magát (minisztérium, kamara, oktatáskutatás, szakiskola, felnőttképzés, munkaadói oldal, szociális oldal). A Bizottság évente kétszer ülésezik és ezeken az üléseken kap az iroda közvetlen információkat a hazai szakképzés helyzetéről, illetve javaslatokat a program hazai szakképzéshez történő jobb illeszkedését elősegítő lépések megtételéhez.

2010-ben ünnepeltük a Leonardo program létrehozásának 15. évfordulóját. Az iroda igyekezett erről méltó formában megemlékezni: kiadvánnyal és zárókonferenciával, illetve sajtómegjelenéseken keresztül terjesztettük a program eredményeit.

III.3.1. A Leonardo mobilitási pályázatok

A mobilitási projektek célja a szakmai alap- és továbbképzés európai jellegének erősítése, valamint az elméleti és gyakorlati szakmai tudás és a szaknyelvi készségek fejlesztésének elősegítése. E pályázattípus többek között lehetővé teszi a szakképzés különböző szereplői, így az oktatási és a gazdasági szféra közötti közvetlen együttműködést.

A program 3 célcsoportban segíti elő a két szféra közötti együttműködést:

- *A szakmai alapképzésben résztvevők mobilitásán keresztül*
Ebben a célcsoportban prioritást élveztek, és a bírálat során plusz pontszámot kaptak azok a pályázatok, ahol hátrányos helyzetű¹⁰ tanulókat vontak be.
- *Munkavállalók, munkanélküliek, vagyis munkaerő-piaci szereplők mobilitásán keresztül*
Itt prioritást azon pályázatok élveztek, amelyben a megvalósuló szakmai gyakorlatok munkanélküliek hazai átképzési, tranzitfoglalkoztatási programját egészítik ki.

Ebben a két célcsoportban a kiutazás célja szakképző intézmények képzésébe történő bekapcsolódás és/vagy vállalatnál vagy más szervezetnél, a munkaerőpiacon töltött szakmai gyakorlat lehet.

- *Szakképzési szakértők mobilitása*
Ebben az esetben elsősorban rövidebb tanulmányutak, tapasztalatcserék jelentik a mobilitást. Az előző két célcsoporthoz hasonlóan itt is van olyan terület, amely különleges prioritást élvez: a projekt résztvevője a külföldi tanulmányút során nem csak tapasztalatcserén vesz részt, hanem tényleges gyakorlati munkát is végez, illetve a projekt központi elemét alkotja a sajátos nevelési igényű/sérült tanulók és ép társaik integrált oktatása bevált módszereinek tanulmányozása.

További, minden célcsoportra vonatkozó prioritás volt a 2010. évi pályázati fordulóban:

- azon intézmények projektjei, akiknek a 2005-ös pályázati fordulót követően nem volt elfogadott Leonardo mobilitási projektje;
- kis- és középvállalkozások, a szociális partnerek (munkaadói és munkavállalói szervezetek), kamarák, ill. non-profit szervezetek által benyújtott projektek;
- a több (minimum három) hazai intézmény aktív együttműködésében megvalósuló projektek, amelyekben a kiutazók is több intézményből kerülnek ki.

¹⁰ A hátrányos helyzetűség kritériumait a Tempus Közalapítvány Kuratóriuma határozza meg.

Pályázati forduló egyszer van évente, az Európai Bizottság által meghatározott időpontban. Akkor kerülhetne sor második forduló meghirdetésére, ha a rendelkezésre álló keret nem sikerülne lekötni a jó és kiváló minőségű pályázatok között. Erre a 2010-es pályázati fordulóban sem volt szükség.

A támogatást nyert projektek a döntést követően két évig futhatnak – a 2010. évi forduló esetében ez a 2010. június 1. és 2012. május 31. közötti időszakot jelenti. Ezen időszakon belül valósulhat meg a projekthez kapcsolódó összes feladat: előkészítés, a résztvevők kiválasztása, felkészítés, a külföldi gyakorlat vagy tanulmányút munkaprogramjának véglegesítése és megvalósítása, majd azt követően az értékelés, lezárás és az eredmények terjesztése.

Ez azt jelenti, hogy egy adott évben három pályázati forduló nyertes projektjei futnak: 2010-ben a 2010. évi forduló nyertes projektjei indultak el, a 2009-es év támogatott projektjei tartanak körülbelül a félidőnél, a 2008. évi fordulóban nyert projektek pedig lezárulnak. Így legjobb áttekintést egyrészt a 2010. évi induló projektekről lehet adni, az elfogadott adatok alapján, másrészt pedig a 2008. évi lezárult és végleges eredményekről.

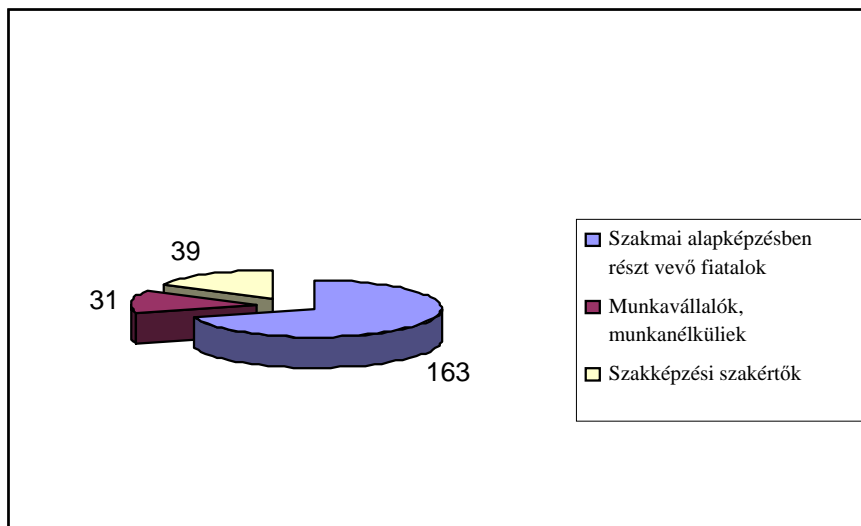
A pályázati forduló sikerességének legfontosabb fokmérője a rendelkezésre álló és a nyertes projektek között lekötött támogatási keret aránya, a beadott és támogatott projektek változása, növekedése vagy csökkenése, illetve a támogatott résztvevői létszám alakulása.

Beérkezett pályázatok

A Leonardo da Vinci mobilitási pályázatok postai feladási határideje **2010. február 5.** volt. A beadási határidőre összesen **231 pályázat (220 mobilitási és 11 tanúsítvány megújítási)** érkezett. Ez 21 %-os növekedést jelent a tavalyi pályázatszámhoz képest.

A diagram jól mutatja a célcsoportok közötti megoszlást: a legnagyobb arányban szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok mobilitására pályáztak, ezt követi a szakképzési szakértők, majd a munkavállalók, munkanélküliek csoportja.

38. ábra: A 2010 évi pályázati fordulóban benyújtott Leonardo mobilitási pályázatok célcsoportok szerinti megoszlása

A pályázati keretek lekötése és felhasználása

A bírálatot követően 132 projekt támogatására nyílt lehetőség, azonban ez a szám a nemzeti irodák számára nyújtott kiegészítő források megítélését követően 7 további tartaléklistás projekt bevonásával tovább bővült. **Így összesen 139 projekt támogatására került sor, amely 2076 fő támogatását – köztük 567 hátrányos helyzetű diákét – tette lehetővé, 221 kísérő részvételével és 3 817 439 euró került lekötésre a pályázók között** (a támogatottság és a kiutazók célcsoport szerinti megoszlását ld.

26. táblázat, 39. ábra és 27. sz. táblázatban). Ez az eredmény összehasonlítva az előző évvel az elfogadott projektek számának 7%-os csökkenése mellett 10%-os létszámnövekedést jelent.

Tanúsítványi pályázatok: a kezdeményezés azt a célt szolgálja, hogy a Leonardo mobilitási projektek megvalósítói közül kiemelkedjenek a folyamatosan magas színvonalon teljesítő intézmények, és így egy minősített pályázói kör alakuljon ki. Összesen 14 intézmény adott be 15 olyan mobilitási pályázatot, amelyek esetében tanúsítvány elnyerésére is pályázott. Ebből 4 pályázat bizonyult formai hibásnak, két pályázatot pedig ugyanazon intézmény, ugyanazon célcsoportra nyújtott be, így ezek összevonásra kerültek.

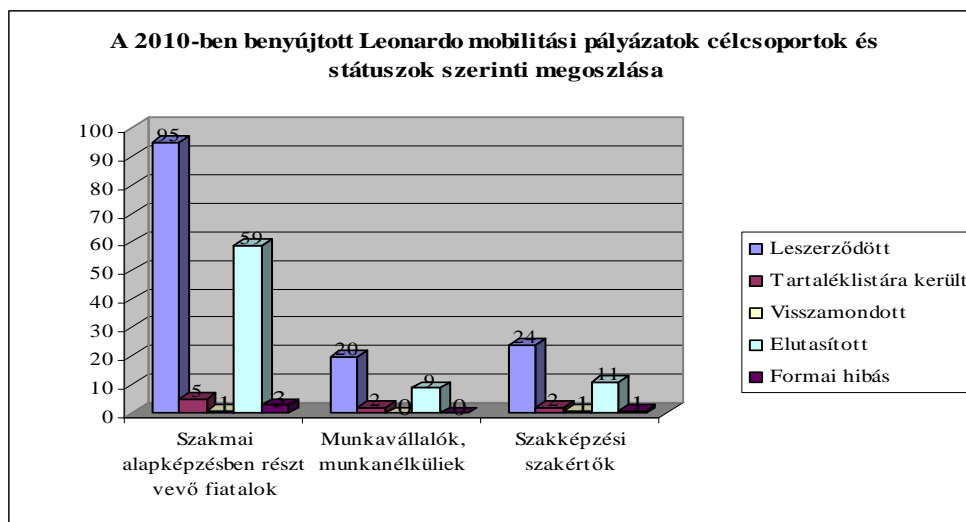
Össességében **3 intézmény 3 pályázatára épülő tanúsítványa került elfogadásra**. A tanúsítványok átadására a 2010 májusában megrendezett projektmenedzsment szeminárium keretében került sor.

26. táblázat: A 2010-ben támogatást nyert Leonardo mobilitási pályázatok célcsoportok szerinti százalékos megoszlása

	Támogatást nyert projektek száma	%-os arány
Szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok	95	40,77%
Munkavállalók, munkanélküliek	20	8,58%
Szakképzési szakértők	24	10,3%
Összes támogatást nyert	139	59,65%
Összesen beadott	233	100,00%

A kiegészítő források bevonásának eredményeként 59,65%-os lett a beadott pályázatok támogatottsága.

39. ábra: A 2010-ben benyújtott Leonardo mobilitási pályázatok célcsoportok és státuszok szerinti megoszlása

Kiutazók száma

A Tempus Közalapítvány 2010 nyarán-őszén szerződött le a támogatást nyert intézményekkel. A szerződésben rögzítésre került a kiutazók száma, amely a program egyik fokmérője. A kiutazók száma a tervezetteknek megfelelően az alábbiak szerint alakult a 2010. évi pályázati fordulóban.

27. táblázat: A 2010. évi pályázati körben támogatást nyert Leonardo mobilitási projektek keretében kiutazók száma célcsoportonként

	Összesen	%-os arány	Hátrányos helyzetű résztvevők	Kísérő személyek
Szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok	1478	71,19%	567	209
Munkavállalók, munkanélküliek	220	10,60%	0	12
Szakképzési szakértők	378	18,21%	0	0
ÖSSZESEN:	2076	100,00%	567	221

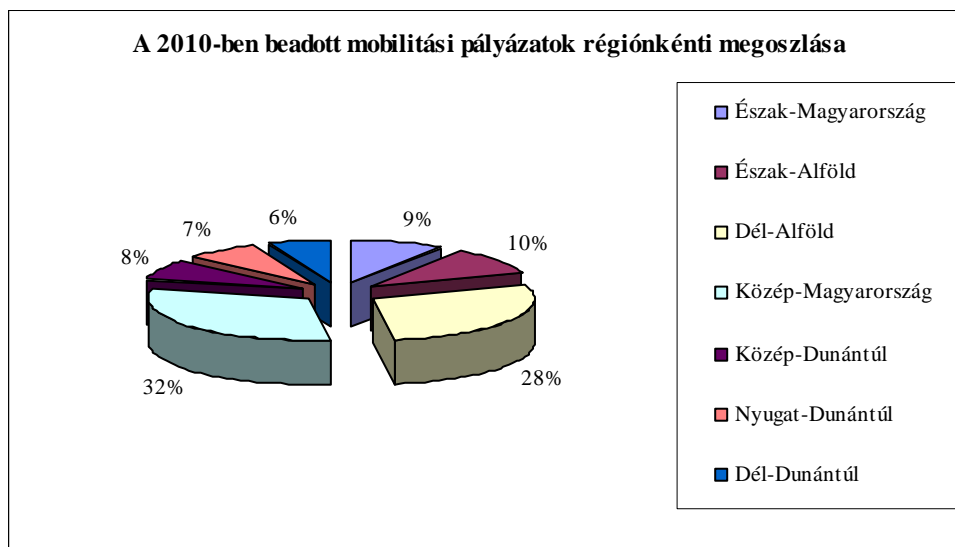
A 2010-es fordulóban támogatott projektek összesen 2076 résztvevő kiutaztatását tervezik, ezek döntő többsége, 71,19%-a a szakmai alapképzésben résztvevő fiatalok közül kerül ki, 10,60%-a a munkavállalók, munkanélküliek célcsoportjából, 18,21%-a pedig szakképzési szakértő. További 221 fő kísérőként fog vesz részt a mobilitási projektekben.

Az Európai Unió a fogyatékkal élők tekintetében tesz különbséget a résztvevők között és ad magasabb megélhetési támogatást. A Tempus Közalapítvány a szociális értelemben vett hátrányos helyzetet is figyelembe veszi a résztvevők számára megítélhető támogatás esetében, ezzel is támogatva a nehezebb helyzetben lévő tanulók (pl.: árva, félárva, jegyző által védelembe vett, hátrányos helyzetű településen élő gyermek, ingyenes tankönyvellátást kapó diák, tartósan beteg tanuló, sajátos nevelési igényű diák...stb.) bevonását a programba, akik talán ezen plusz támogatás nélkül nem tudnának kiutazni. A program szabályai szerint magasabb megélhetési támogatás számolható el a hátrányos helyzetű résztvevők után – ezzel is ösztönözve a pályázó intézményeket arra, hogy ilyen tanulókat vonjanak be a programba. Ennek eredményeképpen a szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok 38%-át kitevő 567 hátrányos helyzetű tanuló bevonását tervezték a pályázók.

A mobilitási pályázatok földrajzi megoszlása

A 2010-ben benyújtott pályázatok régiók szerinti eloszlásából jól látszik, hogy a pályázatok 60%-át – közel azonos megoszlásban (32% és 28%) – a Közép-Magyarország és a Dél-Alföld régióbeli intézmények nyújtották be. A további, ezen arányoktól jelentősen elmaradó területek közül a legkevésbé aktív a Dél-Dunántúl régió. Az eredmény a korábbi évek statisztikáit erősíti meg, mind a legtöbb, mind a legkevésbé pályázatot küldő régiók tekintetében. A régiók szerinti eloszlás vizsgálatánál azonban figyelembe kell venni a magyarországi lakosságszám megoszlását is, hiszen Budapestre koncentrálódik a legtöbb iskola, a legnagyobb népesség, míg a vidéki régiókban az alacsonyabb népsűrűség is okozza a pályázati aktivitás hiányát.

40. ábra: A 2010. évi pályázati fordulóra beadott pályázatok régiónkénti megoszlása

A nyertes pályázatok régiók szerinti megoszlása szinte teljes mértékben követi a benyújtott pályázatok megoszlását. Budapestről érkezett a legtöbb nyertes pályázat, melyet itt is a dél-alföldi régió követ.

Célország szerinti megoszlás

A mobilitási programok esetében fontos vizsgálati szempont a célország – hiszen ez a projekt egyik legfontosabb eleme: mely országban valósul meg a külföldi szakmai gyakorlat vagy tanulmányút, a magyar intézmény mely országban talált partnerintézményt, akikkel együttműködve sikeresen meg tudja valósítani a mobilitási programot, mi a projekt munkanyelve, és így mely nyelvterületeken érhető el fejlődés a projekteknek köszönhetően. Ez a sorrend szintén változatlan, a korábbi évekhez hasonlóan a lista élén magasan Németország áll, majd Franciaország, az Egyesült Királyság, Finnország és Svédország alkotják az 5 legnépszerűbb célország listáját.

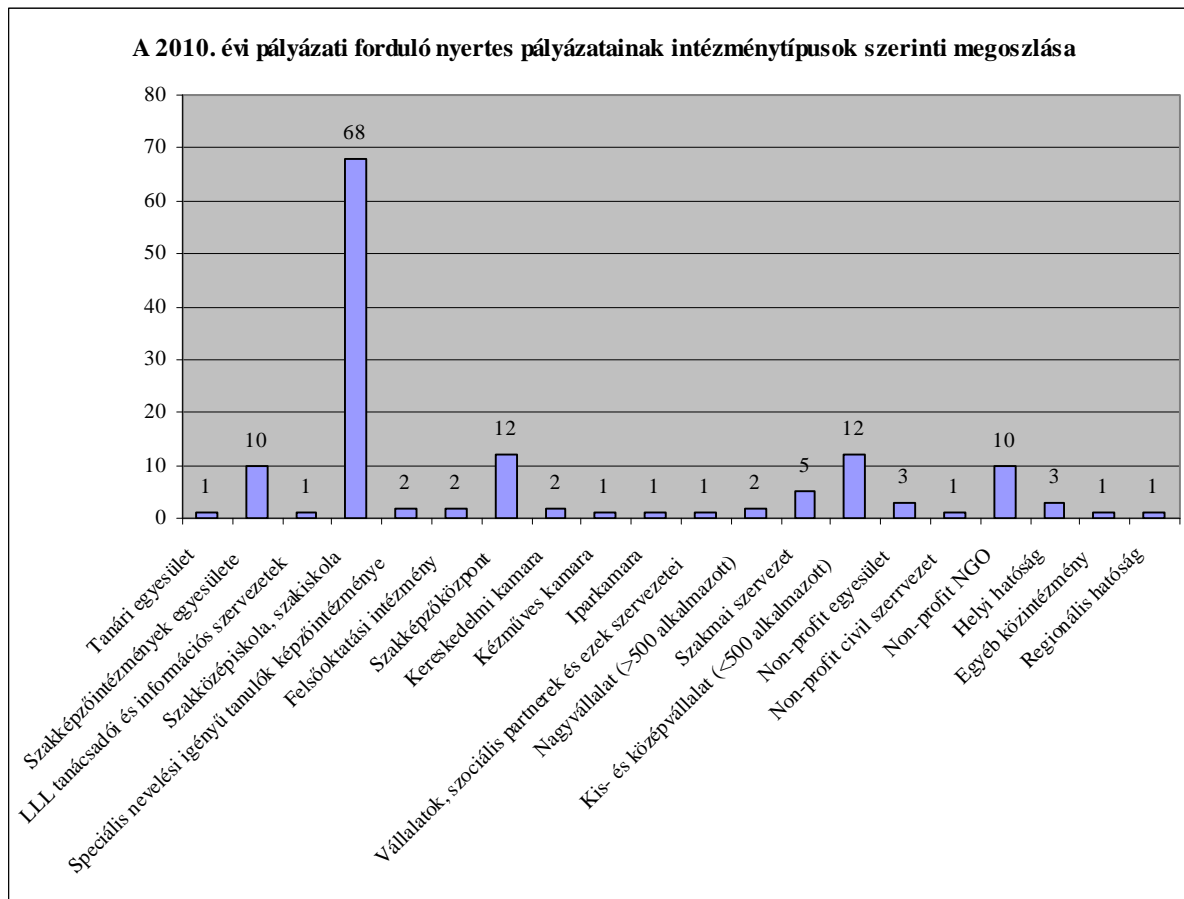
A mobilitási projektek intézményi háttere

A 2010-es évben támogatást nyert pályázatok intézményi háttere a korábbi évekhez hasonlóan alakult. A támogatást nyert pályázatok 65%-a mögött szakképző intézmény állt (szakközépiskola, szakiskola, szakképzőközpont, szakképzőintézmények egyesülete). Ezután a legtöbb nyertes pályázat (10%) non-profit szervezetektől érkezett (non-profit egyesületek, non-profit civil szervezetek, non-profit NGO-k). A civil szervezetek mindhárom célcsoportban adtak be pályázatot, a nyertes pályázatok megoszlása a 3 célcsoport között egyenlő.

A 2010-es évben a kis-és középvállalkozások által benyújtott és támogatást nyert pályázatok száma meglepően magas, 8,6%. Relatív magas részvételük egyrészt a rájuk vonatkozó nemzeti prioritásnak, másrészt a pályázati információk célzott terítésének is köszönhető.

Az összes többi intézménytípus (kamarák, nagyvállalatok, állami szervezetek, stb.) csak kisebb mértékben képviselteti magát a mobilitási pályázatokban, ennek oka részben az lehet, hogy ezen intézmények számára nagyobb, fejlesztési, beruházási célú uniós támogatások érhetők el, és azok pályázása, megvalósítása köti le az energiájukat, így kevesebb marad a szakképzési pályázati lehetőségekre.

41. ábra: A 2010. évi pályázati forduló nyertes pályázatainak intézménytípusok szerinti megoszlása

Szakterületenkénti megoszlás

A 2010-es projekteknél is, mint ahogy eddig minden évben, a legnagyobb részt a vendéglátás, idegenforgalom területén megvalósított projektek teszik ki. Ezután következnek a sorban a műszaki témájú projektek, valamint a mezőgazdasági (állattenyésztés és növénytermesztés) területen megvalósuló gyakorlatok.

A három vezető szakterület után fontos még megemlíteni az erdészeti és fakitermelési területet, az asztalos és egyéb famunkák területét, az építőipart, a közigazgatást, melyeken belül szintén számos projekt megvalósítására pályáztak az intézmények.

Mobilitási tanúsítvány

A 2010. évi pályázati fordulóban nyílt másodszor alkalom a Mobilitási tanúsítvány (Mobility Certificate) pályázati lehetőség meghirdetésére.

Az intézmények egy része visszatérő, rendszeres pályázó, akik magas színvonalú projekteket koordinálnak, azonban a szerződésük lejártával és/vagy a projekt befejezésével csak úgy kaphatnak újra támogatást, ha a rendszerbe „újra belépnek”, vagyis a következő pályázati határidőre újabb pályázatot adnak be. Ez azt jelenti, hogy a régi pályázó intézmények újra megmérettetésre kerülnek az új jelentkezőkkel együtt.

A folyamatos megmérettetés és az ebből fakadó bizonytalanság azonban megnehezíti azt, hogy az intézmények a mobilitást, mint pedagógiai eszközt beépítsék intézményi stratégiájukba és képzési programjukba, ami pedig hosszú távon a program célja lenne.

Ezt a bizonytalansági tényezőt hivatott kiiktatni a Mobilitási tanúsítvány, amely egy meghatározott kritériumrendszer mentén felállított minősítési szintet jelent. Ennek teljesítésével a projekteket

rendszeresen és magas színvonalon megvalósító intézmények számára a mobilitásra adott támogatás, a pályázati ciklusokhoz igazodva, a megújítás alapján, folyamatos és biztos.

Tehát a tanúsítványt elnyert pályázóknak a következő évben nem kell újabb pályázatot benyújtaniuk és versenybe szállniuk a többi jelentkezővel – hanem a korábbi teljesítményük és az elnyert tanúsítvány alapján elegendő csak megújítani az igényüket (egy sokkal egyszerűbb űrlapon). A megújítási igény automatikusan támogatást kap – a támogatási igénynek nem, csak annak mértékének szabhat határt a Leonardo da Vinci programban rendelkezésre álló keret.

A tanúsítvány bevezetése csak lehetőség volt a tagországok számára, nem kötelező alkalmazni. A Tempus Közalapítvány a minőségelvű megközelítés és a pályázati rendszer egyszerűsítése melletti elkötelezettsége okán egyrészt kezdettől fogva részt vett a tanúsítvány feltételeinek kidolgozásával foglalkozó brüsszeli munkacsoportban, másrészt az első évtől, 2009-től bevezette ezt a pályázati lehetőséget a Leonardo mobilitási programon belül.

A 2010-es fordulóban összesen 14 intézmény adott be olyan mobilitási pályázatot, amelyek esetében tanúsítvány elnyerésére is pályázott. Ebből 4 pályázat bizonyult formai hibásnak. Végül **3 intézmény 3 pályázatára épülő tanúsítványa került elfogadásra**. A 4 évre szóló tanúsítványok átadására a 2010 májusában megrendezett projektmenedzsment szeminárium keretében került sor.

Mivel a támogatási feltételek ezen pályázat esetében szigorúbb követelményeket határoznak meg – egyrészt az Európai Bizottság útmutatása alapján, másrészt a nemzeti irodák is jogosultak szigorítani a követelményeken – így az előző évvel összeadva összesen 15 intézmény 19 pályázatára épülő tanúsítványát támogatták eddig a szakértők.

2008. évi Leonardo mobilitási projektek lezárult eredményei

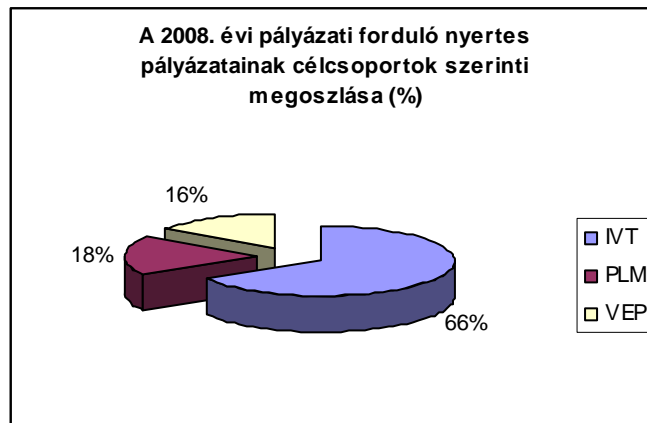
A 2008. február 8-i beadási határidőre 150 Leonardo **mobilitási pályázat** érkezett. Sajnálatos módon ez 31%-os visszaesést jelent a 2007-es évhez képest. A jelentős csökkenés hátterében több körülmény is állhat: pl. *a közösségi programokon belüli pályázati lehetőségek bővülése* (így a 2008-ban induló Leonardo partnerségek pályázattípus ugyanezen intézményi kör számára kínál lehetőséget); *az egyéb pályázati lehetőségek bővülése* (elsősorban az NFT II és az SZFP II. pályázatok); *a hazai szakképzési intézményrendszer átalakulása*, az iskola-összevonások; *az új, on-line pályázati rendszer bevezetésével* kapcsolatos nehézségek (bár erre vonatkozó közvetlen visszajelzést nem kaptunk). Végül 123 pályázatnak ítéltünk meg támogatást, ez a benyújtott pályázatok 82 százalékát jelenti. A legtöbb pályázat a korábbi évekhez hasonlóan a szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok csoportjában (IVT) érkezett. Megfordult a sorrend a másik két célcsoport között, második helyen ebben az évben a munkavállalók, munkanélküliek célcsoportja (PLM) áll, a sort pedig szakképzési a szakértők csoportja (VEP) zárja.

A megvalósulás némileg eltér a fenti eredményektől: Az év végéig a támogatásra javasolt pályázatok közül 5-en visszamondták a projektet, illetve a megítéltnél alacsonyabb összegre szerződtek (7 projekt), így 6 tartaléklistára került pályázat bevonására is sor kerülhetett. Ez azt jelenti, hogy végül a 2008-as körben 124 projekt kezdhette el a tevékenységét. A szerződéskötést követően, a megvalósítás során 2 további intézmény lépett vissza, így végül 122 projekt zárult le sikeresen.

28. táblázat: A 2008. évi Leonardo mobilitási pályázatok végleges eredményei

	Szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok (IVT)	Munkavállalók, munkanélküliek (PLM)	Szakképzési szakértők (VEP)	Összesen
Beadott pályázatok	97	30	23	150
Támogatásra javasolt	85	25	19	129
Tartaléklistára került	3	1	0	4
Visszamondott (szerződéskötés előtt)	4	1	0	5
Visszamondott (szerződéskötés után)	0	2	0	2
Tartalmi okból elutasított	9	4	4	17
Formai hibás	0	0	0	0
Megvalósult	81	22	19	122

42. ábra: A 2008. évi pályázati forduló megvalósult pályázatainak célcsoportok szerinti megoszlása (%)

A pályázati keretek lekötése és felhasználása

A 2008-as évben a rendelkezésre álló költségvetési keret 3 021 000 euró volt. A minőségelvű megközelítést figyelembe véve a Tempus Közalapítvány Kuratóriuma első körben 65%-ot elért minősítésű pályázatok támogatását hagyta jóvá, az így támogatásra javasolt projektek aránya 82%-os volt. Második lépésben a tartaléklistáról 6 pályázat kerülhetett a támogatottak közé. Velük együtt a lekötött támogatás 2 966 541 eurót jelentett. A projektek zárását követően a Tempus Közalapítvány végül 2 528 445,62 eurót fogadott el elszámolt támogatásként.

A 2008. évi projektek 2008. június 1-től 2010. május 31-ig futhattak.

29. táblázat: A 2008. évi Leonardo mobilitási pályázatok keretében kiutazók végleges száma

	Résztvevők száma	Ebből a hátrányos helyzetű kiutazók száma	Kísérők száma
Szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok	1107	341	168
Munkavállalók, munkanélküliek	150	0	5
Szakképzési szakértők	233	0	0
Összesen	1490	341	173

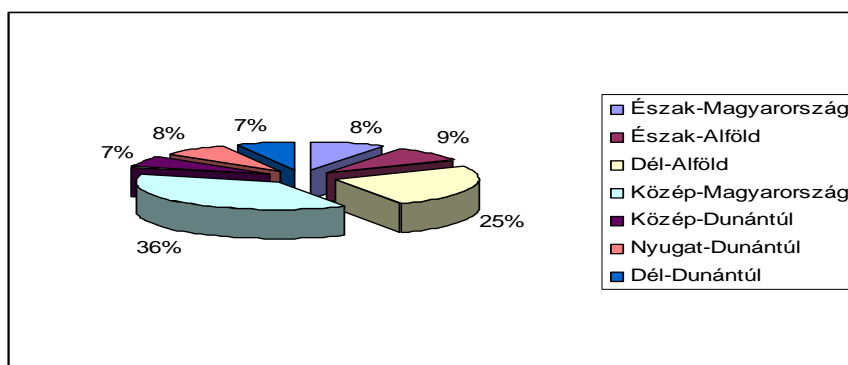
Össességében – a kísérőkkel együtt – 1663 fő vehetett részt kiutazóként a 2008. évi Leonardo mobilitási projektekben. Az előző évekhez hasonlóan a szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok célcsoportja a legaktívabb mobilitás szempontjából: ebben a célcsoportban a legnagyobb a beadott és nyertes pályázatok száma, ennek a csoportnak a legnagyobb a támogatási igénye, valamint ezzel együtt a kiutazók száma is.

Érdekes megfigyelni a szakképzési szakértők célcsoportjában, hogy az egyes projektek keretében kiutazók létszáma átlagosan 12 fő, míg 2007-ben csak 7 fő volt. A munkavállalók, munkanélküliek célcsoportjában ez az arány épp az ellenkezőjére változott, 12 főről ebben a pályázati körben 7 főre csökkent. A szakmai alapképzésben résztvevőket illetően nincs e tekintetben változás, az átlagos létszám mindkét pályázati fordulón 13 fő volt.

Fontos kiemelni, hogy a szakmai alapképzésben résztvevők immáron igen nagy százaléka (31%) a hátrányos helyzetű fiatalok közül került ki. 2007-től hátrányos helyzetű kiutazóra magasabb támogatás már csak ebben a célcsoportban pályázható. Az Európai Unió a fogyatékossgal élők tekintetében tesz különbséget a résztvevők között és ad magasabb megélhetési támogatást, míg a Tempus

Közalapítvány a szociális értelemben vett hátrányos helyzetet is figyelembe veszi a megítélhető támogatás szempontjából.

43. ábra: A 2008. évi támogatott Leonardo mobilitási pályázatok régióinkénti megoszlása

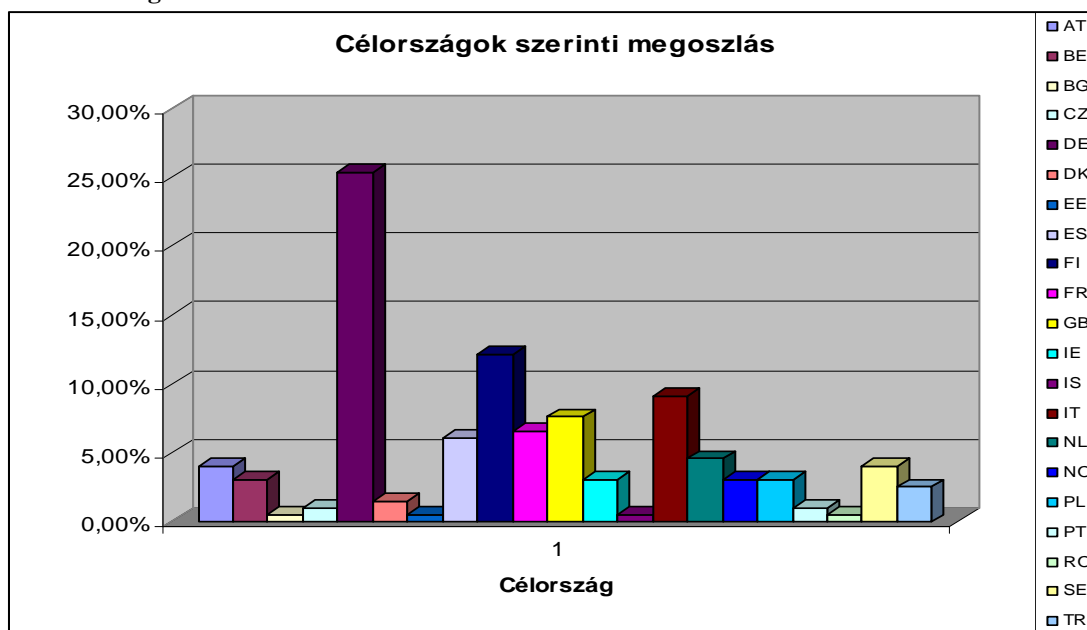

A megvalósított projektek régióinkénti megoszlása nem hozott nagy változást a korábbi évekhez képest. A legaktívabb továbbra is Közép-Magyarország, mely terület 2008-ban a projektek 36 %-át tudhatja magáénak. Változás, hogy a Dél-Alföld régió 2008-ban jóval nagyobb részt vállalt a mobilitásokból, az összes kiutazás 25%-a innen történt (2007-ben a két Alföldi régió együtt teljesítette ezt a számot.). A Dunántúl továbbra is a sor végén zár, a legkevésbé aktív a Közép és a Dél-Dunántúl a projektek 7-7%-ával.

Célországokkénti megoszlás

A 2008-ban lezárult projektekben megvalósított kiutazások célországokkénti megoszlása hasonló az előző évihez. A földrajzi közelség és a nyelvterület miatt a népszerűségi lista elején továbbra is toronymagasan Németország áll. Ebből egyértelműen látszik, hogy bár az angol, mint munkanyelv az általánosan megjelölt a projektekben, de a német nyelvterületek sem veszítenek jelentőségükből. Jóval lemaradva mögötte, de még mindig igen sok kiutazóval Finnország van a második helyen, itt a projektek angol munkanyelven zajlanak. A harmadik legtöbb kiutazóval Olaszország rendelkezik. A következő három helyen az Egyesült Királyság, Franciaország és Spanyolország áll.

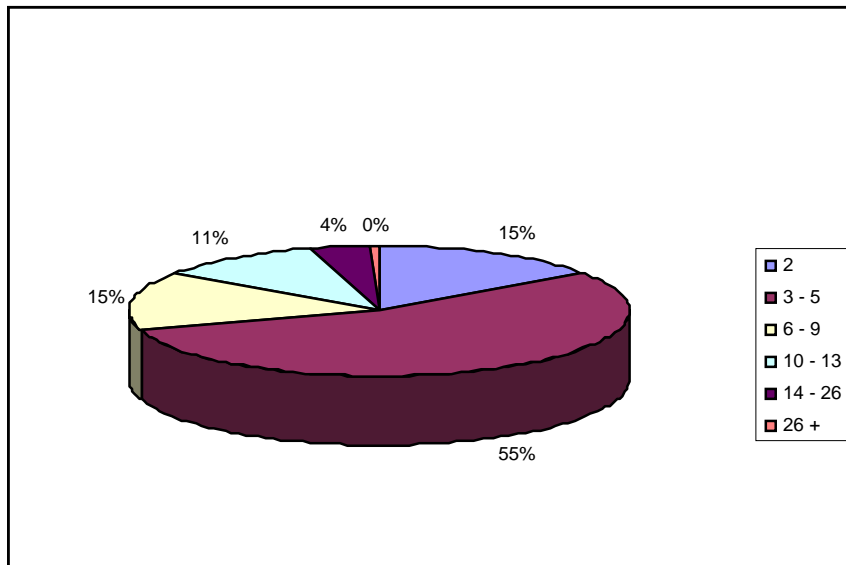
44. ábra: A 2008. évi támogatott Leonardo mobilitási pályázatok keretében kiutazók megoszlása célországok szerint

A kiutazások átlagos hossza

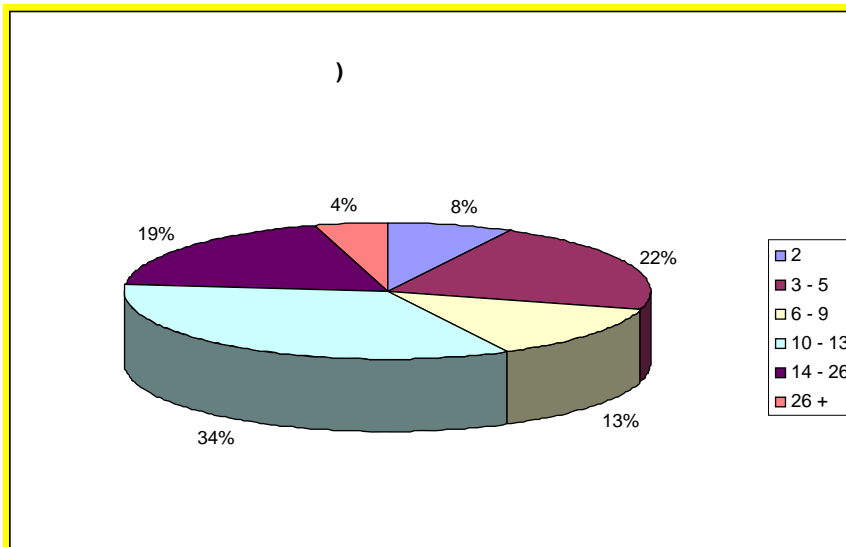
A kiutazások hosszánál a 2008-as évre végleges adatok állnak rendelkezésünkre.

45. ábra: A szakmai alapképzésben résztvevők kinntartózkodási időtartam (hét) szerinti %-os megoszlása

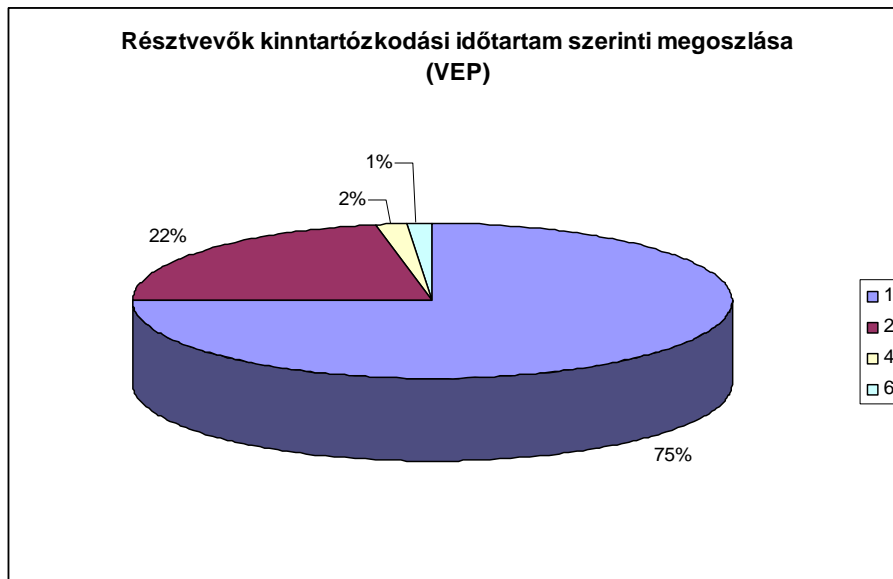
Ebben a célcsoportban a legtöbb kiutazás a 3 és 5 hét közötti időtartamban valósult meg. Így elmondható, hogy a szabályok szerinti minimum időtartamot a gyakorlatok legnagyobb része meghaladja. Örvedetes, hogy a 2007-es adatokkal összehasonlítva 2008-ban 10%-kal nőtt a 3-5 hétre kiutazó szakmai alapképzésben részt vevő diákok száma, és ugyanakkor mintegy 7 %-kal csökkent a 2 hetes kiutazások száma. Ez a tendencia feltétlenül a mobilitási szakmai gyakorlatok hatékonyságát segíti elő.

46. ábra: A munkavállalók, munkanélküliek kinntartózkodási időtartam (hét) szerinti megoszlása

A munkavállalók és munkanélküliek célcsoportjában a célcsoport jellegéből fakadóan a hosszabb kiutazások a jellemzőek. A legnépszerűbb kinntartózkodási időtartam a 10 és 13 hét közötti volt. A 2007-es pályázati körhöz viszonyítva 2008-ban is közel ugyanynyi kiutazás valósult meg 14-26 hetes időtartamban. 10%-kal kevesebben vettek részt 3-5 hetes szakmai gyakorlaton, míg a minimum 2 hetes szakmai gyakorlatok száma 7%-kal nőtt a megelőző évhez képest.

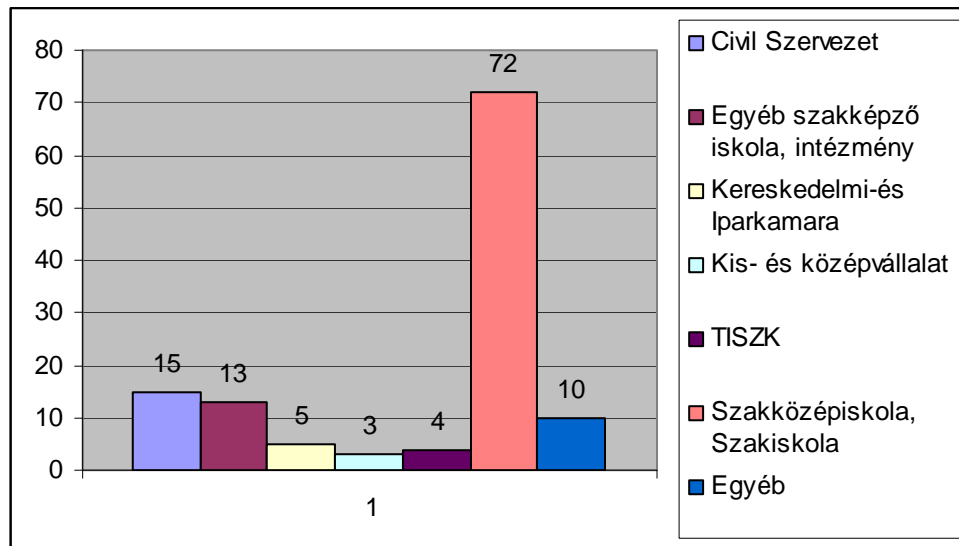
47. ábra: A szakképzési szakértők kinntartózkodási időtartam (hét) szerinti megoszlása

A szakképzési szakértőknél a legnépszerűbbek a szabályok szerinti minimum időtartamú, 1 hetes kiutazások. 2 hetesnél hosszabb kiutazás ebben a csoportban nagyon elenyésző számmal fordul elő. A maximális időtartam ebben a célcsoportban 6 hét, három kiutazó használta ki ezt a lehetőséget, de 4 hetes kiutazáson is mindösszesen 4 kiutazó vett részt.

A mobilitási pályázatok intézményi háttere

48. ábra: A 2008. évi támogatott Leonardo mobilitási pályázatok intézménytípus szerinti megoszlása

A 2008-as pályázati fordulóban továbbra is a legnagyobb arányban a szakközépiskolák és a szakiskolák valósítottak meg mobilitási projekteket szakmai alapképzésben részt vevő fiatalok, valamint szakképzési szakértők részére. Az iskolákon kívül érdemes megemlíteni a civil szervezeteket, akik viszonylag nagy arányban képviseltetik magukat, ők leginkább a munkavállalók, munkanélküliek célcsoportban tevékenykednek. Az egyetemek és az egyéb szakképző intézmények, valamint a TISZK-ek vállalnak még nagyobb részt a Leonardo mobilitási projektekből. Továbbra is problémás a

kis-és közép vállalatok elérhetősége és a projektekbe való bevonása. Évről évre mindössze néhány ilyen típusú intézményt sikerül integrálni a pályázók körébe.

Nemzetközi Együttműködési Kultúráért Nívódíj

A **Leonardo da Vinci** programban a megadott határidőre beérkezett beszámolókból 44-en kaptak ötös minősítést. Ezek közül a legjobbnak ítélt 10 beszámolót két független szakértő is értékelte, amely alapján a szakértők **3 intézmény** számára javasolták a Nívódíj megítélését:

Szakmai alapképzésben résztvevők célcsoportjában:

- II. Rákóczi Ferenc Szakközép- és Szakiskola
A projekt címe: Egész életen át tanulás program 2007-2013 Leonardo da Vinci, szakmai alapképzésben résztvevők külföldi gyakorlata
- Dobos C. József Vendéglátóipari Szakképző Iskola
A projekt címe: Kéz a kézben a gasztronómiában

Szakképzési szakértők célcsoportjában:

- Értük-Velük Egyesület
A projekt címe: Civil szervezet a mentálisan sérült fiatalok esélyegyenlőségének megteremtéséért

A munkavállalók, munkanélküliek célcsoportjában nem volt nívódíjjal elismert projekt.

A projektek részletes leírása az erre szolgáló kiadványban olvasható, amely elérhető a honlapunkon is. A díj átadására a 2010. évi valorizációs konferencia keretében került sor.

III.3.2. Leonardo partnerségek

A 2008-ban indult új Leonardo pályázati forma célja az egymástól tanulás, jó gyakorlatok átvétele, közös tapasztalatok cseréje szakképzési témában. A pályázattípus átmenetet képez a Leonardo mobilitás és az innovációtranszfer pályázattípusok között.

A kétéves projektek során több ország partnerintézményei működnek együtt, egy adott témára koncentrálnak kiutazásokat szerveznek egymáshoz, megbeszéléseket, projekttalálkozókat tartanak, közösen dolgoznak egy kisebb projekteredményen, mely lehet tanulmány, honlap, CD, konferencia, képzési anyag stb. Az együttműködő felek a projekt futamidejének további részében saját intézményükben dolgoznak az adott témán, majd az elért tapasztalatokat összegzik, értékelik, megosztják, terjesztik.

A projektek valamennyi szakképzésben érintett intézmény számára nyitottak. A támogatott együttműködésekben a szakképzésben tanulók aktív részvételére, tanulók és oktatók közös projektmunkájának megvalósítására is lehetőség van. A projektek kiemelt prioritása a képzőintézmények és a vállalati szféra kooperációja.

A 2010-es pályázati kör eredményei

A **2010-es pályázati körre** meghirdetett határidőre 89 pályázat érkezett irodánkhoz – ebből 7 magyar koordinálású –, ez az előző évhez képest kimagasló, közel 60 %-os növekedést jelent. A jelentős növekedést valószínűleg az egyszerű pályázati adminisztráció is generálta. A 2010-es pályázati körben beérkezett 7 magyar koordinálású pályázat bírálatát 2 külső bíráló végezte.

A magyar koordinátorok által elkészített pályázatok minősége többnyire az európai átlag felett végzett, sajnos azonban többet a partnerek formai hibája vagy a partnerországok költségvetési keretének szűkösége miatt kellett elutasítanunk. A pályázatok jó minőségének javítását szolgálta a pályázati szeminárium, valamint több személyes konzultáció.

A pályázatok tartalmi bírálata kizárólag a partnerség koordinátorának országában történt, azonban a szerződést már az egyes partnerekkel a saját Nemzeti Irodájuk kötötte meg. A közös európai bírálati lapon végzett értékelések alapján az Európai Bizottság egy európai rangsort állított fel. A rangsorban a legtöbb pontot elért projekttől „lefelé” haladva az egyes Nemzeti Irodák költségvetésük határáig támogathatták pályázóikat – amennyiben azok a megadott minőségi szintet elérték.

Az európai egyeztetést követően, első körben 424 000 eurót tudtunk lekötni, ezzel 26 nyertes pályázatot támogatva. A támogatott pályázatok száma és a támogatási keret forrásbővülésnek köszönhetően megnövekedhetett: újabb 5 projekt került támogatásra. **Ennek eredményeképp 31 projekt, köztük 4 magyar koordinálású, összesen 497 000 euró értékben indult el 2010 nyarán. A projekteken összesen 469 mobilitás fog teljesülni a 2 éves futamidő alatt.**

A nyertes hazai projektek együttesen 469 mobilitást, azaz külföldre történő kiutazást vállaltak, ez átlagban 15 mobilitást jelent projektenként. Összességében elmondható, hogy a minimum 4 mobilitást tervező projektekre kicsi az igény, a projektek kétéves futamideje alatt a nagyobb számú (általában 12 kiutazásos) mobilitások megvalósítását tartják hatékonynak a pályázók. A projektek legnagyobb részében az angol a munkanyelv.

A nyertes pályázatok többségének igen jó a színvonala, a maximális bírálati pontszám több mint 78 százalékát elérték. Sajnos több olyan pályázat is akadt, mely tartalmilag igen jónak (75 százalék fölötti) bizonyult, azonban a partnerországok költségvetési keretének szűkössége miatt nem kaphatott támogatást.

30. táblázat: Benyújtott és elfogadott pályázatok intézménytípusok szerint

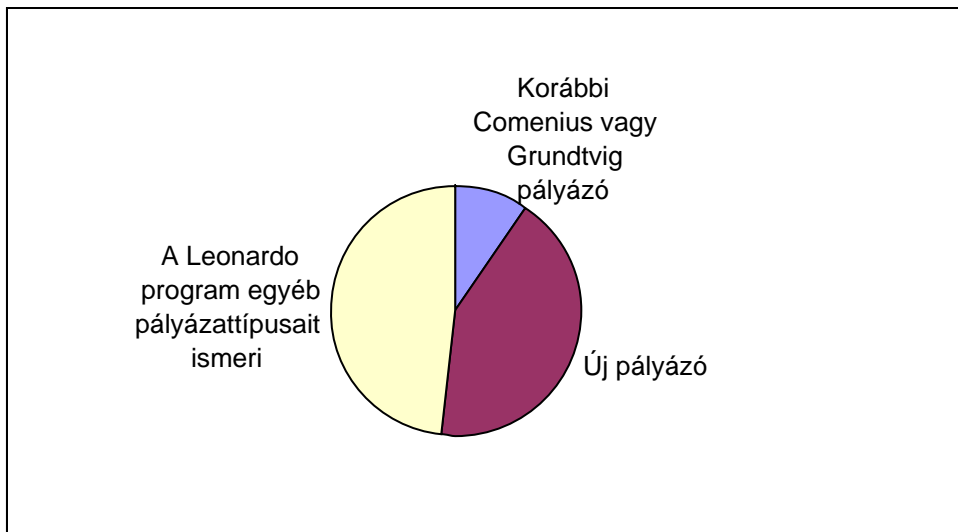
	Benyújtott pályázat	Elfogadott pályázat
Szakképző intézmény	27	10
Felsőoktatási intézmény	10	3
Képzőközpont	4	1
Alapítvány	16	3
Egyesület	1	2
Szakmai szervezet	4	2
Vállalat	8	3
Kamara	3	1
Munkügyi központ	1	1
Egyéb	15	5
Összesen	89	31

Bár az elfogadott pályázatok egyharmada szakképző intézmény (szakközépiskola és szakiskola) által beadott projekt, a pályázattípusra a korábbi években is jellemző sokszínűség érvényesült a pályázó intézmények típusát tekintve (több alapítvány, nonprofit szervezet jelet meg, de a kis- és középvállalkozások is aktívak voltak ebben az évben).

Az intézmények méretét tekintve is változatos képet kapunk: a pályázó intézmények 48%-a kis intézményektől érkezett (0-50 fő), 29 %-uk közepes méretű (250 főig), 23 %-uk 250 fő fölötti.

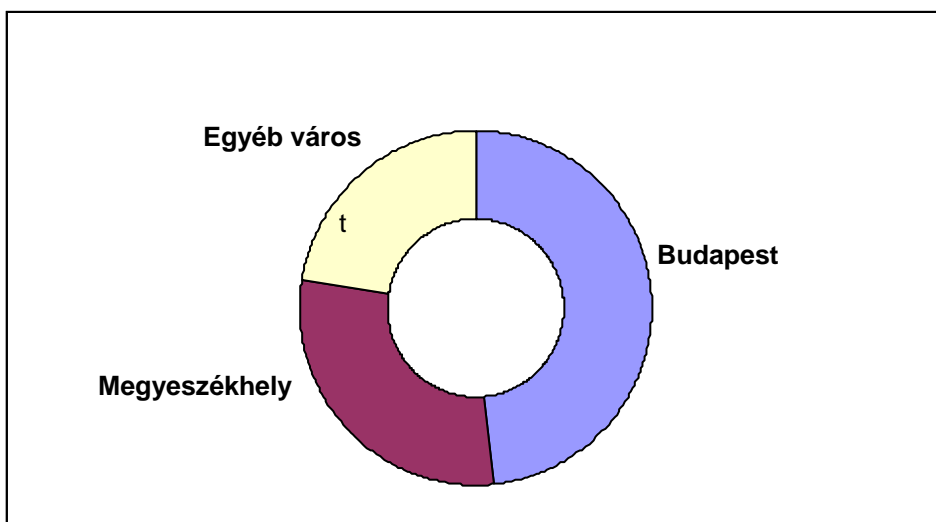
A korábbi évekhez hasonlóan jó tendencia, hogy sikerült a programba nagy számban új intézményeket is bevonni, hiszen a nyertes intézmények 42 százaléka korábban még nem valósított meg főpályázóként Leonardo projektet. Az összes beadott pályázatot tekintve is hasonló az arány.

49. ábra: Új pályázók aránya

A pályázó intézmények földrajzi megoszlását tekintve átlagos képet kapunk, a beérkezett pályázatok 50%-a budapesti intézménytől érkezett, a nyertesek között is közel ilyen arányban találunk projekteket a fővárosból. A régiók megjelenése kiegyenlített, minden régióban található nyertes pályázónk. A projektek 77%-ában megyeszékhelyen található intézmény nyert el Leonardo partnerségek támogatást. A kisebb városok, falvak intézményeinek aránya a tavalyi évhez képest 3%-kal javult. Ez a változás azért is öröndetes, mert a kisebb városokban, falvakban található intézmények kevesebb lehetőséggel rendelkeznek nemzetközi együttműködések terén, kisebb esélyük van arra, hogy vonzó célpontok legyenek külföldi partnerintézmények számára.

50. ábra: Nyertes intézmények földrajzi megoszlása

A 31 nyertes projektből 16-ban tanulókat is bevonnak a kiutazásokba, ahol aktív szerepet kapnak (pl.: projektmunka, gyakorlati feladatok, értékelés, tesztelés stb.). Azokban a projekteken, ahol a kiutazó tanuló szakmai feladatokat, gyakorlatot is végeznek, lehetőség van az Europass mobilitási igazolvány igénylésére és kiállítására és ilyen módon történő elismerésére. Az összes mobilitás 30 %-át teszik ki a diákok által megvalósítandó kiutazások.

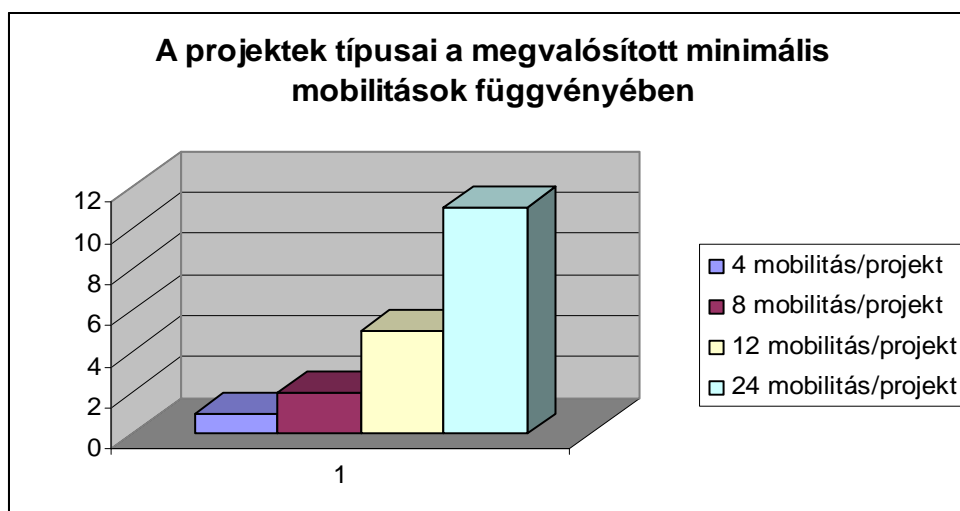
A pályázattípus nyitottsága nagyon sokféle témát és szakterületet eredményez a nyertes pályázatok között. Mivel sok nyertes szakképző intézmény, ezért a tanárképzés, tanártovábbképzés kiemelt szerepet kap a projektekben, de ezen kívül szinte minden terület megjelenik: IKT kompetenciák, vendéglátás és idegenforgalom, a munka világa, művészet, egészségügy, mezőgazdaság, rendvédelem, kémia, elektronika és automatizálás stb. Egy együttműködés (a Pető Intézet projektje) mozgássérült gyermekek rehabilitációjának témájával foglalkozik. A szigorúbb európai bírálatnak köszönhetően a szakképzéshez csak részben kapcsolódó projektek – amely probléma a pályázattípus indulásakor nagymértékben jelentkezett – egyre kisebb számmal jelentek meg ebben a pályázati fordulóban.

A pályázattípus harmadik évében kijelenthetjük, hogy a Leonardo partnerségek sikertörténet, folyamatosan növekvő érdeklődéssel, pályázati számokkal. A pályázati forma, annak keretei és lehetőségei egyre konkrétábbá, világosabbá válnak a pályázók körében. A pénzügyi keretek egyszerűsége, szabadsága sok kevésbé tapasztalt intézményt is vonz. Ezek az együttműködések lehetőséget jelenthetnek azon intézmények számára, melyek még nem rendelkeznek tapasztalattal a nemzetközi együttműködések terén, azonban szívesen tanulnának külföldi partnerintézményektől, szeretnének európai kapcsolatrendszert kialakítani és a későbbiekben nagyobb projektekben szerepet vállalni. A pályázattípus kiváló keretet biztosít arra, hogy a szakképzés terén tevékenykedő, eltérő típusú intézmények is együttműködjenek, biztosítva ezzel a képzés és a munkaerőpiac párbeszédének lehetőségét is.

2008. évi lezárult Leonardo partnerségi projektek eredményei

2010-ben zárult le a Leonardo partnerségek első pályázati körének 19 projektje. A beérkezett záróbeszámolók alapján a pályázatban tervezett tevékenységek nagy része megvalósult. A változások zömét az okozta, hogy néhány projekt esetében egy-egy külföldi partner kiesett a projekt indulásakor (ennek oka az adott ország költségvetési keretének hiánya, vagy formai hiba lehetett). A projektcsapatok azonban sikerrel vették az akadályokat: a munkatervet és a mobilitások ütemezését módosították, átalakították. Összességében elmondható, hogy a változások nem okoztak problémát a projektek megvalósításában. Tartalmi okok vagy elégtelen teljesítés miatt egy esetben sem történt levonás a támogatási összegekből. Egy esetben valósult meg a tervezettnél kevesebb kiutazás, itt értelem szerűen arányosan csökkent a projekt támogatása. Pozitívum, hogy a projektek közel felében az intézmények a minimum mobilitási számnál több kiutazást tudtak megvalósítani, 10%-al több kiutazást eredményezve. Összesen 373 mobilitást valósult meg a 19 projektben.

51. ábra: A projektek típusai a megvalósított minimális mobilitások függvényében

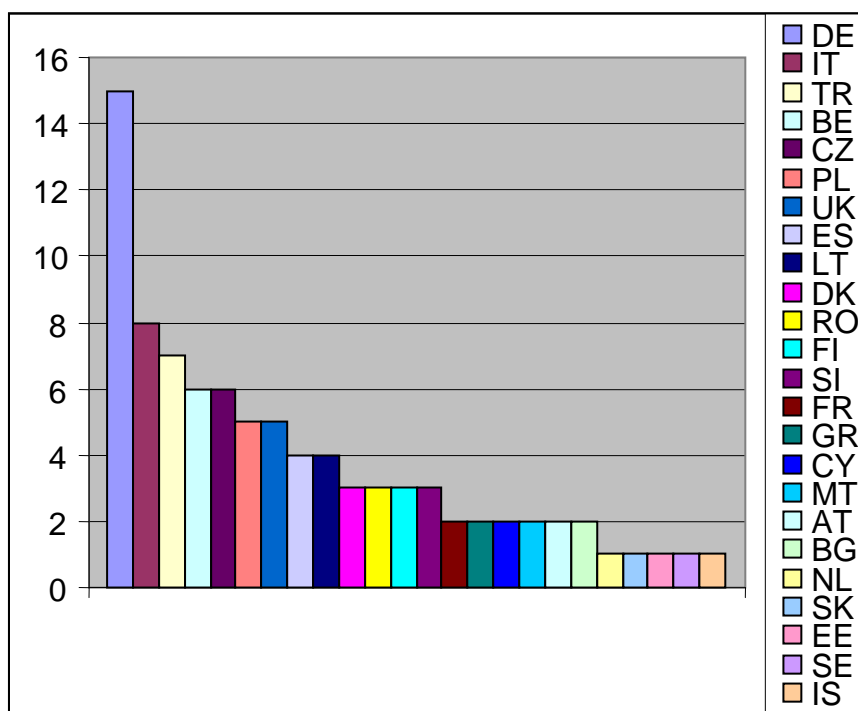

A minimum mobilitásokat tekintve a leggyakoribb a 12 vagy 24 kiutazást tervező projekt. A projektgazdák indoklása szerint 4 kiutazás nem mindig elegendő egy 2 éves együttműködés megvalósításához, a folyamatos kapcsolattartáshoz, ezért a többség 12 vagy 24 kiutazást választott, biztosítva ezzel a jobb kommunikációt, az eredmények nagyobb arányban történő beépülését, minél több résztvevő (akár diákok, társult partnerek) bevonását is.

A mobilitások minimum számától függően 7 000, 11 000, 14 000 vagy 18 000 €-t kaphattak a nyertes intézmények, melyek a támogatást megfelelően felhasználták. A projektek felhasználási mutatója igen jó, összesen 291 750 €-t használtak fel az intézmények, így 98 %-os a felhasználás.

A Leonardo mobilitási projektekhez hasonlóan a legnépszerűbb együttműködő ország Németország, azonban kiemelkedik még az olasz, török, belga és cseh partnerek száma az együttműködésekben. Az alábbi ábra alapján látható, hogy nagyon színes, egész Európát átívelő partnerségek alakultak ki, az együttműködések nem csupán szomszédos vagy közeli országok intézményeivel karöltve valósultak meg.

52. ábra: A megvalósult projektekben szereplő partnerek országok szerint

A kifejlesztett projekttermékek igen változatosak, jól tükrözik a különböző intézménytípusok és célcsoportok igényeit: tananyag, vagy annak tervezete, honlap, jó gyakorlatok vagy EU hatóságok számára összegyűjtött javaslatok gyűjteménye, workshopok, képzések, szakmai kiadványok, hálózatok, diákok projektmunkái, konferenciák, CD-ROM, brosúra stb.

Néhány projekt esetében a megvalósítás során módosult a termékek terjedelme: a partnerek a Leonardo innovációtranszfer projektek szintjén megvalósítható fejlesztéseket terveztek. Mivel a partnerségek jóval kisebb projektek, ezeket a termékeket egyszerűsíteni kellett. Mivel ez a 2008-ban indult pályázattípus első lezárult köre, úgy véljük, a már megvalósult eredmények terjesztésének segítségével világosabbá tehető a projektek formája, célja, és lehetséges kimenetei. Az eredmények változatossága az intézményi sokszínűség eredménye is.

31. táblázat: Megvalósult projektek intézménytípusok szerint

	Megvalósult projektek
Szakképző intézmény	8
Felsőoktatási intézmény	2
Képzőközpont	1
Alapítvány	1
Egyesület	1
Szakmai szervezet	3
Vállalat	2
Munkügyi központ	1
Összesen	19

Bár pályázóink az eredmények terjesztésére különböző csatornákat vettek igénybe, a külső szemlélődők, érdeklődők számára az EST (European Shared Treasure) adatbázis (<http://tmp.est.tpf.hu/search.php>) lehet a leghasznosabb projektgyűjtemény. Az adatbázis az összes megvalósult európai partnerségi projektet tartalmazza, a magyar vonatkozású projektek leírásai és termékei pedig elérhetőek nemzeti nyelven is, kereső segítségével pedig különböző témákat, szakterületeket érhetünk el.

A beszámoló alapján kiderül, hogy a megvalósult együttműködések hatása kiemelkedő volt a résztvevőkre. Valódi, működő hálózatok jöttek létre a különböző országok projektpartnerei között a 2 éves futamidő során. A pályázói visszajelzések alapján további együttműködések és projekteket terveznek (innovációfejlesztés és innovációtranszfer pályázattípusban is). A szakmai eredményeken kívül fontosnak találták, hogy hasznos kollegiális és személyes kapcsolatokat is szereztek a résztvevők. Kiemelték a nemzetközi együttműködések terén szerzett tapasztalatokat, friss szakmai és nyelvi tudást (az együttműködések 80%-ának angol, 20%-ának német volt a munkanyelve), és azt a komplex fejlődési lehetőséget, melyet a nemzetközi mobilitások biztosítottak számukra. A személyes, kooperatív, kulturális, szakmai és nyelvi kompetenciák fejlődése mellett lehetőségük volt kipróbálni magukat egy *európai* csapatban, környezetben.

A projektermékek beépülése és hatása változó. Míg a képzési anyagok, kézikönyvek stb. szélesebb körben használhatók, a diákok projektmunkáira épülő együttműködések hatása inkább csak az intézményen belül, a résztvevők körében hasznosult. Az elkészült kérdőívek, felmérések, jó gyakorlatok eredményei döntéshozók számára is hasznosak lehetnek, azonban nehezen megítélhető, hogy valóban eljutnak-e erre a szintre.

Szép eredmény, hogy a projektek közül egyet európai „STAR” projektként jelölhettük meg, így a korábban említett EST adatbázisban, mint jó gyakorlat, szerepel: Inno-Motive Regionális Gazdaságfejlesztő, Innováció Transzfer és Képző Központ Közhasznú Társaság, Szeged (A projekt címe: *HEP- Handbook for E-Working Promotion*, honlapja: <http://hep.bitmedia.cc/>).

Egy másik projekt pedig a megkapta a Nemzetközi Együttműködési Kultúráért Nívódíjat: Vas Megyei Kormányhivatal Munkaügyi Központja Győri Kirendeltség és Szolgáltató Központ, Győr, a projekt címe: *LOTIA - Munkaügyi hivatalok és képző intézmények akcióban*.

III.3.3. Leonardo innovációtranszfer

Az **innovációtranszfer** pályázattípus keretében nyújtott támogatás célja, hogy korábbi Leonardo da Vinci vagy egyéb projektek, illetve nem projekt keretben történt fejlesztések innovatív eredményeit vagy tartalmait adaptálják és beépítsék a köz- vagy magánszférában működtetett szakképző intézmény kínálatába, a képzési rendszerbe nemzeti, helyi, regionális vagy ágazati szinten, és ezáltal vonzóbbá tegyék a szakképzési rendszert, javítsák a szakképzés hatékonyságát és a munkaerőpiac igényeinek való megfelelést. A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy a támogatás lehetőséget biztosít más ország területén bevált, olyan innovatív tananyagok, módszerek átvételére és jó gyakorlatok adaptálására,

amelyek hazai szinten újdonságnak számítanak, és a nemzeti szakképzési rendszerbe fenntartható módon beépíthetők. Az adaptáció folyamata tartalmazza a felhasználói kör igényeinek elemzését és a választott jó gyakorlat átdolgozását, hogy megfeleljen a szükségleteknek, illeszkedjék az új nyelvi, szocio-kulturális környezethez, és magában foglalja az új ágazatban vagy célcsoporti körben való kísérleti kipróbálást is. A projektek megvalósítása során a fenntarthatóság, a szakképzési rendszerbe való beépülés fokozott szerepet játszik.

A pályázatokat a partnerség nevében a főpályázó intézmény nyújtja be saját nemzeti irodájához. A bírálati folyamat – az új programszakaszban bevezetett gyakorlat szerint – a főpályázó országában, nemzeti szinten történik egységes, európai szempontrendszer alapján. Valamennyi pályázatot két szakértő értékeli, nagy véleménykülönbség esetén harmadik bíráló lehet szükséges. A szakértők értékelése alapján kialakult bírálati listát Magyarországon a Szakképzési Tanácsadó és Kiértékelő Bizottság javaslata alapján a Tempus Közalapítvány kuratóriuma hagyja jóvá, majd az Európai Bizottság a kettős finanszírozás elkerülése végett összeveti a nemzeti listákat, és jóváhagyja azokat.

A 2010. évi pályázati forduló eredményei

A 2010. február 26-i pályázati határidőre **19 pályázat** érkezett a Tempus Közalapítványhoz. Ez növekedés az előző pályázati fordulóhoz képest (amikor jelentősen csökkent a pályázati kedv ebben a pályázattípusban), a korábbi évekhez képest viszont körülbelül azonos számú pályázatot jelent.

A pályázatok formai bírálatát az iroda munkatársai végezték. A formai bírálat során 1 pályázatot el kellett utasítani, így tartalmi bírálatra 18 pályázat esetében került sor. A pályázatokat két bíráló értékelt szakmai és pénzügyi szempontból, illetve jelentős véleménykülönbség esetén harmadik bíráló bevonására kerül sor – erre 5 esetben volt szükség.

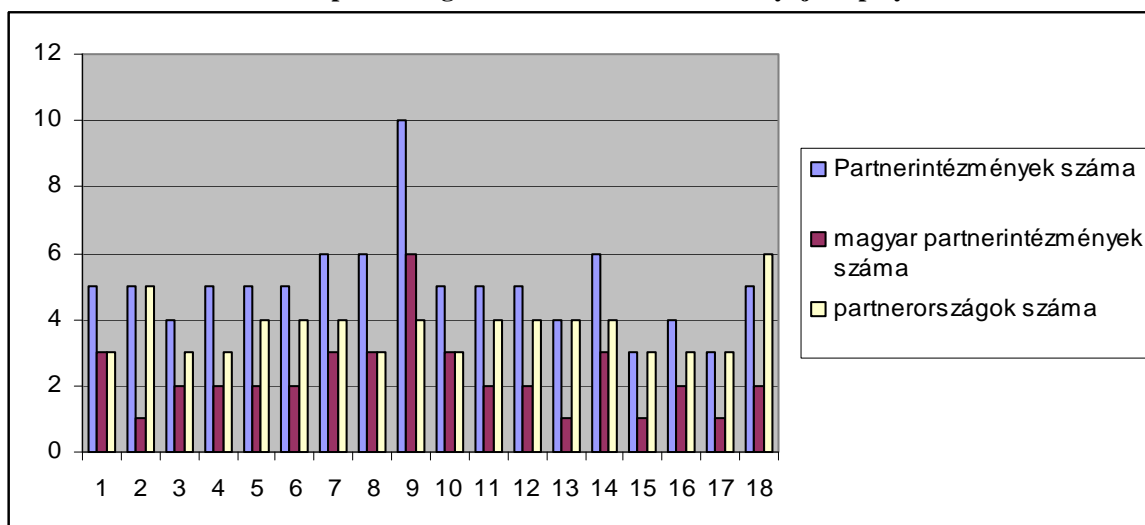
A pályázati kör lezárultával, majd az Európai Bizottság kettős finanszírozást ellenőrző lépését követően végül **8 pályázat kapott támogatást 1.699.631 euró** értékben.

Mivel itt az egy projektre eső támogatás magas, annak érdekében, hogy a megvalósítás során a projekt minősége magas legyen, az iroda úgynevezett előszakértői bírálatot is alkalmazott. Ennek során a szakértő azonosította a projekt fejlesztendő, hiányos elemeit és javaslatot tett azok javítására.

Bár a Leonardo program a szakmai alap- és továbbképzésre irányul, a pályázó intézmények típusa igen változatos: 3 egyetem, 4 KKV, 3 szakközépiskola, 2 non-profit civil szervezet, 2 kutatóintézmény, 2 közintézmény (munkaügyi központ, kereskedelmi és iparkamara) 1 tanácsadó szervezet és 1 egyesület volt a pályázók között.

Az innovációs projektek jellemzője a színes, viszonylag nagy partnerség. A korábbi évek tapasztalatai alapján a pályázók felkészítésénél hangsúlyoztuk, hogy az eredmények fenntarthatósága és nemzeti szakképzési rendszerbe illeszkedése kapcsán fontos szerepet játszik a nemzeti partnerség, és a külföldi partnerek részvételét elsősorban a termék tulajdonjoga, valamint a szakterületen való gyakorlatuk indokolja. Hatékonyabb munkát tesz lehetővé ebben a pályázattípusban a jól körülhatárolt transzfer és a szükséges feladatokat ellátni képes, kisméretű külföldi partnerség. A 2010-es évben a pályázók törekedtek a megfelelő nemzetközi partnerség kialakítására, amint az alábbi ábra mutatja.

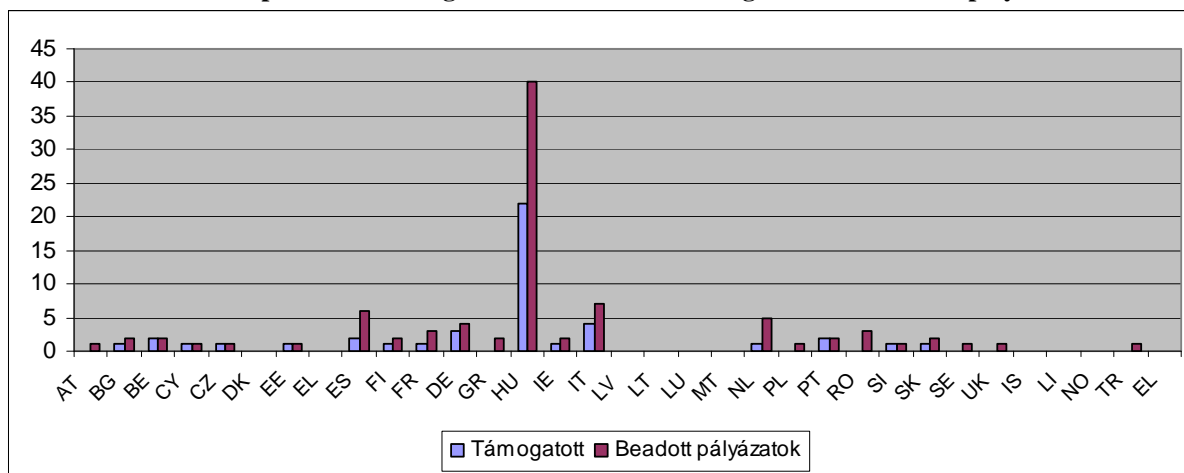
53. ábra: A partnerségek mérete a 2010. évben benyújtott pályázatokban

Természetesen mindkét funkcióban (átadó, illetve átvevő partner) több intézmény is megjelenhet. A következő ábra azt mutatja, hogy az egyes, a programban részt vevő országok közül hány intézmény szerepel partnerként a beadott projektekben. Az iroda azt javasolta, hogy a pályázók törekedjenek a jól körülhatárolt jó gyakorlatok, eredmények adaptációjára, a szükséges méretű nemzetközi partnerség kialakításakor pedig a tapasztalatoknak megfelelő munkamegosztásra a megvalósítás hatékonysága érdekében. Az ábra alapján látható, hogy ebben az évben Olaszország áll az első helyen, emellett Spanyolország, Németország és Hollandia jutott fontos szerephez a transzfer forrásaként.

A magyar partnerek viszonylag magas száma egyes pályázatoknál azt jelzi, hogy nemzeti szinten több hasonló profilú intézményt, szociális partnert, munkáltatói szervezetet, illetve az átvételben és fenntarthatóságban különböző szinten érdekelt intézményt is bevontak.

54. ábra: A partnerek országonkénti részvételének megoszlása a 2010. évi pályázatokban

A program operatív céljai nem változtak az előző évhez képest.

LEO-OpObj-1 a szakmai alap- és továbbképzésben részt vevők mobilitásának minőségi fejlesztése és mennyiségi növelése Európa-szerte, azzal a céllal, hogy a vállalati gyakorlatok száma elérje az évi legalább 80.000 főt az Egész életen át tartó tanulás program végéig

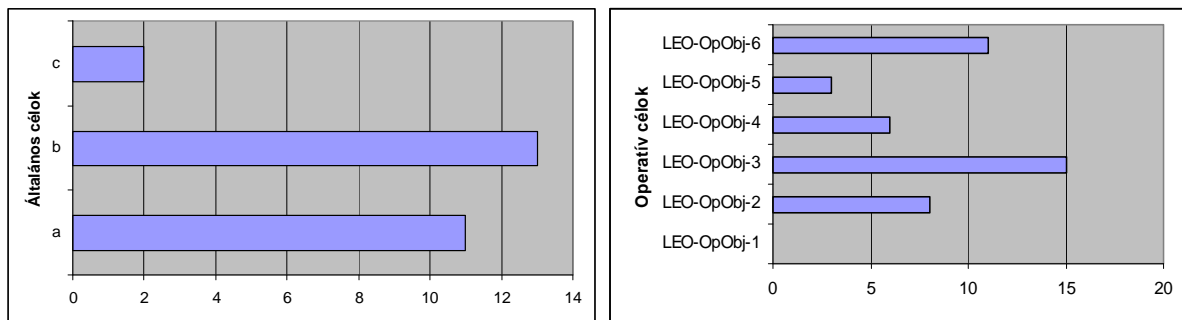
LEO-OpObj-2 oktatási és képzési szolgáltatásokat nyújtó intézmények és szervezetek, vállalatok, szociális partnerek és egyéb releváns szervezetek közti európai szintű együttműködések minőségének fejlesztése és mennyiségének növelése

- LEO-OpObj-3 innovatív gyakorlatok kifejlesztésének és átvitelének, beleértve az országok közti innovációtranszfert is, elősegítése a szakképzés területén (kivéve a felsőfokú szakképzést)
- LEO-OpObj-4 a képesítések és kompetenciák (a nem formális és informális tanulás során megszerzettek is) átláthatóságának és elismerésének javítása
- LEO-OpObj-5 a modern idegen nyelvek tanulásának ösztönzése
- LEO-OpObj-6 az egész életen át tartó tanuláshoz kapcsolódó innovatív IKT¹¹-alapú tartalmak, szolgáltatások, módszertan és gyakorlatok fejlesztésének támogatása.

A program célkitűzései és az operatív célok közül többet is meg lehet jelölni, ezzel magyarázható, hogy az összes megjelölt cél száma magasabb, mint a nyertes pályázatok száma. Az általános célok közül a b) célkitűzés, illetve az operatív célok közül a LEO-OpObj-3 célkitűzés kiemelkedő megjelenése a pályázati akció jellegéből adódik: az innovatív tartalmak átvétele jelenik meg döntően. A következő leginkább választott a LEO-OpObj-6 célkitűzés, azaz az innovatív IKT-alapú tartalmak, szolgáltatások, módszertan és gyakorlatok fejlesztésének támogatása a projektek témájából adódik. A tananyagok, módszerek szélesebb körű elterjesztése és a könnyebb hozzáférés érdekében e-learning/ b-learning módszereket, illetve a legújabb IKT eszközök segítségével kívánják megvalósítani.

Az alábbi két ábra mutatja a megjelölt általános és operatív célok arányát a nyertes pályázatokban.

55. ábra: Általános és operatív célok a nyertes pályázatok között 2010-ben

Az előző évhez képest 2010-es évben közzétett európai stratégiai prioritások száma eggyel kevesebb lett, kikerült a veszélyeztetett csoportok kompetenciaszintjének emelése témakör.

Európai prioritások:

1. A kompetenciák és végzettségek átláthatósága és elismerése
2. A szakképzési rendszerek és gyakorlatok színvonalának és vonzerejének növelése
3. A munkaerő-piaci igényeket figyelembe vevő szaktudás fejlesztése
4. A szakképzésben részt vevő tanárok, képzésvezetők és oktatók készségeinek és kompetenciáinak fejlesztése

A 2010-es felhíváshoz kapcsolódóan a Nemzeti Iroda **3 nemzeti prioritást** jelölt meg, **1 adminisztratív** jellegűt, valamint **2 szakmapolitikait**, amelyek közvetetten kapcsolódnak az európai prioritásokhoz:

Adminisztratív prioritás:

- a) olyan korábbi eredmények átvétele, amelyek kifejlesztésében magyar intézmények nem vettek részt;

¹¹ IKT – információs és kommunikációs technológiák

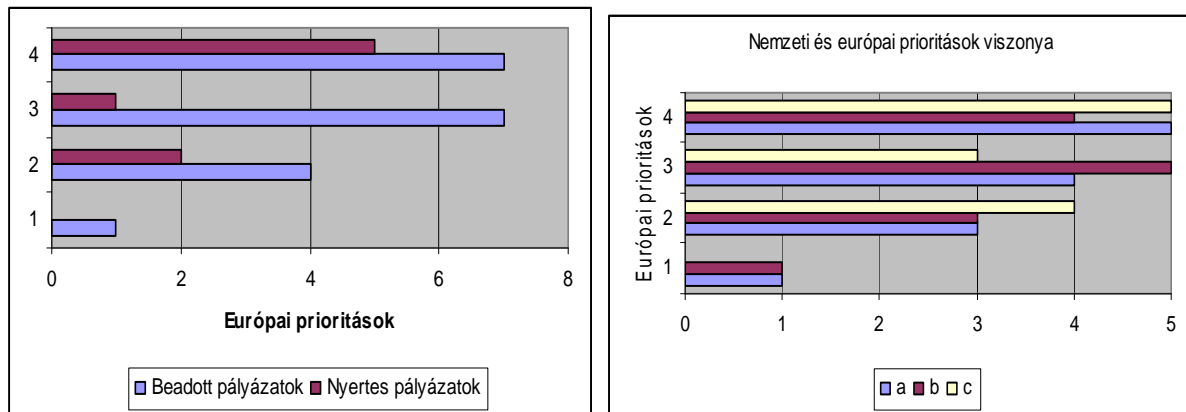
Szakmapolitikai prioritások:

- b) a munkaadók (cégek, munkaadók szervezetei) közvetlenül vesznek részt az innovációtranszferben,
- c) a témában érintett szakképző intézmények, képző szervezetek közvetlenül részt vesznek az innovációtranszfer lebonyolításában, majd a projekt lezárulta után az adaptált eredmények fenntartásában.

A pályázatok nemzeti prioritásokkal való összhangja nem pályázati feltétel, azonban a pályázat bírálata során előnyt jelent, ha pályázat valamely nemzeti prioritásnak megfelel. Az idei évben is prioritásonként 5-5 többlet pontot (15 pont) lehetett kapni, amennyiben megfelelt a megjelölt prioritásnak.

A következő két ábra mutatja az európai és nemzeti prioritások arányát a nyertes pályázatok között.

56. ábra: Európai és nemzeti prioritások megoszlása 2010-ben a beadott és nyertes pályázatok között

Ebben az évben két európai prioritást választottak igen nagy számban, egyrészt a szakképzésben részt vevő tanárok, képzésvezetők és oktatók készségeinek és kompetenciáinak fejlesztését, valamint a munkaerő-piaci igényeket figyelembe vevő szaktudás fejlesztését.

A 2009-es évhez képest csökkent a nemzeti prioritások száma, illetve leegyszerűsödött az azoknak való megfelelés. Elmondható, hogy ebben az évben a pályázóknak sikerült megérteniük a prioritások szerepét. Az európai prioritásokkal összhangban a partnerséget a szakmapolitikai prioritásoknak megfelelően építették fel. Így az esetek többségében az értékelés során a pályázók plusz pontokat nyertek.

A 2010-ben lezárult Leonardo innovációtranszfer projektek

Ebben a pályázattípusban – tekintettel a hosszabb pályázati futamidőre – a 2007-es indulás első eredményei 2010-ben jelentek meg: az első pályázati forduló 8 nyertes projektjéből 7 zárult le 2010-ben, illetve egy további, rövidebb futamidejű projekt a 2008-as fordulóból,

A projektek döntő többsége jó gyakorlatok széles körű, 5-8 országra kiterjedő adaptációját tűzte ki célul, egy projekt pedig az eredmények kifejezetten hazai (szektorális) transzferálását vállalta.

Noha a projektek széles körű igényfelméréssel indultak, annak érdekében, hogy az eredeti terméket az adott célország nemzeti sajátosságaihoz, a célcsoport szükségleteihez igazítsák, az eredmények terjesztése több esetben is túlmutatott az eredetileg vállaltakon, és a módszer, eljárás, adaptált termék beépült az intézmény gyakorlatába, a pályázattípus első éve mégis kívánni valót hagy maga után. Összességében az mondható el, hogy az új pályázattípust és annak célját még nem sikerült mélységében megismertetni a pályázókkal, így az a projektek egyes elemeibe sem épülhetett be kellőképpen.

Előzményként el kell mondanunk, hogy ez a pályázattípus korábban nem létezett: fejlesztő típusú tevékenység volt megpályázható, ami 2007-től centralizálttá vált, vagyis az Európai Bizottságnál

igényelhető a támogatás – a jó gyakorlatok adaptálása, az innovációtranszfer 2007-ben az új programszakasszal indult. Vagyis korábban – sem európai, sem hazai szinten, sem pedig a kiíró / koordináló, sem pedig a pályázói oldalról – nem volt ehhez a pályázattípushoz kapcsolódó tapasztalat. A kellő tapasztalat hiánya természetesen érződik az első pályázati kör eredményein: ez a pályázattípus több munkát igényelt a pályázóktól, nem várt problémákkal szembesítette őket, ez gyakran vezetett a projekt időtartamának meghosszabbításához, illetve az eredetileg tervezettnél gyengébb minőségű termékeket eredményezett. Egyedül a már korábbi években tapasztaltokat gyűjtött, Leonardo kísérleti projektek megvalósításában járatos szervezetek tudták viszonylag könnyen venni az újonnan jött akadályokat.

A 2010-ben befejezett projektek több területet is lefednek (a meghirdetett stratégiai prioritások 2007-ben voltak érvényesek, majd a 2008-10-es pályázati fordulókra új prioritások kerültek meghatározásra). A 2007-ben támogatott projektek elsősorban a tanárok és oktatók a szakképzésben témát célozták meg (2. sz. prioritás), két projekt az 1. prioritást választotta: a szakképzési rendszerek és gyakorlatok minősége, és szintén két projekt a 3. prioritásra fókuszáltak: innovatív e-learninges tartalom. A maradék 2 prioritásra (4. Európai szakképzési kreditátvitel (ECVET); 5. A nem formális és informális tanulás elismerése) nem irányult nyertes projekt.

A projektek témái igen változatosak, így a végeredményként született termékek is igen színes képet mutatnak: elektronikus oktatócsomag, on-line kompetencia-értékelő eszköz, on-line moduláris oktatóanyag, e-learning kurzus...stb. Az eredmények döntő többségénél megjelenik az információs és kommunikációs technikák kihasználása, alkalmazása.

A projektek részletes leírása elérhető az erre szolgáló ADAM adatbázisban:

<http://www.adam-europe.eu>

Az új programszakasz 2007-es indulása óta 2010-ben lehetett először összegezni ezen projekt típus erősségeit és gyengeségeit.

Gyengeségek:

- a kezdetekkel járó nehézségek, nem egyértelmű célok a pályázók számára (többen már kész termék továbbfejlesztését célozták, annak adaptálása helyett);
- az új pályázattípus új menedzsmet tevékenységet várt el a pályázóktól (különböző szerepek, különböző elvárások és érdekeltségek), ami új kihívások elé állította a koordinátorokat;
- a pályázók egy része túlvállalta magát (pl.: többszörös transzfert vállalt több országba is) és a projekt alatt szembesült azzal, hogy rá váró feladat nehezebb és összetettebb a vártnál. Ez gyakran igényelt újratervezést, módosítást és így a futamidő meghosszabbítását.

Erősségek:

- új megközelítés a pályázók részéről, az IT új formájú kihasználása;
- a pályázattípus hozzájárul a képzők és a munkáltatók közötti megalapozottabb és mélyebb kapcsolat kialakításához: a fenntarthatóság érdekében a képzőknek a munkáltatói igényekhez jobban igazodó képzéseket kell produkálniuk;
- hatékonyabb pályázati forma: az esetleges párhuzamos fejlesztések helyett a már meglévő jó gyakorlatok ki- és felhasználása. Az adaptáció, mint tevékenység hozzájárul az adaptálni kívánt termék alaposabb megismeréséhez és ezzel összhangban a célcsoport az ő igényeik részletesebb feltérképezéséhez.

Az időközben eltelt pályázati fordulóba ezeket az ismereteket, tapasztalatokat az iroda már beépítette, a pályázati szemináriumokon, konzultációkon, illetve az írott anyagokban is célzottabban adta / adja át a pályázók számára.

III.3.4. Leonardo Előkészítő látogatások

A pályázattípus célja az Egész életen át tartó tanulás program Leonardo da Vinci alprogramjának keretében pályázni szándékozók segítése abban, hogy pályázatuk megírásához szükséges előkészítő látogatást tegyenek leendő partnerüknél vagy nemzetközi partnerkereső szemináriumon vegyenek részt, ezzel elősegítve a leendő partnerek megtalálását.

A pályázattípus azon intézményeknek segít a partnerkeresésben, illetve a pályázat megírásában, melyek még nem vagy már régen vettek részt a Leonardo programban, vagy már tapasztalt és aktív pályázók, de új pályázatuk a valamely aktuális szakképzési témához kapcsolódik. Leonardo előkészítő látogatásra azon intézmények nyújthatnak be pályázatot, amelyeknek

- az elmúlt három pályázati évben nem volt nyertes Leonardo projektjük.
- Ezen szabály alól kivételt képeznek azok a szervezetek, amelyek az új projekt keretében olyan a nemzeti és ágazati képesítési rendszerek fejlesztését kívánják támogatni, mint az Europass, az ECVET és az EQUARF rendszerek valamint az európai képesítési keretrendszer (EQF). A tervezett projekteknek e keretprogramok elemeinek tesztelését és végrehajtását kell megcélolniuk.

Előkészítő látogatásra minden szakképzésben érintett intézmény pályázhat. Az elnyerhető támogatás maximuma 1000 € intézményenként, legfeljebb 1 főre (indokolt esetben 2 fő is utazhat), öt napnál nem hosszabb kinttartózkodásra. A támogatás az előkészítő látogatáshoz kapcsolódó utazási, biztosítási, megélhetési költségek vagy a partnerkereső szeminárium részvételi díjának fedezését szolgálja.

Eredmények

A 2011-es Leonardo pályázatok megírását elősegítő előkészítő látogatásokra a pályázati felhívás megjelenésétől kezdve a rendelkezésre álló források erejéig folyamatosan lehetett pályázni.

A pályázatok bírálatát az iroda munkatársai végezték, pályázatonként 2-2 fő. Összesen 31 előkészítő látogatás támogatására nyújtottak be támogatási igényt, melyek közül végül 23 részesült pozitív elbírálásban. A 23 nyertes pályázat közül 3 pályázó intézmény visszalépett a támogatástól: 1 még a szerződéskötés előtt, 1 a szerződéskötés, de az előleg átutalása előtt, egy pedig az előleg átutalása után. A visszalépéseket figyelembe véve a 20 támogatott projektre összesen 21 019 euró került lekötésre, és – mivel indokolt esetben egy pályázatban 2 fő utazása is lehetséges – 27 fő mobilitása valósult meg valamely Leonardo pályázattípus előkészítése céljából

A nyertes pályázatokban (visszmondottakat nem számítva) igényelt támogatás összesen 26 869 € volt, melyből végül 21 019 €-t ítéltünk meg. Az igényelt támogatási összeget a 20 nyertes pályázatból 10 esetben kellett csökkenteni. A csökkentés oka többnyire a nem kellően alátámasztott vagy szabálytalanul kialakított költségvetés volt. A pályázatok elutasításának oka leggyakrabban a formai hiba volt (pl. az intézménynek korábban már volt Leonardo pályázata).

A pályázati felhívás értelmében kétféle munkaprogram megvalósítására kerülhetett sor: saját szervezésű előkészítő látogatásra vagy szervezett partnerkereső szemináriumon való részvételre. A 2010-ben beadott, nyertes pályázatok 10%-a (2 pályázat) valósított meg partnerkereső szemináriumon való részvételt, vagyis a pályázók döntő többségében saját szervezésben utaztak külföldre.

A kiutazások célpontját tekintve változás figyelhető meg a tavalyi évhez képest. Míg 2009-ben Németország nagymértékben kitűnt a 2010-es kör előkészítését célzó pályázatok köréből, addig a 2011-es pályázatok előkészítésére irányuló látogatások esetén Németország mellett az Egyesült Királyság, Olaszország és Franciaország is szerepet kapott.

A tavalyi évhez hasonlóan a nyertes pályázattal rendelkező intézmények többsége (65%) vidéki. Az intézmények típusa kb. fele-fele arányban oszlik meg a szakközépiskolák/oktatási intézmények, valamint egyéb, pl. szakmai egyesületek, kft-k, alapítványok... stb. között. A megpályázott kiutazások átlagos hossza 4,1 nap.

32. táblázat: A 2010-es Leonardo Előkészítő látogatások célországai

Célország	Nyertes pályázatok száma
Németország	3
Egyesült Királyság	3
Olaszország	3
Franciaország	2
Ausztria	1
Belgium	1
Görögország	1
Írország	1
Norvégia	1
Portugália	1
Románia	1
Spanyolország	1
Svédország	1

A pályázatok eredménye abban mérhető, hogy hányan adtak be valóban pályázatot Leonardo projekt megvalósítására, ill. hogy hányan nyertek. Ennek figyelembevételével elmondható, hogy a célkitűzés részben sikeres volt, hiszen az előkészítő látogatáson részt vevő intézmények mintegy 60%-a nyújtott be 2011-ben Leonardo pályázatot. Azonban sajnálatos módon ezen pályázatok csupán kis hányada minősült támogathatónak az eddig rendelkezésre álló adatok alapján, illetve a centralizált projektek esetében nem ismerjük a pályázatot beadókat (csak a nyertesekről kapunk információt).

33. táblázat: A Leonardo Előkészítő látogatások utóélete

Megvalósult előkészítő látogatás	Benyújtott Leonardo pályázat (mobilitás, innovációtranszfer és partnerség, 2011-es kör)	%	Nyertes Leonardo pályázat (mobilitás, innovációtranszfer 2011-es kör)	Bírálata folyamatban (partnerség)
20	12	60	3	3

III.3.5 A centralizált Leonardo projektek eredményei

A nemzeti irodák által nemzeti szinten kezelt pályázatokon kívül elérhetők centralizált pályázatok is minden egyes alprogramhoz kapcsolódóan, az adott szektor fejlesztése céljából.

A Leonardo alprogram esetében ez az alábbi pályázattípusokat jelenti:

- **Innovációfejlesztés:** ezen alprogram olyan nemzetközi együttműködések támogat, melyek a szakmai oktatás és képzés keretében alkalmazandó újszerű tartalmak, módszerek és eljárások kialakításával fejlesztik a képzési rendszer minőségét. E projektek előmozdítják a szakképzés megújulását és minőségének fejlesztését. A pályázatokba mindkét célt be kell építeni oly módon, hogy a projektekben kidolgozott eszközök, módszerek és a konkrét tananyagok is alkalmazhatók vagy adaptálhatók legyenek a változó körülményekhez.
- **Tematikus hálózatok:** ezen projektek a szakképzésben érintett különböző szereplők közötti kapcsolatok erősítését szolgálják, hozzájárulnak a minőség fejlesztéséhez, megjelenítik a szakmai oktatás és képzés területén fontos közös érdekeket és tevékenységeket.
- **Kiegészítő tevékenységek:** a kiegészítő tevékenységek körében megvalósuló projektek a Leonardo da Vinci projektek céljait és eredményeit támogatják. E projektek kiterjedhetnek a kommunikációs tevékenységre, projektek tematikus monitoringjára, projekteredmények terjesztésére és hasznosítására

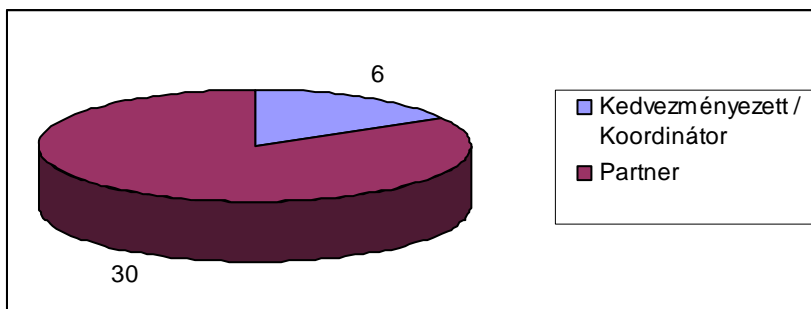
A pályázatokat ezen programok esetében az Európai Bizottság Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynöksége (EACEA) kezeli: ez a szervezet írja ki a pályázatot, ad közvetlen információt, bírálja el a beérkező pályázatokat és szerződik a nyertes intézményekkel.

A pályázatot beadókról sajnos adatvédelmi okok miatt a nemzeti irodák csak korlátozottan kapnak információt – de a nyertes pályázók listája áll rendelkezésünkre a 2007-10-es évekről, illetve ismerjük a beadott és támogatást nyert pályázatok számát országonkénti bontásban.

Ezen információk alapján a Leonardo alprogram esetében 36 olyan centralizált projekt van, amelyben partnerként vagy koordinátorként, magyar intézmény is részt vesz.

Az alábbi diagramból látszik, hogy a szerep elsősorban partneri:

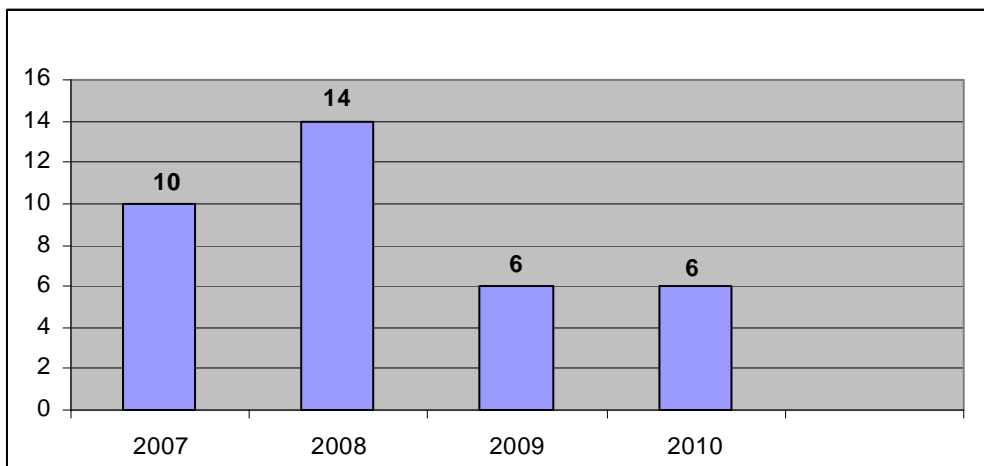
57. ábra: Magyar intézmények száma / szerepe a nyertes Leonardo centralizált projektekben, 2007-2010

Vagyis a 36 nyertes magyar intézmény döntő többsége nem vezető (Kedvezményezett / Koordinátor) szerepet tölt be a nemzetközi konzorciumokban, hanem partnerként segíti annak munkáját.

Ha az egyes pályázati fordulókat vizsgáljuk, akkor azt látjuk, hogy a 2008-as év volt a legsikeresebb a magyar intézmények részvétele és támogatása szempontjából:

58. ábra: Nyertes centralizált projektek száma, amelyben magyar intézmény is részt vesz / év

A 36 projekt összesen 32 intézményt takar, tehát van olyan szervezet, amelyik több nyertes centralizált projektben is részt vesz. Az összetétel vegyes képet mutat: felsőoktatási intézmény, civil szervezet (egyesület, alapítvány), cég (kft., zrt.), de a nonprofit oldal van túlsúlyban.

A régiók tekintetében magasan a főváros vezet: a 36 nyertes projektből 22 budapesti, a többi régió 1-1 várossal, településsel képviselteti magát, nincs más régió, amely dominánsan megjelenne.

A pályázattípusokat tekintve a magyar intézmények innovációfejlesztésben vettek elsősorban részt, ez 26 projektet jelent, míg a maradék 10 pályázat esetében a tematikus együttműködés pályázati formát választották a felek.

A 2010-es év adatait részleteiben megvizsgálva elmondhatjuk, hogy 43 magyar pályázó adott be centralizált pályázatot: 7 esetben koordinátorként, 36 esetben partnerként. Az előbbieik közül végül 1 magyar intézmény által irányított konzorcium kapott támogatást, míg a különböző pályázatokban jelentkező összesen 36 magyar partnerből 5 szervezet kapott támogatás a főpályázó támogatása által. Ez igen alacsony, 13-14%-os nyeresi arányt jelent a magyar intézmények esetében. Ez az arány nem átlagos, országonként változik 0 % és 50 %-ig is akár.

A 6 magyar intézmény részvételével zajló (4 innovációfejlesztés, 2 tematikus együttműködés) projekt témáit tekintve igen változatos a kép: a zöld irodához szükséges feltételek standardizálásától kezdve a képesítési keretrendszer vizsgálatán át a foglalkoztatás befogadóbbá tétele és a turizmus is megjelenik.

A részletes eredmények az Európai Bizottság Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynöksége (EACEA) oldalán érhetők el, évenkénti bontásban:

http://eacea.ec.europa.eu/llp/results_projects/selection_results_en.php

Továbbá az egyes projektek részletes bemutatása is olvasható a honlapon:

http://eacea.ec.europa.eu/llp/results_projects/project_compendia_en.php

A projektek részletes leírása az erre szolgáló kiadványban olvasható, amely elérhető a honlapunkon is. A díj átadására a 2010. évi valorizációs konferencia keretében került sor.

III.4. Grundtvig

A Grundtvig pályázati akció célja, hogy európai együttműködések által segítse elő a felnőttoktatás európai dimenziójának kialakulását, illetve a felnőttoktatás minőségének és hozzáférhetőségének javítását, ezáltal hozzájárul a felnőtt tanulók más kultúrákról szóló ismereteinek bővüléséhez, társadalmi aktivitásuk erősödéséhez. A Grundtvig akció elsősorban a szakmától független, általános ismeretek tanítását és tanulását támogatja, és nagy hangsúlyt helyez a felnőttkori tanulás esélyteremtő jellegére.

A Grundtvig alprogram decentralizált része 2010-ben az alábbi pályázattípusokból állt:

- Grundtvig Tanulási kapcsolatok
- Grundtvig Felnőtt tanulói műhelyek
- Grundtvig Időskorú önkéntes projektek
- Grundtvig Asszisztensek
- Grundtvig Szakmai továbbképzés felnőttoktatóknak
- Grundtvig Látogatások és cserék
- Grundtvig Előkészítő látogatások

2009-ben a Grundtvig több új pályázati lehetőséggel is bővült (Grundtvig felnőtt tanulói műhelyek, Grundtvig időskorú önkéntes projektek és Grundtvig asszisztensek), melyek Magyarországon továbbra is népszerűnek bizonyultak a 2010-es pályázati körben is.

Összességében igen eredményesnek nevezhető a Grundtvig program 2010-es éve. Mind a pályázatok száma, mind azok minősége azt jelezte, hogy a felnőttoktatás területén is egyre szélesebb az a kör, amely rendelkezik a nemzetközi együttműködésekhez szükséges pályázati és projektmenedzsment kapacitással és nemzetközi kapcsolatrendszerrel. Az új pályázattípusok iránti érdeklődés továbbra is meghaladja a rendelkezésre álló keretet, növekedett is ez az igény az előző évhez képest.

2010-ben, illetve majd a következő években a legnagyobb kihívást a Grundtvig program hazai költségvetésének korlátai jelentették / jelentik majd. Az új pályázattípusok bevezetésével párhuzamosan a Grundtvig hazai költségvetése csak minimális mértékben növekedett, ezért a jelenlegi keretek (2010-ben 1 millió euró) nem képesek fedezni a hirtelen megnövekedett, kiemelkedően jó minőségű igényt (felnőtt tanulói műhelyek, asszisztensek).

A pályázatszám növekedéséhez, az igények mellett, a program 10. évfordulója alkalmából rendezett szeminárium, illetve médiaszereplések is hozzájárultak.

III.4.1. Grundtvig Tanulási kapcsolatok

Ez a pályázati lehetőség elsősorban olyan intézmények részvételét támogatja, amelyek még nem rendelkeznek jelentős tapasztalatokkal a nemzetközi együttműködések és a projektmegvalósítás területén. A projektek célja az egymástól való tanulás, a szervezetek közötti tapasztalatcsere és a közös projektmunka megtapasztalása. A projekteken legalább három, a felnőttoktatásban érintett intézmény vesz részt, három különböző országból. 2007-től az együttműködések két évig tartanak, és a pályázók fix összegű átalánytámogatásban részesülnek. Az átalánytámogatás nagysága a projektpartnerek által vállalt mobilitások (a projekt megvalósításával összefüggő külföldi utazások)¹² számától függ.

A 2010. február 19-i határidőre **94 pályázat érkezett**, ami 10%-os növekedést jelentett a korábbi fordulóhoz képest. A koordinátori szerepet vállaló magyar szervezetek száma azonban jelentősebb mértékben nőtt: 3-ról 7-re.

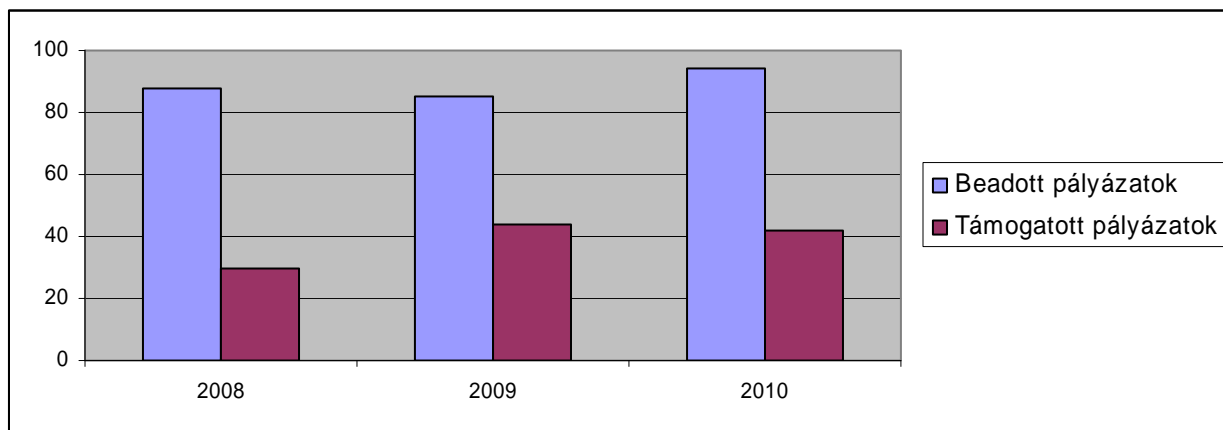
Ezen pályázati forma – célját és eljárásrendjét tekintve – megegyezik a Leonardo partnerségi pályázattípussal. A pályázatok témái – a program céljaihoz igazodva – a felnőttoktatás valamely területére irányulhatnak

A pályázatok formai bírálatát az iroda munkatársai végezték el. A pályázatok tartalmi bírálatára kizárólag a partnerség koordinátorának országában kerül sor.

A formai bírálatot követően összesen 88 magyar partner pályázata jutott tovább, melyek közül 6 koordinátori pályázat volt – ezek bírálatát 2 külső szakértő végezte. Azokban az esetekben, ahol a bírálati pontszámok között nagyobb különbség volt, mint 15 pont, a bírálók személyesen egyeztettek az eredményekről.

Az európai egyeztetést és rangsorolást követően az Európai Bizottság 708 941 eurót ítelt meg Magyarországnak. Ezt az összeget az iroda a rendelkezésére álló Grundtvig költségvetésből valamelyest kiegészítette úgy, hogy a **lekötött keret 726 000 euró lett, amely 6 magyar koordinátor és 36 partner támogatását biztosította**. Így megnövekedhetett a magyar koordinálású projektek száma, és várhatóan 636 mobilitás fog megvalósulni a 2 éves futamidő alatt.

¹² Egy mobilitás egy személy egy külföldi útját jelenti. A projektben közreműködő felnőttoktatási szakemberek, felnőtt tanulók, a társult partnerek képviselői és az esetlegesen segítségre szoruló speciális igényű résztvevők kísérői is részt vehetnek a mobilitási tevékenységekben.

59. ábra: A beadott és támogatott Grundtvig *Tanulási kapcsolat* projektek száma (2008-2010)

2008 óta a Tanulási kapcsolatok pályázattípusban a támogatás odaítélésének és elszámolásának tekintetében nem volt jelentős változás. A projektek pénzügyi elszámolása és a pályázás folyamata is meglehetősen egyszerű.

A megítélhető átalányösszegek 2010-ben a következők voltak:

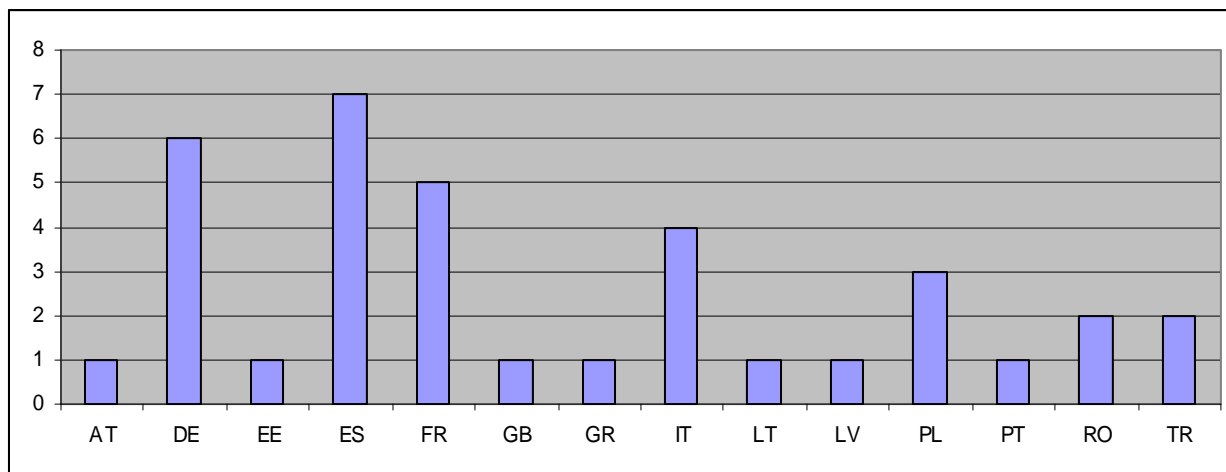
- Kétéves projekt, minimum 4 mobilitás: 10 000 euró,
- Kétéves projekt, minimum 8 mobilitás: 13 000 euró,
- Kétéves projekt, minimum 12 mobilitás: 16 000 euró,
- Kétéves projekt, minimum 24 mobilitás (ebből minimum 16 felnőtt tanuló): 22 000 euró.

A 2010-ben támogatott 42 projekt több mint fele (42-ből 27) minimum 12 mobilitást pályázott meg. 12 támogatott tanulási kapcsolat választotta a 24 mobilitásos projekt típust, ez kifejezetten a felnőtt tanulók aktív részvételét támogatja, hiszen feltétel, hogy a mobilitásokba legalább 16 tanulót vonjanak be. Mindezek alapján nyilvánvaló, hogy – a korábbi évekhez hasonlóan – az adott idő alatt kevesebb mobilitást támogató projekt típusok Magyarországon kevésbé népszerűek.

A Tanulási kapcsolat projektekben együttműködő intézmények közül egy koordinátori, a többi partneri szerepet vállal. Általában a koordinátor intézmény fogja össze a többiek munkáját, de a támogatási összeg felhasználásáért, a támogatási szerződés feltételeinek teljesítéséért minden partner maga felel. A 2010-ben beadott pályázatok közül 7-ben vállalta a magyar szervezet a koordinátor szerepét, ezek közül a nemzeti bíráló és a nemzetközi egyeztetés után 5 magyar koordinátor kaphatott támogatást, és további 1 magyar intézmény átvette a koordinációt, mivel az eredeti koordinátor nem nyert támogatást.

Támogatott magyar partnerrel dolgozó koordinátorok a programban részt vevő másik 31 európai országból 14 országban vannak. A legnépszerűbb országok ezek közül Spanyolország, ahol 7, Németország, ahol 6, és Franciaország, ahol 5 koordinátor intézménynek is van magyar partnere. Ezek a koordinátor országok részben eltérnek a 2009-ben „legnépszerűbb” koordinátor országoktól (akkor Németország mellett Olaszország és az Egyesült Királyság volt a három legnépszerűbb). Ebből és az alábbi ábra által illusztrált további adatokból arra következtethetünk, hogy a magyar felnőttoktatási szervezeteknek sokszínű európai kapcsolataik vannak, és ezek évről évre megújulnak.

60. ábra: A Grundtvig Tanulási kapcsolat projektekben magyar partnerrel együttműködő koordinátorok száma országonként (2010)

A 2009-es évhez képest valamelyest tovább javult a nyertes projektek földrajzi megoszlása. Míg 2009-ben a támogatott intézmények fele volt fővárosi székhelyű, 2010-ben 42 támogatott projekt közül már a felénél valamelyes kevesebb, 18 kapcsolódik Budapesthez. Bár a tavalyi évben is valamennyi régióból érkezett pályázat, továbbra is igaz, hogy az ország keleti régióiból jelentősen több pályázat érkezett. Mindazonáltal egyértelmű a vidéki pályázók aktivitásának és sikerességének további növekedése.

A pályázatok témája a korábbi éveknek megfelelően meglehetősen változatos. A leggyakoribb témák a hátrányos helyzetű felnőttek bevonása a felnőttoktatásba valamint a művészeti és interkulturális oktatás, azonban elmondható, hogy a projektek tematikájukat tekintve rendkívül széles skálán mozognak.

A pályázó szervezetek több mint két harmada a nonprofit szektorból kerül ki, ugyanígy igaz, hogy kb. kétszer annyi magán, mint állami szervezet pályázott. A pályázók jelentős része felnőttoktatással (is) foglalkozó egyesület vagy alapítvány, kisebb részben képviselik magukat a szakképző intézmények, felsőoktatási intézmények, önkormányzatok stb.

A Grundtvig Tanulási kapcsolat projektekre sok esetben jellemző, hogy valamilyen szempontból hátrányos helyzetű felnőtt tanulókat céloznak meg, és a felnőttoktatáson keresztül kívánnak hozzájárulni az esélyeik javításához. A hátrányos helyzetű célcsoportokat bevonó projektek száma kis mértékben csökkent 2009-hez képest (2009-ben kb. 50%, 2010-ben kb. 40%), de ez a hatás még mindig jelentősnek tekinthető.

A 2008-as támogatási szerződésekhöz kapcsolódó beszámolók

A 2008-ban támogatott Tanulási kapcsolat projektek 2010. július végén zárultak, és szeptemberben küldték el záróbeszámolójukat a Tempus Közalapítványnak. Összesen 30 záróbeszámolót fogadtunk, ezek bírálatát külső szakértő végezte. A projekt és az arról készített beszámoló értékelésének eredményéről minden kedvezményezettnek egyéni visszajelzést adtunk. A 2008-as projektekről – a korábbi évekhez hasonlóan – elmondható, hogy a projektek többsége teljesítette az eredetileg kitűzött célokat, és megvalósította a tervezett tevékenységeket. A megvalósítás során adódott kisebb eltérések többnyire indokoltak és szükségszerűek voltak, a végső célok elérését nem befolyásolták.

A záróbeszámolók összesítése szerint a 2010-ben lezárt Tanulási kapcsolat projektek mindegyike teljesítette a tervezett mobilitásokat, sőt sok esetben a mobilitások száma meghaladta a tervezettet. A 30 projekt összesen 328 mobilitást vállalt a szerződések alapján, és 395-öt teljesített valójában.

Projekttermékként leggyakrabban a weboldalt, kisebb kiadványokat (szórólapok, brossúrák), valamint konferenciákat, szemináriumokat jelölték meg a támogatottak. Újdonság volt a 2008-as projektek számára, hogy eredményeiket egy közös európai adatbázisba is fel kellett tölteniük. Az EST (European Shared Treasure <http://tmp.est.tpf.hu/search.php>) a Comenius, a Leonardo da Vinci és a Grundtvig partnerségek számára készített adatbázis, melynek célja, hogy láthatóvá és elérhetővé tegye az Egész életen át tartó tanulás program keretében létrejött eredményeket és projekttermékeket. Az EST adatbázis 2007-es tesztfázisa után a 2008-as projekteknek kellett először kötelező jelleggel feltölteni a projekt leírását és eredményeit az adatbázisba. Az EST-ben a projektek több szempont szerint (ország, év, tématerület, képzési terület stb.) kereshetők, ezért ugyanúgy használható ötletek és inspiráció merítésére, mint pl. partnerkeresésre.

A záróbeszámolókat az átalányalapú elszámolási szabályoknak megfelelően zártuk le, melyek a pályázatban vállalt szakmai tartalom és a tervezett mobilitások számának teljesítését és ezek igazolását kérik. A kezdeti apróbb nehézségek után, a 2010-es évben ez a – pályázók számára egyértelműen egyszerűbb – rendszer már semmilyen problémát nem okozott. Nem volt olyan projekt, mely ne lett volna jogosult a teljes megítélt támogatásra. Véletlenszerű kiválasztás alapján 10 projekt esetében tételes ellenőrzésre is sor került, azaz a kedvezményezettnek az eredeti részvételi igazolásokat és utazást igazoló dokumentumokat is be kellett küldeni. A tételes ellenőrzésre beküldött dokumentáció minden esetben megfelelő volt.

Fogadtunk és feldolgoztunk továbbá 42 előrehaladási jelentést, vagyis a 2009. évi nyertes projektek időközi beszámolóját, amit a pályázók a 2 éves projekt első évét követően kell, hogy beküldjenek. Ezek értékeléséről szintén egyénre szabott visszajelzést kaptak a kedvezményezettek. Ezek szerint a 2009-ben támogatott kétéves projektek keretében vállalt 576 mobilitás közül 2010. június végéig 365 valósult meg.

Nemzetközi Együttműködési Kultúráért Nívódíj

A **Grundtvig Tanulási kapcsolatok** programban 2009-ben a megadott határidőre beérkezett beszámolókból 5-en kaptak ötös minősítést. Az értékelések alapján mindegyik projektet Nívódíjra jelöltük, amelyeket két független szakértő értékelt. Az értékelések alapján a szakértők 2 **intézmény** számára javasolták a Nívódíj megítélését:

- Budapesti Történeti Múzeum, Budapest

A projekt címe: *FotoMemoria – European Combined audio-visual archive for private remembering and collective memory.*

A projektek részletes leírása az erre szolgáló kiadványban olvasható, amely elérhető a honlapunkon is. A díj átadására a 2010. évi valorizációs konferencia keretében került sor.

III.4.2. Grundtvig Időskorú önkéntes projektek

A Grundtvig Időskorú önkéntes projektek küldő és fogadó szervezetek együttműködésén alapuló projektek, melyek a nemzetközi önkéntességben rejlő tanulási lehetőségeket kínálják időskorú (50 év feletti) résztvevőknek.

A partnerek két év alatt 2-6 önkéntest küldhetnek egymáshoz 3-8 hetes időtartamra. Az időskorú önkéntesek olyan tevékenységet végeznek, ami a számukra tanulási lehetőséget, a fogadó szervezet (illetve a tágabb közösség) számára pedig nem anyagi természetű hasznot jelent. A partnerek a projekt során egy hosszabb távú, időskorú önkéntesek cseréjén alapuló együttműködés alapjait is lefektethetik.

Az önkéntesek által végzett tevékenységek nem feltétlenül kapcsolódnak szorosan az oktatáshoz vagy képzéshez; a tanulási lehetőséget az önkéntességre való felkészülés, a külföldön eltöltött időszak és az ott végzett tevékenység, valamint a tapasztalatok összegzése, értékelése jelenti.

Egy projektben két különböző, az Egész életen át tartó tanulás programban részt vevő országból származó partner szerepelhet. Mindkét partnernek vállalnia kell időskorú önkéntesek küldését és fogadását is.

Ez szintén intézményi, 2009-ben indult pályázati forma, még viszonylag kevés pályázattal. A 2010. március 31-i határidőre 4 pályázat érkezett, ezek közül 2 magyar koordinációjú projekt volt. A pályázatok formai és pénzügyi bírálatát az iroda munkatársai végezték. Tartalmi bírálatra – mivel kölcsönösségi alapon működnek a projektek (küldést és fogadást is magába foglal a pályázattípus) mind a koordinátorok, mind a partnerek esetében sor került. A tartalmi értékelést két független szakértő végezte, és két esetben volt szükség egyeztetésre.

Az európai egyeztetést követően a kölcsönösség és a másik ország szintén szűk költségvetési kerete miatt **csak 1 pályázat kapott támogatást** (az előző évi 4-gyel szemben) **16 290 euró értékben**. A projekt keretében 3 50 évnél idősebb külföldi magyarországi önkéntes munkája valósul meg, 3 magyar résztvevő pedig Romániában tölti 8 hetes önkéntes megbízatását.

A beadott pályázatoknak csak a fele fővárosi, tehát ebben a pályázattípusban is elkezdődött a vidéki székhelyű szervezetek aktivitása. A támogatott pályázat (Magyar Cserkészszövetség) pedig országos szintű szervezet, ezért nem feltétlenül kizárólag a fővárosi önkéntesek kapnak csak lehetőséget a részvételre.

A támogatott projekt alapvetően kulturális témájú, a cserkészlet 100 éves évfordulójára reflektál, célja, hogy egy ehhez kapcsolódó kiadvány szülessen.

A pályázók visszajelzése szerint ebben a pályázattípusban különös nehézséget okoz a célcsoport nyelvtudásának alacsony szintje. A 4 beadott pályázatból ennek ellenére 3-an vállalták, hogy nyelvi felkészítést követően az önkéntesek egy Európában gyakrabban használt nyelvet (angolt vagy németet) használnak munkanyelvként. A fennmaradó 1 pályázat – végül támogatást nyert – az együttműködést hazai és határon túli magyar szervezetek partnerségében tervezte, így hidalva át a nyelvi nehézségeket.

2010-ben ebben a pályázattípusban – tekintettel a 2009. évi első fordulóra – nem záródott le projekt, eredményekről egyelőre nem tudunk beszámolni.

III.4.3. Grundtvig Felnőtt tanulói műhelyek

A Grundtvig felnőtt tanulói műhelyek olyan nemzetközi események, melyek lehetőséget biztosítanak a részt vevő felnőtt tanulóknak tudásuk gyarapítására és tapasztalataik megosztására is. Az 5-10 napos műhelyek alkalmával 10-20 felnőtt tanuló egy előre meghirdetett, a műhely szervezője által meghatározott témát dolgoz fel.

A választott téma tekintetében megkötés nincs. Magyar szervező csak magyarországi helyszínen szervezhet műhelyt. A résztvevők legalább 3 (Magyarországgal együtt 4), az Egész életen át tartó tanulás programban részt vevő országból kell, hogy érkezzenek. A csoport maximum 1/3-a jöhet ugyanabból az országból. A szervezés és a résztvevők költségeinek fedezésére a műhelyt szervező intézmény pályázhat.

A Grundtvig felnőtt tanulói műhelyek, mint új pályázattípus, minden várakozáson felül népszerűnek bizonyult. A 2009-es indulást követően 2010-ben jelentősen megnövekedett a pályázattípus iránt az igény: 60%-kal több pályázat érkezett, összesen 49. A formai bírálat során, melyet az iroda munkatársai végeztek, 11 pályázatot utasítottunk el, egyet a pályázó visszavont, így összesen 37

pályázat került tartalmi bírálatra. A formai bírálat mellett a pénzügyi ellenőrzést is az iroda munkatársai végezték. Ennek eredményét a tartalmi értékelést végző szakértők jóváhagyták

Szakmai szempontból külső bírálók értékelték a pályázatokat: mindegyiket 2-2 fő. A szakértők a pályázatok döntő többségét jóra minősítették. Az iroda azonban – a rendelkezésre álló szűk költségvetés miatt – kénytelen volt igen magas átlagpontoszámnál meghúzni a felső határt, és először 3, majd némi forrásbővülést követően további 2 műhelyt tudott támogatni.

Így összesen 5 pályázat kapott támogatást 136 372 euró értékben. A műhelyek témája igen változatos és színes: a filmkészítéstől az újrahasznosításon át az anyanyelvi kultúra megőrzése is egy-egy műhely témája. Ez alapján ismét elmondható, hogy a pályázattípus megmozgatta a hazai felnőttoktatásban a kreatív energiákat: nagyrészt kisebb szervezetek pályáztak innovatív ötletekkel, kezdeményezésekkel. Továbbra is jelentős azoknak a pályázóknak az aránya, akik a Grundtvigon belül ebben a pályázati formában pályáztak először.

A Grundtvig felnőtt tanulói műhely pályázattípus 2010-ben Magyarországon újra, kiemelkedően sikeres volt. A nemzetközi összehasonlításban Magyarország újra a 6. helyet foglalja el a beadott pályázatok száma alapján. (2009-ben Németország, Olaszország, Franciaország, Lengyelország és az Egyesült Királyság, míg 2010-ben Lengyelország, Franciaország, Románia, az Egyesült Királyság és Lettország előzi meg országunkat a rangsorban.) A pályázatok minősége is nagyon jó volt, 37-ből összesen hármat utasítottunk el gyenge minősége miatt.

A 2010-es évben is ebben a pályázati formában volt a legtöbb olyan jó minőségű pályázatunk, amelyet forráshiány miatt kellett elutasítanunk (összesen 26 darabot), így ez a pályázati forma nemcsak a legsikeresebb az újak közül, de a leginkább alulfinanszírozott is.

A pályázatok földrajzi megoszlása az első évhez képest valamelyest javult, már csak valamivel több, mint a pályázatok fele (51%) érkezett budapesti székhelyű szervezettől. A támogatottak esetében ez 40%-ot jelent.

Eredmények

2010-ben ebben a pályázattípusban a 2009-ben támogatott 7 projekt záródott le. A műhelyek az eredeti terveknek megfelelően valósultak meg, néhány esetben volt szükséges kisebb változtatás, a program minimális módosítása.

A műhelyek időtartam átlagosan 7 nap – 4 projekt esetében az eredetileg tervezet időtartamban valósult meg a projekt, 1 esetben lett rövidebb, 2 esetben viszont hosszabb a műhely időtartama a tervezettnél.

Az első pályázati kör lezárultával az alábbi erősségek és gyengeségek összegezhetők:

Gyengeségek:

- a pályázók számára a célcsoport meghatározása nem volt egyértelmű: inkább a felnőttoktatási szakértőknek, szakembereknek szervezték a kurzusokat, miközben az eredeti cél kifejezetten a felnőttek, mint tanulók (előzetes tudás, háttérismeret, tapasztalat vizsgálata nélkül) bevonása lett volna. Ez a cél már valamelyest tisztázódott a 2010-es pályázati körre: kevesebb pályázatot kellett a nem megfelelő célcsoport bevonása miatt elutasítanunk.
- Adminisztratív akadályok:
 - o A felnőtt tanulók részvétele abból a szempontból akadályokba ütközik, hogy a körülbelül 1 hetes műhelyen szabadidejükben tudnak csak részt venni, szabadságot kell kivenniük, ami akadályozhatja az érdeklődőket a részvételben.
 - o A szervezők számára nehézséget okozott a meghatározott részvételi arányok (pl.: ugyanazon országból csak maximum a résztvevők 1/3-a származhat) betartása, a műhelyek meghirdetése, az érdeklődők elérése.

Erősségek:

- a műhelyek sokszínűsége: nincs meghatározott prioritás vagy téma, így a szervezők kreativitásán múlik a kurzus témája. Vagyis teljes a pályázók szabadsága, alulról jöhet az igény a műhely témájának kitalálására.
- Maga a célcsoport: a felnőttek, mint tanulók, fókuszba helyezése, ezzel a felnőttkori tanulás motiválása

III.4.4. Grundtvig Szakmai továbbképzés felnőttoktatóknak

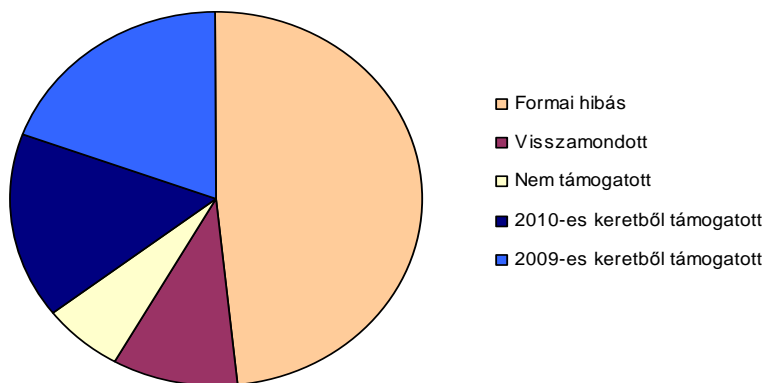
Ez a pályázattípus felnőtt tanulókkal foglalkozó tanárok, szakértők, tanácsadók, intézményvezetők és a felnőttoktatásba hosszabb kihagyás után visszatérő szakemberek továbbképzését teszi lehetővé szervezett nemzetközi kurzus keretében. A továbbképzés célja az oktatók és egyéb szakemberek szakmai (és nyelvi) fejlődése, valamint az intézmények közti együttműködés és tapasztalatcsere ösztönzése.

A pályázattípusban 2010-ben összesen 3 határidő volt: januárban, áprilisban és szeptemberben. A 3 fordulóban összesen 31 egyéni pályázat érkezett az irodához. A formai ellenőrzést követően 15 projekt kiesett. A formai és pénzügyi ellenőrzést az iroda munkatársai végezték, szakmai szempontból külső bírálók értékelték a pályázatokat: mindegyiket 2-2 fő. 13 pályázat nyert támogatást, azonban ezek közül 7-et – az Európai Bizottság jóváhagyásával – a 2009-es költségvetésből finanszírozott az iroda, ezért ezek adminisztratív szempontból a 2009-es pályázati fordulóhoz tartoznak. Így a 2010-es év adatai: 24 beérkezett pályázat, ebből 15 formai hibás, 2 gyenge minősítés miatt elutasított, 2 visszamondott és 5 támogatott pályázat. Az 5 támogatott pályázatra összesen 9064 euró támogatást ítél meg az iroda.

Eredmények

A beérkezett pályázatok száma 2009-hez képest jelentősen csökkent (2009-ben 44 volt), még akkor is, ha azt a 7 pályázatot is beleszámoljuk a 2010-es körbe, amiket végül a 2009-es költségvetési keretből támogattunk. Sajnos a formai hibás pályázatok száma ebben az évben is magas volt. Ennek valószínűleg részben az az oka, hogy a formai bírálat szempontsora ebben a pályázattípusban tartalmaz bizonyos mértékben tartalmi elemeket is, melyeket sok esetben figyelmen kívül hagynak a pályázók (ilyen például a felsőoktatásban oktatók és a nyelvtanárok korlátozott részvételi lehetősége). Ezt a problémát orvosolandó az iroda 2011-ben közzétett egy a pályázati űrlap kitöltését segítő Kalauzt, amelyben külön felhívja a figyelmet az egyes formai szempontokra is. A támogatott projektek mindegyike sikeresen megvalósult.

61. ábra: A 2010-ben beérkezett pályázatok megoszlása eredmény szerint

Az Iroda erőfeszítéseinek ellenére a pályázatok földrajzi eloszlása terén még mindig a főváros egyértelmű dominanciája figyelhető meg (a pályázók 42%-a budapesti). A fennmaradó pályázatok eloszlása többé-kevésbé egyenletes, az ország nyugati és keleti részéből egyaránt érkeztek pályázatok.

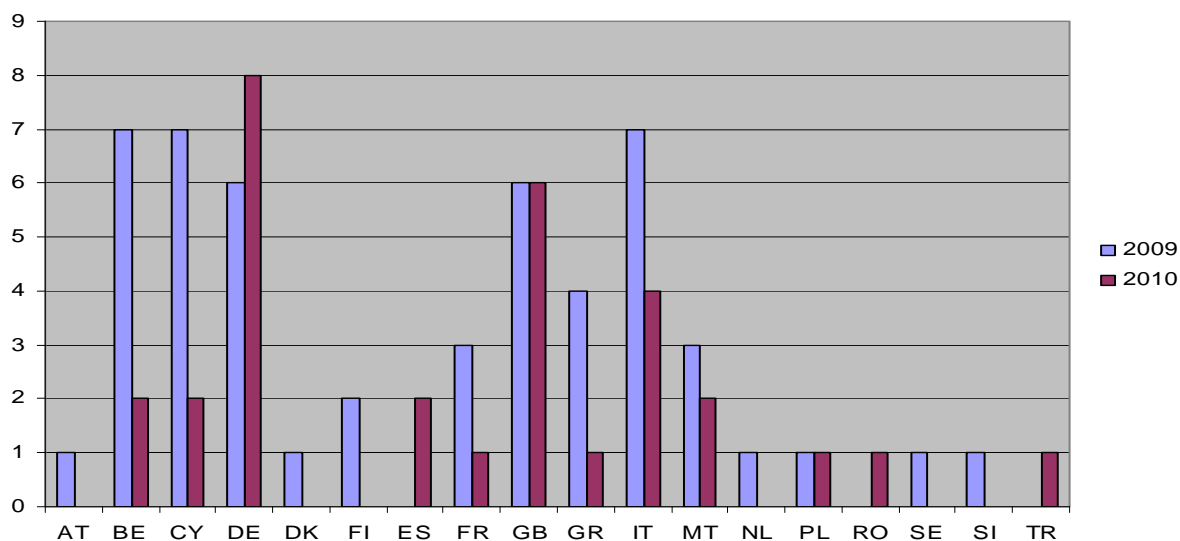
A 2010-es keretből támogatott pályázók közül mindenki megadott küldő intézményt, bár ez továbbra sem kötelező. A 2010-ben beérkezett, de a 2009-es keretből támogatottak közül 1 pályázó nem jelölt meg küldő intézményt. A küldő intézmények típusa széles skálát lefed: egyesületek, alapítványok, egyetem, képzéssel foglalkozó magánvállalatok egyaránt jelen voltak.

A nemek eloszlását tekintve továbbra is egyértelmű a női dominancia, a pályázók több mint 70%-a nő. Ugyanígy nem változott a kurzusok kiválasztása, 2010-ben is csaknem minden pályázó a közös Comenius-Grundtvig kurzuskatalógusból választott továbbképzést. Ami a kurzusok munkanyelvét illeti, a támogatott pályázatoknál ez minden esetben az angol volt, míg az összes beérkezett pályázat között szerepel 3 német és 1 olasz nyelvű kurzus is.

A továbbképzések témái sok különböző területet érintenek. A leggyakoribb a kulturális témájú továbbképzés (pl. interkulturális oktatás), több kurzus irányult a börtönoktatásra, illetve a büntetettek társadalmi reintegrációjára, további téma volt az aktív állampolgárság vagy a tanulók motivációjának növelését elősegítő módszerek.

A fogadó országok köre a 2010-es évben is széles, a legnépszerűbb kurzushelyszín ezúttal Németország volt, a második helyen Nagy-Britannia szerepel. A támogatott pályázatok közül 3-an utaztak Nagy-Britanniába, 2-en Németországba, 2-en Máltára, és 1-1 pályázó Ciprusra, Franciaországba, Görögországba, illetve Olaszországba.

62. ábra: Szakmai továbbképzés felnőttoktatóknak (2009, 2010) pályázatok – célországok a beadott pályázatok alapján

III.4.5. Grundtvig Látogatások és cserék

Ez a pályázattípus felnőtt tanulókkal foglalkozó tanároknak, tanácsadóknak, intézményvezetőknek, a felnőttoktatásba hosszabb kihagyás után visszatérő szakembereknek és felnőttoktatói pályára készülő hallgatóknak szóló pályázati lehetőség, mely támogatást biztosít konferenciákon, tanulmányutakon, szakmai (csere)látogatáson, job-shadowing tevékenységben való részvétellel. A továbbképzés célja az oktatók és egyéb szakemberek szakmai (és nyelvi) fejlődése, valamint az intézmények közti együttműködés és tapasztalatsere ösztönzése.

A pályázattípusban 2010-ben összesen 5 határidő volt meghirdetve: januárban, áprilisban, júniusban, szeptemberben és novemberben. Az 5 fordulóban összesen 38 egyéni pályázat érkezett az irodához. A

formai ellenőrzést követően 18 pályázat kiesett. A formai és pénzügyi ellenőrzést az iroda munkatársai végezték, szakmai szempontból külső bírálók értékelték a pályázatokat: mindegyiket 2-2 fő

Végül 17 látogatás kapott támogatást: 1 pályázat még az előző évi keret terhére (888 euró), míg 16 az adott évi keretre, 34 516 euró értékben.

A pályázatok száma – az előző évi induláshoz képest – folyamatosan növekedett.

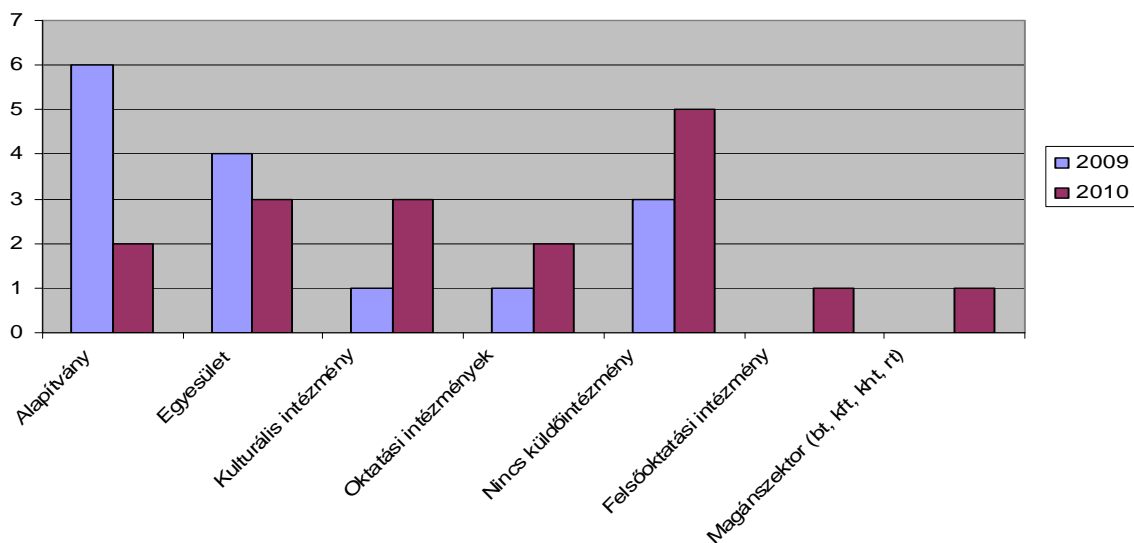
Eredmények

2010-ben a beérkezett látogatások és cserék pályázatok száma majdnem 50%-kal nőtt 2009-hez képest, az igény tehát egyre jelentősebb a pályázattípus biztosította szakmai tanulmányutakra. Sajnos a formai hibás pályázatok száma is jelentősen megnövekedett, annak ellenére, hogy a formai követelményeken az iroda nem változtatott. Ennek egyik oka az lehet, hogy a formai bírálat szempontsora ebben a pályázattípusban is (hasonlóan a Szakmai továbbképzés felnőttoktatóknak pályázattípushoz) tartalmaz bizonyos mértékben tartalmi elemeket is, melyeket sok esetben figyelmen kívül hagynak a pályázók (ilyen például a felsőoktatásban oktatók és a nyelvtanárok korlátozott részvételi lehetősége). A 2011-es évben az iroda egy a pályázati űrlap kitöltését segítő Kalauzt tervez közzétenni, amelyben külön felhívja a figyelmet az egyes formai szempontokra is. A pályázatok minősége igen jónak mondható, mivel tartalmi okból összesen három elutasításra került sor. A 17 támogatott pályázat közül 1-et visszamondott a pályázó, 15 pedig sikeresen megvalósult 2010-ben, illetve 2011 első félévében.

A pályázatok földrajzi eloszlása jóval egyenletesebb, mint 2009-ben. A nem fővárosi pályázók aránya 2010-ben csaknem 80%, ami a korábbi 50% körülihez képest óriási növekedés. A támogatott pályázatok esetében is érzékelhető, bár kevésbé jelentős a vidékiek arányának emelkedése: 2010-ben 62,5%-a a nyerteseknek nem budapesti. A küldő intézmény székhelyét tekintve már sokkal hangsúlyosabb a fővárosi dominancia, hiszen a támogatott pályázók valamivel több mint fele budapesti küldő intézményt jelölt meg. A nem budapesti pályázók nagyjából hasonló mértékben képviselik a különböző országrészeket.

A lehetőséggel, hogy küldő intézmény megjelölése nélkül pályázzanak, 14 pályázó élt, a támogatottak közül 5. A 2010-es évben az összes beadott pályázatot tekintve a küldő intézmények típusa rendkívül széles skálát fed le. A legtöbb küldő intézmény non-profit szervezet vagy oktatási intézmény, de jelen volt a magánszektor is. A támogatott pályázatok esetében az egyesületek és a kulturális intézmények a dobogósok.

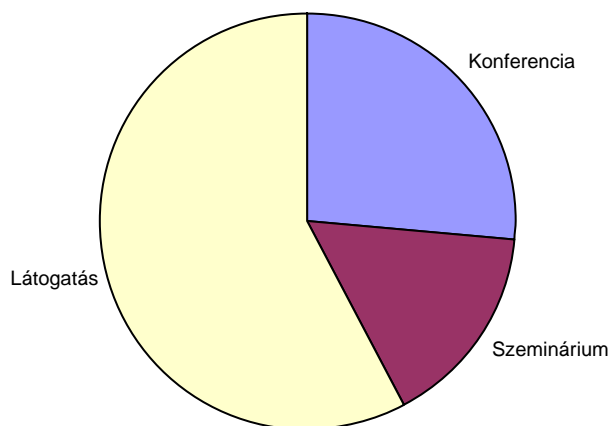
63. ábra: Látogatások és cserék (2009 és 2010) pályázatok – a leggyakoribb küldő intézmények a támogatott pályázatok alapján

A nemek eloszlása valamelyest javult 2009-hez képest, 11 nő és 6 férfi nyert támogatást a tavalyi évben.

A megpályázott tanulmányutak kisebb része konferencián vagy szemináriumon való részvétel, több mint fele látogatás, azaz a felnőttoktatás tanulmányozására irányul egy külföldi fogadóintézményben. A támogatott pályázatokra vetítve az arány hasonló: 4 esetben konferencián, 3 esetben szemináriumon vett részt a pályázó, 2 esetben irányult a kiutazás job-shadowing tevékenységre, melynek hossza elérte az egy hónapot, a többi projekt pedig látogatást tartalmazott.

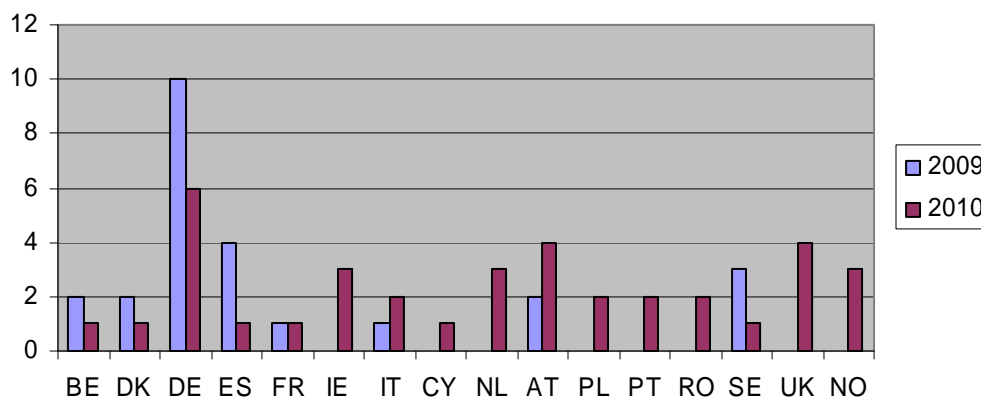
64. ábra: Látogatások és cserék pályázatok célja 2010-ben

A tanulmányutak témái között szerepel az aktív állampolgárság, a karriertanácsadás és az interkulturális oktatás. Azok a tanulmányutak, melyek egy intézmény felnőttoktatási gyakorlatának tanulmányozását és/vagy job-shadowing-ot valósítanak meg egyéni munkaprogramon alapulnak.

A fogadó országok köre a többi pályázattípushoz hasonlóan széles. 2010-ben is Németország volt a legnépszerűbb célország. Az alábbi táblázat értékei az összes beadott pályázatra vonatkoznak. Ami a támogatottakat illeti, összesen 12 országba történnek kiutazások, a legtöbb Hollandiába (3) és az Egyesült Királyságba (2), a maradék 10 országba 1-1 pályázó utazik.

65. ábra: Látogatások és cserék (2009, 2010) pályázatok – célországok a beadott pályázatok alapján

III.4.6. Grundtvig Asszisztensek

Ez a pályázattípus felnőtt tanulókkal foglalkozó tanároknak, szakértőknek, tanácsadóknak, intézményvezetőknek, a felnőttoktatásba hosszabb kihagyás után visszatérő szakembereknek, felnőttoktatói pályára készülő hallgatóknak, illetve egyéb, a felnőttoktatás területén dolgozó munkatársaknak biztosít lehetőséget hosszabb külföldi tartózkodásra és egy vagy több felnőttoktatással foglalkozó szervezet mindennapi munkájában való részvételre. A tanulmányút célja a szakemberek szakmai és nyelvi fejlődése.

A 2010-es évben az értékelés megkezdése előtt 2 pályázó visszavonta a pályázatát, illetve az iroda munkatársai által végzett formai bírálat során 3 pályázat nem felelt meg a követelményeknek.

A pályázatok formai és pénzügyi bírálatát az iroda munkatársai végzik. (Utóbbit a szakmai értékelést végző szakértők hagyják jóvá.) Szakmai szempontból külső szakértők értékelték a pályázatokat és mind a 14-et támogathatónak ítélték. A szűk költségvetési keret miatt az iroda először 4 pályázatot javasolt támogatásra 40 476 euró értékben. Majd a végleges szám 2010 őszén módosult: forrásbővülés, illetve visszamondás miatt **végül összesen 6 asszisztens 59 018 euró értékben kapott támogatást.** Ez némi növekedést jelent az előző évben elfogadott 4 pályázathoz képest.

Eredmények

A Grundtvig asszisztensek pályázattípusban az igen sikeres 2009-es kezdő év után 2010-ben több, mint duplájára nőtt a beadott pályázatok száma. A Grundtvig alprogram költségvetését figyelembe véve összesen 4 pályázat támogatására nyílt lehetőségünk, 4 pályázatot tartaléklistára kellett helyezniünk, 6 pályázatot forráshiány miatt kellett elutasítanunk, és 3 pályázat formai hibás volt. Az év előrehaladtával a költségvetés lehetővé tette újabb pályázók támogatását, így a tartaléklista sorrendje alapján értesítettük a pályázókat a lehetőségről. Kettő különböző okokból lemondtak a támogatásról, kettő éltek a lehetőséggel. A támogatott pályázatokra 59 018 eurót kötöttünk le.

A pályázati lehetőség ismét több olyan szakember vagy leendő szakember érdeklődését felkeltette, akik korábban nem pályáztak a Grundtvig programban. A beadott pályázatok közül 13 új, 4 tapasztalt grundtvigös pályázótól érkezett. A támogatottak közé 5 új és 1 régi pályázó került.

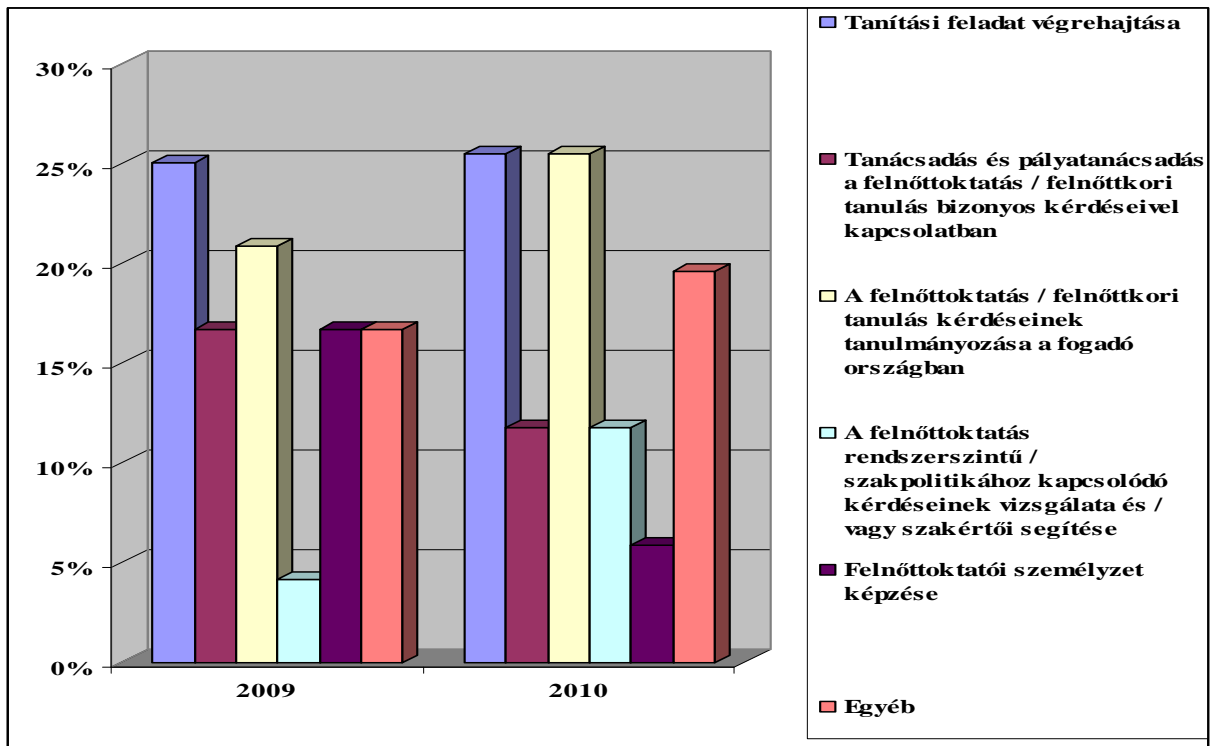
A 2010-es évben a pályázók kevesebb, mint fele élt a lehetőséggel, hogy nem kötelező küldő intézményt megadni a pályázatban. A támogatott pályázatok esetében eltolódik az arány: csak egy pályázó nem jelölt meg küldő intézményt, míg 5 igen.

A pályázatok földrajzi eloszlása az első évhez képest kissé romlott, mivel Magyarország 7 régiója helyett csak 4-ből érkeztek pályázatok. A Budapestről érkező pályázatok száma azonban nem dominál, a beadott pályázatok esetében 47%, a támogatott pályázatok esetében 50%.

A célországok listája továbbra is változatos: 2-2 fő utazott az Egyesült Királyságba és Spanyolországba, 1-1 fő Hollandiába és Olaszországba.

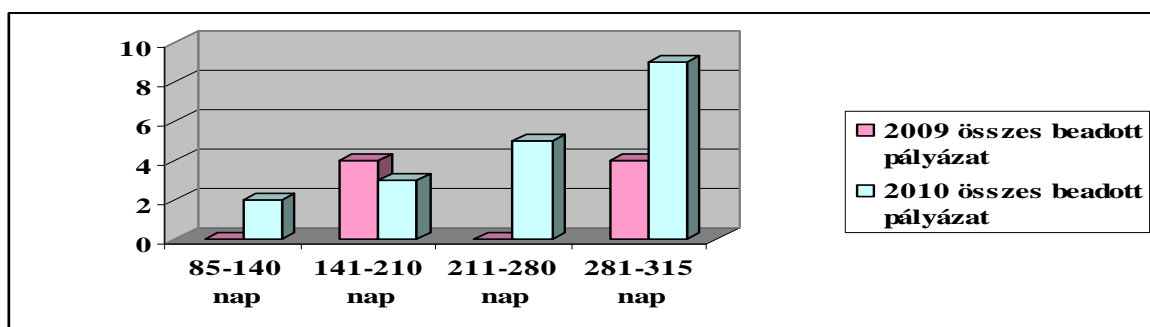
Az asszisztensi periódus során megvalósítani kívánt tevékenységek igen sokrétűek. A legnépszerűbb tevékenységek 2010-ben is a tanítás és a célország felnőttoktatási gyakorlatának tanulmányozása voltak.

66. ábra: Tervezett tevékenységek az asszisztensi periódus alatt

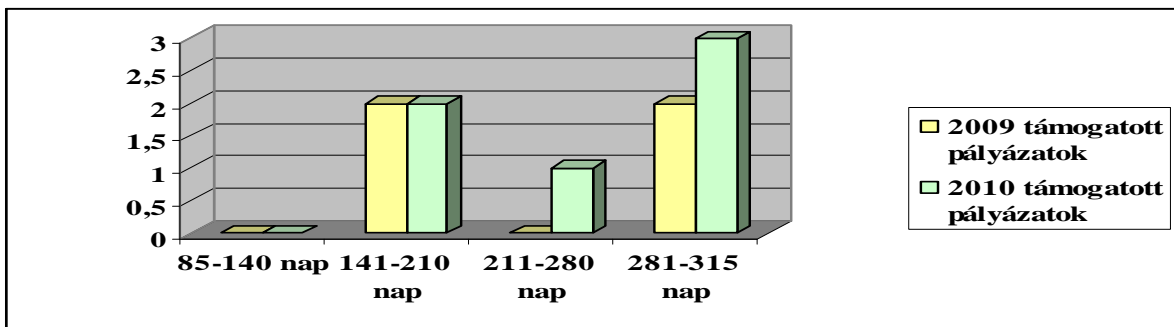

A kiutazások időtartamát tekintve ismét elmondható, hogy a pályázók a hosszabb időtartamot preferálják. A pályázattípusban a külföldön tölthető napok számának minimuma 85, azonban a legrövidebb támogatott kiutazás is 182 napos (30 nappal hosszabb, mint a 2009-es évben), a leghosszabb pedig a megpályázható maximum, 315 nap. A támogatott pályázók átlagosan 246 napot töltenek külföldön a pályázat keretében, mely 6 nappal több, mint a 2009-es átlag és 161 nappal több, mint megpályázható minimum.

67. ábra: A külföldön tölteni kívánt napok száma beadott pályázatok alapján

68. ábra: A külföldön tölteni kívánt napok száma támogatott pályázatok alapján

III.4.7. Grundtvig Előkészítő látogatások

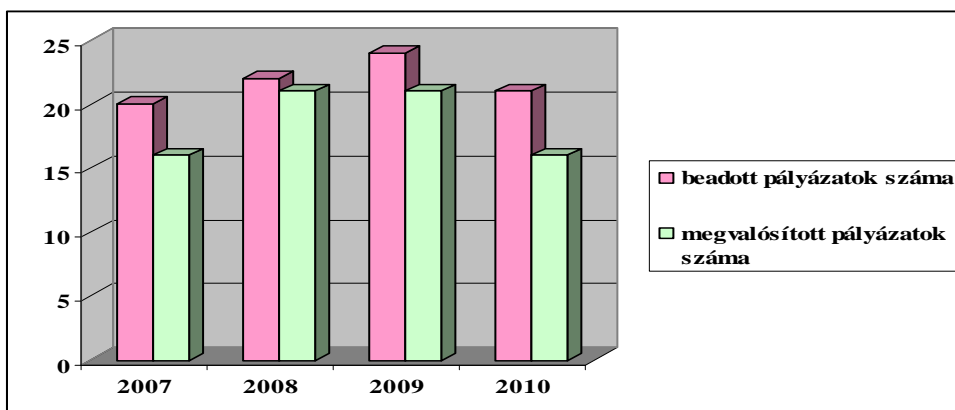
Ez a pályázattípus a Grundtvig Tanulási kapcsolat, Grundtvig időskorú önkéntes projekt, Grundtvig Többoldalú projekt, Grundtvig Hálózat, Grundtvig Kiegészítő tevékenységek, illetve a Transzverzális program keretében megvalósuló projektekre pályázni kívánó szervezetek munkatársainak szól. A támogatás partnerkereső szemináriumon, valamint projekt előkészítő találkozón való részvételre használható fel. A cél a partnerintézmények közötti személyes kapcsolatfelvétel és a pályázatok előkészítésének elősegítése.

A pályázatok beadása a 2010-es évben folyamatos volt. A pályázatok bírálatát az iroda munkatársai végezték, pályázatonként 2-2 fő. Összesen 26 előkészítő látogatás támogatására nyújtottak be támogatási igényt, melyek közül végül 16 részesült pozitív elbírálásban: 1 pályázat még a 2009-es költségvetés terhére 950 euró értékben, 15 pedig már a 2010-es költségvetésből kapott összesen 12 151 eurót. Összesen 16 fő mobilitása valósult meg.

Eredmények

2010-ben összesen 26 Grundtvig előkészítő látogatás pályázat érkezett, amely ugyan több az előző években beadottakhoz képest, mégsem jelenti a pályázói aktivitás növekedését, mert több olyan pályázó volt, aki először sikertelenül pályázott, ezért újra benyújtotta a javított pályázatát. A benyújtott pályázatok közül 16-ot támogattunk, amelyek mindegyike meg is valósult. A megvalósult pályázatokat összesen **13 101 euró értékben támogattuk**, melyből 950 eurót a 2009-es költségvetés, 12.151 eurót a 2010-es költségvetés terhére kötöttünk le.

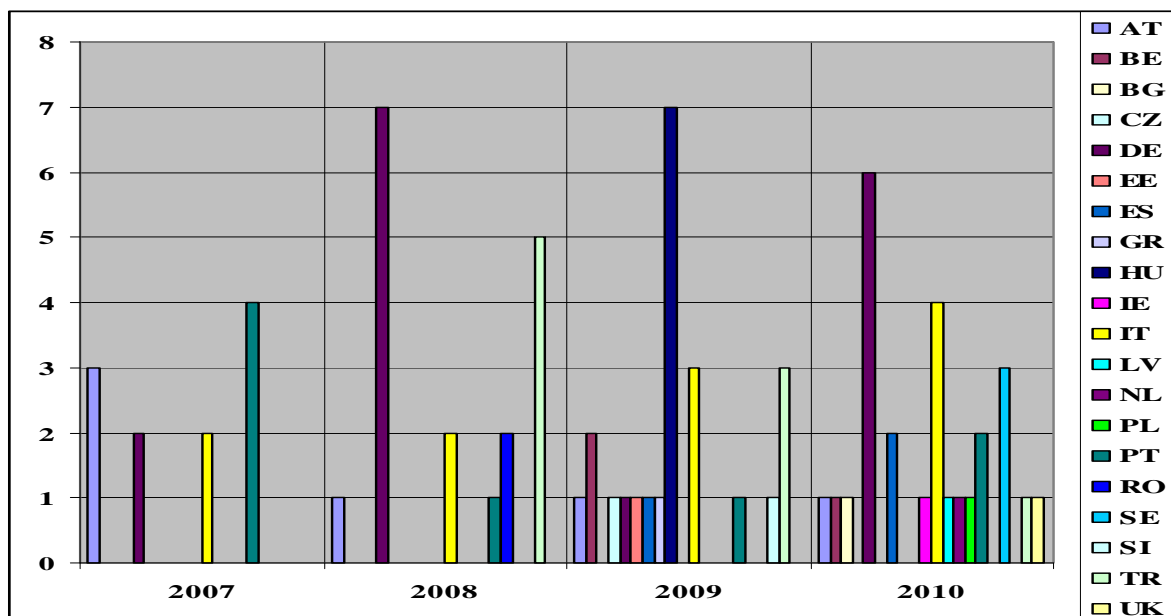
69. ábra: A benyújtott, illetve megvalósult Grundtvig Előkészítő látogatás pályázatok száma

A korábbi években mutatkozó tendencia folytatódott a 2010-es évben is, azaz a pályázatok legnagyobb része előkészítő látogatáson (24 db), míg egy elenyésző szám partnerkereső szemináriumon (2 db) való részvételre irányult. Ebből úgy tűnik, a 2009-es 50-50% kivételnek számított.

A célországok sora a 2010-es évben is tovább bővült, így rendkívül változatosnak mondható, hiszen ismét felkerült 7 olyan ország a listára, melyek korábban nem szerepeltek. Ebben az évben a legnépszerűbb célország Németország lett, Olaszország megtartotta a második helyet, míg a harmadik helyet egy új ország, Svédország foglalta el.

70. A Grundtvig *Előkészítő látogatás* pályázatok célországai

2010-ben a leggyakoribb küldő intézmény típus egyértelműen az egyesület volt 10 pályázattal, míg a korábbi évekhez hasonlóan az alapítványok által benyújtott pályázatok száma is magas volt, 6 db.

III.4.8. Grundtvig centralizált projektek eredményei

A nemzeti irodák által nemzeti szinten kezelt pályázatokon kívül elérhetők centralizált pályázatok is minden egyes alprogramhoz kapcsolódóan, az adott szektor fejlesztése céljából.

A Grundtvig alprogram esetében ez az alábbi pályázattípusokat jelenti:

- **Többoldalú projektek:** az európai projektek célja újszerű, fenntartható és terjeszthető eredmények létrehozása a Grundtvig program prioritási területein belül. A részt vevő intézményeknek megfelelő szakértelemmel és hatáskörrel kell rendelkezniük a projekt témájában.
- **Hálózatok:** célja az újszerű módszerek és jó példák európai szintű értékelése és terjesztése. A hálózatoknak proaktív szerepet kell játszaniuk az ugyanazon a területen vagy témában tevékenykedő Grundtvig projektek közötti szinergia és az együttműködés növelésében, valamint eredményeik terjesztésében.
- **Kiegészítő tevékenységek:** a Grundtvig program egyéb pályázati lehetőségei által nem támogatott, de a felnőttoktatás európai dimenziójának kialakításához hozzájáruló

tevékenységek megvalósítására irányuló pályázati forma. A tevékenységek lehetnek például: konferenciák, szemináriumok megszervezése, népszerűsítő kampányok megvalósítása, kiadványok elkészítése és terjesztése, kutatások lebonyolítása.

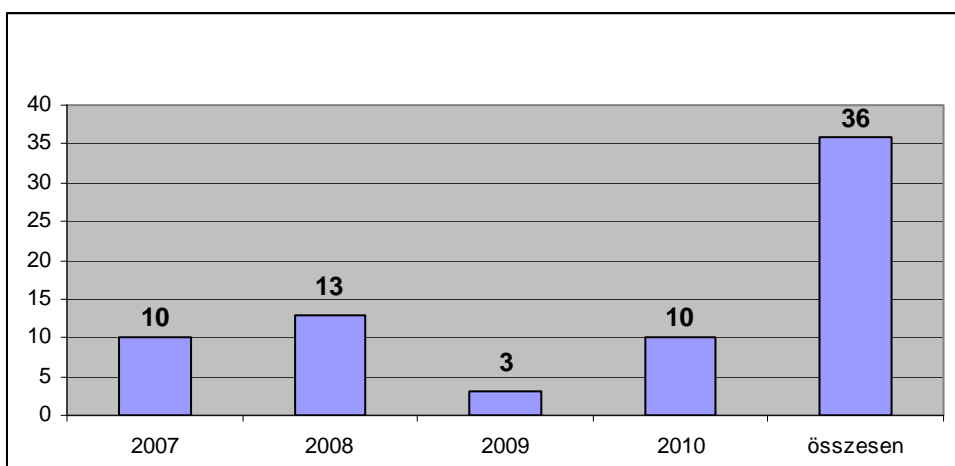
A pályázatokat ezen programok esetében az Európai Bizottság Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynöksége (EACEA) kezeli: ez a szervezet írja ki a pályázatot, ad közvetlen információt, bírálja el a beérkező pályázatokat és szerződik a nyertes intézményekkel.

A pályázatot beadókról sajnos adatvédelmi okok miatt a nemzeti irodák csak korlátozottan kapnak információt – de a nyertes pályázók listája áll rendelkezésünkre a 2007-10-es évekről, illetve ismerjük a beadott és támogatást nyert pályázatok számát országokénti bontásban.

Ezen információk alapján a Grundtvig alprogram esetében 36 olyan centralizált projekt van, amelyben partnerként vagy koordinátorként, magyar intézmény is részt vesz. A szerepek tekintetében egyértelműen a partneri szerep győz: 1 koordinátor és 1 kedvezményezett mellett 34 projektben partnerként funkcionál a magyar fél.

Ha az egyes pályázati fordulókat vizsgáljuk, akkor azt látjuk, hogy a 2009-es év kivételével, a többi évben viszonylag állandó a Grundtvig centralizált projektekből magyar vonatkozással is bíró projektek száma.

71. ábra: Nyertes Grundtvig centralizált projektek száma, amelyben magyar intézmény is részt vesz / év

A 36 projekt összesen 30 intézményt takar – összesen 5 intézmény van, amely több centralizált projektben (4 esetben 2-ben, 1 esetben 3-ban) is részt vesz. Az összetétel vegyes képet mutat: egyesületek és alapítványok vannak jelen elsősorban, de néhány felsőoktatási intézmény, cég és szakmai szervezet is képviselteti magát.

A régiók tekintetében magasan a főváros vezet: a 36 nyertes projektből 23 budapesti.

A centralizált pályázattípusok közül a magyar intézmények a multilaterális, többoldalú projektekből vesznek részt elsősorban: a 36-ból 31 esetben.

A 2010-es év adatait részleteiben megvizsgálva elmondhatjuk, hogy 47 magyar pályázó adott be centralizált pályázatot: 6 esetben koordinátorként, 41 esetben partnerként. Az előbbiekből végül 1 magyar intézmény által irányított konzorcium kapott támogatást, míg a különböző pályázatokban jelentkező összesen 41 magyar partnerből 9 szervezet kapott támogatást a főpályázó támogatása által. Ez a koordinátorok esetében alacsony 16%-os nyeresi arányt jelent, míg a partnerek esetében – vagyis a más országok főpályázói által benyújtott projekteknél – már valamivel jobb, 21,9 %-os az arány.

A 2010. évi 10 magyar intézmény pályázata (9 multilaterális, 1 hálózat) a témákat tekintve igen változatos: digitális oktatás és IT terület a felnőttoktatásban, Web 2.0 eszközök, idős emberek készségeinek és kompetenciáinak értékelése, képzők képzése az alapkészségek terén, stb.

A részletes eredmények az Európai Bizottság Oktatási, Audiovizuális és Kulturális Végrehajtó Ügynöksége (EACEA) oldalán érhetők el, évenkénti bontásban:

http://eacea.ec.europa.eu/llp/results_projects/selection_results_en.php

Továbbá az egyes projektek részletes bemutatása is olvasható a honlapon:

http://eacea.ec.europa.eu/llp/results_projects/project_compendia_en.php

III.5. Szakértői tanulmányutak oktatási döntéshozók és szakértők számára

Szakértői tanulmányutak pályázattípus a korábbi ARION és a CEDEFOP tanulmányutak egyesítésével jött létre, s az Egész életen át tartó tanulás program Transzverzális programjai között kulcsfontosságú szerepet tölt be. Fő célja, hogy támogassa az Európai Uniónak az oktatási és képzési rendszereket érintő célkitűzéseit, ezen belül elősegítse az európai szintű információ- és tapasztalatcserét és az egymástól tanulást oktatási és képzési kérdésekben, terjessze a szakértői tanulmányutak résztvevői által megszerzett ismereteket és nemzetközi tapasztalatokat, összekapcsolja a szakértői tanulmányutakat az Oktatás és képzés 2020 munkaprogrammal, valamint a Bologna és a Koppenhága folyamattal. Minthogy a Szakértői tanulmányutak a Transzverzális programok része, kiváló alkalmat teremt a szektorális programokhoz való kapcsolódáshoz is.

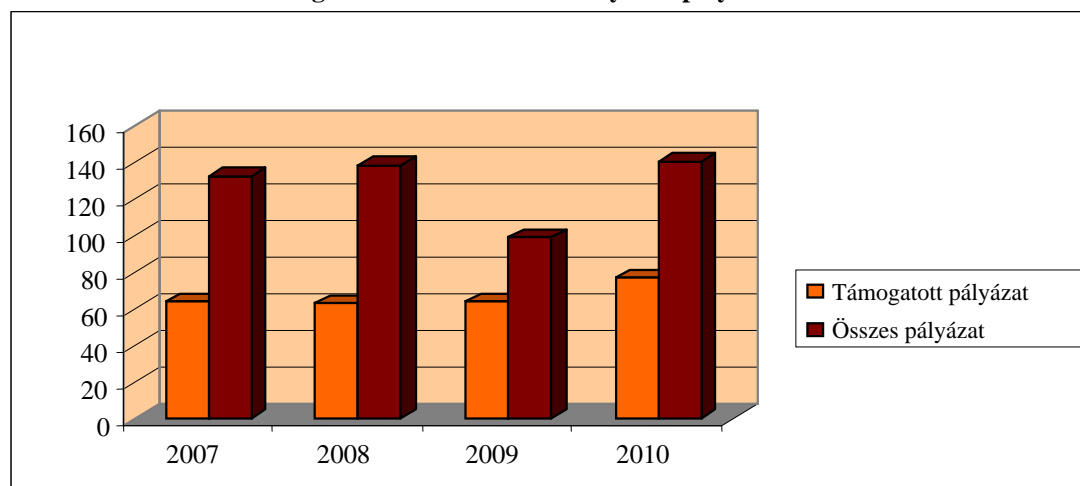
A tapasztalatcsere 3-5 napos nemzetközi tanulmányutak formájában valósul meg.

III.5.1. Egyéni pályázatok

Új kezdeményezés, hogy a 2010-2011-es pályázati évben kísérleti jelleggel két pályázati határidővel lehetett pályázni a tanulmányutakon való részvételre. A változtatás célja egyrészt, hogy európai szinten növelni tudják a pályázatok számát, másrészt hogy csökkentsék a visszalépéseket. Elsősorban a szakképzés területéről érkező pályázók körében merült fel, hogy számukra jobban tervezhető a tanulmányúton való részvétel, ha arra a támogató döntés kézhezvételétől számított viszonylag rövid időn belül sor kerül. Ha ez az idő hosszabb, akár 8-10 hónap, nem biztos, hogy a tanulmányút végül valóban beilleszthető a naptárunkba.

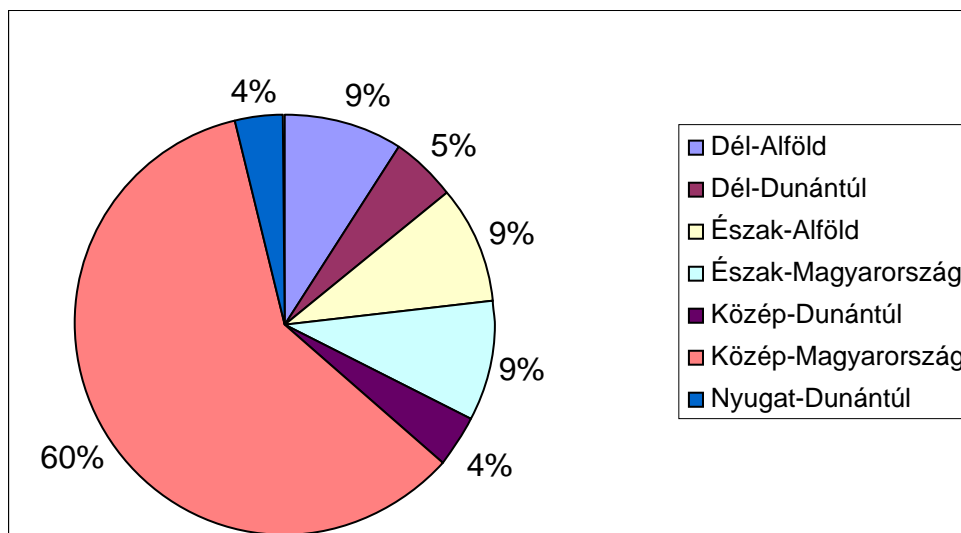
2010-ben növekedett a beadott pályázatok száma 2009-hez képest. Ez nem feltétlenül a két forduló bevezetésének a következménye, hiszen ez a szám így nagyjából megegyezett a 2008-as adatokkal. A kiutazó szakértők száma azonban minden eddiginél magasabb volt, 77 oktatási és képzési szakember vett részt a programban. A támogatott pályázók 73%-a volt nő. A nemek közötti arány európai szinten sokkal kiegyensúlyozottabb, a férfiak részvétele évről-évre 40% fölötti.

72. ábra: A beadott és támogatott Szakértői tanulmányutak pályázatok száma

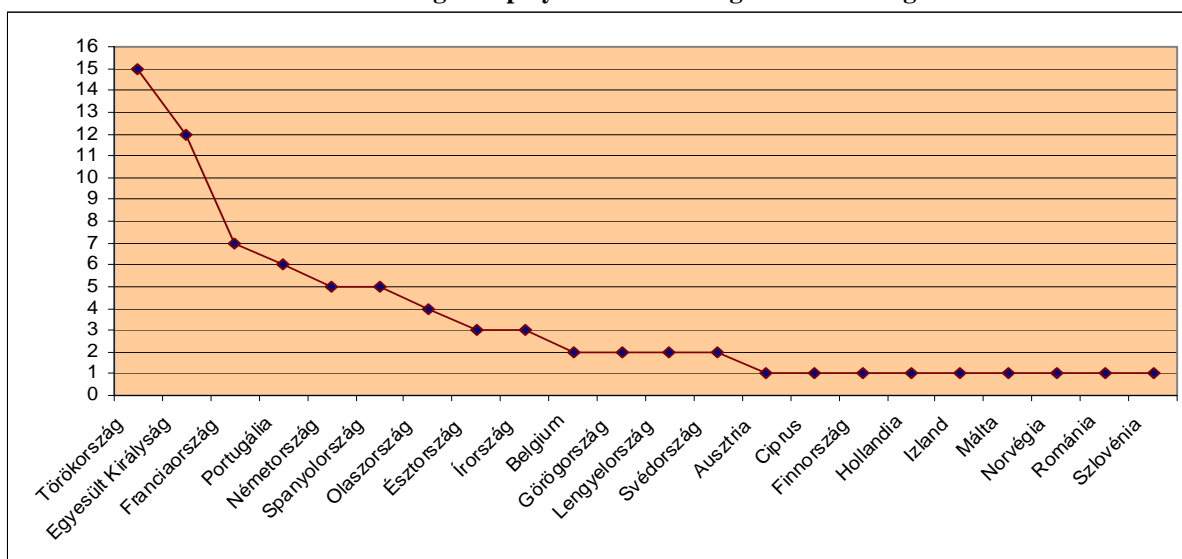
Ha figyelembe vesszük, hogy a program sajátosságaként a nemzeti szintű szervezetek és hatóságok kiemelt célcsoportot alkotnak, a támogatott pályázatok földrajzi megoszlása a többi pályázati programhoz képest kedvezőnek tekinthető. A támogatott pályázatok 60%-a érkezett a Közép-Magyarországi régióból. Az Észak-, és Dél-Alföld, valamint Észak-Magyarország 10% körüli aránya elfogadható adat. A nyugat- és a dél-dunántúli régió hagyományosan a kevésbé aktívak közé tartozik, idén is ezekből vett részt a legkevesebb szakértő a programban.

73. ábra: A támogatott pályázatok földrajzi megoszlása

A tanulmányutak egyik fontos jellemzője, hogy mely országokban valósul meg a nemzetközi tapasztalatszere. Ebben a tekintetben jónak értékelhetők a 2010-es pályázati év eredményei, magyar szakértők 22 tagállamba utaztak, s ezek a tagállamok, ha nem is egyenlő mértékben, de Európa valamennyi régióját reprezentálták. A célországok szerinti megoszlás értékelésénél figyelembe kell venni, hogy a népesebb tagállamok lényegesen több tanulmányutat ajánlanak fel a katalógus számára, mint a kisebbek, így a hét legnépszerűbb célország eredményében tulajdonképpen csak Portugália negyedik helyezése meglepetés. Az utóbbi évek folyamatosan erősödő részaránya után 2010-ben Törökország lett a legnépszerűbb úti cél, míg az Egyesült Királyság továbbra is őrzi második helyét. Örömteli, hogy a magyar szakértők olyan kis államokba is elutazhattak, mint Ciprus, Észtország, Málta vagy Lettország.

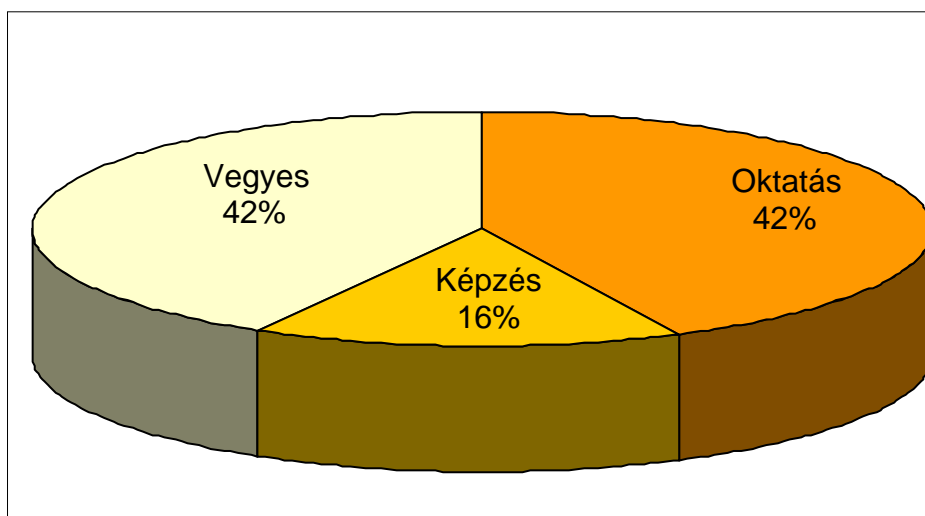
74. ábra: A támogatott pályázatok célországok szerinti megoszlása

2010-ben a Szakértői tanulmányutak katalógusban a tanulmányutakat 8 témakörbe, ezen belül 35 témába csoportosították. A 35 témából 24-ben vettek részt magyarországi oktatási és képzési szakemberek. A legnépszerűbb témakör 2010-ben a *Hátrányos helyzetűek esélyegyenlősége az oktatásban* volt, szám szerint 10 szakértő választott valamilyen tanulmányutat erről a területről. Sokan érdeklődtek olyan témák iránt is, mint az *Átmenet az oktatási és képzési intézményekből a munka világába*, *A nyelvtanulás és nyelvtanítás*, *A tanárok és oktatók szakmai továbbképzése*, *a tanári karrier*, *Az aktív állampolgárság és a fenntartható fejlődés oktatása*.

A szakértők nagyjából azonos arányban vettek részt olyan tanulmányutakon, melyek általános oktatási kérdésekkel foglalkoztak (33 fő), és olyanon, amelyek egyszerre céloztak meg oktatási és képzési szakembereket (32 fő). Összesen 12 pályázó érdeklődött olyan tanulmányutak iránt, melyek célközönsége kifejezetten a szakképzésben érintett szakemberek voltak.

75. ábra: Részvétel a tanulmányutak típusa szerint

Az angol nyelv dominanciája megkérdőjelezhetetlen ebben a pályázati programban is. A pályázók 92%-a vett részt olyan tanulmányúton, melyet angol munkanyelven szerveztek. A magyar szakértők által választott tanulmányutak közül mindössze 4 volt francia, 2 pedig német munkanyelvű. Úgy tűnik, hogy európai szinten nem csak a kínálat, de az igény is csökken a nem angol munkanyelvű tanulmányutak iránt. Míg az angol nyelvű tanulmányutaknak kevesebb, mint 6%-át kellett törölni a pályázati év során, ez az arány a francia nyelvűek esetében 11%, a német esetében pedig 22% volt 2010-ben a Cedefop által rendelkezésünkre bocsájtott adatok szerint.

III.5.2. Magyarországon szervezett szakértői tanulmányutak

III. 5.2.1. A 2010-ben benyújtott pályázatok alapján 2011-2012-es pályázati évben Magyarországon megvalósuló tanulmányutak

A 2011. szeptember 1. – 2012. június 30. között szakértői tanulmányutat rendezni kívánó intézmények 2010. október 13-i határidővel adhatták be pályázatukat. A megadott határidőre összesen 8 pályázat érkezett, s az értékelést végző szakértők azt javasolták, hogy ezek közül az alábbi hat tanulmányút kerüljön be a katalógusba magyar felajánlásként.

34. táblázat: A kurzuskatalógusba 2010-ben bekerült tanulmányutak listája

Szervező intézmény neve	Kurzus címe
Horváth&Dubecz Tanácsadó Kft.	E-learning and other alternative forms of continuing professional development of teachers
Eszterházy Károly Főiskola	The Idea and Practice of "Active inclusion" both in General and Minority Education
Roma Oktatási Alap	Marketable professions for young Roma: reintegration into the labour market
Nógrád Megyei Szakképzés-szervezési Társulás	Study Visit in VET Institutions and Employer's Organizations of Nógrád County
Roma Oktatási Alap	Moving Out of Segregation: Roma Support Programs in Primary Education
Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.	The Bologna Process and Graduate Career Tracking System

A támogatott 6 szakmai tanulmányút mindegyike az angol munkanyelvet választotta.

A program keretében általános, szakképzési és vegyes tematikájú tanulmányutak szervezése egyaránt megpályázható volt. Ennek megfelelően a támogatott pályázatok tematikus megoszlása az alábbiak szerint alakult.

35. táblázat: A támogatott pályázatok tematikus megoszlása

Általános tematika	4
Vegyes tematika	1
Szakképzési tematika	1

III. 5.2.2 Magyarország 2010-ben megvalósított tanulmányutak

A 2010-2011-es pályázati évben megvalósult tanulmányutak szervezői 2009. október 21-i határidővel adhattak be pályázatot. A pályázatok értékelésének eredményeként Magyarország 2010-es pályázati évben is 7 tanulmányutat ajánlott fel a kurzuskatalógusba. Mivel a tagállamok minden évben több helyet biztosítanak, mint amennyi egyéni szakértő támogatást kaphat a program költségvetéséből, nem minden tanulmányutat tudnak megszervezni végül. 2009-hez hasonlóan 2010-ben is mind a hét magyar szervezésű program felkeltette az európai oktatási és képzési szakemberek figyelmét, így egyiket sem kellett törölni érdeklődés hiányában.

36. táblázat: A Magyarországon 2010-2011 es pályázati évben megvalósított tanulmányutak listája

Intézmény neve	Kurzus címe
Eszterházy Károly Főiskola	Enhancing Active Citizenship for Sustainable Development of the Civil Society
Roma Oktatási Alap	Moving Out of Segregation: Roma Support Programs in Primary Education
"Ab esse ad posse" - a létezőből a lehetségesbe – A Jövő Iskolájáért Alapítvány	"From experience to knowledge" - applying drama in education

Roma Oktatási Alap	Marketable professions for young Roma: reintegration into the labour market
Fogyatékos Személyek Esélyegyenlőségéért Közalapítvány	Lifelong guidance for combating social exclusion with regards on SEN
Artemisszió Alapítvány	Social integration of disadvantaged young people through international mobility
WEXEdU Alapítvány	Organising high quality LdV learners' mobility

Az összes tanulmányút munkanyelve az angol volt, a szakmai orientáció szerinti megoszlásukat az alábbi táblázat foglalja össze.

37. táblázat: A tanulmányutak szakmai orientáció szerinti megoszlása

Általános tematika	3
Vegyes tematika	3
Szakképzési tematika	1

A szakmai orientáció megoszlása is bizonyítja, hogy a 2010-es év magyar tanulmányútjai sokszínűek voltak, az oktatás és képzés területén dolgozó európai szakemberek tág körét képesek voltak megszólítani. A tanulmányutak a tervezett időpontban megvalósultak, s a beszámolók alapján egyértelmű, hogy az előzetesen kitűzött és a programkatalógusban közzétett szakmai célokat jól szolgálták. Sikerült ebben az évben is a tanulmányutak hagyományosan gyakorlatias megközelítését érvényesíteni a programokban, az intézménylátogatások mellett kifejezetten workshop jellegű munkaformák is szerepet kaptak, ami jó közeget kínál az egymástól való tanulásnak és hozzájárulhat a hosszú távú szakmai kapcsolatok kialakításához is. A külföldi szakértők számos hazai jó gyakorlatot azonosítani tudtak a hátrányos helyzetű tanulók esélyegyenlőségének biztosítása, a kulcskompetenciák fejlesztése vagy éppen az oktatási, képzési célokat szolgáló mobilitás területén. Összességében elmondható, hogy a vendéglátó intézmények elégedettek voltak az elért eredményekkel, és a rengeteg többletmunka ellenére többségük szívesen vállalkozna a jövőben is tanulmányút szervezésére.

IV. A Tempus Közalapítvány által koordinált további pályázatok

IV.1. Európa a polgárokért

Az Európai Bizottság 2007-től 2013-ig tartó Európa a polgárokért programjának az a szerepe, hogy valódi kapocs legyen az állampolgárok és az Unió között. A polgárok aktív részvétele elengedhetetlenül szükséges Európa közös építésében, a program ennek érdekében támogatja különböző országok polgárainak és szervezeteinek együttműködését: lehetőséget teremt a személyes találkozásra, hogy közös tevékenységek, akciók során együtt alakítsák ki saját elképzelésüket egy nemzeteken túlmutató, de a sokszínűséget tiszteletben tartó európai környezetről.

A program magyarországi koordinációja

A Tempus Közalapítvány mint nemzeti koordinációs pont feladata

- a program népszerűsítése és információnyújtás a pályázati lehetőségekről az érintettek körében,
- pályázati tanácsadás és konzultáció biztosítása,

- valamint közvetítő szerep ellátása az Európai Bizottság, a pályázatokat kezelő Végrehajtó Ügynökség és a (potenciális) pályázók között.

Tevékenységek

A TKA honlapján elérhető az Európa a polgárokért program valamennyi pályázati típusának részletes leírása. Jó gyakorlatokat is bemutatunk, hogy a kézzelfogható példákkal könnyítsük meg a tájékozódást a leendő pályázók számára: szemléltetjük a megvalósítható tevékenységek sokszínűségét és megosztjuk a pályázati tapasztalatokat. A honlapról letölthetőek az egyes pályázattípusok pályázati dokumentumai, valamint az információs napok háttéranyagai is.

A pályázati felhívások a beadási határidők szerinti ütemezésben megjelentek a Tempus Közalapítvány honlapján, a releváns célcsoportoknak szóló tematikus elektronikus hírlevelekben, valamint további terjesztésre eljuttattuk a partner multiplikátor szervezeteknek és a szakajtó képviselőinek is.

A partnerkeresést szintén a honlapon megtalálható on-line felület segíti, ahová a magyar szervezetek felvihetik saját adataikat, illetve a magyar partner iránt érdeklődő külföldi szervezetek között is kereshetnek.

Havonta jelenik meg az „Európa a polgárokért: civileknek, önkormányzatoknak, polgároknak” címet viselő elektronikus hírlevél. A hírlevelekben az aktuális pályázati felhívások mellett hírt adtunk az európai szintű kezdeményezésekről, tanulmányokról, konferenciákról. Megjelentettük az aktuális partnerkereséseket is, illetve közzétettük a pályázati eredményeket, valamint egy-egy jó példa bemutatásán keresztül foglalkoztunk a program 2010-ben érvényes kiemelt témáival. A hírlevélnek 2010 végére 1897 regisztrált olvasója lett.

Információs anyagként háromfajta leporelló készült, valamennyi 1000 példányban: egy általános, mely a program egészét áttekinti, valamint egy-egy testreszabott leporelló a program két speciális, és talán legjelentősebb célcsoportjának, a civil szervezeteknek, illetve az önkormányzatoknak.

A pályázók segítése érdekében újra kiadtuk a pályázati kézikönyvet, melynek célja, hogy a tervezés és a kivitelezés során felmerülő nehézségek elkerülhetőek legyenek, és minél sikeresebb pályázatok szülessenek. A pályázók körében népszerű kiadvány 1000 példányban jelent meg, elektronikus változata letölthető a honlapról.

Az év során egy információs napot és két-két pályázati szemináriumot tartottunk a testvérvárosi találkozóról és a tematikus hálózatokról, illetve a civil szervezetek által kezdeményezett projektekről, ahol a pályázati lehetőségek ismertetése mellett jó gyakorlatokat is bemutattunk. Elsősorban gyakorlati tanácsokkal igyekeztünk szolgálni, sorra vettük a leggyakoribb hibákat, és a sikeres pályázat elengedhetetlen elemeit. A rendezvényeken összesen 131 fő vett részt.

Az év során a legnagyobb rendezvény, amin részt vettünk, az a Polgármesterek Világtalálkozója volt Gödöllőn. A rendezvényen polgármesterek képviselték magukat Magyarországról és a szomszédos országokból. Sokan érdeklődtek a program iránt, ami azt is jelzi, hogy sok információs anyag került kiosztásra.

A magyarországi Európa a polgárokért program koordinátora meghívást kapott egy nemzetközi konferenciára, melyet az Európai Önkormányzatok és Régiók Tanácsa (CEMR) szervezett. A konferencia során arra kerestük a választ, hogy a testvérvárosi találkozók milyen szerepet játszanak az európai állampolgárság megerősítésében, és hatékony eszközei-e még ennek, illetve a testvérvárosi találkozók a közép-európai országoknak mit jelentenek, ennek milyen perspektívái vannak.

A 2010. őszi LLP kampány keretében **8 előadásra** került sor az ország különböző pontjain: Miskolc, Szeged, Győr, Budapest, Nyíregyháza, Zalaegerszeg, Szolnok és Pécs. Az Egész életen át tartó tanulás program pályázataival mellett az Európa a polgárokért program akciói is bemutatásra kerültek. Emellett minden lehetőséget megragadunk annak érdekében, hogy szóróanyagot juttassunk el olyan rendezvényekre, ahol a célcsoport megegyezik az Európa a polgárokért program célcsoportjaival.

Nagy hangsúlyt fektetünk a személyes kapcsolatfelvételre a támogatást nyert pályázókkal. Célunk, hogy feltérképezzük, Magyarországon mely szervezetek és milyen témákban aktívak a programban,

elsősorban az eredmények hatékony terjesztése érdekében. 2010-ben kilenc nyertes magyar projektet látogattunk meg.

A disszemináció jegyében kibővítettük a „*Hogyan vehetünk részt aktívan Európa építésében? Mozaik magyar koordinálású projektekről az Európa a polgárokért programban*” címet viselő disszeminációs füzetet, melyben sikeres projekteket mutatunk be. Az 1000 példányban kiadott és az Interneten is elérhető füzet célja az eredmények terjesztése, a program jobb láthatóságának biztosítása, valamint további potenciális pályázók ösztönzése a részvételre.

2010. november 25-én – a program hazai történetében először — disszeminációs konferenciát rendeztünk, ahol sikeres projektek gazdái személyesen is bemutatkozhattak és tapasztalatot cserélhettek. Az eredmények terjesztésének jelentőségét hangsúlyozó rendezvény során a résztvevők megismerkedhettek az információterjesztés hatékony módszereivel, és gyakorlati tanácsokat kaptak saját projekteredményeik népszerűsítéséhez. Ugyanakkor a bemutatkozó projektek témájának köszönhetően a rendezvény a 2010-es Szegénység és kirekesztés elleni küzdelem európai évéhez is kapcsolódott, megmutatva, hogy az általános uniós prioritások hogyan valósulhatnak meg konkrét tevékenységek formájában az Európa a polgárok program támogatásával.

Pályázati eredmények

Magyarország továbbra is az egyik legaktívabb országnak számít az Európa a polgárokért programban¹³. A pályázati adatok alapján 81 sikeres magyar koordinálású testvérvárosi találkozó pályázat és 14 tematikus hálózat született, ami 2.446.575 EUR támogatást jelent. A civil szervezetek számára kiírt pályázati akcióban 15 nyertes magyar pályázat született, az elnyert támogatás 547.021 EUR. A náciizmus és a sztálinizmus áldozatainak emlékét őrző „Aktív emlékezet” akcióban 7 magyar koordinálású pályázat nyert támogatást, melynek összege összesen 145.931 EUR.

A testvérvárosi együttműködések esetében jellemzően városok (43) és községek (33) pályáztak sikeresen. A legtöbben Közép-Magyarországról, Pest megyéből pályáztak (17 db). Régiós szinten Közép-Magyarország után valamennyi régió aktív volt, jellemzően 10-13 db pályázat érkezett ezekről a területekről. A sor legvégén Nyugat-Dunántúl áll 4 pályázattal. A magyar települések leggyakrabban román, lengyel, német és szlovák településekkel valósítottak meg projektet, de francia és olasz települések is gyakran szerepeltek a projektpartnerek között. Európai szinten a leggyakoribb projekt témák között szerepelt az interkulturális párbeszéd, az aktív európai állampolgárság, valamint az esélyegyenlőség, és ez a tendencia érvényesült a magyar projektek esetében is.

A civil szervezetek által kezdeményezett projektek esetén is elmondható, hogy a legaktívabb régió Közép-Magyarország, ezen belül is Budapest. Budapest mellett Kaposvárról, Szegedről, Pilisvörösvárról és Fácánkertből érkeztek sikeres pályázatok. A pályázati témák sokfélék voltak, foglalkoztak a fogyatékkal élők szociális integrációjával, az európai jogi önkéntességgel, a szomszédos országok együttműködésével és az idős emberek lelki segélyszolgálatával. Sok pályázat foglalkozott a fiatalokkal, arra összpontosítva, hogy hogyan lehetne ismereteiket bővíteni az Európai Unióról, a lisszaboni szerződésről vagy az európai polgárságról.

IV.2. EGT/ Norvég Alap – Mobilitási pályázatok

A Tempus Közalapítvány a 2004. évi pályázati fordulóban, a humán erőforrás-fejlesztés és oktatás prioritáshoz kapcsolódva nyert támogatást pályázati alap megvalósítására az EGT/Norvég Finanszírozási Mechanizmustól.

¹³ A 2010-es pályázati aktivitásra vonatkozó adatok az Európai Bizottság és a Végrehajtó Ügynökség tájékoztatásán alapulnak

A pályázati alap célja az volt, hogy elősegítse a nemzetközi együttműködéseket, az intézmények közötti partnerségeket, és kétoldalú mobilitási programokat valósítson meg a lisszaboni / koppenhágai / bolognai folyamatokhoz való jobb kapcsolódás érdekében. Ezért aktuális oktatási, képzési témákhoz kapcsolódóan mobilitási tevékenységekre lehetett pályázni. A célországok az Európai Gazdasági Térség nem uniós tagállamai, vagyis Norvégia, Izland vagy Liechtenstein lehettek. A mobilitás megvalósulása kölcsönösségi alapon is történhetett, vagyis a részt vevő országokból Magyarországra irányuló mobilitás támogatására is lehetett pályázni.

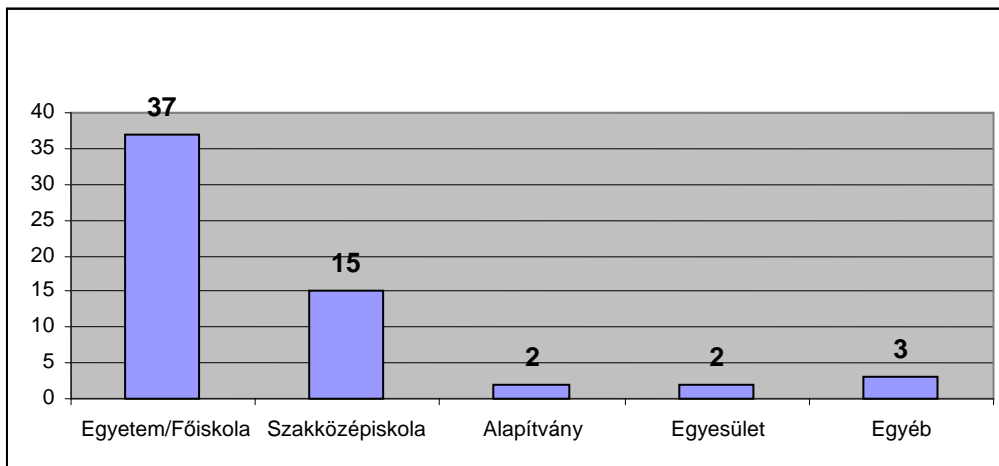
A projektek 2008 áprilisa és 2009 októbere között valósulhattak meg. A 2010-es év első fele az eredmények feldolgozásával és összegzésével telt: a záróbeszámoló ellenőrzése, és a projektek eredményeinek összesítése alapján elmondhatjuk, hogy sikerrel zárultak az *EGT/Norvég Alap által finanszírozott mobilitási program* projektjei. A projektmegvalósítás során olyan, eddig a mobilitási projektekben kevésbé tárgyalt témákkal is foglalkoztak, mint a megújuló energiák hasznosulása, szakképzés és munkaerőpiac összehangolása. A projektek során sikeres együttműködések jöttek létre Magyarország és a „donorországok” (Norvégia, Izland, Liechtenstein) intézményei között. Az együttműködések eredményeképp 405 fő teljesített rövidebb tanulmányutat, töltött szakmai gyakorlatot külföldön vagy hallgatott át egy félévet a partnerországok valamelyikében – illetve 151 fő érkezett Magyarországra ugyanezen tevékenységek valamelyikéből kifolyólag.

38. táblázat: A ki- és beutazók száma mobilitási típusok szerint:

Mobilitás típusa	Projektek száma	Kiutazások száma (megvalósult)	Beutazások száma (megvalósult)
Külföldi tanulmányutak	31	238	93
Külföldi szakmai gyakorlat	6	51	33
Külföldi tanítási gyakorlat	1	1	2
Rövid távú külföldi képzési programban való részvétel	0	0	0
Hallgatói mobilitási	15	72	7
Külföldi kutatóintézetekbe irányuló nemzetközi tanulmányutak	6	43	16
Összesen	59	405	151

A projektet megvalósítók között a felsőoktatási intézményeket találjuk meg a legnagyobb számban: az 59 projekt közül 37-et egyetem vagy főiskola valósított meg, szám szerint 11 intézmény, vagyis mindegyik intézmény több nyertes projekttel büszkélkedhet. A szakközépiskolák esetében látjuk még azt, hogy egy intézmény több pályázatot is menedzsel, mivel a 15 nyertes projekt 10 szakközépiskolához kötődik.

76. ábra: A megvalósított projektek száma

A megvalósult 59 projekt eredményeinek összegzésére egy disszeminációs kiadvány szolgál, illetve a 2010 májusában megrendezett zárókonferencia szintén az eredmények bemutatását célozta.

A pályázati lehetőség tehát az intézmények számára lezárult, összesen 225.702.418 forint került felhasználásra az eredetileg leszerződött 263.841.409 forintból, vagyis 85,5%-os a felhasználási mutatója ennek a pályázattípusnak.

A projekt tényleges lezárása még folyamatban van: az elszámolás véglegesítése és a szakmai, illetve pénzügyi ellenőrző szervek felé a záróbeszámoló leadása 2011 folyamán várható.

IV.3. Európai Nyelvi Díj

Magyarországon 2010-ben kilencedik alkalommal ítélték oda az Európai Bizottság által alapított **Európai Nyelvi Díjat**, amely az idegen nyelvek tanítása terén megvalósuló, innovatív hazai programokat, folyamatokat hivatott elismerni. Az Európai Nyelvi Díjat az Európai Bizottság Többnyelvűségért felelős biztosja Androulla Vassiliou, aki az oktatás és kulturális ügyekért felelős biztos is egyben, felügyeli.

Az Európai Nyelvi Díj 1998-ban az EU tagállamainak kezdeményezésére éppen azzal a céllal jött létre, hogy hivatalos elismerésben részesítse az oktatás és képzés bármely szintjén megvalósuló példaértékű, innovatív nyelvoktatási programokat. 2010-ben ismét lehetőség volt arra, hogy átfogó, nemzeti szinten többletértéket képviselő, a tanulók és/vagy tanárok tartós motivációját biztosító, újszerű és kreatív, európai dimenzióval rendelkező, kiterjeszhető és továbbadható, a Közös Európai Referenciakeret szemléletéhez illeszthető programokkal pályázzanak a díjra.

Magyarország 2002-ben kapcsolódott be a versenybe, és a program hazai lebonyolítását végző Tempus Közalapítvány azóta sikerrel kutatott fel olyan hazai nyelvi/nyelvoktatási programokat, amelyek immár nemzeti és európai szinten is elismertek, és az Európai Nyelvi Díj logójának használatával képletesen is magukon viselik a minőség védjegyét.

A 2010. június 30-i határidőre 11 pályázat érkezett, melyből egy nyerte el az Európai nyelvi Díjat.

Díjazott szervezet: Precedens Oktatási, Tudományos, Tanácsadó és Szolgáltató Korlátolt Felelősségű Társaság (Precedens Kft.)

Díjazott program címe: Közép- és felsőfokú jogi szaknyelvi képzés angolul

A pályázat pontos, igényes és részletes leírását tartalmazza a jogi szaknyelv oktatását fejlesztő programnak. A program szerkezete mellett a tananyag is a pályázó intézmény saját fejlesztése, és a jog számos, jól lehatárolható területein nyújt szaknyelvi képzést. A program nagy érdeme az is, hogy

figyelembe veszi az angolszász és a kontinentális jogrendszer közötti különbségeket, és az angol jogi szaknyelvet a magyar kontextusnak megfelelően kívánja tanítani. Ez annak a felismerését mutatja, hogy hazai kontextusban folyamatos kódváltásra (magyar-angol), és ennek megfelelően a magyar jogrendszer angol nyelven való ismeretére (is) szükség van. A programban a fejlesztők nagy hangsúlyt fektettek a tanárok felkészítésére, képzésére és folyamatos továbbképzésére is. A szigorú követelmények hivatottak biztosítani a kurzusok minőségét. A program pozitívuma emellett az, hogy nem csak az írásbeli és közvetítési készségekre, hanem a szóbeli készségek fejlesztésére is nagy hangsúlyt fektet.

A program jól igazodik a Közös Európai Referenciakerethez, szélesebb körben is alkalmazható, szükség esetén más idegen nyelvre adaptálható, a képzés tematikája az uniós kifejezések használatára is figyelemmel van. A korszerű szaknyelvoktatást megvalósító program példaértékű, a maga szakterületén Magyarországon egyedülálló, de más (a kontinentális jogrendet alkalmazó) országokban is követésre érdemes.

A díj átadására 2011. január 8-án az Európai Bizottság Magyarországi Delegációja új információs irodájának megnyitása alkalmából rendezett nagyszabású rendezvényen került sor. A díjként átadott oklevelet Androuila Vasiliu, az Európai Bizottság oktatási- és kulturális ügyekért felelős biztosa, Dr. Hoffmann Rózsa a Nemzeti Erőforrás Minisztérium oktatásért felelős államtitkára, valamint Dr. Csernus Sándor, a Tempus Közalapítvány Kuratóriumának elnöke írta alá.

IV.4. Pestalozzi Program

Az Európa Tanács (ET) Pestalozzi tanár-továbbképzési programban Magyarország 1994 óta vesz részt.

A program hálózati rendszerként működik, a tagországok az ET projektjeihez kapcsoló témákban maximum hétnapos szemináriumokat szerveznek, amelyeken a pedagógusok valamennyi tagországból pályázat útján vesznek részt.

A meghirdetett kurzusok központi eleme az emberi jogok, a demokratikus értékek terjesztése, az esélyegyenlőség és a társadalmi szolidaritás mind szélesebb körű érvényesítése. Ezek mellett kiemelt terület az európai dimenzió megjelenítése az oktatásban, illetve az oktatás lehetőségeinek kutatása multikulturális környezetben, a többnyelvűség elősegítése. Ezek a témák nemzetközi környezetben valóban elmélyült, közös gondolkodást tesznek lehetővé olyan kérdésekben, melyek túlmutatnak a napi pedagógiai munkán, azonban a hozzájuk kapcsolódó tapasztalatcsere elengedhetetlen követelménye a pedagógusok szakmai, módszertani megújulásának.

A 2010-ben meghirdetett tavaszi és őszi kurzusokra összesen 15 pályázat érkezett, melyből 10 a hazai, első forduló bírálaton sikerrel átjutott. A benyújtott pályázatok száma 2009-hez viszonyítva enyhén mértékben növekedett. Mivel az évente benyújtott pályázatok száma, az aktuálisan meghirdetett továbbképzések tematikájától és munkanyelvétől függően, akár jelentős mértékben is eltérhet, a 2010. évi pályázatszám növekedés vélhetően a szakmailag attraktív tematikájú és hazai közegben ritkán elérhető továbbképzéseknek tudható be.

2010-ben mindössze 1 férfi pályázott és kapott támogatást a programban, ami nagyjából megfelel a közoktatásban tapasztalható nemenkénti aránynak.

Az előző évhez hasonlóan 90%-ban a közoktatási terület képviselői nyertek el támogatást a program valamely szemináriumán való részvételre. A támogatott pályázók 10 %-a dolgozik a felsőoktatásban.

A pályázók túlnyomó többsége (12 pályázat) angol munkanyelvű továbbképzést választott, emellett kisebb számban (2 pályázat) spanyol nyelvű szemináriumokra is érkezett pályázat. E két munkanyelven kívül német munkanyelvű szemináriumot választott 1 pályázó.

A támogatott pályázók által választott szemináriumok témái között – összhangban a program által kitűzött célokkal – szerepelt többek között a holokauszt tanítása és tanulása, az Internet és az infokommunikációs eszközök használata az oktatásban, az állampolgári ismeretek oktatása, az információs műveltség fejlesztése, az állampolgári jogok oktatása.

A program szakmai sikeressége érdekében a benyújtott pályázatok számának növelése szükséges, mert a pályázatok minőségi szelekciója csak így valósítható meg. A részt vevő tagországok mindegyikében kitűzött cél a pályázók mind aktívabb bevonása a programba mindemellett, hogy a meghirdetett kurzusok számát is növelni szükséges ahhoz, hogy a program megfelelő érdeklődést váltson ki, és megfelelően széles spektrumú továbbképzési választékot nyújthasson az érdeklődő pedagógusok számára.

IV.5. Erasmus Mundus

Az Erasmus Mundus az Európai Unió közösségi együttműködési programja, amely azért támogat európai felsőoktatási intézményeket, hogy azok kiemelkedő színvonalú, közös, kettős vagy többes oklevélhez vezető mester- és doktori képzéseket, valamint részképzéseket nyújtsanak az EU-n kívülről Európába érkező tehetséges hallgatóknak. Az Európai Bizottság ezért támogatja a felsőoktatási intézmények együttműködését, és ösztöndíjat kínál európai és Európán kívüli hallgatóknak és oktatóknak. Mindemellett olyan projekteket is támogat, amelyek növelik az európai felsőoktatás vonzerejét a világban.

Az Erasmus Mundus első szakasza 2004-2008 között működött, 2009-től a program megújulva és kibővülve folytatódik 2013-ig, – a korábbihoz képest ötszörös –, egymilliárd eurós költségvetés mellett.

A programot az Európai Bizottság Oktatási, Kulturális és Audiovizuális Végrehajtó Ügynöksége (EACEA) kezeli az Oktatási és Kulturális Főigazgatóság, valamint az EuropeAid Együttműködési Hivatala felügyelete mellett. A pályáztatást az EACEA végzi. A program végrehajtásában részt vesznek továbbá az Európai Bizottság delegációi, valamint az EU-tagállamokban működő Erasmus Mundus nemzet irodák. A Nemzeti Erőforrás Minisztérium felkérésére Magyarországon a Tempus Közalapítvány látja el ez utóbbi feladatot.

A Tempus Közalapítvány tehát nemzeti koordinációs és információs tevékenységet végez az Erasmus Mundusszal kapcsolatban. Az alábbi koordinációs és információs tevékenységeket végeztük 2010-ben:

- Fenntartjuk a www.erasmusmundus.hu honlapot (a Közalapítvány honlapján), folyamatosan megjelentettük az aktuális információkat a programról.
- A pályázati lehetőségeket, a program eredményeit széles körben terjesztettük (pl. TKA Felsőoktatási e-hírlevél, információs napok, TKA kiadványok) és más programok koordinátorain keresztül is tájékoztattuk a felsőoktatási intézményeket (pl. Erasmus és CEEPUS koordinátorok).
- A TKA más felsőoktatási rendezvényein (CEEPUS, Erasmus, Bologna szemináriumok és konferenciák) rövid bemutatóval szerepeltettük a programot.
- Közreműködtünk a partnerkeresésben leendő pályázók részére.
- Leendő és meglévő pályázóink számára ingyenes pályázati tanácsadást biztosítottunk.

- Tájékoztatást nyújtunk a magyar, illetve a külföldi pályázóknak a közös képzések magyarországi akkreditációjáról.
- Közreműködünk az Erasmus Mundus pályázatok bírálatában, amelyet az EACEA végez.
- Segítettük a magyar érdekeltségű Erasmus Mundus mesterképzések működését, különösen a beérkező hallgatók vízummal, tartózkodási engedéllyel kapcsolatos problémáinak megoldásában.
- Részt vettünk az Erasmus Mundus nemzeti irodák találkozóin.
- Partnerként veszünk részt két nemzetközi konzorciumban, amelyek a nemzeti irodák információs tevékenységét hivatottak elősegíteni:
 - o EMAP 2 (Erasmus Mundus Active Participation): A projekt folytatása az EMAP projektnek, amely a programban alulreprezentált, jellemzően 2004-ben vagy 2007-ben csatlakozott tagállamok felsőoktatási intézményeinek aktívabb részvételét hivatott elősegíteni. Az EMAP 2 projektben – az irányítótestület munkájában való részvétel mellett – két év alatt négy nemzetközi pályázati szeminárium megszervezésében veszünk részt, amelynek keretében négy magyar intézmény részvételével megalakult potenciális pályázó konzorciumot készítünk fel a pályázásra.
 - o ASEMUNDUS: A DAAD által koordinált projekt az európai és az ázsiai felsőoktatási együttműködést kívánja elősegíteni az ASEM (Asia-Europe Meeting) felhívásának megfelelően, miközben népszerűsíti az Erasmus Mundus programot egy-egy ázsiai kontaktszeminárium szervezésével. 2010-ben amellet, hogy részt vettünk az irányító testület munkájában, segédkeztünk az első, Indonéziában rendezett kontaktszeminárium előkészítésében.
 - o EuroAsia.net: a DAAD által koordinált projekt szorosan kapcsolódik az ASEMUNDUS pályázathoz. Az EuroAsia.net támogatást biztosít olyan európai felsőoktatási intézményeknek, amelyek együttműködést szeretnének kialakítani ázsiai partnerekkel, és részt kívánnak venni az ASEMUNDUS projektben szervezett valamelyik kontaktszemináriumon. 2010-ben a konzorciummal közösen előkészítettük és megjelentettük az első pályázati felhívást a projekt keretében, amelyre több mint 36 felsőoktatási intézmény pályázott, 12 nyert támogatást, köztük egy magyar egyetem.

A támogatások eredményessége, hasznossága, hasznosíthatósága

2010-ben az összesen Európában elindult 124 Erasmus Mundus mesterképzés és 22 EM doktori képzés közül 12 mesterképzésben vett részt magyar egyetem, ami régiós összehasonlításban kiemelkedő. 2009-hez képest további egy magyar érdekeltségű képzés került az Erasmus Mundus mesterképzések sorába az ELTE koordinálása mellett. A részvétel lehetőséget nyújt a részt vevő magyar egyetemnek nemzetköziesítésére, valamint hozzájárul a képzéseik minőségének fejlesztéséhez, ahogy a magyar felsőoktatás külföldi népszerűsítéséhez is.

38. táblázat: A magyar résztvevővel működő Erasmus Mundus projektek, 2010/11

Pályázat címe	Konzorciumvezető	Konzorcium tagok	Magyar partner
CoDe - Joint European Master in Comparative Local Development	University of Trento (IT)	University of Ljubljana (SI) University of Regensburg (D)	Budapesti Corvinus Egyetem
IMESS - International Masters in Economy, State and Society	University College London (UK)	Univerzita Karlova v Praze (CZ) Tartu Ülikooli (EE) Helsingin Yliopisto (FI) Uniwersytet Jagiellonski (PL)	Budapesti Corvinus Egyetem
EMSRHS European Master in Sustainable Regional Health Systems	Vilnius University (LI)	University of Verona (IT) University of Deusto (ES)	Budapesti Corvinus Egyetem

International Master "Vintage", Vine, Wine and Terroir Management	Higher Agricultural Education Institute (ESA) of Angers (FR)	Technological Education Institution (T.E.I.) of Athens, (GR) Technical University of Valencia (ES) University of Bologna (IT) Catholic University of the Sacred Heart (IT) University of Tras-os-Montes and Alto Douro (PT)	Budapesti Corvinus Egyetem
ME3 - European Joint Masters in Management and Engineering of Environment and Energy	Ecole Nationale Supérieure des Techniques Industrielles et des Mines de Nantes (FR)	Universidad Politécnica de Madrid (ES) Kungl Tekniska Högskolan (SE) Queen's University Belfast (UK)	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
EURO-AQUAE - Euro Hydro-Informatics and Water Management	University of Nice Sophia Antipolis (FR)	Brandenburg Technical University Cottbus (D) University of Newcastle upon Tyne (UK) Technical University of Catalonia (ES)	Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem
MUNDUS MAPP - Erasmus Mundus Masters in Public Policy	Közép-európai Egyetem (HU)	Institut Barcelona D'Estudis Internacionals (ES) Stichting Internationaal Instituut voor Sociale Studiën (NL) University of York (UK)	Közép-európai Egyetem
GEMMA - Master's Degree in Women's and Gender Studies	Universidad de Granada (ES)	Universidad De Oviedo (ES) Università di Bologna (IT) Universiteit Utrecht (NL) Uniwersytet Łódzki (PL) Fakulteta za Podiplomske Humanisticne Studije - Institutum Institutum Studiorum Humanitatis (SI) University of Hull (UK)	Közép-európai Egyetem
MESPOM: Masters of Environmental Sciences, Policy and Management	Lund University (SE)	University of Manchester (UK) University of the Aegean (GR)	Közép-európai Egyetem
EMMEP - Erasmus Mundus Minerals and Environmental Programme	Delft University of Technology (NL)	Helsinki University of Technology (FI) Wrocław University of Technology (PL) RWTH Aachen University (D) University of Exeter (UK)	Miskolci Egyetem
European Master in Agricultural, Food and Environmental Policy Analysis	Catholic University of Louvain (BE)	Swedish University of Agricultural Sciences (S) University of Bonn (D) Technical University of Catalonia (ES)	Budapesti Corvinus Egyetem
Territoires européens (civilisation, nation, région, ville): identité et développement	Eötvös Loránd Tudományegyetem	Charles University of Prague (CZ) School of Higher Studies in Social Sciences (FR) University of Catania (IT)	Eötvös Loránd Tudományegyetem
Magyar érdekeltségű konzorciumok összesen			12 db
Összes Erasmus Mundus konzorcium			146 db

IV.6. Tempus program

A Tempus programot az Európai Bizottság az EU partnerországokban¹⁴ lezajló felsőoktatási reformtörekvések és ezeken keresztül a szociális és gazdasági felemelkedés támogatására hozta létre. A program elsődleges célja a nemzetközi együttműködések keresztül a felsőoktatási rendszerek fejlesztésének támogatása a bolognai folyamat és az Európa 2020 stratégia szellemében. Ezen túlmenően célul tűzi ki a kultúrák közti egyetértésnek, valamint egymáshoz való közeledésének, illetve a felsőoktatási rendszerek fejlesztésének és adaptálásának elősegítését, ezáltal a felsőoktatással szemben jelentkező gazdasági, kulturális elvárásoknak való hatékonyabb megfelelést. Magyarország korábban kedvezményezett országgént vehetett részt a programban, 2004-től azonban már teljes jogú európai uniós tagként segíti a Tempus III és 2008-tól a Tempus IV partnerországok felsőoktatásának fejlesztését.

A programot az Európai Bizottság Oktatási, Kulturális és Audiovizuális Végrehajtó Ügynöksége (EACEA) kezeli az Oktatási és Kulturális Főigazgatósága felügyelete mellett. Az EACEA végzi a pályáztatást. A program végrehajtásában részt vesznek továbbá az Európai Bizottság delegációi, valamint a partnerországokban működő nemzeti Tempus irodák és az EU-tagállamokban működő nemzet kapcsolattartó pontok. A Nemzeti Erőforrás Minisztérium felkérésére Magyarországon a Tempus Közalapítvány látja el ez utóbbi feladatot.

A Tempus Közalapítvány nemzeti koordinációs és információs tevékenységet végez a Tempusszal kapcsolatban, hiszen a program teljes mértékben centralizált. Az alábbi tevékenységeket végeztük 2010-ben:

- A Közalapítvány honlapján folyamatosan megjelentettük az aktuális információkat a programról és minden partnerországról.
- Az EACEA részvételével információs napot szerveztünk.
- Részt vettünk a Tempus IV harmadik, 2010-es pályázati felhívás szerkesztésében, a nemzeti kapcsolattartó pontok és a nemzeti Tempus irodák találkozóin.
- A TKA más felsőoktatási rendezvényein (CEEPUS, Erasmus, Erasmus Mundus) rövid tájékoztatást adtunk a programról.
- Közreműködtünk a partnerkeresésben leendő pályázók részére.
- Leendő és meglévő pályázóink számára pályázati tanácsadást biztosítottunk.
- Közreműködtünk a projektek eredményeinek terjesztésében.

A Tempus IV harmadik, 2010-es pályázati felhívásában 64 projektet támogatott az Európai Bizottság, magyar érdekeltséggel 5 pályázat rendelkezik. A magyar felsőoktatási intézmények a program keretein belül nemcsak átadják tapasztalataikat a hazai felsőoktatási reformokról, hanem továbbfejlesztik működésüket az EU felsőoktatási modernizációs törekvéseinek megfelelően. Mind az öt magyar vonatkozású projekt célja a tantervi reform fejlesztése.

39. táblázat: Magyar érdekeltségű Tempus projektek 2010-ben

Projekt címe	Koordinátor intézmény	Magyar partnerintézmény	Célrégió
Geoinformatics: Managing Energy, Resources, Environment	Paris Lodron Universitat Salzburg	Nyugat-magyarországi Egyetem	Közép-Ázsia
Master programme in applied statistics	University of Novi Sad	Eötvös Loránd Tudományegyetem	Nyugat-Balkán
Master programme for Subject Teachers in Serbia	University of Belgrade	Debreceni Egyetem	Nyugat-Balkán

¹⁴ Albánia, Algéria, Azerbajdzsán, Bosznia-Hercegovina, Egyiptom, Fehéroroszország, Grúzia, Horvátország, Kazahsztán, Kirgizisztán, Koszovó, Libanon, Líbia, Macedónia, Marokkó, Moldova, Montenegró, Oroszország, Örményország, Palesztina, Szerbia, Szíria, Tádzsikisztán, Tunézia, Türkmenisztán, Ukrajna, Üzbegisztán

Curriculum Invoking Bologna-aligned Education Leading to reform in Environmental Studies	Georg-August-Universität Göttingen	Nyugat-magyarországi Egyetem	Nyugat-Balkán
Environmental Governance for Environmental Curricula	Univerzita Komenskeho v Bratislave	Közép-európai Egyetem	Közép-Ázsia

IV.7. A CEEPUS Ösztöndíjprogram

A Közép-Európai Felsőoktatási Csereprogram célja, hogy a felsőoktatás területén együttműködő partner intézmények között lehetővé tegye oktatói és hallgatói mobilitások lebonyolítását, nyelvi és szakmai kurzusok, nyári egyetemek, valamint hallgatói kirándulások szervezését, támogassa hosszú távú szakmai együttműködések kialakulását a térségben, ezzel elősegítve Közép-Európa stratégiai szerepének erősödését.

A CEEPUS megállapodást 1993. december 8-án írták alá a tagországok oktatási miniszterei, így először a 1994/1995-ös tanév második szemeszterében indulhatott meg a hallgató- és oktatócsere a partner intézmények között. Többszöri meghosszabbítás után a CEEPUS II programszakasz 2005. január 1-jén lépett életbe, 2011. augusztus végéig tart. 2011-ben elkezdődik a CEEPUS III. szakasza, melyben a program nyit a kutatási tevékenységek felé is. A CEEPUS III keretét adó nemzetközi multilaterális szerződés kidolgozásában a többi nemzeti CEEPUS irodával, a központi CEEPUS irodával és a felsőoktatásért felelős minisztériumokkal közösen részt vettünk 2010-ben. A szerződést 2010 márciusában írták alá a tagországok képviselői Montenegróban.

A CEEPUS program pályázati kerete 2010-ben a korábbi évben biztosított 46 millió forinthez képest 26 millió forintra csökkent, mivel sajnálatos módon 2010-ben az Oktatási és Kulturális Minisztérium csökkentette a külföldi hallgatók és oktatók fogadására felajánlott CEEPUS kvótát 550-ről 315-re, Ez a csökkentés a 2009/2010-es tanév eredményeit még nem érintette.

CEEPUS támogatást jelenleg Albánia, Ausztria, Bosznia-Hercegovina, Bulgária, Csehország, Horvátország, Koszovó, Lengyelország, Macedónia, Magyarország, Montenegró, Románia, Szerbia, Szlovákia és Szlovénia akkreditált felsőoktatási intézményeiben lehet felhasználni.

2010 őszén ismét külön pályázati felhívással támogattuk két CEEPUS hálózat koordinációs találkozóját is.

40. táblázat: Támogatott koordinációs találkozók

Intézmény	Hálózat	Partnerek	Megítélt támogatás
Debreceni Egyetem	HU-003	13	480 000 Ft
Pázmány Péter Katolikus Egyetem	CZ-029	7	280 000 Ft
Összesen			760 000 Ft

A Közalapítvány kiemelten fontos feladatának tartja a közép-európai térség mobilitásának ösztönzését, amely túlnyúlik az uniós határokon. Ezért nagy hangsúlyt fektetünk leendő pályázóink tájékoztatására is, hogy minél többen vehessenek részt a sikeresen működő programban.

A magyar felsőoktatási intézmények körében a CEEPUS program jelentős szerepet játszik a regionális kapcsolatok tekintetében, így törekszünk arra, hogy az érdeklődés továbbra is élénk maradjon, és újabb intézményeket is bevonjunk a programba.

A folyamatos tájékoztatás mellett további célunk, hogy összegyűjtsük és bemutassuk a már több mint tizenöt évre visszatekintő CEEPUS program keretében megvalósult együttműködések tapasztalatait,

szakmai eredményeit, és széles körben terjesszük azokat. A 2009/2010-es tanévben nyújtott kiváló teljesítményéért a legnagyobb elismerést, a CEEPUS Miniszteri díjat a Pécsi Tudományegyetem által koordinált, összesen 17 intézményt összefogó HU-10-es hálózat nyerte el.

Hálózati pályázatok

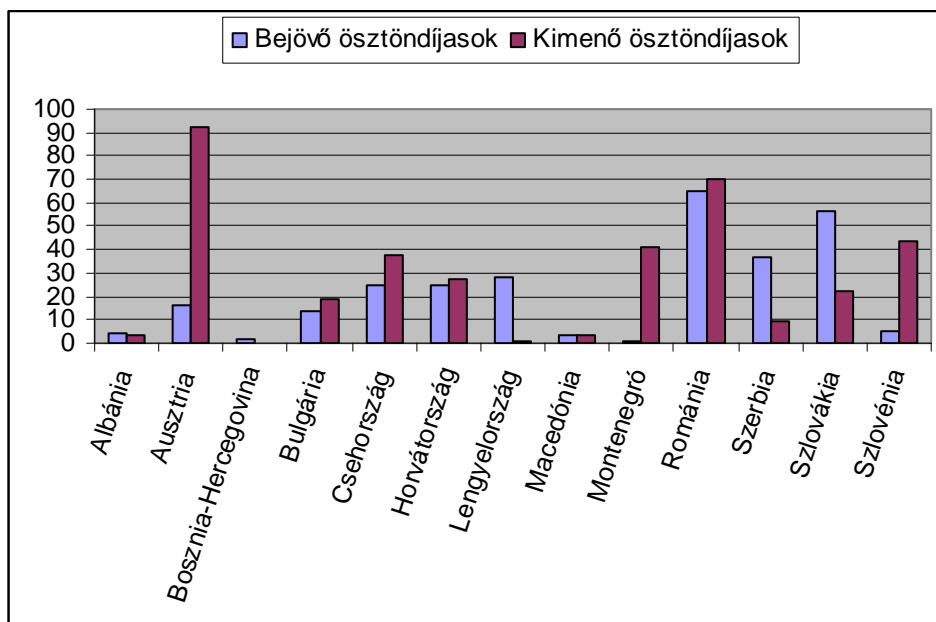
A 2009/2010-es tanévben 54 hálózatból hetet koordináltak magyar intézmények, és összesen 81 alkalommal vett részt a hálózatokban magyar egyetem vagy főiskola valamelyik oktatási egysége. Az egyes országok aktivitása eltérő a hálózatokon belül, de jelentősen befolyásolja a lehetőségeiket a rendelkezésre álló hónapkeret, azaz a fogadó ország által biztosított költségvetés. Magyarország fogadási hónapkerete 550 hónapból állt 2009/2010-ben.

Egyéni mobilitás

A hallgatói és oktatói mobilitás a CEEPUS hálózatokon belül történik. Ha egy oktató vagy hallgató nem talál saját intézményében megfelelő hálózatot, freemoverként is részt vehet a programban, ha az adott célország hálózatai nem használták ki a teljes hónapkeretüket. A felajánlott 550 beutazó ösztöndíjas hónap kihasználtsága a 2009/2010-es tanévben 81%. A korábbiakhoz képest kiugróan magas kihasználatlan hónapok a késedelmes lemondásokon túl az Oktatási és Kulturális Minisztérium által későn biztosított támogatás miatt keletkeztek. A programban részt vevő felsőoktatási intézmények 281 főt (177 hallgató + 104 oktató) fogadtak Magyarországon, míg 368 magyar (216 hallgató + 152 oktató) töltött ösztöndíjas időszakot (összesen 682 hónapot) más CEEPUS országban.

A magyar kiutazó ösztöndíjasok legkedveltebb célországa Ausztria, de igen nagy népszerűségnek örvend még Románia, Szlovákia, Lengyel- és Csehország is. A legtöbb beutazó hallgató – szintén mondhatjuk már, hogy hagyományosan – Romániából érkezik, majd sorrendben Szlovákia, Lengyelország, Csehország, és Horvátország a legtöbb hallgatót.

77. ábra: A kiutazó és beérkező ösztöndíjasok száma (2009/10)

IV.8. Szakiskolai mobilitás

A Tempus Közalapítvány kezdeményezésére és a Nemzeti Szakképzési és Felnőttképzési Tanács javaslatára az Oktatási és Kulturális Miniszter, valamint a Szociális és Munkaügyi Miniszter 2008-ban 300 millió forintos forrást különített el a Munkaerő-piaci Alap Képzési Alaprészének terhére szakiskolai tanulók külföldi szakmai gyakorlatának megvalósítására. A kezdeményezés a 2003-ban és 2005-ben megjelentetett pályázati felhívás folytatásaként, a Szakiskolai Fejlesztési Program első vagy második szakaszában résztvevő iskolák tanulói számára támogatja minimum 3, maximum 39 hetes külföldi szakmai gyakorlat megvalósítását. A program tartalma és céljai megegyeznek a Leonardo mobilitási programmal, vagyis a szakiskolai kiutazóknak arra lesz lehetőségük, hogy külföldön gyakorolják szakmájukat valós munkakörülmények között, emellett nyelvet tanuljanak, valamint megismerjék a fogadó ország kultúráját.

A pályázat eredményeképpen, két fordulóban, összesen 42 intézmény kapott támogatást 584 diák szakmai gyakorlatára és 92 fő kísérőre. A támogatást nyert projektek 2009 tavaszától indulhattak, de döntő többségük 2010-ben valósult meg. A program 2011-ben zárul.

V. A TKA mint tudásközpont 2010-ben

V.1. A Kutatók Éjszakája 2010-ben

A Tempus Közalapítvány 2010. szeptember 24-én együttműködő partnereivel¹⁵ közösen 5. alkalommal rendezte meg a magyarországi Kutatók Éjszakáját.

A már hagyományosnak tekinthető tudományos-szórakoztató eseménysorozat programjait az Európai Bizottság pályázati támogatásából szerveztük. A rendezvény egy népszerű, fesztiváljellegű eseménysorozat, amelynek célja, hogy **növelje a pályaválasztó fiatalok körében a tudományos pályák vonzerejét**, és hozzájáruljon a tudósok és a nagyközönség közötti közvetlen kapcsolat létrejöttéhez, illetve népszerűsítse a tudományos munkát. Minden eddiginél sokszínűbb programkínálat nyitott laborok, látványos kísérletek, lelkes és elhivatott kutatók várták az érdeklődőket a Kutatók Éjszakáján. A programsorozatban minden társadalmi célcsoportot igyekeztünk elérni óvodásoktól a nyugdíjasokig: ennek megfelelően széles skálán mozogtak a közönség bevonásával zajló rendezvények: a gyermekvetélkedőktől, kreatív műhelyektől a kulturális-szórakoztató programokon át a különféle tudományos bemutatókig.

¹⁵Bajai Csillagvizsgáló; Budapesti Corvinus Egyetem; Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem; Debreceni Egyetem; Eötvös Loránd Tudományegyetem; Eszterházy Károly Főiskola; Halászati és Öntözési Kutatóintézet, Szarvas; Miskolci Egyetem; MTA Mezőgazdasági Kutatóintézete; Nyíregyházi Főiskola; Nyugat-Magyarországi Egyetem; Pázmány Péter Katolikus Egyetem; Pécsi Tudományegyetem; Semmelweis Egyetem; Szegedi Tudományegyetem; Szent István Egyetem; a Széchenyi István Egyetem; MTA Enzimológiai Intézete; Pannon Egyetem; "Matrica" Múzeum és Régészeti Park; Bihari Múzeum; Kecskeméti Főiskola; Közlekedéstudományi Intézet; Országos Idegtudományi Intézet; Dunaújvárosi Főiskola; Óbudai Egyetem; Terkán Lajos Bemutató Csillagvizsgáló, Székesfehérvár; Aquincumi Múzeum; Károly Róbert Főiskola; Dr. Szabó Gyula Bemutató Csillagvizsgáló, Miskolc; Kecskeméti Planetárium; Kutató diákok Mozgalma; Élményműhely; KIBU Innováció Nonprofit Kft.; Szín és Fény Nemzetközi Alapítvány; Vak Bottyán Gimnázium; Magyar Telekom; Messer Kft.; Nanoparika, The International NanoScience Community; Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Közalapítvány és partnerei: Petőfi Irodalmi Múzeum; Collegium Budapest Egyesület; Ericsson Magyarország Kft.; Pannon Elemző Iroda Kft.; Szövetség a Fiatalokért Alapítvány

2010-ben 24¹⁶ városban szerveztük meg ezt az országos rendezvénysorozatot, Soprontól Nyíregyházáig több mint 1059 interaktív program várta a látogatókat több mint ezer kutató és felsőoktatási oktató közreműködésével. A különböző programokat az est folyamán országszerte mintegy 50 ezer érdeklődő látogatta meg. A Kutatók Éjszakája honlapját (www.kutatokejszakaja.hu) 2010. június 1. és december 31. között 199.971 látogató kereste fel. Országos sajtókampányunk eredményeként 554 média-megjelenést regisztráltunk a rendezvénnyel kapcsolatban.

A rendezvény ismertségét és elismertségét mi sem bizonyítja jobban, mint hogy nemcsak a látogatók, de a programot kínáló intézmények száma is évről évre nő. 2010-ben együttműködtünk a Bay Zoltán Alkalmazott Kutatási Közalapítvánnyal is, mely partnereivel a fővárosban rendezett programokat szintén Európai Unió támogatással. Az elmúlt 5 év tapasztalata alapján megállapíthatjuk, hogy nem csak a látogatók élvezik, hogy bepillanthatnak a laikusok számára zártnak tűnő világba, de a kutatók, oktatók, programgazdák is örömmel és lelkesen mutatják meg kutatási, illetve tudományterületük rejtelseit az est közönségének.

2010-ben is örömmel nyugtáztuk, hogy nemcsak egyéni látogatók, gyerekes családok, de egyre több iskolai csoport is ellátogat programjainkra, tanáraik vezetésével. Sok lelkes és elhivatott pedagógus hoz teljes iskolai osztályokat a különböző előadásokra és bemutatókra, felismerve, hogy milyen komoly hatással lehet a diákok iskolai munkájára, ha testközelből, az iskolai kereteket hátrahagyva, játékosan és szórakoztatóan lépnek kapcsolatba a tankönyvekből már ismert (és sokszor száraznak, unalmasnak érezték) tananyaggal. A visszajelzések alapján mind a diákok, mind pedig a tanárok, valamint a bemutatót és előadást tartó kutatók számára is egyaránt nagy élményt és motivációt jelent ez a fajta játékos találkozás a tudománnyal és a tudományos eredményekkel.

A rendezvény látogatottságához és kedvező fogadtatásához hozzájárult a közreműködő intézmények nagy száma, a vidéki városok bekapcsolódása, a partnerintézmények, helyszínek és a kínált rendezvények sokszínűsége, valamint a szervezők előző évi tapasztalatainak felhasználása.

Az előző évek egyértelmű sikerei után a Tempus Közalapítvány 2011-ben is megszervezi a Kutatók Éjszakáját.

V.2. A bolognai folyamattal kapcsolatos tanácsadás

Az Európai Bizottság a bolognai folyamat megvalósulásának elősegítésére számos kezdeményezést indított, többek között megalakította a nemzeti Bologna tanácsadói hálózatokat Európa-szerte, így Magyarországon is. A tanácsadók olyan felsőoktatási szakemberek, akik kiemelkedő szakértelemmel és tapasztalattal rendelkeznek a bolognai reformok területén. A tanácsadók feladata az országon belüli tájékoztatás, intézményi tanácsadás. A nemzeti tanácsadói hálózatok 28 országban működnek, már 2004 óta, mellettük az EU 27 partnerországában működnek felsőoktatási reform tanácsadók is.

Nemzetközi rendezvények

2009/10-ben hét nemzetközi rendezvényen vettek részt a magyar Bologna tanácsadók. Ezek a konferenciák a bolognai folyamat aktuális kérdéseiről szóltak, mint a külföldi résztanulmányok és oklevelek elismerése, képesítési keretrendszerek, közös képzések adminisztrációja és menedzsmentje, mobilitás és szociális dimenzió. A nemzetközi rendezvények segítségével Magyarország is részt vehetett a problémák megfogalmazásban, az együtt gondolkodásban, és tanulságokat szűrhetett le a hazai megvalósítással kapcsolatban, valamint hazai disszeminációs projekteket szervezhetett az

¹⁶ Budapest, Baja, Berettyóújfalú, Debrecen, Dunaújváros, Eger, Gödöllő, Gyöngyös, Győr, Kecskemét, Keszthely, Martonvásár, Miskolc, Mosonmagyaróvár, Nyíregyháza, Paks, Pécs, Sárospatak, Sopron, Szarvas, Székesfehérvár, Szeged, Szombathely, Veszprém

eredményekkel kapcsolatban. A konferenciákról szóló jelentéseket a magyar Bologna tanácsadói hálózat a Nemzeti Bologna Bizottság rendelkezésére bocsátotta.

Magyarországi rendezvények

A Közalapítvány 2009-ben három kutatás megvalósítására adott megbízást két, magyar egyetemen működő felsőoktatási kutatócsoportnak, amelyek a terveknek megfelelően 2010 végére készültek el. A kutatások témái az alábbiak.

1. A tanulási eredmények alkalmazása az oktatásban (tantervfejlesztés, tantárgyi tematikák készítése) és az értékelésben

A bolognai folyamat egyik legfontosabb célkitűzése, hogy megvalósuljon a kétszintű felsőoktatás kimenet felőli szabályozása. A tanulási eredmények leírják, hogy egy frissdiplomásnak milyen tudással, készségekkel és attitűddel kell rendelkeznie egy adott képzési program elvégzése után, így az átlátható felsőoktatási rendszer és képesítések egyik fontos építőkövét jelenítik meg. Az eredményalapú megközelítés a képzési programok tervezésében, a modulok oktatásában és a tanulmányi munka értékelésében is alapvető követelmény.

Mivel a magyar felsőoktatás hagyományosan oktató-centrikus, ezért ez az új tanulóorientált megközelítés, mely a hallgatót helyezi a középpontba, rendkívül újszerű gondolkodásmódot és tervezést kíván meg az érintettektől. A bolognai folyamat teljes végrehajtására kitűzött céldátum közeledtével az átalakítási program hazai sikeres megvalósulásának egyik stratégiai kérdése, hogy a felsőoktatásnak mennyire sikerült ezt az új koncepciót tudatosítania, elfogadnia, és alkalmaznia a gyakorlatban. Az ELTE PPK Felsőoktatás-menedzsment Intézeti Központja ezt a stratégiai kérdést vizsgálta a kutatásban.

2. A hallgatói tanulmányi tanácsadás helyzete, esetei, módszerei

A bolognai folyamat megvalósulása nagy rugalmasságot, alkalmazkodási képességet követel a magyar oktatóktól és hallgatóktól, illetve a felsőoktatásba frissen bekerült fiataloktól egyaránt. A felsőoktatási tanácsadás különösen fontos feladatot lát el ebben a megváltozott, illetve változóban lévő rendszerben.

A Tempus Közalapítvány megbízásából a Felsőoktatási Tanácsadás Egyesület és az ELTE PPK Felsőoktatás-menedzsment Intézeti Központ a kutatás keretében áttekintette a hazai felsőoktatási tanácsadás jellemzőit, eredményeit. Összegezte a felsőoktatási diáktanácsadás jellemző feladatait, a tanácsadói szolgáltatások jellemző területeit. Áttekintette és rendszerezte az ország területén rendelkezésre álló tanácsadói potenciál sajátosságait. A kutatás keretében felmért jellemzők mentén felvázolta a rendelkezésre álló módszertani kapacitást, a tanácsadói tapasztalatokat, és vizsgálta a fejlődés trendjeit.

3. A magyar felsőoktatás nemzetköziesedésének folyamata

A magyar felsőoktatás integrálódása a nemzetközi folyamatokba egyenetlen. Beosztástól, a nemzetközi életben való részvételtől, a különböző célcsoportoknak szóló üzenetektől függően hallhatunk pozitív és negatív véleményeket, amelyek néha lesújtóak, néha pedig lelkesítőek. Abban viszont mindenki egyetért, hogy a XXI. század globális versenyében nem lehet bezárkózni, az egyetemeknek nagyobb mértékben kell a külvilág felé fordulniuk. Ezt a nyitást támogatja a bolognai folyamat is.

A Tempus Közalapítvány megbízásából a Budapesti Corvinus Egyetem Nemzetközi Felsőoktatási Kutatások Központja kutatta a magyar felsőoktatás nemzetköziesedésének folyamatát. A kutatási program elsősorban a felsőoktatásban a nemzetközi területen dolgozó azon munkatársakat, vezetőket célozta meg, akiknek a munkájától, felkészültségétől, kitartásától függ, hogy miként valósulnak meg a nagyvonalú koncepciók, illetve azok hiányában mik történnek a mindennapokban.

A kutatások eredményeit 2011-ben műhelykonferenciákon mutattuk be, a résztvevők hozzászólásaikkal, tapasztalataikkal segítették a kutatási eredmények feldolgozását. A konferenciák anyagai megtekinthetők honlapunkon: www.bolognafolyamat.hu. A folyamat végén 3 tanulmányt publikáltunk a fenti témákról, a „Bologna füzetek” c. sorozat keretében.

Egyéb információs szolgáltatások a bolognai folyamatról

Mivel a felsőoktatási szféra a legtöbb információt elektronikus úton szerzi be, fenntartjuk a www.bolognafolyamat.hu IP címet. Ez a TKA honlapjának tudásközpontja alatt a bolognai folyamattal foglalkozó szekcióra mutat, amelyen elérhető a Bologna Tanácsadói hálózattal kapcsolatos minden információ, így például a megszervezett szemináriumok, regionális konzultációs napok és műhelykonferenciák részletes programja és előadásainak a vázlatai is. A bolognai folyamat külön részt kapott a TKA Felsőoktatási elektronikus hírlevelében.

Információs kiadványt jelentettünk meg mind nyomtatott formában, mind pedig elektronikusan a honlapunkon. A „*Bolognai iránytű*” elsősorban a középiskolásoknak és a hallgatóknak szól; célja, hogy segítsen eligazodni a bolognai folyamatban, megérteni, hogy mi a célja és milyen előnyökkel jár.

Részt vettünk és közreműködtünk a Nemzeti Erőforrás Minisztérium felkérésére a Nemzetközi Bologna Bizottságának (Bologna Follow Up Group) küldött nemzeti jelentések elkészítésében, a 2010. márciusi bécsi–budapesti Bologna miniszteri konferencia, valamint a bolognai folyamatban részt nem vevő országok számára rendezett szakpolitikai fórum (Bologna Policy Forum) előkészítésében.

2009-ben kezdtünk együttműködni a Hallgatói Önkormányzatok Országos Konferenciájával. Az együttműködés keretében évente 2010-ben kétszer a HÖÖK rendes, félévenként megrendezett vezetőképzőjén egy-másfél napos szemináriumot szerveztünk a hallgatói képviselőknek a bolognai folyamatról. A szeminárium eredményeit útmutatóban foglaljuk össze, amelyet évente frissítve eljuttatunk a képviselők részére.

ECTS, Oklevélmelléklet minőségi díjak

A Bologna tanácsadói hálózat tevékenysége a 2008/2009-es évben bővült az ún. ECTS / Oklevélmelléklet minőségi díj újraindításával. Az Európai Bizottság kezdeményezése azt célozza, hogy az ECTS-t és az Oklevélmellékletet példaértékűen alkalmazó intézményeket népszerűsítse.

A díjat korábban teljesen centralizáltan ítélték oda, 2008-tól viszont a Bizottság a Bologna tanácsadói hálózatok bevonásával decentralizálta az információs tevékenységet és a díjra pályázók előbírálását. A Tempus Közalapítvány információs napot rendezett, és felkínálta az intézmények számára az intézménylátogatásban megvalósuló konzultáció lehetőségét. A konzultációk során azt tapasztaltuk, hogy az ECTS minőségi díj kritériumainak egyetlen magyar intézmény sem felel meg teljes mértékben.

2010-ben egy pályázat érkezett Oklevélmelléklet Minőségi Díjra, de formai hibásnak bizonyult. A bírálat során bebizonyosodott, hogy bár a magyar szabályozás szinte teljesen összhangban van az Oklevélmelléklet Minőségi Díj feltételeivel, két lényeges ponton mégis eltér: hiányzik az Oklevélmelléklet kialakulására utaló preambulum, valamint az eredeti sablontól eltérően további információkat is tartalmaz. (A TKA kérésére ezt a követelményt a 2010-es pályázati felhívásból már kihagyta az Európai Bizottság, így a magyar FOI-eknek is lehetőségük nyílt pályázni.) A jelzést továbbítottuk a Nemzeti Erőforrás Minisztériumnak, kérve az adott pont hozzáigazítását a sablonhoz.

Összefoglalás

A Bologna tanácsadói hálózat munkája továbbra is sikeres; a kutatásokkal aktívan bevontuk a felsőoktatási intézményeket, szereplőket a folyamat törekvéseiről szóló párbeszédbe. A rendezvények résztvevőit érdeklik a bolognai folyamattal kapcsolatos aktuális témák. Mindegyik hazai

rendezvényünket érdeklődés övezte az intézmények vezetői, irányítói részről, természetesen ez legfőképpen a meghívott előadók magas szintű szakmai felkészültségének köszönhető.

A tanácsadók aktívan részt vettek a felsőoktatás szakmai kérdéseinek megvitatásában, nemzetközi tapasztalatukkal segítették a bolognai folyamat, az egész életen át tartó tanulás program magyarországi megvalósulását.

Elektronikus hírleveleinken, honlapunkon és kiadványainkon keresztül azonban nemcsak a szűken vett célcsoportunkat (felsőoktatási intézmények, vezetők, oktatók, alkalmazottak) tájékoztattuk a bolognai folyamat aktualitásairól, hanem a felsőoktatás más érintettjeit is (hallgatók, közoktatás, tanárok).

Az Európai Bizottsággal 2009-2011-re kötött szerződésünk 2011. június 30-ig szól. A következő két fél év alatt folytatjuk a korábbi három kutatást a következő horizontális témák bevonásával:

- Szociális dimenzió
- A képzés és a munka világának kapcsolata, ezen belül különösen a (külföldi) gyakorlati képzés
- Nemzetközi együttműködésekben megvalósuló projektek tapasztalatai

A kutatások eredményeit ismét publikálni fogjuk, és műhelykonferenciákat szervezünk a témákkal kapcsolatban. A cél továbbra is az, hogy a kutatás folyamata, az eredmények ismertetése és feldolgozása egy megismerési és tanulási folyamatot indítson el a résztvevőkben. További nemzetközi fórumokon, konferenciákon fogunk részt venni, folytatjuk a „Bologna Füzetek” sorozatunkat, illetve előkészítjük a hálózat 2011-13-as tevékenységét, a Nemzeti Bologna Bizottság és a NEFMI által is jóváhagyott munkatervével már pályáztunk az Európai Bizottsághoz. A pályázat elbírálása folyamatban van ennek a jelentésnek az írásakor.

V.3. Szakmai és disszeminációs projektek

A *Tudásmenedzsment* tevékenység keretében a Tempus Közalapítvány az egész életen át tartó tanulás program kezelésének során felhalmozódott sokéves tapasztalatot tudja hasznosítani, és az eredményeket strukturált formában továbbítani az oktatás szereplői felé. A tevékenység célja elsősorban az európai uniós közös oktatási célkitűzések hazai megvalósításának előmozdítása és az egész életen át tartó tanulás (LLL) hazai stratégiájának megvalósításában való aktív szerepvállalás. Eredményeinket folyamatosan közzé tesszük az erre a célra készült, 2008 óta működő tematikus honlapunkon (www.oktataskepzes.tka.hu), melynek nézettsége folyamatosan növekszik.

Az Európai Unió oktatási minisztereinek Tanácsa által 2000-ben elindított lisszaboni folyamat részeként elfogadott „Oktatás és képzés 2010” munkaprogram meghatározta az oktatás és képzés területén 2010-ig elérendő átfogó és közös célokat. Ezek között szerepel az oktatás minőségének javítása, az oktatáshoz való hozzáférés támogatása, az oktatás nyitása a külvilág felé minden tagállamban, valamint a nemzeti oktatáspolitikák európai folyamatokba való illesztése.

Az Európai Bizottság évente pályázati úton támogatja a tagállamok akcióterveit, amelyek a folyamat láthatóságát és az érintettek minél szélesebb körének bevonását, illetve a Munkaprogram eredményeinek tagállami disszeminációját célozzák. Örömmel nyugtázhatjuk, hogy az Európai Bizottság továbbra is támogatja az LLL stratégiák implementációjának előmozdítására irányuló tevékenységeinket, mivel az alábbiakban ismertetésre kerülő programok folytatására beadott pályázataink 2011-ben is támogatásra kerültek.

V.3.1. Az LLL stratégia tudatosítása Magyarországon

2010-ben egy több területet átfogó projektet indítottunk el az Európai Bizottság támogatásával, melyben a vállalt szakmai feladatokat a korábbi évek eredményeire építettük. A „*Raising Awareness of lifelong learning strategies – E&T*” című projekt keretében egy LLL-t támogató programsorozatot valósítottunk meg a következő témákra fókuszálva: kisgyermekkorú nevelés, kulcskompetenciák

fejlesztése, tanári kompetenciák és az eredményesség kapcsolata, tanulási eredmények elismerése és az Európai Képesítési Keretrendszer hazai implementációjának kérdésköre, valamint regionális partnerség-építés az egész életen át tartó tanulás támogatására. A rendezvények legtöbbször interaktív műhelymunka jelleggel zajlott, de volt közöttük nemzetközi szakértők meghívásával zajló konferencia is, továbbá első ízben adtuk át a Hálózati tanulás díjat, melyet hagyományteremtő kezdeményezésként indítottunk újtá. Összességében 17 szakmai rendezvényt tartottunk és 2 szakmai kiadványt jelentettünk meg ennek a programnak a keretében.

A projekt eredményei:

1. Kisgyermekkorai nevelés:

Az egész életen át tartó tanulóhoz szükséges képességek megfelelő kifejlődésének kritikus periódusa az első hét-nyolc év, ezen időszak alatt alakulnak ki az alapvető szociális képességek és az önálló tanulás képessége. Ezért a koragyermekkorai nevelés és az oktatás alapozó szakaszának támogatása hangsúlyosan kell, hogy megjelenjen az oktatásfejlesztési célkitűzésekben. A témában megrendezésre került két műhelymunka célja az volt, hogy az óvodapedagógusok új eszközök, gyakorlatok megismerésével hatékonyabban tudják kezelni a kisgyermekkorban jelentkező hátrányokat. A rendezvényeken gyakorlati megközelítésű előadások és óvodai jó gyakorlatok bemutatására került sora, a résztvevőknek kisebb csoportokban lehetőségük volt saját óvodai gyakorlatuk megvitatására, új ötletek gyűjtésére.

A rendezvények címe:

Család és óvoda - Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek óvodai nevelése a családok bevonásával (2010. október 27.)

Sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelése (2010. november 17.)

2. Kulcskompetenciák fejlesztése:

A 2010-es hazai rendezvénysorozat szerves folytatása volt a 2009-ben lezajlott műhelymunkáknak, így kiemelt témája a tavalyihoz hasonlóan a kompetencia alapú oktatás támogatása volt a bevezető, kezdő és alapozó szakaszban, jó gyakorlatok gyűjtése és bemutatása, illetve konkrét módszertani segítségnyújtás a pedagógusok számára. Az év második felében a szülőknek, szülői munkaközösségek vezetőinek, szakmai civil szervezeteknek és pedagógusoknak hirdettünk műhelyfoglalkozásokat, a 2009-ben már elért régiókban. A háromórás műhelybeszélgetés célja többek között az volt, hogy tájékoztassuk a szülőket, nevelőket a kompetenciafejlesztés fontosságáról, valamint, hogy feltérképezzük a szülők és az iskola közötti együttműködés lehetőségeit. A tanároknak szóló 3 regionális rendezvény 2010 áprilisában, a szülőknek szóló 3 műhelymunka 2010 novemberében került lebonyolításra.

A témában egy interjúkötetet jelentettünk meg: Alma a fán címmel, mely a széles közönség számára nyújt több szempontú informatív és közérthető bemutatást a kompetenciafejlesztés lényegéről, eredményeiről, vitapontjairól.

3. A tanárképzés megújítása:

Ebben a témában is két rendezvényre került sor, az első 2010. november 24-én a Kaposvári Egyetemmel és az Élmény Műhely mozgalommal közös szervezésben egy egész napos, párhuzamos műhelyekre építő szakmai program, a matematika és a művészet kapcsolatának fókuszba állításával középiskolai diákok, tanárszakos hallgatók, pedagógusok, oktatási szakemberek, szülők számára. A program részeként intenzív műhelymunkát szerveztünk, amelynek célja a matematika tanítás módszertani repertoárjának fejlesztése, bővítése volt a tapasztalati tanulás eszközeivel, melyek alkalmasak a meglévő tudás elmélyítésére, a közösségi készségek fejlesztésére, tevékenység-központú tanórák megtervezésére.

Az év során egy nagyszabású kutatást is lebonyolítottunk, mely a tanári kompetenciák és a tanítás eredményességét vizsgálta, kvantitatív és kvalitatív eszközökkel, közel 1000 pedagógus megkérdezésével. A kutatás eredményeinek bemutatása és szakmai vitája 2010. december 6-án zajlott, ahol előzetes meghirdetés alapján lehetőséget kapott bármely más kutató vagy kutatócsoport is a tanári kompetenciák témakörében végzett kutatási tevékenységük bemutatására.

4. A felsőoktatás modernizálása:

A témában a pályázat keretein belül három rendezvényt támogattunk, szorosan kapcsolódva a Bologna tanácsadó hálózat munkájához. Ezek részletesen be lettek mutatva az V.2 pontban, ezért ezekre itt nem térünk külön ki.

5. Tanulási eredmények elismerése:

A témát 2008 óta gondozza a Közalapítvány, elsősorban egy szakértői tudásmegosztó fórum életben tartásával járult hozzá az oktatás-képzés világában új paradigmaként elterjedő tanulási eredmények megközelítés hazai bevezetéséhez. 2010-ben a fő fókusz az OKKR fejlesztési folyamatához való hozzájárulás volt. A 2010. június 8-án megrendezésre került első műhelymunka során lehetőséget biztosítottunk arra, hogy a különböző ágazatokat és oktatási alszektorokat képviselő szűk szakmai kör kötetlen beszélgetés keretében konzultálhasson egymással a legújabb nemzetközi eredményekről, a hazai fejlesztési folyamat folytatásáról, egyúttal szakmailag előkészítse azt a nemzetközi előadók bevonásával megrendezett konferenciát, melyre 2010. október 21-én került sor. Az őszi konferencia fő témája a Nemzeti Képesítési Keretrendszer fejlesztési folyamatainak megismertetése a hazai célközönséggel (oktatási, képzési, foglalkoztatási és közigazgatási szakemberek) és a társadalmi párbeszéd kialakulásának előmozdítása. A rendezvény előadóinak ír, finn, horvát, angol, osztrák és magyar NKKR fejlesztésben részt vett elismert szakértőket kértünk fel.

6. Partnerség-építés:

Az őszi megrendezésre került 3 regionális műhelymunka célja a korábban elindított szakmai hálózatépítés folytatása volt a 3 kelet-magyarországi régióban. A program a korábbi évek során, valamint a helyi szakmai koordinátor segítségével feltárt szükségletekre épült, melyek az egész életen át tartó tanulás egy-egy kiemelt aspektusához kapcsolódtak, minden esetben alkalmazkodva az adott régió sajátosságaihoz. Békéscsabán Közösségfejlesztés és élethosszig tartó tanulás címmel szerveztünk műhelymunkát közművelődési és oktatási szakemberek, közösségfejlesztők, civil- és oktatással-képzéssel foglalkozó szervezetek, valamint önkormányzatok képviselői számára, Egerben a téma a Kommunikáció és önérvényesítés volt civilek és pályázó szervezetek számára, míg Debrecenben a fókusz az Életpálya tanácsadásra esett.

7. Hálózatokkal az oktatásért:

2010. december 9-én került megrendezésre az év eseményeinek záróakkordjaként a hálózati szerveződést és tudást több szempontból feldolgozó és megvitató konferencia. A résztvevők egy része a hálózati tudást és együttműködést középpontba állító hazai – elsősorban – közoktatási területén elindult fejlesztések vezetői voltak, másik részük pedig nemzetközi együttműködésekben tapasztalat projektvezető, intézményigazgató. A konferencián került sor a 2010-ben elsőször meghirdetett „Hálózati tanulásért” díjak átadására is a legaktívabban és legeredményesebben működő hazai partnerségek számára.

V.3.2. Iskolavezetés a hatékony tanulásért

School Leadership for Effective Learning címmel 2010-ben projektet koordináltunk 4 másik közép-európai országgal együttműködésben. A projekt egy 2008-ban kezdődött projektsorozat folytatása, 2010-ben egy nemzetközi kutatást végeztünk annak feltérképezésére oktatáspolitikai döntéshozók és gyakorló iskolavezetők körében, hogy milyen kompetenciák szükségesek a hatékony iskolavezetéshez. A nemzetközi együttműködés keretében PLA-jellegű találkozókra és nemzeti szintű workshopokra került sor, melynek során a bevont partnerek (5 ország) megismerhették egymás iskolavezetéssel kapcsolatos képzési jó gyakorlatát és elvárás rendszerét, valamint lehetőség nyílt a kulcsfontosságú nemzeti szereplők bevonására is. A kutatási módszerek nemzeti és nemzetközi műhelyekből, illetve kérdőíves felmérésekből álltak. Az eredmények egy összegző zárókiadványban kerültek megjelentetésre 2011 elején.

V.3.3. A nemzeti LLL stratégiák határon átívelő fejlesztése

A 2008-ban indult nemzetközi együttműködés célja az volt, hogy segítse a partnerországok tudás- és tapasztalatcseréjét az egész életen át tartó tanulás stratégiájának megvalósításával kapcsolatban, és olyan tevékenységeket támogasson, melyek hozzájárulnak a stratégiával kapcsolatos szakmai diskurzus elindításához hazai és nemzetközi szinten. Részt vevő országok: Ausztria, Szlovákia, Magyarország. Mindhárom partner projektben való részvétele az adott oktatásért felelős minisztérium támogatásával zajlott. A felek arra törekedtek, hogy egy közös téma mentén, az egyes országok számára fontos, kapcsolódó részterület kiemelésével folytassák a közös munkát, így esett a választás az életpálya-tanácsadás témakörére. A program keretében két nemzeti műhelymunka, és 3 nemzetközi tanulmányút valósult meg. A projektet 2011-ben egy nemzetközi konferencia zárta Budapesten, valamint szakpolitikai ajánlásokat is tartalmazó kiadvány készült a projekt eredményeiről.

V.4. Az Alumni for Europe diákhálózat

A Tempus Közalapítvány alapító okirat szerinti feladata az Alumni for Europe (AfE) Hálózat működtetése. Az interaktív hálózat tagjai a Magyarországon a Tempus Közalapítvány által koordinált európai uniós oktatási és képzési programokban ösztöndíjat nyert diákok, fiatal diplomások.

Az AfE Hálózat célja:

- a kiemelkedő képességű, speciális szakmai, nyelvi és kulturális ismeretekkel rendelkező személyek ösztöndíjas időszak utáni támogatása,
- a TKA programjainak keretében ösztöndíjban részesült diákok közötti hálózatépítés elősegítése,
- a Magyarországra érkező külföldi hallgatók beilleszkedésének megkönnyítése,
- és e két célcsoport kapcsolatépítésének elősegítése.

Az AfE Hálózat biztosítja a volt ösztöndíjasok hálózatépítését (pl. kiadványokkal és rendezvényekkel), tanácsadói szolgáltatást és képzést biztosít, így járul hozzá a végzett diákok sikeres álláskereséséhez, valamint tájékoztatással támogatja a leendő ösztöndíjasokat a külföldi tanulmányaikra való felkészülésben.

A Tempus Közalapítvány – a rendelkezésünkre álló források szűkössége ellenére is – 2010-ben számos, már hagyományossá vált programtípust biztosított a hálózat tagjai számára. Ezek mellett több új eseménnyel is gazdagította a szolgáltatásait. Célunk volt, hogy rendezvényeink alkalmával volt ösztöndíjasaink élő kapcsolatokat alakítsanak ki egymással, és létrejöjjön egy valódi közösség, melynek tagjai segítik egymást az előrehaladásban.

A 2010-es év során is szerveztünk programokat a volt magyar ösztöndíjasok és az aktuálisan itt tartózkodó külföldi hallgatók számára, melyek között előadások, tréningek és színházlátogatás is szerepelt. Magyar tagjaink újdonságként angol nyelvű próbanyelvvizsgán tesztelheték tudásukat, valamint egy korábbi tevékenységünket ismét életre keltve, újfent élménybeszámoló pályázatot írtunk ki.

A Magyarországra érkező hallgatók *Welcome party-n* és színházlátogatáson vehettek részt. A rendezvények a magyar hallgatók számára is nyitva álltak, ahol az újonnan toborzott mentori teendőket ellátó volt ösztöndíjasok ismerkedhettek meg a hálózat működésével.

A hálózat webes elérhetősége megújult tartalmilag és formailag is. A Közalapítvány saját portálján belül olvasható Alumni oldal számos újdonsággal bővült, és még nagyobb közönség számára elérhető. Internetes anyagaink mellett elkészítettünk egy disszeminációs füzetet, amely a külföldi tapasztalat fontosságára és a mobilitásban részt vett hallgatók munkaerő-piaci elhelyezkedésére fókuszál. Az *Erasmus sikertörténetek* című füzet az Alumni és az Erasmus program közös kiadványa, amely a külföldi mobilitás jelentőségét mutatja be sikeres volt ösztöndíjasok interjún, munkaadók válaszain és felsőoktatási intézmények felmérésein keresztül.

A Közalapítvány 2010-ben is biztosította a szinergiát és az egymást erősítő jelleget az AfE Hálózat munkája és a TKA egyéb tevékenységei között (pl. volt Erasmus hallgatók tartottak élménybeszámolót az érdeklődők számára).

V.5. LLP tematikus monitoring

A Tempus Közalapítvány 2010-ben két tematikus monitoring együttműködésben vesz részt:

- „Új készségek – új munkahelyek”
- NetECVET

A projektek a Nemzeti Irodák közötti tematikus együttműködések a megadott témákban. Az együttműködés keretében az irodák összegyűjtik a témához kapcsolódó LLP keretében megvalósult jó gyakorlatokat és azok eredményeit terjesztve igyekeznek a szakértők, döntéshozó figyelmét felhívni a projektek eredményeire, hasznosságára és ezen keresztül a témához kapcsolódó további projekteket generálni.

A korábbi szakmai terület kitérítése érdekében irodánk az „Új készségek – új munkahelyek” címmel megpályázott tevékenység megvalósításához csatlakozott. A projekt 2009 decemberében indult, a korábbiakhoz képest kibővült partnerséggel 14 nemzeti iroda részvételével és 3 év alatt igyekszik majd elérni a kitűzött célokat. A projekt fő koordinátora az Izlandi Nemzeti Iroda.

A projekt fő céljai:

- Helyzetfeltárás a 'New Skills for New Jobs' téma kapcsán;
- A témához kapcsolódó legjobb gyakorlatok azonosítása, hasznosítása - értékesítésük támogatása európai szinten;
- A korábbi fejlesztési eredmények hatásának növelése új megjelenési lehetőség biztosításával;
- Hozzájárulás a szakmapolitika fejlődéséhez;
- Az LLP program által biztosított lehetőségek jobb megismertetése;
- Projektgazdák hálózatának, új projektek létrejöttének támogatása.

Az együttműködésről bővebb információ a projekt honlapján érhető el:

<http://www.newskillsnetwork.eu>

A másik együttműködés a NetECVET címet viseli. A német nemzeti iroda irányításával 2010 decemberében indult projekt a szakképzési kreditrendszert valamilyen formában érintő Leonardo projektek összegyűjtését indította el. Ez az együttműködés 2 év alatt valósul meg. Az együttműködésről bővebb információ a projekt honlapján érhető el:

<http://www.leonardodavinci-projekte.org/adam/thematicgroup/ECVET>

V.6. Az Europass mobilitási igazolvány

Az Europass keretrendszer 5 elemből álló dokumentumcsomag. Az Oktatási és Kulturális Minisztérium döntése alapján a Tempus Közalapítvány a felelős az *Europass mobilitási igazolvánnyal* (EMI) kapcsolatos feladatok koordinálásáért. Az EMI az előre rögzített minőségi kritériumoknak megfelelő, egy másik uniós tagállamban, tagjelölt országban vagy 3 EFTA országban (Norvégiában, Izlandon vagy Liechtensteinben) lebonyolított szakmai gyakorlatok, tanulmányok illetve önkéntes munkák dokumentálására szolgáló egységes európai okmány. A TKA feladata az Europass mobilitási igazolvánnyal kapcsolatos tájékoztatás (elsősorban a magyar küldő intézmények és a kiutazók számára), a dokumentum elérhetőségének biztosítása és alkalmazásának segítése, illetve a beérkezett igénylések jogosságának elbírálása és a felhasználás ellenőrzése. A dokumentumcsomaggal

kapcsolatos koordinációs feladatokat az Educatio Nonprofit Kft. látja el, ez a szervezet funkcionál Nemzeti Europass Központként.

A mobilitási adatbázis

A Tempus Közalapítvány és a Nemzeti Europass Központ (NEK) 2006-ban kifejlesztett egy adatbázist az Europass mobilitási igazolvány igénylésére és kibocsátására. Az adatbázis két részből áll: az egyik a külföldi tanulmányi időszakokhoz, a másik a külföldi szakmai gyakorlatokhoz kapcsolódó mobilitási igazolványok kiadására szolgál. A két részből az utóbbi, a szakmai gyakorlatok igazolására szolgáló rész működik. Az adatbázist a NEK fejlesztette ki, illetve tartja karban, míg az ezzel kapcsolatos információszolgáltatás és a kitöltés támogatása a TKA feladata.

Az Europass mobilitási igazolványok kiállítása 2010-ben

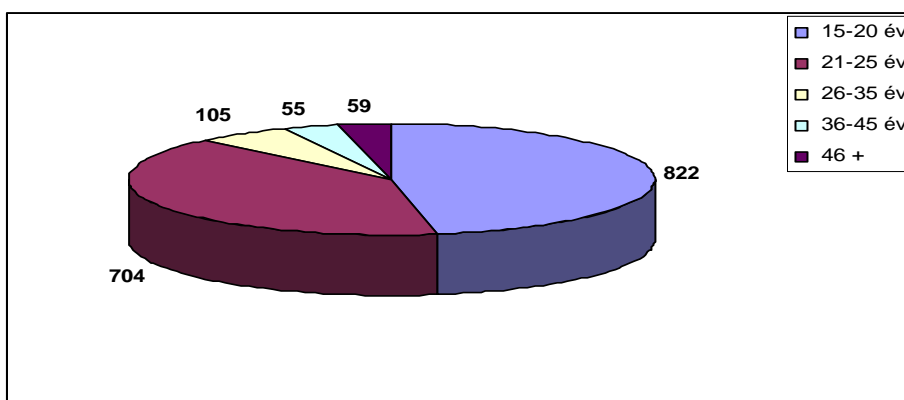
2010-ben 1745 igazolvány kiállítására került sor, többségében a Leonardo mobilitási projektekhez kapcsolódóan. Ez a szám jelentős növekedés a 2009-es adatokhoz képest, amikor 972 igazolványt töltek ki. A jelentős növekedésnek két oka lehetséges: az egyik, hogy a dokumentumot utólag is ki lehet állítani, de az az elnyert projekt pályázati évéhez kapcsolódik, így az adott évben kiállított Europass mobilitási igazolványok száma folyamatosan növekedhet. A másik, hogy más, nem rendszeres, mobilitási pályázattípusok is zajlottak 2010-ben (például a szakiskolai mobilitási program), ami szintén növelte a kibocsátott dokumentumok számát.

Érthető módon a hazai mobilitási projektek legnépszerűbb célországaiba irányuló mobilitások kapcsán került sor a legtöbb mobilitási igazolvány kiállítására. A lista megegyezik a korábban is népszerű országok listájával, azonban a sorrend változott: a sort Németország (576) vezeti, ahogy korábban is, azonban Nagy-Britannia (149) és Olaszország (146) előrébb került, míg Finnország (116), Franciaország és Svédország (100-100) hátrébb sorolódott.

A nemek tekintetében viszonylag kiegyenlített az arány: 52% nő és 48% férfi az Europass mobilitási igazolvány tulajdonosa.

Az igazolványt kitöltők között életkor tekintetében a 25 év alatti felhasználók viszik el a pálmát: a 15-20 éves korosztály 47%-ot, míg a 21-25 éves korúak 40%-ot tesznek ki a 2010-es igazolvánnyal rendelkezők közül.

78. ábra: Az Europass Mobilitási igazolványt kitöltők életkor szerint

Promóciós feladatok

A Tempus Közalapítvány elsődleges feladata az Europass mobilitási igazolvánnyal kapcsolatos információk terjesztése. Erre elsősorban az egyes pályázati akciók kapcsolódó információs napjain és pályázati író, illetve projektmenedzser szemináriumain került sor; írásban pedig a TKA különböző kiadványaiban: Pályázati Pávilon, elektronikus hírlevelek. A NEK-kel történő együttműködés szintén megvalósult: 2010-ben kétszer az irányítótestületi üléseken (az Europass dokumentumokat koordináló szervezetek találkozója) képviseltette magát a TKA. Ezen kívül segít a NEK-nek az információ terjesztésében, a munkaterv, beszámoló megírásában, információs anyagok elkészítésében. Az együttműködés pedig kibővült tanulmányúttal is: a NEK finanszírozásában a TKA 2 munkatársának nyílt lehetősége, hogy a svéd partnerirodához látogasson és ott 2 napos tapasztalatcsere keretében megismerkedjen a svéd iroda működésével, felépítésével.

Az Europass mobilitási igazolvánnyal kapcsolatos feladatok ellátása 2010-ben is felemás eredményekkel járt: a szakképzési mobilitási projektek körében stabilnak nevezhető a használata, a felsőoktatási intézmények azonban nem kezdték meg a tömeges igénybevételét.

VI. Tervek és kihívások 2012-ig

A Tempus Közalapítvány előtt 2011 végéig álló legjelentősebb kihívások az alábbiak:

- **Új, közéleti stratégia**¹⁷ kidolgozása a TKA számára;
- Az **LLP magyarországi megvalósításának** még hatékonyabbá tétele, és az eredmények beépülésének további elősegítése:
 - Az **Oktatás és Képzés 2020**-hoz kapcsolódó szakmai projektek és az **LLP közötti lehetséges szinergiák** további kiaknázása.
 - A tanácsadó bizottságok segítségével az **LLP-hez kapcsolódó nemzeti stratégiai célkitűzések** kidolgozása és elfogadása, összhangban a kapcsolódó európai folyamatokkal (közös indikátorok kidolgozása);
 - Részvétel az LLP-hez kapcsolódó **nemzetközi tematikus hálózatokban** (*New skills for new jobs, ECVET*).
 - Az LLP **következő, 2013 utáni programgenerációjának kidolgozásában** való aktív részvétel;
 - További kutatások révén újabb empirikus adatok biztosítása a programkoordináció hatékonyságának és eredményességének növelésére.
 - Az oktatás és képzés kiemelt szereplőivel való szorosabb együttműködés (minisztériumok, fenntartók, szakmai szervezetek, stb.)
- Az **Oktatás és képzés 2020 folyamatban** való kiemelt részvétel a korábban megkezdett szakmai projektek folytatása által, valamint a nemzetközi partnerségek megerősítése által. A 2011-re tervezett témák:
 - 21. SZÁZADI ISKOLA (Korai nyelvoktatás – a többnyelvűség elősegítése, Mentorálás, a pályakezdő tanárok támogatása, Kompetencia alapú oktatás és tanulás);
 - HÍD AZ OKTATÁS ÉS A MUNKAERŐPIAC KÖZÖTT (A „New skills for new jobs” stratégia érvényesülésének előmozdítása a felsőoktatásban, A piacképes felsőoktatás: munkáltatói igények és elismerés, Nyelvoktatás és foglalkoztatás);

¹⁷ az előző stratégia a 2007-2011 közötti időszakra szól.

- ÁTLÁTHATÓSÁG ÉS HOZZÁFÉRHETŐSÉG AZ EGÉSZ ÉLETEN ÁT TARTÓ TANULÁSBAN (Az európai keretrendszerek támogatása az egész életen át tartó tanulásban és az oktatás minőségében, Az egész életen át tartó tanulás program hazai értékelése a tanulási célú mobilitás előmozdítása érdekében – az Erasmus kurzusok beszámítása, Nemzetközi és hazai mobilitási jó példák és kezdeményezések gyűjtése és közzététele);
- A 2010-ben kísérleti jelleggel elindított **LLL hálózati tanulásért díj** ismételt meghirdetése, hosszú távon hagyományteremtő és közösségfejlesztő céllal.
- **A magyar felsőoktatás nemzetköziesítésének elősegítése:**
 - A felsőoktatás modernizációja európai munkacsoport munkájára és a Bologna promóteri hálózatra épülő, **a bolognai folyamat hazai megvalósulását támogató** szerep.
 - Aktív részvétel az Erasmus Mundus és Tempus program 2013 utáni struktúrájának kialakításában.
 - Hazai és Európán kívüli nemzetközi pályázati és partnerkereső szemináriumok szervezése az Erasmus Mundus programban.
 - Regionális felsőoktatási együttműködések elmélyítése Közép-Európa és a Nyugat-Balkán, Kelet-Európa, valamint Közép-Ázsia között.
 - A nemzetközi Erasmus mobilitási tevékenységek beépítése a felsőoktatási intézmények tantervébe, azaz a hallgatók **külföldi tanulmányainak és gyakorlatának elismerésével** kapcsolatos problémás esetek számának csökkentése;
 - Tovább szeretnénk dolgozni azon, hogy Magyarországon egyszerűsödjön **a közös oklevélprogramok akkreditációja**, illetve azon, hogy a felsőoktatás nemzetköziesítése keretében lehetőleg a legtöbb alapképzési és mesterképzési tanterv keretében lehetőség nyíljon egy külföldi tanulmányi vagy gyakorlati periódus megvalósítására;
- **A tanulási célú nemzetközi mobilitásban résztvevők számának további növelése** valamennyi oktatási ágazatban, de különös tekintettel a hallgatók, a szakképzésben tanuló diákok, illetve a tanárok és oktatók célcsoportjára – a mobilitás minőségi kritériumainak fokozott érvényesítése mellett. A közösségi programok mellett további finanszírozási források bevonása (Strukturális Alapok, Norvég Alap, MPA).
- **A képzések területén** a 2011-ben lejáró intézményi akkreditáció, valamint a megújítandó képzési programakkreditációk benyújtása, továbbá új képzések kidolgozása és megvalósítása, elsősorban olyan területen, ahol a TKA speciális tudással és tapasztalatokkal rendelkezik (pl. az egész életen át tartó tanuláshoz kapcsolódó készségfejlesztő képzések valamint pedagógus továbbképzések)
- **A Kutatók Éjszakája** programsorozat szakmai és tartalmi előkészítése, illetve a megszervezéshez források biztosítása;

Budapest, 2011. június 18.

Dr. Csernus Sándor
elnök